

Tid: kl. 08:30-17:00

Plats: Se program

Ordförande

Eva Hellstrand (C)

Ledamöter

Anton Nordqvist (MP)

Eva-Britt Boij (L)

Lars-Erik Olofsson (KD), Vice ordförande

Robert Hamberg (M), 3:e vice ordförande

Elise Ryder Wikén (M)

Mats Gärd (C)

Håkan Nilsson (C)

Ann-Marie Johansson (S), 2:e vice ordförande

Anton Hammar (S)

Jenny Sellsve (S)

Jonas Andersson (S)

Maria Nerpin (S)

Elin Hoffner (V)

Marcus Danielsson (SD)

Ersättare

Karin Thomasson (MP)

Lennart Ledin (L)

Stefan Nilsson (KD)

Jan-Olof Andersson (M)

David Karlsson (M)

Andreas Karlsson (C)

Mari Eriksson (C)

Jörgen Larsson (C)

Bengt Bergqvist (S)

Britt Carlsson (S)

Robert Uitto (S)

Martine Eng (S)

David Adervall (S)

Marie Svensson (V)

Anette Rangdag (SD)

Övriga

1. Program regionstyrelsen 22 januari 2020

Beslutsunderlag

- Program för styrelsen 22 januari 2020

2. Val av justerare och tid för justering

3. Fastställande av föredragningslista

Ärendebeskrivning

Enligt reglemente för regionstyrelsen har preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet gjorts tillgänglig för ledamöter och ersättare.

Förslag till beslut

Preliminär föredragningslista fastställs som slutlig föredragningslista.

4. Regiondirektörens rapport 2020 (RS/2/2020)

Ärendebeskrivning

- Barnkonventionen
- Special Olympics
- Delning av område DTS
- Extratjänster
- Marknadsplatsen e-handel
- Chefsförordnanden
- Kömiljarden
- Kommuninvest
- Sjukvården under jul och nyår

Förslag till beslut

Regionstyrelsen har tagit del av rapporten, ställt frågor och fått svar.

5. Månadsrapport november 2019 (RS/10/2019)

Ärendebeskrivning

En månadsrapport för november 2019 har upprättats. Rapporten visar följande:

Region Jämtland Härjedalens ackumulerade resultat till och med november 2019 uppgick till -139 miljoner kronor inklusive finansiella intäkter. Justerat från finansiella intäkter var resultatet däremot -187 miljoner kronor.

Nettokostnadsökningen uppgick till 2,6 procent.

Verksamhetens intäkter ackumulerat till och med november ökade med 1,1 miljoner kronor jämfört med samma period 2018, motsvarande 0,2 procent.

Bruttokostnaderna har ökat med 2,2 procent jämfört med föregående år, motsvarande 101 miljoner kronor. Personalkostnaderna har totalt ökat med 1,8 procent, motsvarande 44 miljoner kronor. Läkemedelskostnaderna har ökat med 22 miljoner kronor medan kostnader för riks- och regionvård har minskat med 3 miljoner.

Kostnaden för bemanningsföretag har till och med november minskat med 11,2 miljoner kronor, jämfört med föregående år. Inhyrda läkare har minskat med 7 miljoner kronor, kostnader för inhyrda sjuksköterskor har minskat med 4 miljoner

kronor jämfört med föregående år.

Likviditeten har hittills under 2019 förbättrats med 135,1 miljoner kronor, till 359,4 miljoner kronor. Region Jämtland Härjedalen har under året tagit upp nya lån från Kommuninvest på totalt 160 miljoner kronor, den totala skulden till Kommuninvest uppgår till 433 miljoner kronor

Helårsprognosen har förbättrats och uppgick till -200 miljoner kronor.

Förslag till beslut

Månadsrapport november 2019 godkänns.

Expedieras till

Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Månadsrapport november 2019
- Månadsrapport november 2019 NY

6. Regionstyrelsens uppföljning av lönerevision 2019 (RS/198/2019)

Ärendebeskrivning

Enligt regionstyrelsens uppföljningsplan 2019 skulle regionstyrelsen följa upp lönerevision 2019 vid sitt sammanträde 28-29 maj. Eftersom lönerörelsen inte var klar förrän under hösten och löneöversynen avslutades i december 2019 har inte uppföljningen kunnat göras förrän nu.

Redogörelse av prioriteringar och utfall bifogas.

Förslag till beslut

Regionstyrelsens uppföljning av löneöversyn 2019 godkänns.

Expedieras till

HR-direktör

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Uppföljning av löneöversyn 2019
- Uppföljning löneöversyn 2019

7. Svar på uppdrag att analysera förutsättningarna att ta framen långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiskaområdet (RS/586/2019)

Ärendebeskrivning

Vid Regionstyrelsens sammanträde 2019-04-30 § 57 fick regiondirektören i uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området. Uppdraget har utretts och i den bifogade rapporten redovisas underlag inför beslut i frågan.

Rapporten betonar kopplingen mellan Region Jämtland Härjedalens uppdrag, verksamhetens komplexitet och arbetsgivarpolitikens betydelse för medarbetarnas

förutsättningar att bidra till verksamhetens utveckling, vardagliga verksamhetsdrift och verksamhetsresultat. Arbetsgivarpolitikens omfattning förutsätter en långsiktighet i utvecklingsarbetet. Likaväl är kopplingen till verksamhetens behov av stor betydelse för att arbetsgivarpolitiken ska kunna bidra på ett effektivt sätt. I utredningen konstateras att långsiktiga planer finns upprättade för det arbetsgivarpolitiska området:

- Regionens personalpolitiska policy
- Regionplan 2020-2022, avsnittet Strategi för våra medarbetare
- Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning 2015-2025 (RS/337/2015)
- Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal (RS/67/2015)
- Regionens kompetensförsörjningsplan med 12 års planeringsperiod

Samtliga planer är inte formulerade som långsiktiga utvecklingsplaner. Slutsatsen är dock att de gemensamt möter behovet av en långsiktig inriktning för utvecklingen inom det arbetsgivarpolitiska området.

Utvecklingsbehov finns av regionens arbetsgivarpolitik och ett systematiskt utvecklingsarbete bedrivs inom områdets samtliga delar med utgångspunkt i befintliga långsiktiga planer.

Utredningens rekommendation är att inte upprätta en långsiktig utvecklingsplan för området Arbetsgivarpolitik. Inriktningen bör i stället vara att fortsätta det utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för den styrning de redan befintliga planerna ger.

Förslag till beslut

En långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området ska inte upprättas.

Expedieras till

HR-direktör

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse LUP AG politik
- Rapport Uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området

8. Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2020 (RS/814/2019)

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsens uppsiktsplikt regleras i 6 kap 1 § kommunallagen (2017:725). I paragrafens första stycke föreskrivs att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § kommunallagen (KL) eller enligt annan lag eller författning. Av andra stycket framgår att styrelsen också ska ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ KL och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i. I 6 kap. 9 § KL föreskrivs vidare att styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 §

samma lag ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I Regler för regionstyrelsens uppsiktsplikt (RS/2324/2016, rev 2019) finns förtydliganden av vad uppsiktsplikten innebär och vilket arbetssätt som ska tillämpas. Av reglerna framgår bland annat att styrelsen ska övervaka den ekonomiska förvaltningen, tillse att medlen används ändamålsenligt, övervaka att fullmäktiges beslut blir verkställda, lämna råd och anvisningar samt påpekanden vid brister, liksom att påkalla ingripande av fullmäktige när så behövs. Region-styrelsen fastställer årligen en plan för vilka bolag, nämnder, föreningar eller stiftelser som styrelsen ska genomföra fördjupade granskningar av. Enligt antagna regler för regionstyrelsens uppsiktsplikt ska styrelsen varje år upprätta en plan över de nämnder, bolag, stiftelser, föreningar med mera som styrelsen avser att fördjupa sin uppsiktsplikt på.

En sammanställning över fördjupade granskningar inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt 2015 – 2019 har upprättats. Utifrån sammanställningen, regionens engagemang och kända risker föreslås Bostadsrättsföreningarna Åkerärtan, Lugnviks centrum och Torvalla centrum (ingen fördjupad granskning har tidigare genomförts), Hälso- och sjukvårdsnämnden (ingen fördjupad granskning har tidigare genomförts), Gemensam nämnd för Närvård Frostviken (senaste fördjupade granskning genomförd 2015), Länstrafiken AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2019), Naboer AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2015), Norrtåg AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2018) och Stiftelsen Jamtli (senaste fördjupade granskning genomförd 2019) ingå som fördjupningsärenden i regionstyrelsens plan för uppsiktsplikt 2020.

Förslag till beslut

Under 2020 ska nedanstående bostadsrättsföreningar, nämnd, bolag och stiftelse ingå som fördjupningsärenden i regionstyrelsens plan för uppsiktsplikt:

- Bostadsrättsföreningarna Åkerärtan, Lugnviks centrum och Torvalla centrum,
- Hälso- och sjukvårdsnämnden,
- Gemensam nämnd för Närvård Frostviken,
- Länstrafiken i Jämtland AB,
- Naboer AB,
- Norrtåg AB,
- Stiftelsen Jamtli.

Expedieras till

Handläggare sekretariatet

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2020
- Översikt redovisning uppsiktsplikt till 2019

9. Revidering av regionala utvecklingsnämndens reglemente och tillägg i arvodesregler för

förtroendevalda (RS/2343/2016)

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutade i november 2019, § 132, att överföra verksamheten i bolaget Länstrafiken i Jämtlands län AB till förvaltning från 1 juli 2020, och att verksamheten ska organiseras under regionala utvecklingsnämnden. Fullmäktige beslutade även att ett utskott för kollektivtrafikfrågor ska inrättas, bestående av fem ledamöter och fem ersättare.

Regionstyrelsen fick i uppdrag att inför överföring av verksamheten ta fram förslag på reviderat reglemente för regionala utvecklingsnämnden, samt att se över andra styrdokument som berörs av organisationsförändringen.

Regionstyrelsen har tagit fram ett förslag till reviderat reglemente för nämnden där utskottets uppgifter, sammansättning och arbetsformer regleras. Förslaget innehåller även ett antal mindre redaktionella ändringar och förtydliganden. I reglementet föreslås att utskottet ska ha en ordförande och en vice ordförande (presidium). Fast arvode för presidiet regleras inte i reglementet utan i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen. Därför föreslås följande tillägg i arvodesreglerna under avsnitt 9 Tabell över fasta arvoden:

Regionala utvecklingsnämndens utskott för kollektivtrafikfrågor

Ordförande 20 %

Vice ordförande 10 %

Föreslagen procent motsvarar den procent som gäller för ordförande och vice ordförande i dagens bolagsstyrelse.

Då regionstyrelsens förslag berör regionala utvecklingsnämndens organisation och verksamhetsområden vill regionstyrelsen inhämta nämndens synpunkter innan förslagen överlämnas till regionfullmäktige för beslut.

Förslag till beslut

Förslag till reviderat Reglemente för regional utvecklingsnämnd i Region Jämtland Härjedalen 2019 – 2022 samt förslag på tillägg i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen överlämnas till regionala utvecklingsnämnden för synpunkter.

Expedieras till

Regionala utvecklingsnämnden

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Revidering av regionala utvecklingsnämndens reglemente samt arvodesregler för förtroendevalda
- Reviderat Reglemente för regional utvecklingsnämnd i Region Jämtland Härjedalen 2019 - 2022

10. Folkhälsoenhetens organisatoriska placering (RS/685/2019)

Ärendebeskrivning

Idag är Folkhälsoenheten placerad som anslagsfinansierad verksamhet inom Område Primärvård. Den placeringen är logisk utifrån att enheten ska ge stöd till den verksamhet dvs primärvården som ska arbeta med folkhälsa hos sina listade medborgare, och den är anslagsfinansierad eftersom den ska arbeta mot alla primärvårdsverksamheter både regiondrivna och privatdrivna.

Men placeringen är samtidigt ologisk eftersom Folkhälsoenheten samtidigt har ett uppdrag att arbeta regionövergripande också mot den sjukhusets vårdverksamheter och folktandvård. Än mer ologisk blir placeringen när det i Folkhälsoenhetens uppdrag också ingår att vara kunskapsstöd till länets kommuner. I regionplanen står slutligen att regionen ska arbeta med kultur och folkhälsa. Fr o m årsskiftet placeras vissa funktioner från migrationshälsa i Folkhälsoenheten.

Regionstyrelsen har övergripande ansvar för folkhälsofrågor och vill utreda vilken organisatorisk placering som ger Folkhälsoenheten bäst möjligheter att utföra sitt uppdrag. Den 6 november 2019, § 178, beslutade regionstyrelsen att inrätta ett regioninternt folkhälsoråd bestående av både tjänstemän och politiker. Det nybildade rådet föreslås få i uppdrag att leda utredningen.

Förslag till beslut

1. Regiondirektören får i uppdrag att utreda vilken organisatorisk placering som ger Folkhälsoenheten bäst möjligheter att utföra sitt uppdrag.
2. Det nybildade Folkhälsorådet får uppdrag att leda utredningen.

Expedieras till

Chef Folkhälsoenheten

Beslutsunderlag

- Folkhälsoenhetens organisatoriska placering

11. Åtgärder för lokalsituationen i Odensala (RS/10/2020)

Ärendebeskrivning

På Hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde den 18 december hanterades ärendet om struktur för den regiondrivna primärvården. Regiondirektören hade lagt fram ett förslag gällande struktur för regiondriven primärvård i Östersund med förslag om medborgardialog och därefter beslut i nämnden. Ärendet återremitterades för ytterligare förankring i partierna innan beslut kan fattas.

Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande har därefter gjort bedömningen att den del som handlar om en lösning på det akuta arbetsmiljöproblem som finns i lokalerna i Odensala måste dock tas vidare för ekonomisk bedömning av registyrelsen som ansvarar för investerings- och fastighetsfrågor. Ordföranden fattade på delegation följande beslut:

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen:

1. Hyr in tillfälliga modulsystem (5 st i nuläget) och anpassa dem och mark för att kunna evakuera vissa funktioner.

2. Värdera hur hyreskostnad ca 300 000 kr/år + anpassningar av mark och moduler för 1-3 miljoner kronor kan hanteras.

Odensala Hälso- och sjukvårdens lokaler har under en längre tid haft byggnadsrelaterade problem som inte bedöms möjliga att åtgärda så att verksamheten långsiktigt kan vara kvar i byggnaden. I väntan på en långsiktig lösning för primärvården i Torvalla och Odensala området är det viktigt att tillfälliga åtgärder görs. Det för att erbjuda verksamheter med störst problem alternativa lokaler samt att fortsätta med åtgärder i de delar av befintlig byggnad som har färre problem för att verksamheten ska kunna bedrivas i den befintliga byggnaden. Det finns en framtagna handlingsplan i två delar som medför kostnader som måste tas av Region Jämtland Härjedalen, inte av bostadsrättsföreningen.

Den akuta lokalsituationen föreslås lösas genom att snarast hyra paviljonger som tillfälligt placeras i anslutning till befintlig byggnad. Det pågår ett arbete med hur paviljongerna ska anpassas och anslutas till byggnaden och dialog pågår med Östersunds kommun som äger angränsande ytor hur paviljongerna ska kunna placeras för bästa funktion och med minsta möjliga störning av andra verksamheter i området under tiden.

Hyreskostnaden för erforderligt antal moduler bedöms bli ca 300 000 kronor per år och anpassning av paviljongerna till verksamhetens behov och erforderliga markanpassningar bedöms till ca 1-3 miljoner beroende på behovet och möjligheten att placera dem.

Regionstyrelsen gör bedömningen att det är fastighetsenheten som får ta kostnaden eftersom lokalproblematiken är relaterad till byggnadens problem och inte kommer från primärvårdens verksamhet. Det innebär att fastighetsenheten får ett underskott på motsvarande belopp.

Förslag till beslut

1. Regionstyrelsen tillstyrker hälso- och sjukvårdsnämndens förslag om att hyra in tillfälliga modulsystem och anpassa dem och mark för att kunna evakuera vissa funktioner.

2. Årshyran och kostnaden för anpassning och markarbeten finansieras inom fastighetsenhetens ram.

Expedieras till

Fastighetschef, Hälso- och sjukvårdsnämnden

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse om lokaler i Odensala

12. Fördelning av medel i överenskommelsen Välfärdsmiljard för flyktingmottagandet 2020 (RS/611/2019)

Ärendebeskrivning

2020 är det sista året med en flyktingrelativ fördelning av de så kallade välfärdsmiljarderna.

Fördelningen baseras på antalet asylsökande 2 september 2019 och antalet nyanlända kommunmottagna mellan januari 2015 och augusti 2019. Från och med 2021 kommer samtliga 10 välfärds miljarder fördelas per invånare via den kommunalekonomiska utjämningen. Fördelningen fastställs formellt av regeringen efter att riksdagen behandlat budgetpropositionen för 2020.

Denna skrivelse och förslag till beslut avser delen av bidraget som beräknas utifrån mottagande av asylsökande och flyktingar.

Utfall:

Totalt antal "mottagna" i riket 293 006

Länets antal 4 192

Länets andel av riket 1,43%

Belopp landstinget 8 584 125

I bilagt beslutsunderlag, ges förslag till användning som avser specifika behov och aktiviteter i verksamheterna varav 3 900 000kr enligt tidigare beslut i regionstyrelsen 2018-11-20 (RS/2175/2016)

Förslag till beslut

Fördelning av medel i överenskommelsen Välfärds miljard för flyktingmottagande 2020 godkänns enligt bilagt beslutsunderlag.

Expedieras till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Välfärds miljard för flyktingmottagandet 2020
- Förslag till fördelning välfärds miljard för flyktingmottagandet 2020
- Fördelning välfärds miljard för flyktingmottagande 2020

**13. Politisk talesperson för Region Jämtland
Härjedalens medverkan i Glokala Sverige
(RS/824/2019)**

Ärendebeskrivning

Glokala Sverige är kommunikations- och utbildningsprojektet som ska stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. Projektet är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och finansieras av Sida.

Sedan 2019 medverkar Region Jämtland Härjedalen inom förvaltningsområde regional utveckling i Glokala Sverige. Genom deltagandet ges följande:

- Utbildningsinsatser på plats, för olika målgrupper i organisationen.
- Stöd till intern och extern kommunikation
- Kommunikationsmaterial om Agenda 2030
- En nationell konferens för nätverkade och erfarenhetsutbyte kring Agenda 2030
- En kontaktperson i projektteamet på Svensk FN-förbundet

Ovan nämnd utbildning genomfördes under våren 2019 för medarbetare inom regionala utvecklingsförvaltningen samt politiker inom regionala

utvecklingsnämnden. Under 2020 ges eventuell möjlighet till en regional dag tillsammans med de kommuner som också deltar i Glokala Sverige, under 2019 var det endast Åre kommun och vi som vad med.

Som politisk talesperson ingår att företräda vårt deltagande, medverka vid regional dag samt den nationella mötesplatsen. Att kommunicera Agenda 2030 kan också vara ett uppdrag för den politiska talespersonen.

Förslag till beslut

XX utses till politisk talesperson för Region Jämtland Härjedalens medverkan i Glokala Sverige.

Expedieras till

Glokala Sverige
Chef Område Velfärd, klimat och kompetens
Regionala utvecklingsnämnden

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Politisk talesperson för medverkan i Glokala Sverige

14. Svar på remiss Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (SOU 2019:42) (RS/673/2019)

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har getts möjlighet att bidra med synpunkter på Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet som är Slutbetänkandet av utredningen styrning för en mer jämlik vård (SOU 2019:42). Utredningens uppdrag har varit att lämna förslag som syftar till att på ett effektivt sätt uppnå målen i hälso- och sjukvårdslagen och säkerställa möjligheterna för en jämlik vård. Vidare har lagen om valfrihetsystem (LOV) setts över samt vilka styrsystem som bäst främjar måluppfyllelse. I ett tidigare delbetänkande har utredningen redovisat skillnader i vårdutnyttjande mellan patientgrupper med olika socioekonomiska förutsättningar samt utgångspunkter för bättre styrning (SOU 2018:55). I uppdraget har även kartläggning av användandet av inhyrd personal ingått samt hur ett hållbart system för sk nätläkare kan skapas.

Ett förslag till svar har upprättats inom Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen, beställarenheten. Remissen ska besvaras senast den 14 januari 2020. Region Jämtland Härjedalen har begärt att få förlängd svarstid men Socialdepartementet önskar att vi lämnar ett preliminärt svar inom utsatt tid. Efter avstämning med styrelsens presidium har preliminärt svar skickats in.

Ett slutgiltigt svar lämnas direkt efter regionstyrelsens sammanträde, varför paragrafen måste justeras omedelbart.

Förslag till beslut

1. Upprättat förslag till svar på remissen Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (2019:42) antas.

2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

Expedieras till

Svar skickas till Socialdepartementet
Beställarchef

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar på remiss Digifysiskt vårdval
- Förslag till svar på remiss Digifysiskt vårdval
- Sammanfattning av remiss Digifysiskt vårdval
- Missiv till Remiss av SOU 2019:42 Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet

15. Svar på remiss av Konkurrensverkets promemoria

Förslag till utvecklad reglering av
upphandlingstillsynen (RS/713/2019)

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har av Finansdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över Konkurrensverkets promemoria, Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen.

I promemorian föreslås att Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på upphandlingsområdet regleras tydligare och att det införs utvidgade möjligheter till ingripande i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Motsvarande bestämmelser föreslås vidare införas även i lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

De av utredningen föreslagna ändringarna innebär omfattande förändringar för Region Jämtland Härjedalens del.

Region Jämtland Härjedalen avstyrker i stort utredarens förslag till ändringar om utvidgade möjligheter till ingripande i lagen och anser att upphandlingsregelverket bör förenklas istället.

Region Jämtland Härjedalen anser att förslagen i stort kommer att leda till en betydande osäkerhet både för upphandlande myndighet som för leverantörer. Förslaget om att höja högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift kommer att innebära ökade kostnader för enskilda upphandlande myndigheter. Regionen anser att det finns tillräckliga rättsmedel idag för att pröva uppfyllnad av lagarna.

Ett förslag till svar har upprättats inom inköp och upphandling med stöd av regionjurister. Remissen ska besvaras senast 14 februari.

Förslag till beslut

Upprättat förslag till svar på promemoria, Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen antas.

Expedieras till

Svar skickas till Finansdepartementet,
Inköpschef

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Svar på remiss av konkurrensverkets promemoria förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen, Fi2019/02619/OU
- Svar på remiss av konkurrensverkets promemoria förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen
- Missiv till remiss av Konkurrensverkets promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen
- Remiss av Konkurrensverkets promemoria med förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen

16. Anmälan av delegationsbeslut till regionstyrelsen 2020

Ärendet i korthet

Bilagor och övriga handlingar kopplade till delegationsbesluten finns tillgängliga i regionens webbdarium <https://diariet.regionjh.se/diariet/>

Förslag till beslut

Anmälan av delegationsbeslut enligt upprättad förteckning noteras till protokollet.

Delegeringsbeslut

- RS/97:11/2019 Delegationsbeslut fattade av chefer - Anställningar inom regionstaben 2019-11-07--2019-12-05
- RS/97:12/2019 Delegationsbeslut fattade av chefer - Anställningar inom regionstaben 2019-12-06--2020-01-03
- RS/61:21/2019 Delegationsbeslut om deltagande för Anton Nordqvist (MP) på remisskonferens Digifysiskt vårdval, 18 december i Östersund
- RS/752:7/2019 Delegationsbeslut att lämna yttrande till förvaltningsrätten
- RS/751:7/2019 Delegationsbeslut att lämna yttrande till förvaltningsrätten
- RS/17:1/2020 Delegationsbeslut Nyttjande av statliga medel avseende hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar
- RS/541:6/2019 Delegationsbeslut Ytterligare utvecklingsmedel för 2019 för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta
- RS/541:7/2019 Delegationsbeslut Utvecklingsmedel för 2019 för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta
- RS/2875:17/2017 Delegationsbeslut Ökad tillgänglighet i barnhälsovården
- RS/817:3/2019 Delegationsbeslut Uppsägning av fotvårdsavtal Hälsorum Offerdal
- RS/670:8/2019 Delegationsbeslut ansökan om särskilt arvode
- RS/754:2/2019 Delegationsbeslut om särskilt arvode
- RS/722:9/2019 Delegationsbeslut Uppsägning avtal/överenskommelse Hälsoval Region Jämtland Härjedalen
- RS/61:20/2019 Delegationsbeslut om deltagande för Thomas Andersson (C) på Talmannens höstmiddag 14 november i Stockholm
- RS/681:4/2019 Yttrande i mål 5872-19

- RS/14:4/2020 Delegationsbeslut överklagan
- RS/843:8/2019 Delegationsbeslut Svar på remiss om revidering av handlingsprogram för skydd mot olyckor 2020-2022

17. Anmälan av inkomna handlingar till regionstyrelsen 2020

Ärendet i korthet

Protokoll Hälso-och sjukvårdsnämnden 2019-12-18
 Protokoll Regionala utvecklingsnämnden 2019-12-17
 Protokoll Regionens samverkansråd 2019-12-02
 Protokoll Gemensam nämnd för samverkan 2019-12-06
 Protokoll Revisorerna 2019-12-17
 Protokoll Regionfullmäktige 2019-11-26
 Protokoll Pensionärsrådet 2019-12-02
 Protokoll Tillgänglighetsrådet 2019-12-10

Protokollen finns tillgängliga i Meetings Plus

<https://meetingsplus.regionjh.se/committees>

Förslag till beslut

Anmälan av inkomna handlingar enligt upprättad förteckning noteras till protokollet.

Anmälningar

- RS/397:11/2019 Styrelsen i Landstingsbostäder i Jämtland AB - Protokoll 2019-10-23
- RS/397:7/2019 Styrelsen i Landstingsbostäder i Jämtland AB - Protokoll 2019-12-12
- RS/397:8/2019 Bifogad fil: "Utredning allmännyttigt bostadsföretag Deloitte AB.pdf"
- RS/397:9/2019 Bifogad fil: "Juridisk utredning PM SKR.docx"
- RS/397:10/2019 Bifogad fil: "Juridisk utredning PM Sveriges Allmännytta.pdf"
- RS/850:1/2019 Nationell strategi för Life science
- RS/854:1/2019 Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende anslag 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna
- RS/856:1/2019 Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård
- RS/855:1/2019 Kommunalekonomisk utjämning för landsting, preliminärt utfall, år 2020 - Region
- RS/855:2/2019 Kommunalekonomisk utjämning för regioner 2020, utfall.xlsx
- RS/807:1/2019 Kriminalvårdens ansvar för kostnader för sjukvård av intagna klienter
- RS/29:1/2020 Meddelande från SKR:s styrelse Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården 2020
- RS/28:1/2020 Meddelande från SKR:s styrelse om Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om Jämlik och effektiv cancervård med kortare väntetider 2020

- RS/26:1/2020 Meddelande från SKR:s styrelse Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om Patientsäkerhet, nationella kvalitetsregister m m 2020
- RS/25:1/2020 Meddelande från SKR:s styrelse Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner om Kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess 2020
- RS/829:2/2019 Meddelande från SKR:s styrelse om Överenskommelse mellan staten och SKR om statens bidrag till regionerna för kostnader för läkemedelsförmånerna m m för år 2020
- RS/27:1/2020 Meddelande från SKR:s styrelse om Överenskommelse mellan staten och SKR om Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa 2020

18. TILL FULLMÄKTIGE

19. Reviderad regionplan 2020-2022 (RS/334/2019)

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutar om ekonomiska ramar för verksamheten och fastställer budget. Regionfullmäktige beslutade den 16 oktober 2019, § 109, om en regionplan för Region Jämtland Härjedalen 2020-2022. Den innehåller strategier som visar den politiska viljeinriktningen och prioriteringar för kommande tre år. Samt en budget för det närmaste året, resultat-, balans- och finansieringsbudget, ekonomiska ramar för regionstyrelsen och nämnderna och avgifter för närmaste budgetår. Regionstyrelsen och nämndernas uppgift är att verkställa fullmäktiges beslut. En rad förändringar har inträffat som påverkar regionens ekonomiska förutsättningar. Därför har budget för 2020-2022 omarbetats och en reviderad regionplan har tagits fram.

Den reviderade planen är baserad på uppdaterade prognoser från SKR och Skandia vilket ger förändringar i skatteintäkter, statsbidrag, förändrad kostnadsutjämning samt pensionskostnader. Detta gör att det budgeterade minusresultatet på -79,2 miljoner kronor ändras till ett positivt resultat på 99,9 miljoner kronor för år 2020.

Vissa förändringar i budgetramar mellan nämnder har också gjorts. Dels till följd av delning och flytt av nämndstillhörighet av Regionservice, del av tidigare område Diagnostik, Teknik och service inom Hälso- och sjukvårdsnämnden som nu ska tillhöra regionstyrelsen. Dels till följd av effektivisering genom minskad interndebitering. Krav på resultatförbättrande åtgärder kvarstår vilket innebär 120 mkr för 2020, därefter 90 respektive 70 mkr.

Förändringen av ramar innebär att de nämnder som berörs av förändrade ramar behöver besluta om ny budget för sina verksamheter.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad regionplan 2020-2022 fastställs.

Expedieras till

Ekonomidirektör

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse om reviderad regionplan
- Reviderad Regionplan 2020-2022 och budget_reviderad

20. Förändringar i styrmodell inför verksamhetsplanering 2021 (RS/101/2015)

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige fastställer regler för Region Jämtland Härjedalens styrmodell. Den senaste versionen av reglerna fastställdes i juni 2019, § 172. Regionstyrelsen har enligt beslut av fullmäktige i februari 2018, § 29, i uppdrag att se över reglerna utifrån den nya politiska organisationen. Arbeta pågår och reviderade regler kommer att tas upp i regionfullmäktige i april 2020. Men för att inte planeringsarbetet inför 2021 ska avstannas i väntan på nya regler bör det redan nu tas beslut om de förändringar som påverkar tidplanen för arbetet.

Region Jämtland Härjedalens styrmodell är gemensam för regionens samtliga verksamhet och politiska organisation. I nuvarande regler om styrmodellen finns bland annat en beskrivning av vilka styrdokument som ska finnas, vad de ska innehålla, hur arbetsprocessen med dokumenten ska se ut och när i tid de fastställas. Det finns också en beskrivning av arbetet med budget och hur mål, verksamhet, resultat och ekonomi ska följas upp.

Under 2019 har arbete pågått med att se över reglerna. Planen var att reglerna skulle vara klara till fullmäktige i februari 2020 men en rad omständigheter under hösten har gjort att arbetet förskjutits. Pågående arbete med resultatförbättrande åtgärder och ekonomiska förutsättningar är viktiga ingångsvärden för hur planering och uppföljning ska struktureras. Under 2019 infördes också Stratsys som är ett administrativt IT-stöd för planering och uppföljning. Syftet med Stratsys är att förenkla arbetet och skapa en tydligare styrkedja så att politiska mål ger resultat i verksamheten på ett bättre sätt. Arbetet har bland annat bestått i att skapa lämpliga arbetssätt och en gemensam struktur i systemet. Systemet har använts skarpt för uppföljning per augusti och planering 2020. Många lärdomar har tagits av det och arbetet fortsätter med att bygga upp fungerande rutiner och tillämpningar så att de ska stämma överens med styrmodellen. Sammantaget har det också konstaterats att det behövs en tydligare beskrivning om hur Region Jämtland Härjedalen ska arbeta med ledning och styrning, på alla nivåer och hur budgetarbetet, målprocessen och uppföljning bättre ska höra ihop.

Ett förslag till övergripande tidplan för verksamhetsplanering 2021 har upprättats. Förslaget bygger på de diskussioner som förts under hösten om reviderade regler och förändrad styrmodell. Enligt nuvarande regler ska det finnas en regionplan och en finansplan och att de dokumenten ska tas i juni. Redan inför 2019 beslutades att de två dokumenten skulle föras ihop. Den ordningen föreslås ska vara permanent. Den senaste regionplanen togs i oktober. Även det föreslås ska vara permanent. Skälet till det är att det då går att använda analyser och uppföljning av årsboksutet på ett mycket bättre sätt. Dessutom är det många ekonomiska ingångsvärden som blir kända först under sommar och höst som kan arbetas in. Regionstyrelse och nämnder föreslås inkomma med inspel senast till april. Ett beslut om regionplan i oktober innebär att styrelsen och nämnderna kan besluta om sina verksamhetsplaner tidigast i

november och att verksamheten i sin tur kan besluta om sina planer i december.

I de av regionstyrelsen fastställda sammanträdestiderna för 2020 finns tider för en med regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden gemensam budgetdag den 26 februari och en gemensam planeringsdag den 18 november. Utifrån att regionplan föreslås ska beslutas i oktober ligger datumen fel i tid. Budgetdagen i februari föreslås flyttas fram till i juni. Dagen om planeringsföresättningar i november kan strykas.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Övergripande tidsplan för verksamhetsplanering 2021 fastställs.

Expedieras till

Regionstyrelsen och samtliga nämnder, Förvaltningsområdeschefer, ekonomidirektör, enhetschef sekretariatet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse om ändrad tidplan för verksamhetsplanering 2021
- Tidsplan för verksamhetsplanering 2021

21. Reviderade regler för investeringar (RS/558/2015)

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige fastställde den 16-17 juni 2015, § 91, regler för investeringar. Reglerna har sedan dess reviderats och den senaste versionen fastställdes av regionfullmäktige den 13 februari 2019, § 20. Reglerna har nu setts över och justerats. Regionstyrelsen behandlade förslaget på sitt möte den 5-6 november 2019, § 185, men ärendet återremitterade utifrån att förtydligande skulle göras i vissa avsnitt.

En ny översyn har nu genomförts och reglerna har omarbetats ytterligare. Syftet har varit att göra reglerna tydligare och hålla innehållet på en övergripande nivå. Reglerna kommer senare att kompletteras med tillämpningsanvisningar som ska beskriva det interna arbetet med investeringar.

En större förändring som gjorts i nuvarande regler mot tidigare fastställda versioner är att regionfullmäktige beslutar om den totala investeringsramen för de närmaste åren. Regionstyrelsen fastställer årligen investeringsbudgeten på objektsnivå, inklusive pott för akuta investeringar, och ansvarar för hela regionens investeringar. Eventuella omDispositioneringar av objekt beslutas av regionstyrelsen.. Nyinvesteringar ska godkännas av nämnd innan fastställande av regionstyrelsen.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderade regler för investeringar fastställs.

Expedieras till

Ekonomidirektör
Ekonomistrateg

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse om regler för investeringar
- Regler för investeringar i Region Jämtland Härjedalen 100109.docx

22. Justering av tandvårdstaxan 2020 (RS/623/2019)

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutade i februari 2019, § 18, att justera prislistan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2019-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs, Tandvård och Läkemedelsverket, referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15.

De senaste 6 åren har referensprislistorna för allmän- och specialist-tandvård höjts i varierande grad av **TLV**. Från att vissa år bara ha höjts 0,3 % till en höjning med 3 procent. Höjningarna har också varierat mellan olika åtgärdsgrupper i prislistan. Den höjning som TLV fastslagit för 2020 skulle innebära en intäktsökning för vår region på 2,17 %.

Detta har inneburit att de ökade intäkterna från vuxentandvården flera år inte har motsvarat ökningen av produktionskostnaderna.

Detta har också inneburit att Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslagit ett antal undantag från referensprislistan. Detta har varit nödvändigt då Folktandvården haft merkostnader, främst för material och medicintekniska produkter, som inte varit med i beräkningarna av referenspriserna och som enligt TLVs och Försäkringskassans bestämmelser måste vara medräknade i respektive åtgärdspris.

Beslut om undantag från referensprislistan har också fattats enligt förslag.

Vuxentandvård finansieras av patientavgifter och ersättning från det statliga tandvårdsstödet. Regionens taxor för tandvård skall vara utformade så att konkurrensneutralitet gentemot privat tandvård och en balanserad egen ekonomi uppnås. Den ska också ge utrymme för verksamhetsutveckling och en patientsäker vård av god kvalitet.

För att fortsatt vara konkurrensneutrala behöver prislistan ligga på en sådan nivå att de intäkter den genererar motsvarar produktionskostnaderna.

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att justering av prislistan i fortsättningen ska sättas i enlighet med **LPIK** istället för att sättas i enlighet med referensprislistan som fastställs av **TLV**.

Prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) tas fram av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och uppdateras vid varje ny skatteunderlagsprognos. LPIK används som underlag vid beräkning av kostnadsutveckling av fasta löner och priser.

LPIK tas fram genom att priset för löner, material och tjänster och köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris.

SKL:s prognos för LPIK exklusive läkemedel för de kommande åren ser för närvarande ut så här;
2019 2020 2021 2022
2,8% 3,0% 3,0% 2,8%

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen förslår att fr o m år 2020 övergå till att beräkna justeringar av tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna med hjälp av **LPIK därför att;**

- Den största fördelen är att den årliga förändringen av prislistorna i högre grad motsvarar ökningen av produktionskostnaden. Det ger också bättre framförhållning och planeringsförutsättningar att tidigt veta vilka intäktsförändringar som kan förväntas inför nästkommande år. TLV publicerar sin referensprislista i juni. SKL presenterar prognos för LPIK kommande år fem gånger om året; i februari, april, augusti, september samt december.
- Flera regioner har redan övergått till denna beräkningsgrund för sina prislistor. Av våra närmaste grannregioner har Region Norrbotten, Region Västernorrland och Region Dalarna övergått till LPIK som beräkningsgrund för förändring av prislistan för tandvård.
- Det blir också en enklare administrativ hantering av prislistan eftersom LPIKreglering ger en procent som alla åtgärder ska räknas upp med, dvs kan automatiseras i tandvårdssystemet. Medan TLVs riktpreislista innebär att varje enskild åtgärd måste manuellt ändras i tandvårdssystemet.

Som beräkningspunkt föreslås, för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor, användas det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.

Som utgångsvärde för justering med LPIK föreslås innevarande års prislista. Den justerade prislistan föreslås även i fortsättningen gälla från den 15 januari varje nytt år samtidigt som TLV förändrar sin referensprislista.

Folktandvårdens prislistor för 2020, där 2019 års priser är justerade enligt prognosen för LPIK 2020 bifogas, liksom en ekonomisk beräkning där de tio vanligast åtgärderna intäktsberäknats utifrån förväntad volym. Den ekonomiska effekten till 2020 är ca 300 tkr på 8 månader, helårseffekt 450 000 kr, mer intäkt med LPIK uppräknings än med TLV-prislista. Syftet med ändringen är dock inte ökade intäkter utan förutsägbarhet.

Även om en indexuppräknings ska ske bör folktandvårdstaxa ändå årligen presenteras för Regionfullmäktige för fastställande.

Vid regionfullmäktiges sammanträde 2019-11-26 §131 blev ärendet återremitterat ”för att tillse att underlag med komplett tandvårdstaxa finns för samtliga förslag till beslut”.

Alternativet till förslaget att ändra beräkningsgrunden enligt LPIK-index är att även fortsättningsvis sätta taxan i enlighet med referensprislistan som fastställs av TLV. Den 15 januari 2020 justerar TLV referensprislistorna för allmän- och specialisttandvård med i snitt 2,17 %. Om detta alternativ antas av regionfullmäktige

föreslår Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen att taxan justeras fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15. Beslutade undantag redovisas i bilaga 4.

En fördjupad jämförelse mellan TLVs referensprislista med beslutade undantag och uppräknings av 2019 års beslutade taxa med LPIK har genomförts och redovisas som bilaga. I fördjupningen konstateras att modellen med LPIKuppräkning ger ca 450 000 kronor mer i årlig intäkt. Alternativ för att uppnå samma effekt finns också beskrivna i det nya underlaget:

- Att besluta om TLVs referensprislista men lägga till ytterligare undantag för att uppnå samma ekonomiska effekt som LPIK-uppräknings
- Att uppdrag till Folktandvården att sänka sina kostnader med 450 000 kr utöver andra effektiviseringar som krävs för att underskott inte ska uppstå
- Att sänka kraven på barn- och ungdomstandvård så att mer tid för vuxentandvård skapas för att intäktsökning kan skapas

Förslag till beslut för alternativet att beräkna enligt TLV:

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen justerar taxan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2020-01-15.

Regiondirektören anser dock att alternativen är sämre än det ursprungliga förslaget till beslut varför det ligger kvar som förslag till nämnden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet 2019-12-18 § 141 och föreslår regionfullmäktige följande:

1. Som beräkningspunkt för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor används det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.
2. Tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna ska från 1 mars 2020 följa LPIK index exklusive läkemedel med en årlig prisjustering (för 2020 är det 3,0 %).
3. Utgångsvärde för justering med LPIK är innevarande års prislista.
4. Tandvårdstaxa ska trots indexuppräkningsmodell ändå årligen fastställas av regionfullmäktige.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen tillstyrker hälso- och sjukvårdsnämndens förslag.

Expedieras till

Regionfullmäktige

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Justering av tandvårdstaxan 2020
- §141 Hälso- och sjukvårdsnämnden Justering av tandvårdstaxan 2020
- Förklaring till skillnad mellan TLVs prislista och LPIKuppräkning
- Bilaga 1 - Prislista Folktandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK

- Bilaga 2 - Prislista Frisktandvård Folk tandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK
- Referensprislista TLV.pdf
- §131 Regionfullmäktige Justering av tandvårdstaxan 2020

23. Regler för ersättning till levande donator (RS/677/2019)

Ärendebeskrivning

Det är medicinskt fullt möjligt att transplantera vissa organ, främst njurar, och vävnader utan att den levande person som är donator utsätts för några större risker. Människor klarar sig till exempel med bara en njure genom att den njure som är kvar blir större och ökar sin funktion. I vissa fall kan en människa även donera en del av sin lever. Levern växer då delvis ut igen.

Sverige är ett av de bästa länderna i världen när det kommer till levande donation. Ca 40 % av alla årets ca 400 njurtransplantationer som utförs i Sverige är från levande donatorer, medan enbart 3 - 4 % av ca 160 levertransplantationer utförs med del av lever från levande donator.

Region Jämtland Härjedalen har idag inga fastställda regler för hur en donator ska kunna få ersättning för kostnader i samband med donationen. Donatorn utreds noga, vilket kan ta flera veckor till månader. Då ska även donatorn informeras ingående vad som gäller för att vederbörande ska bli skadelös visavi sin gåva till mottagaren. Förslag till regler har upprättats. Förslaget har sin grund i motsvarande regelverk i Region Skåne.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Regler för ersättning till levande donator fastställs.

Expedieras till

Donationsansvarig läkare och handläggare (Caroline Starlander och Gunilla Widegren)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Regler för ersättning till levande donator
- Regler för ersättning till levande donator

24. Ändring av beslut gällande avgift för uteblivet besök (RS/200/2015)

Ärendebeskrivning

I februari 2016 beslutade regionfullmäktige att ta ut 300 kr i avgift när en patient uteblir från ett vårdbesök (RS/200:16/2015). Detta gäller även avgiftsfria besök förutom för patienter under 18 år som uteblir från besök hos Ungdomsmottagningen.

Enligt Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) kap. 17 1 § och Tandvårdslag (1985:125) 15a § får avgifter med anledning av att patienter uteblir från avtalade besök tas ut enligt grunder som regionen bestämmer. Avgiften tas ut av patientens förmyndare om patienten är under 18 år. Om det finns särskilda skäl får avgiften tas ut av den

underårige.

Regionfullmäktiges beslut från 2016 förtydligade inte att avgiften endast får tas ut vid **avtalade** besök och därför behöver beslutet revideras och Avgiftshandbok Jämtland Härjedalen behöver justeras.

I nuläget tas avgift för uteblivet besök ut även när besöket inte är avtalat. Till exempel när ett barn flyttar till regionen och folktandvården kallar till ett tandvårdsbesök och patienten uteblir.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Avgift om 300 kr tas ut när en patient uteblir från ett *avtalat* besök. Detta gäller även avgiftsfria besök förutom för patienter under 18 år som uteblir från besök hos Ungdomsmottagningen.

Expedieras till

Områdeschef folktandvården
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Avgiftsansvarig handläggare
Ekonomidirektör
Regionjurist

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Ändring av beslut gällande avgift för uteblivet besök

25. Revidering av personalpolitisk policy (RS/1528/2017)

Ärendebeskrivning

Under hösten 2019 har ett arbete genomförts att revidera Region Jämtland Härjedalens personalpolitiska policy.

Regionstyrelsens presidium har utgjort styrgrupp och samverkan har skett med arbetstagarorganisationerna.

Den personalpolitiska policyn syftar till att stödja verksamhetens övergripande uppdrag samt att främja regionen som attraktiv arbetsgivare. Policyn tar sin utgångspunkt i Regionens uppdrag och beskriver personalpolitikens betydelse för verksamhetens utveckling, drift och resultat.

Policyn vilar på Regionens värdegrund och kärnvärden och anger de värderingar som är gemensamma för samtliga verksamheter. Genom de prioriterade utvecklingsområden som lyfts fram underlättar policyn ställningstaganden i personalpolitiska frågor och utgör en vägledning för chefer och medarbetare i utveckling och tillämpning inom hela det personalpolitiska området.

Policyns prioriterade utvecklingsområden:

- Medarbetarskap
- Utvecklande ledarskap

- Hälsofrämjande arbetsmiljö
- Jämställdhet och jämlikhet
- Kompetensförsörjning
- Anställningsvillkor

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad Personalpolitisk policy fastställs.

Expedieras till

HR-direktör

Nämnderna inom regionen

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Revidering av personalpolitisk policy
- Personalpolitisk policy

26. Revidering av Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal (RS/67/2015)

Ärendebeskrivning

I november 2015 § 144, fastställde regionfullmäktige en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med sjukskrivningar. Bakgrunden var att Jämtlands län under lång tid legat högst i landet när det gäller antal sjukskrivningsdagar per invånare, en placering man ville förbättra.

En långsiktig utvecklingsplan i Region Jämtland Härjedalen är ett politiskt styrdokument som spänner över en tolvårsperiod. Mål ska sättas för fyra, åtta respektive tolv år och aktiviteter sättas för den första fyra-årsperioden. Enligt styrmodellen ska målen och aktiviteterna uppdateras efter fyra år. Detta dokument är en första revidering där målen och aktiviteterna uppdaterats till dagens situation i Regionen och i länet.

Arbetet har varit framgångsrikt under den första fyra-årsperioden. Sjuktalet i länet har kraftigt sänkts och kvaliteten på sjukskrivningsprocessen i vården har förbättrats. Mycket arbete återstår dock innan den långsiktiga målbilden är uppnådd och Jämtlands län har en sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess som är jämställd och jämlik och som på ett tillfredsställande sätt stöder individer på vägen från sjukskrivning till arbete, studier eller annan sysselsättning.

Det är inte klarlagt i vilken grad avvikelsen i sjukpenningtal speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen. Sannolikt är det fler faktorer än befolkningens hälsa som spelar in i sjukpenningtalen. Kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, Försäkringskassans handläggning och arbetsmarknadsläget är några faktorer som brukar lyftas fram som förklaringsgrunder. Försäkringskassan förklarar i sina analyser att sänkningen i stor utsträckning beror på regeländringar, såsom inrättande av rehabiliteringskedjan och införande av maxtid i sjukförsäkringen. Även regeringens tydliga målsättning i början av 2000-talet om halverad sjukfrånvaro samt Försäkringskassans tydliga måltal om ett sjukpenningtal på 9,0 anses ha haft

betydelse då det påverkade myndigheters handläggning.

En lång period med landets högsta sjuktal bröts under år 2015. 47 månader i rad har sjukpenningtalet i Jämtlands län sänkts samtidigt som antalet långa sjukfall minskat. Länet har nu landets lägsta sjuktal för kvinnor och även lägst skillnad mellan kvinnors och mäns sjukskrivning. Kvinnor i Jämtlands län är dock fortsatt sjukskrivna 66 procent mer än männen (riket 88 procent).

Att fortsätta med långsiktigt utvecklingsarbete kring sjukskrivningar är viktigt för att fortsätta arbetet kring Regionens interna rutiner, organisation och struktur för att ytterligare närma sig en rättvis och jämställd sjukskrivningsprocess med hög kvalitet.

Från år 2020 får Regionerna ett lagreglerat åtagande att arbeta med koordinerande insatser för att stimulera återgång till arbete, studier eller annan verksamhet. Det utökade uppdraget skrivs in i Hälso- och sjukvårdslagen och ersätts via utökat generellt statsbidrag. För år 2020 gäller även den riktade statliga överenskommelsen ”En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess”.

Mål och aktiviteter i planen ska preciseras i konkreta handlingsplaner enligt Region Jämtland Härjedalens styrmodell och följas upp löpande enligt gällande rutiner.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal fastställs.

Expedieras till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Handläggare

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Revidering av Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal
- Revidering LUP sjukskrivning 2020.docx

27. Långsiktig utvecklingsplan - psykisk ohälsa (RS/1437/2018)

Ärendebeskrivning

Stress, depression och ångest tillhör de stora folksjukdomarna i Sverige och ligger bakom drygt 40 procent av alla sjukskrivningar. Mer än var tredje kvinna insjuknar någon gång i livet i en depression, och nästan var fjärde man. Antalet flickor i åldern 15 till 17 år som behandlats för depression och ångestsyndrom inom Barn- och ungdomspsykiatri har tredubblats sedan 2006. Den största ökningen har skett efter 2010. På sex år har antalet som sjukskrivits på grund stressrelaterad psykisk ohälsa i landet mer än dubblats för kvinnor.

Den stora ökningen ligger inte hos patienter med allvarlig psykisk sjukdom utan i de grupper som lider av stress, ångest och depression. Framförallt ökar den psykiska ohälsan bland ungdomar i övre tonåren och bland unga vuxna men även gruppen

äldre har enligt Folkhälsomyndigheten utbredd problematik med ångest och depression.

I Jämtlands län ser vi en likartad utveckling som i landet i övrigt. Den psykiska ohälsan ökar mest av alla diagnoser i länet och utgör en ökande andel av primärvårdsbesöken liksom av sjukskrivningarna.

Regionstyrelsen gav 2018-08-28 § 189 Regiondirektören i uppdrag att ta fram en Långsiktig utvecklingsplan – Psykisk ohälsa. Vidare beslutade Regionstyrelsen 2019-01-30, § 12 om ledamöter i den politiska styrgruppen för framtagandet Anton Nordqvist (MP), Tom Silverklo (C) och Ann-Marie Johansson (S). Anton Nordqvist (MP) har varit ordförande i styrgruppen.

Den nu framtagna långsiktiga utvecklingsplanen -psykisk ohälsa är ett politiskt övergripande styrdokument som anger utvecklingsmål inom befintlig verksamhet, utvecklingsarbeten, statliga överenskommelser och lokal-/regional samverkan.

Arbetet med psykisk ohälsa inbegriper stora delar av Region Jämtland Härjedalens verksamheter. Patienter finns inom stora delar av Hälso- och sjukvården medan stödjande insatser sker inom ramen för Regional utveckling. Samverkan sker med en rad olika myndigheter och organisationer och området omfattas av ett flertal statliga överenskommelser.

Det finns en rad faktorer som kan leda till psykisk ohälsa, exempelvis arbetsmiljö, arbetsbelastning, missbruk, våld i nära relation och ensamhet. För att åstadkomma en varaktig och stabil förändring och förbättring i länet måste resurser avsättas och aktiviteter samordnas - på flera plan.

Syftet med att utarbeta en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa i Jämtlands län är att få en samlad bild av läget för dessa patientgrupper och att följa utvecklingen inom några strategiska målområden. Genom att planen regelbundet följs upp och återkopplas till den politiska ledningen ges förbättrade förutsättningar för styrning, ledning och resurssättning inom detta, för medborgarna och samhället, viktiga område.

Den långsiktiga utvecklingsplanen bör revideras minst en gång vart 4:e år, under första året av respektive mandatperiod. Uppföljning ska ske löpande minst en gång per år.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Långsiktig utvecklingsplan – psykisk ohälsa fastställs.

Expedieras till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Handläggare

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Långsiktig utvecklingsplan - Psykisk ohälsa
- LUP psykisk ohälsa

28. Revidering av stadgar för Bostadsrättsföreningen

Åkerärtan (RS/816/2019)

Ärendebeskrivning

Stadgarna för bostadsrättsföreningen Åkerärtan reviderades senast den 20 januari 1993 och därför har frågan lyfts i föreningen om att revidera stadgarna på nytt.

4 § i stadgarna säger att föreningen ska ge regionfullmäktige möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas såsom ändring av stadgar.

Ett förslag till revidering har tagits fram som bygger på HSBs normalstadgar för bostadsrättsföreningar, version 5 från 2011, med tillägg som är relevanta utifrån att Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun är medlemmar i föreningen.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderade stadgar för Bostadsföreningen Åkerärtan godkänns.

Expedieras till

BRF Åkerärtan

Östersunds kommun

HSB

Regionjurist

Fastighetschef

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Revidering av stadgar BRF Åkerärtan
- BRF Åkerärtan reviderade stadgar
- Stadgar 2608 Brf Åkerärtan

1

Program regionstyrelsen 22 januari 2020

Samordningskansliet

Charlotte Funseth

Tfn: 063-14 75 51

E-post: charlotte.funseth@regionih.se

2020-01-21

Program för regionstyrelsen 22 januari 2020

Tid: Onsdag 22 januari 8.30 – 14.00 Hörsalen
14.00 - 17.00 Styrelserummet

08.30	Regiondirektörens rapport	Hans Svensson
	- Barnkonventionen blir lag	Sofia Kling
	- Delning av område DTS	Mikael Ferm
	- Extratjänster	Mikael Ferm
	- Marknadsplatsen e-handel	Lena Larsson
	- Chefsförordnanden	Krister Eriksson
	- Kömiljarden	Marie Norlén
	- Special Olympics	Henrik Jonsson
09.30	Paus	
10.00	Månadsrapport november	Jennie Eriksson
10.20	Reviderad Regionplan 2020-2022	Helena Edström/
	Revidering av Regler för investeringar	Anna-Maria Boström
10.40	Förändringar i styrmodell inför verksamhetsplanering 2021	Sandra Hedman
11.00	Regler för ersättning för levande donator	Ingela Jönsson
11.20	Långsiktig utvecklingsplan - psykisk ohälsa	Camilla Simonsson

11.40 Revidering av långsiktig utvecklingsplan för minskade Johan
Brännström sjukskrivningar och ökat
frisktal

12.00 Lunch

13.00 Personalpolitisk policy Krister Eriksson
Uppföljning lönerevision 2019

13.20 Svar på remiss Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård Lena
Weinstock-Sved
baserad på behov och kontinuitet

13.40 Svar på remiss av Konkurrensverkets promemoria med Lena
Larsson
förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen

Styrelserummet

14.00 **Regiondirektörens rapport** Hans Svensson
- Kommuninvest
- Sjukvården under jul och nyår Anna
Granevärn
- Helikopterupphandling Lena Larsson

14.20 Dialog med fullmäktiges presidium

14.40 Partigrupper inkl. paus

16.15 Beslutsärenden

Offentligt sammanträde

Förmiddagens information till regionstyrelsen den 22 januari kl.08.30-14.00 är offentlig. Allmänheten, media, fullmäktigeledamöter och medarbetare är välkomna att lyssna på föredragningar i frågor där regionstyrelsens fattar beslut eller där beslut går vidare till regionfullmäktige. Föredragningarna sker i Hörsalen på Östersunds sjukhus.

Medias frågor till politiker eller tjänstemän hänvisas till pauser eller efter mötets slut.

[Länk till möteshandlingar i Meetings Plus](#)

5

Månadsrapport november 2019

RS/10/2019

2019-12-18

Ekonomi- och personalavdelningen

Jennie Eriksson

Tfn:

E-post: jennie.a.eriksson@regionjh.se

RS/10/2019

Månadsrapport november 2019

Ärendebeskrivning

En månadsrapport för november 2019 har upprättats. Rapporten visar följande:

Region Jämtland Härjedalens ackumulerade resultat till och med november 2019 uppgick till -139 miljoner kronor inklusive finansiella intäkter. Justerat från finansiella intäkter var resultatet däremot -187 miljoner kronor.

Nettokostnadsökningen uppgick till 2,6 procent.

Verksamhetens intäkter ackumulerat till och med november ökade med 1,1 miljoner kronor jämfört med samma period 2018, motsvarande 0,2 procent.

Bruttokostnaderna har ökat med 2,2 procent jämfört med föregående år, motsvarande 101 miljoner kronor. Personalkostnaderna har totalt ökat med 1,8 procent, motsvarande 44 miljoner kronor. Läkemedelskostnaderna har ökat med 22 miljoner kronor medan kostnader för riks- och regionvård har minskat med 3 miljoner.

Kostnaden för bemanningsföretag har till och med november minskat med 11,2 miljoner kronor, jämfört med föregående år. Inhyrda läkare har minskat med 7 miljoner kronor, kostnader för inhyrda sjuksköterskor har minskat med 4 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Likviditeten har hittills under 2019 förbättrats med 135,1 miljoner kronor, till 359,4 miljoner kronor. Region Jämtland Härjedalen har under året tagit upp nya lån från Kommuninvest på totalt 160 miljoner kronor, den totala skulden till Kommuninvest uppgår till 433 miljoner kronor

Helårsprognosen har förbättrats och uppgick till -200 miljoner kronor.

Regiondirektörens förslag

Månadsrapport november 2019 godkänns.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Peter Rönnholm
Ekonomidirektör

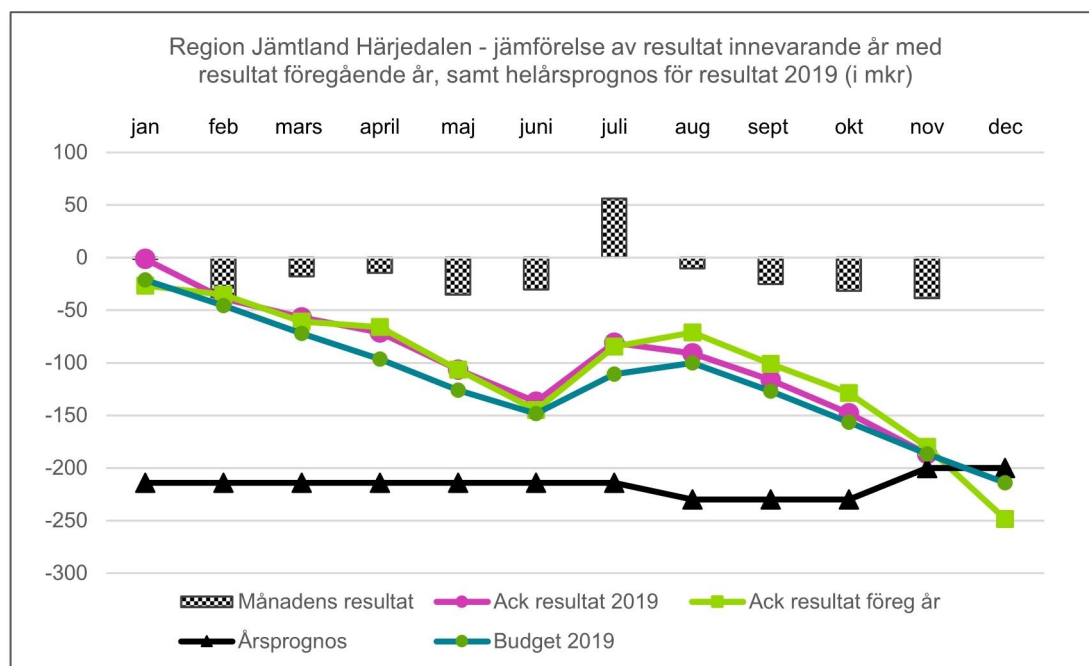
Utdrag till

Ekonomidirektör

Månadsrapport november 2019

Region Jämtland Härjedalen

Sammanfattning

Ekonomiskt utfall

Region Jämtland Härjedalens ackumulerade resultat till och med november 2019 uppgick till -139 miljoner kronor inklusive finansiella intäkter. Justerat från finansiella intäkter var resultatet däremot -187 miljoner kronor, vilket då skulle vara 7 miljoner kronor sämre än föregående år.

Nettokostnadsutvecklingen för perioden var 100 miljoner kronor högre än under motsvarande period 2018, vilket ger en nettokostnadsökning på 2,6 procent. Vilket innebär en förbättring mot föregående månad.

Verksamhetens intäkter ackumulerat till och med november ökade med 1,1 miljoner kronor jämfört med samma period 2018, motsvarande 0,2 procent. Bruttokostnaderna har ökat med 2,2 procent jämfört med föregående år, motsvarande 101 miljoner kronor.

Personalkostnaderna har totalt ökat med 1,8 procent, motsvarande 44 miljoner kronor. Kostnader för bemanningsföretag har minskat med 11 miljoner kronor jämfört med föregående år. Läkemedelskostnaderna har ökat med 22 miljoner kronor medan kostnader för riks- och regionvård har minskat med 3 miljoner.

Helårsprognosen har förbättrats och uppgick till -200 miljoner kronor.

Verksamhet

Tillgängligheten är fortsatt låg inom slutenvården, både vad gäller första besök och behandling. Totalt för Regiondrivna hälsocentraler ligger tillgängligheten för o:an (att komma i kontakt med sjukvården via telefon samma dag) på 91 procent för november.

Totalt för Regiondrivna hälsocentraler ligger tillgängligheten för nybesök för medicinsk bedömning inom tre vardagar till läkare på 97 procent för november.

Väntande till första besök inom 90 dagar var totalt 57 procent, varav kvinnor 56 procent och män 58 procent. Genomförda första besök inom 90 dagar var totalt 68 procent, varav kvinnor 67 procent och män 70 procent.

Väntande till behandling inom 90 dagar var totalt 52 procent, varav kvinnor 53 procent och män 50 procent. Genomförd behandling inom 90 dagar var totalt 67 procent, varav kvinnor 67 procent och män 67 procent.

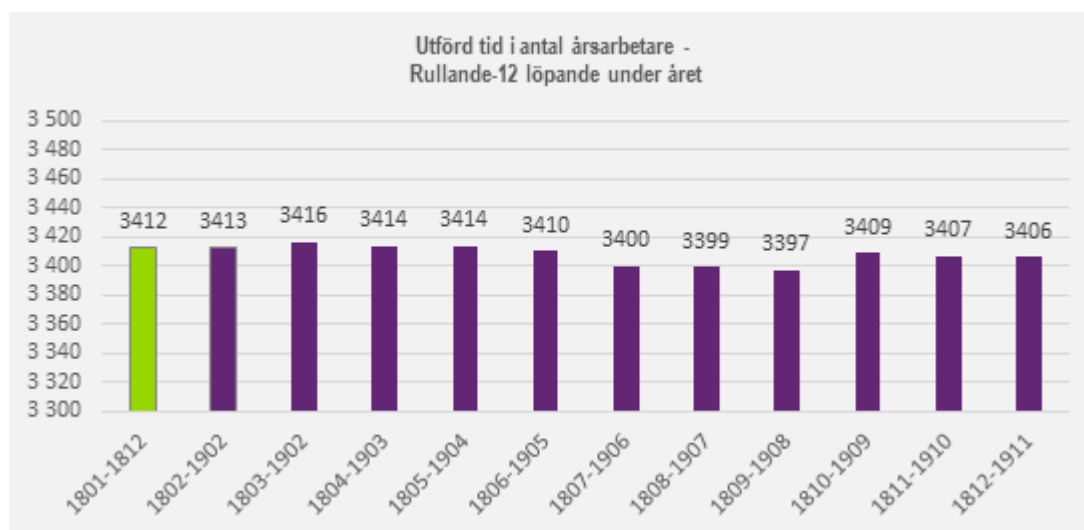
Väsentliga personalförhållanden

Antal anställda

Antal månadsav-lönade	2016-11-30	2017-11-30	2018-11-30	2019-11-30
Totalt antal an-ställda	4038	4171	4100	4117
- varav kvinnor	3149	3248	3187	3185
- varav män	889	923	913	932

Kommentar

En jämförelse mot 30 april 2019 så har det totala antalet anställda i Regionen minskat med 38 månadsavlönade. Förvaltningsområde för Hälso- och sjukvård har minskat med 43 anställda, Regional utveckling har minskat med 5 och Regionstaben ökat med 9. Även antalet timanställda har minskat, från 753 den 30 april till 663 den 30 november.

Bemanningsföretag

Kostnad Bemannings-företag	Jan-nov 2018 i mkr	Jan-nov 2019 i mkr	Föränd-ring i mkr mot fg år	Motsvarar antal timmar jan-nov 2018	Motsvarar antal timmar jan-nov 2019	Förändring i antal timmar mot fg år
Läkare	100,5	93,5	-7,0	69 302	64 440	-4 862
Varav läkare primärvård	37,9	36,8	-1,1			
Sjuksköterskor	20,6	16,5	-4,1	36 847	29 541	-7 306
Övriga	2,0	1,9	-0,1	3 552	3 391	-161
Totalt	123,1	111,9	-11,2	109 701	97 372	-12 329

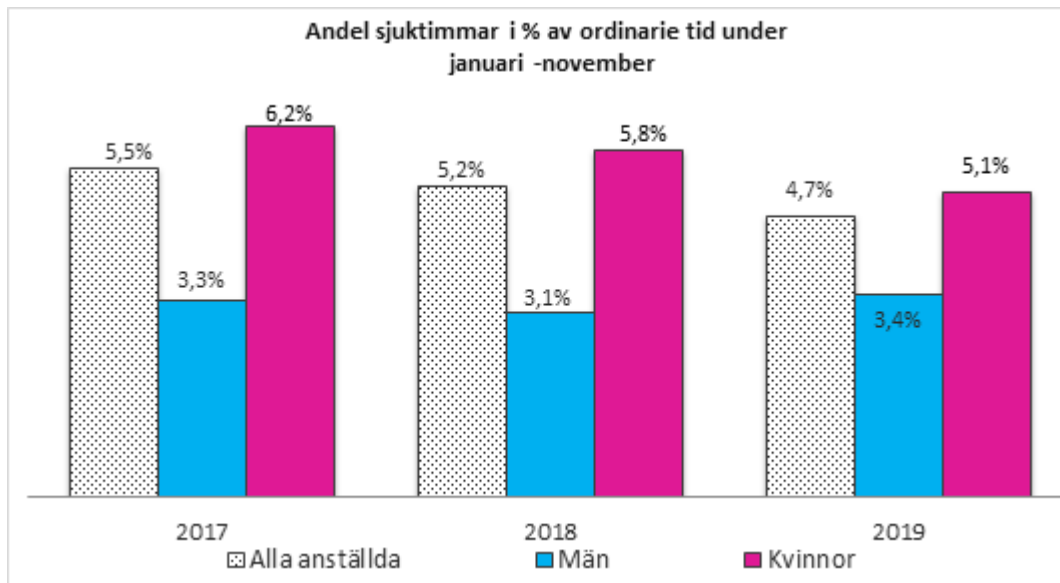
Kostnaden för bemanningsföretag fortsätter att minska. Totalt är kostnaden 11 miljoner lägre än föregående år. Under november månad har kostnaden gått från totalt 12,5 miljoner 2018 till att i år uppgå till 9,8 miljoner kronor. Primärvård står för cirka 40 procent av kostnaden för inhyrda läkare vilket motsvarar cirka 1,1 miljon kronor av minskningen på totalt 7 miljoner kronor mot föregående år.

I procent har kostnaden för inhyrda sjuksköterskor mer än halverats under november månad, från 2,4 miljoner kronor föregående år till 1,1 miljoner kronor i år. I antal årsarbetare (schablonkostnad) betyder det 24 årsarbetare 2018 till 11 i år.

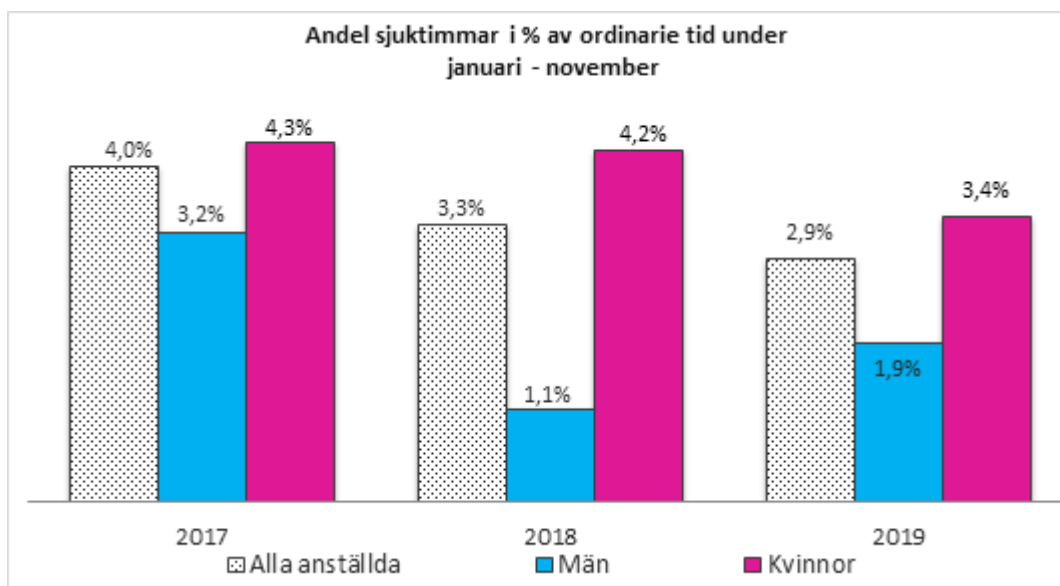
Sjukfrånvaro - Hälsofrämjande arbete

Sjukfrånvaro - Andel sjuktimmar

Region Jämtland Härjedalen

Regionstaben

Kommentarer

Sjukfrånvaron har totalt minskat jämfört med föregående år, däremot har sjukfrånvaron för män ökat något medan den stora minskningen avser kvinnor. Även Regionstaben har samma trend.

Ekonomiskt resultat

Resultat per november i miljoner kronor	Ack budget	Ack utfall nov -19	Ack utfall fg år	Årsbudget	Årsprognos
Verksamhetens intäkter	614	710	709	670	792
Verksamhetens kostnader	-4 428	-4 574	-4 461	-4 841	-5 039
Avskrivningar	-120	-117	-129	-131	-131
Verksamhetens netto-kostnader	-3 934	-3 980	-3 880	-4 302	-4 378
Skatteintäkter	2 732	2 746	2 664	2 980	2 994
Generella statsbidrag	723	742	727	788	805
Läkemedelsbidrag	335	346	335	366	378
Finansiella intäkter	2	51	7	2	50
Finansiella kostnader	-45	-44	-33	-49	-49
RESULTAT	-187	-139	-180	-214	-200

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter ackumulerat till och med november ökade med 1,1 miljoner kronor jämfört med samma period 2018.

Statsbidrag och övriga bidrag har hittills minskat med 12 miljoner kronor jämfört med föregående år, dock har inte hänsyn tagits till eventuella bidrag för kömiljard. Försäljning av hälso- och sjukvård har ökat med 15 miljoner kronor jämfört med föregående år. Främst avseende ersättning för öppenvård läkare samt ersättning för slutenvård men även ersättning för patienttransporter har ökat.

Patientavgifter och övrig försäljning har minskat med 3 miljoner kronor jämfört med föregående år. Försäljning tandvård var 1,5 miljoner kronor lägre än föregående år.

Verksamhetens bruttokostnader

Bruttokostnaderna har till och med november ökat med 101,2 miljoner kronor jämfört med samma period 2018, motsvarande 2,2 procent. Personalkostnaderna fortsätter att öka och har till och med oktober totalt ökat med 1,8 procent. Personalkostnaderna exklusive pensioner har ökat med 1,5 procent jämfört med föregående år, motsvarande 31 miljoner kronor. Pensionskostnaderna har ökat 3,8 procent, motsvarande 13 miljoner kronor.

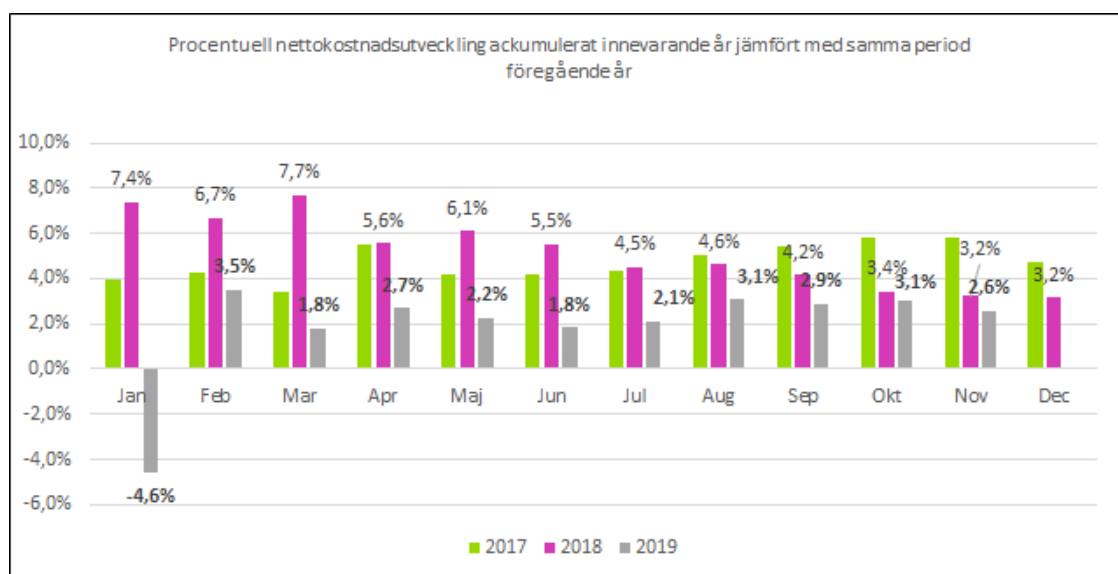
Kostnaden för bemanningsföretag har till och med november minskat med 11,2 miljoner kronor, jämfört med föregående år. Inhyrda läkare har minskat med 7 miljoner kronor, kostnader för inhyrda sjuksköterskor har minskat med 4 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Kostnader för läkemedel har ökat med 22 miljoner kronor jämfört med föregående år. En orsak till ökningen är kostnaden för läkemedel gällande tillväxthormonbehandling, där antalet patienter som behandlas har stigit något i antal. Vid ett flertal tillfällen under året har det varit många läkemedel restnoterade. Detta leder till ökade kostnader då dyrare alternativ av läkemedlet måste beställas samt i några fall även licenspreparat som är väldigt dyra. Denna tendens har kraftigt ökat under året. Ett nytt avtal för ett biologiskt läkemedel började gälla december 2018 då patent gick ut, detta ses dock ge stora besparingar under året.

Ökade kostnader ses också för köpt verksamhet och verksamhetsanknutna tjänster.

Riks- och regionvårdskostnaderna har minskat med 3 miljoner kronor, trots att året inletts med några dyra patientfall, men minskningen beror bland annat på att patienter med självdiagnos ökat.

Utveckling av regionens ekonomi

Nettokostnadsutvecklingen för perioden var 100 miljoner kronor högre än under motsvarande period 2018, vilket ger en nettokostnadsökning på 2,1 procent.

Detta beror på att verksamhetens intäkter endast har ökat med 0,2 procent, främst på grund av ökad försäljning av hälso- och sjukvård, riktade statsbidrag har däremot minskat med 12 miljoner jämfört med föregående år. Samtidigt som bruttokostnaderna fortsatt att öka, med 2,2 procent jämfört med föregående år.

En osäkerhet finns dock avseende ytterligare bidrag för kömiljarden, som kan innebära en ekonomisk förbättring och de finansiella intäkterna har fortsatt värderats positivt. Verksamhetens resultat var efter november 45 miljoner kronor sämre än budget medan Finansförvaltningen resultat var 92 miljoner kronor bättre än budget. Helårsprognosen förbättras därför och uppgick efter november till -200 miljoner kronor.

Verksamhetens resultat jämfört med budget

Verksamhet i miljoner kronor, per nämnd	Utfall ack nov 2019	Budget ack nov 2019	Avvikelse utfall mot budget ack nov 2019
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-2 715	-2 530	-185
Regionala utvecklingsnämnden	-285	-298	13
Regionstyrelsen	-948	-1 072	124
Varav:			
Regionstaben	-264	-242	-21
Vårdval	-659	-663	3
Regionövergripande kostnader	-25	-167	142
Patientnämnden	-3	-3	0
Förtroendevalda politiker	-23	-25	2
Revision	-4	-5	1
Gemensam IT-nämnd	0	0	0
SUMMA VERKSAMHET	-3 978	-3 933	-45
Finansförvaltningen	3 839	3 747	92
TOTAL AVVIKELSE MOT BUDGET REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN	-139	-186	47

Region Jämtland Härjedalen hade till och med november en positiv avvikelse mot budget med 47 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Avvikelsen mot budget uppgår till 185 miljoner kronor. Huvudsakliga avvikelserna avser intäkter, köpt vård, verksamhetsanknutna tjänster, inhyrd personal och läkemedel. Nettokostnaden var 98 miljoner kronor sämre jämfört med föregående år.

I resultatet finns upparbetade kostnader på 67 miljoner kronor mot de statliga medel som redovisas i Regionövergripande kostnader.

Regionala utvecklingsnämnden

Det ekonomiska utfallet ackumulerat efter november var ett överskott på 13 miljoner kronor, vilket var cirka 2 miljoner kronor bättre jämfört med motsvarande period föregående år. Resultatet är bättre än vad som förväntats i enlighet med nämndens normala resultatutveckling under året.

Nettokostnadsutvecklingen uppgick till 0,5 procent, vilket är lägre än budgeterade 1,03 procent. Nämndens prognos innebär att nettokostnadsutvecklingen vid årets slut kommer att hålla sig inom tilldelad ram.

Regionstyrelsen

Regionstyrelsen inklusive Regionstaben, Vårdval och Regionövergripande kostnader hade en positiv budgetavvikelse på 124 miljoner kronor. Regionstaben hade en negativ avvikelse mot budget på 21 miljoner kronor som främst beror på kostnader kopplade till riktade statsbidrag. Vårdval hade en positiv avvikelse med 3 miljoner kronor. Regionövergripande kostnader innefattar bland annat pensionsavsättningen. Under september omfördelades även riktade statsbidrag från Finansförvaltningen till Regionövergripande kostnader, vilket ledde till en positiv avvikelse från budget med 142 miljoner kronor, då dessa bidrag inte är budgeterade.

Finansiering

Finansieringen består av regionens skatteintäkter, generella statsbidrag från utjämningssystemet, läkemedelsbidrag samt finansiella intäkter och kostnader.

Resultatet för Finansförvaltningen var 92 miljoner kronor bättre än budget. Skatteintäkterna var efter oktober 14 miljoner kronor högre än budgeterat och de kommunala utjämningsbidragen var 19 miljoner kronor högre. Läkemedelsbidraget avvek också positivt med 11 miljoner kronor mot budget.

Resultatet har under året påverkats positivt avseende finansiella intäkter med en realiserad vinst med 12,9 miljoner kronor samt orealiserade vinster med 34,8 miljoner kronor på grund av en ny kommunal redovisningslag 2019.

Likviditet

Likviditeten består av medel i kassa och bank samt eventuella kortfristig placerade värdepapper. Likviditeten har hittills under 2019 förbättrats med 135,1 miljoner kronor, till 359,4 miljoner kronor.

Region Jämtland Härjedalen har under året tagit upp nya lån från Kommuninvest på totalt 160 miljoner kronor, den totala skulden till Kommuninvest uppgår till 433 miljoner kronor. Ytterligare belåning kommer att ske under de närmste tre åren enligt finansplan 2019-2021.

Resultatförbättrande åtgärder

Arbetet pågår löpande med förbättringsåtgärder i verksamheten.

Förbättringsåtgärd	Effekt ackumulerat till och med november i miljoner kronor
Minskning inhyrd personal	11,0
Riks & Regionvård	10,9
Vakanshållning, Personalneddragning	8,5
Fenix	7,3
Intäktssäkring	8,1
Minskade inköp och materialhantering	1,4
Läkemedel	11,3
Distansoberoende	3,8
OPUS 2020	2,2
Övrigt ospecificerat	2,5
Total effekt	67,0

6

Regionstyrelsens uppföljning av
lönerevision 2019
RS/198/2019

2020-01-08

Sekretariatet

Charlotte Funseth

Tfn: 063-14 75 51

E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

RS/198/2019

Regionstyrelsens uppföljning av lönerevision 2019

Ärendebeskrivning

Enligt regionstyrelsens uppföljningsplan 2019 skulle regionstyrelsen följa upp lönerevision 2019 vid sitt sammanträde 28-29 maj. Eftersom lönerörelsen inte var klar förrän under hösten och löneöversynen avslutades i december 2019 har inte uppföljningen kunnat göras förrän nu.

Redogörelse av prioriteringar och utfall bifogas.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsens uppföljning av löneöversyn 2019 godkänns.

I tjänsten

Hans Svensson

Regiondirektör

Krister Eriksson

HR-direktör

Utdrag till

HR-direktör

Personalavdelningen
Krister Eriksson
Tfn: 063-147508
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-08

RS/198/2019

Uppföljning lönerevision 2019

Inom Region Jämtland Härjedalen var 2019 års lönebudget, för samtliga anställda, 2,4 %. Inom dessa 2,4 % skulle alla eventuella satsningar och prioriteringar rymmas. Kommunal hade ett fastställt utrymme i sitt löneavtal på 540 kr/medlem samt extra utrymme på 0,3 % att fördela (totalt 2,4 %). Läkarna hade i sitt löneavtal ett fastställt utrymme på 2,3 %. Övriga avtal var sifferlösa, dvs inga angivna nivåer. Det totala utfallet 2019 blev 2,4 %.

Kostnaden för löneöversyn 2019, inkl sociala avgifter är per månad: 2 900 000 kronor

För 9 månader: 26 100 000 kronor

För 12 månader: 34 800 000 kronor

Som prioriterade grupper 2019 definierades arbetsterapeuter, fysioterapeuter, städ- och måltidspersonal samt ST-läkare inom psykiatin. Prioriteringen beslutades i regionledningen. Utfallet för dessa grupper blev:

Arbetsterapeuter 3,9 %

Fysioterapeuter 3,2 %

Städ- och måltidspersonal 3 %

ST-läkare psykiatin 6,7 %

Särskilt yrkesskickliga sjuksköterskor - se nedan.

I Vårdförbundets löneavtal 2019-2022 har överenskommits att särskilt yrkesskickliga är en prioriterad grupp. För sjuksköterskegruppen användes 0,3 % av gruppens löneutrymme till satsning på de särskilt yrkesskickliga. Det totala utfallet för gruppen sjuksköterskor blev 2,48%

Kriterierna för särskilt yrkesskickliga som lokalt överenskommits med Vårdförbundet är:

*De som har **högst individbedömning utifrån befintliga lönekriterier** samt uppfyller nedanstående definition identifieras som särskilt yrkesskickliga.*

*"Den särskilt yrkesskicklige är **kollegan på arbetsplatsen som man vänder sig till** för handledning, råd och stöd. Det är den **erfarne kollegan** som behärskar sitt område väl och vet vad och hur något ska göras inom sin kunskap, förståelse och färdighet. Hen är också **förebilden när det kommer till professionellt bemötande och gott samarbete**. Hen har en **stark inverkan på arbetssätt, utveckling och förbättring** på arbetsplatsen samt har **goda arbetsresultat**."*

I 2019 års löneöversyn definierades 14,7 % av sjuksköterskegruppen som särskilt yrkesskickliga utifrån ovanstående definition.

7

Svar på uppdrag att analysera
förutsättningarna att ta framen långsiktig
utvecklingsplan inom det
arbetsgivarpolitiskaområdet

RS/586/2019

2020-01-15

Personalavdelningen

Krister Eriksson

Tfn: 063-147508

E-post: Krister.eriksson@regionjh.se

RS/586/2019

Svar på uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området

Ärendebeskrivning

Vid Regionstyrelsens sammanträde 2019-04-30 § 57 fick regiondirektören i uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området. Uppdraget har utretts och i den bifogade rapporten redovisas underlag inför beslut i frågan.

Rapporten betonar kopplingen mellan Region Jämtland Härjedalens uppdrag, verksamhetens komplexitet och arbetsgivarpolitikens betydelse för medarbetarnas förutsättningar att bidra till verksamhetens utveckling, vardagliga verksamhetsdrift och verksamhetsresultat. Arbetsgivarpolitikens omfattning förutsätter en långsiktighet i utvecklingsarbetet. Likaväl är kopplingen till verksamhetens behov av stor betydelse för att arbetsgivarpolitiken ska kunna bidra på ett effektivt sätt. I utredningen konstateras att långsiktiga planer finns upprättade för det arbetsgivarpolitiska området:

- Regionens personalpolitiska policy
- Regionplan 2020-2022, avsnittet Strategi för våra medarbetare
- Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning 2015-2025 (RS/337/2015)
- Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal (RS/67/2015)
- Regionens kompetensförsörjningsplan med 12 års planeringsperiod

Samtliga planer är inte formulerade som långsiktiga utvecklingsplaner. Slutsatsen är dock att de gemensamt möter behovet av en långsiktig inriktning för utvecklingen inom det arbetsgivarpolitiska området.

Utvecklingsbehov finns av regionens arbetsgivarpolitik och ett systematiskt utvecklingsarbete bedrivs inom områdets samtliga delar med utgångspunkt i befintliga långsiktiga planer.

Utredningens rekommendation är att inte upprätta en långsiktig utvecklingsplan för området Arbetsgivarpolitik. Inriktningen bör i stället vara att fortsätta det

utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för den styrning de redan befintliga planerna ger.

Regiondirektörens förslag

En långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området ska inte upprättas.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Krister Eriksson
HR-direktör

Utdrag till

HR-direktör

Personalavdelningen
Krister Eriksson
Tfn: 063-147508
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-15

RS/586/2019

Rapport Uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området

Vid Regionstyrelsens sammanträde 2019-04-30 fick regiondirektören i uppdrag att analysera förutsättningarna att ta fram en långsiktig utvecklingsplan inom det arbetsgivarpolitiska området. Uppdraget har utretts och i denna rapport redovisas beslutsunderlag och regiondirektörens förslag till beslut i frågan.

1. Långsiktiga utvecklingsplaner

Långsiktiga utvecklingsplaner syftar till att ge förutsättningar för ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete inom de områden planerna omfattar. De fastställs av Regionfullmäktige och utifrån övergripande visioner, policys, strategidokument och planer bestäms målbilden på 12 år med delmål på 8 respektive 4 år. Prioriterade utvecklingsinsatser bidrar till att planernas långsiktiga mål uppnås och en utvärdering och revidering görs vart fjärde år.

2. Arbetsgivarpolitikens behov av långsiktig utveckling

Region Jämtland Härjedalen arbetar för utveckling och tillväxt i länet och erbjuder alla boende och besökare god och nära hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Regionens uppdrag är omfattande och komplext och möts genom medarbetares och chefers gemensamma arbetsinsatser med mål att tillgodose medborgarnas behov. Medarbetarnas kompetens, engagemang och arbetsförhållanden är av avgörande betydelse för verksamhetens utveckling såväl som vardagliga drift och verksamhetsresultat.

Mot bakgrund av detta är det av stor vikt att Region Jämtland Härjedalen utvecklar en arbetsgivarpolitik som stödjer verksamhetens övergripande uppdrag och utveckling samt främjar regionen som en attraktiv arbetsgivare. Då det arbetsgivarpolitiska området i sig är omfattande och kan ta lång tid att utveckla är en långsiktig inriktning på utvecklingen nödvändig. Viktigt är även att säkerställa att arbetsgivarpolitiken möter verksamhetens behov genom att integreras och därigenom bidra till både den lång- och kortsiktiga verksamhetsutvecklingen.

3. Långsiktig planering inom det arbetsgivarpolitiska området

Mot bakgrund av behovet av långsiktighet har långsiktiga planer upprättats inom det arbetsgivarpolitiska området.

- Regionens personalpolitiska policy anger den långsiktiga inriktningen för hela det personalpolitiska området. En revidering policyn har genomförts under hösten 2019 inför beslut i Regionfullmäktige i februari 2020.
- Med utgångspunkt i den personalpolitiska policyn anger Regionplanen 2020-2022 och avsnittet *Strategi för våra medarbetare* hur det personalpolitiska området ska utvecklas under ett treårsperspektiv. Regionplanen anger långsiktiga mål inom områdena delaktighet och inflytande, utvecklande ledarskap, utvecklingsmöjligheter och anställningsvillkor samt hälsofrämjande arbetsmiljö.
- *Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning 2015-2025* (RS/337/2015). Mål 3 *Satsning på kompetensförsörjning* omfattar regionen som attraktiv arbetsgivare och de personalpolitiska områdena arbetsmiljö, anställningsvillkor och kompetensutveckling. Därtill målsätts chefsförsörjningen och utvecklingen av chefers kompetens samt regionens kompetensförsörjning i denna plan.
- *Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal* (RS/67/2015). Mål 3.8 *Minska sjukfrånvaron hos Region Jämtland Härjedalens medarbetare* målsätter regionens arbete att minska sjukfrånvaronivåerna.
- Regionens kompetensförsörjningsplan omfattar samtliga kompetensområden inom Hälso- och sjukvårdsverksamheten med syfte att stödja en långsiktig planering av både kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Planen uppdateras årligen och omfattar 12 års planeringsperiod.

4. Slutsatser och förslag till beslut

I utredningen konstateras att långsiktiga planer finns upprättade inom det arbetsgivarpolitiska området. Delar av planerna är formulerade som långsiktiga utvecklingsplaner. Övriga har en långsiktighet som möter verksamhetens behov även om formerna och planeringsperioderna inte utgår från vad som anges för långsiktiga utvecklingsplaner. Mot bakgrund av detta är bedömningen att ett upprättande av en långsiktig utvecklingsplan för det arbetsgivarpolitiska området inte nämnvärt skulle bidra till förutsättningarna att möta målet med utvecklingen inom det arbetsgivarpolitiska området.

Det finns utvecklingsbehov av regionens arbetsgivarpolitik och ett systematiskt utvecklingsarbete bedrivs inom områdets samtliga delar med utgångspunkt i befintliga långsiktiga planer. Utvecklingsinsatserna rör både lång- och kortsiktig utveckling av både sakfrågorna såväl som att skapa en tillämpning med jämn och hög kvalitet i hela verksamheten. Arbetsgivarpolitiken bör även ytterligare integreras i de utvecklingsplaner som upprättas inom både kärn- och stödverksamheterna.

Mot bakgrund av att regionen har en långsiktig styrning och planering inom det arbetsgivarpolitiska området är utredningens rekommendation att inte upprätta en långsiktig utvecklingsplan för området arbetsgivarpolitik. Inriktningen bör i stället vara att

fortsätta det utvecklingsarbete som bedrivs inom ramen för den styrning de redan befintliga planerna ger.

8

Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2020

RS/814/2019

2019-12-17

Sekretariatet

Christian Olsson

Tfn: 063-147639

E-post: christian.olsson@regionjh.se

RS/814/2019

Regionstyrelsens uppsiktsplikt 2020

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsens uppsiktsplikt regleras i 6 kap 1 § kommunallagen (2017:725). I paragrafens första stycke föreskrivs att styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska även ha uppsikt över sådan avtalssamverkan som sker enligt 9 kap. 37 § kommunallagen (KL) eller enligt annan lag eller författning. Av andra stycket framgår att styrelsen också ska ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i 10 kap. 2-6 §§ KL och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i. I 6 kap. 9 § KL föreskrivs vidare att styrelsen i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § samma lag ska pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder.

I Regler för regionstyrelsens uppsiktsplikt (RS/2324/2016, rev 2019) finns förtydliganden av vad uppsiktsplikten innebär och vilket arbetssätt som ska tillämpas. Av reglerna framgår bland annat att styrelsen ska övervaka den ekonomiska förvaltningen, tillse att medlen används ändamålsenligt, övervaka att fullmäktiges beslut blir verkställda, lämna råd och anvisningar samt påpekanden vid brister, liksom att påkalla ingripande av fullmäktige när så behövs. Regionstyrelsen fastställer årligen en plan för vilka bolag, nämnder, föreningar eller stiftelser som styrelsen ska genomföra fördjupade granskningar av. Enligt antagna regler för regionstyrelsens uppsiktsplikt ska styrelsen varje år upprätta en plan över de nämnder, bolag, stiftelser, föreningar med mera som styrelsen avser att fördjupa sin uppsiktsplikt på.

En sammanställning över fördjupade granskningar inom ramen för regionstyrelsens uppsiktsplikt 2015 – 2019 har upprättats. Utifrån sammanställningen, regionens engagemang och kända risker föreslås Bostadsrättsföreningarna Åkerärtan, Lugnviks centrum och Torvalla centrum (ingen fördjupad granskning har tidigare genomförts), Hälso- och sjukvårdsnämnden (ingen fördjupad granskning har tidigare genomförts),

Gemensam nämnd för Närvård Frostviken (senaste fördjupade granskning genomförd 2015), Länstrafiken AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2019), Naboer AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2015), Norrtåg AB (senaste fördjupade granskning genomförd 2018) och Stiftelsen Jamtli (senaste fördjupade granskning genomförd 2019) ingå som fördjupningsärenden i regionstyrelsens plan för uppsiktsplikt 2020.

Regiondirektörens förslag

Under 2020 ska nedanstående bostadsrättsförening, nämnd, bolag och stiftelse ingå som fördjupningsärenden i regionstyrelsens plan för uppsiktsplikt:

Bostadsrättsföreningarna Åkerärtan, Lugnviks centrum och Torvalla centrum,
Hälso- och sjukvårdsnämnden,
Gemensam nämnd för Närvård Frostviken,
Länstrafiken i Jämtland AB,
Naboer AB,
Norrtåg AB,
Stiftelsen Jamtli.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Handläggare sekretariatet

Sekretariatet
Christian Olsson
Tfn: 063-147639
E-post: christian.olsson@regionjh.se

2019-12-11

RS/814/2019

Nämnd/ bolag/ stiftelse	Uppföljning					Uppföljning sker löpande genom:				
	2015	2016	2017	2018	2019	Månadsrapport	Del år april	Del år augusti	Bokslut	Protokoll delges RS
REGIONSTYRELSE										
RUN	Nämnden hade bara funnits i åtta månader då granskningen gjordes och rapporten utgick framförallt från delårsbokslut. Sammantaget visade den att nämnden bedriver sin verksamhet i enlighet med fullmäktiges mål. Nämnden kommer att behöva integreras ännu bättre i Region Jämtland Härjedalens styrmodell.	Utskott ekonomisk grupp	Med anledning av att bolagets prognostiserade underskott var förvaltningens helårsprognos osäker. Under året har förvaltningen arbetat tillsammans med bolaget för att föreslå åtgärder. RS kommer att fortsätta följa det ekonomiska läget i nämnden, framförallt utifrån Läns-trafiken AB:s ekonomiska situation.	Muntlig redovisning i utskottet ekonomi			X	X	X	X
HSN (Ny 2018)						X	X	X	X	X
Patientnämnden	Rekommenderas att återredovisa			Uppföljning visar att			X	X	X	X

	arbetet med införandet av förnyat ärendehanteringssystem i årsredovisning.			nämnden bedriver sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt utifrån fastställt reglemente och övergripande mål. Regiondirektör fick utifrån rapporten i uppdrag organisera hälso- och sjukvårdens verksamhet så att slutsatser av de analyser som patientnämnden gör om klagomålshantering tas om hand och bidrar till hälso- och sjukvårdens utveckling.						
Gemensam nämnd Frostviken	God måloppfyllelse -187 tkr per 2014. Försämring mot 2013.								X	X
GNS					Nämnden fanns med i listan för 2019, men plockades bort p.g.a. frågan om					

					sammanslagning av gemensamma nämnder					
GNU	Ingen tydlig koppling till regionstyrelsens mål och RS rekommenderade nämnden att tydligare följa RJHs regler för styrmodell.			Uppföljning visar att nämnden har arbetat med att förbättra in struktur och verksamhetsplanering. Måluppfyllelsen bedöms vara god.					X	X
Norrlandstingets regionförbund	Uppföljning visade att NRFs styrning, planering och uppföljning har en systematik och logik som gör det möjligt för RJH representanter att på ett aktivt sätt kunna delta i NRFs arbete som ger nytta tillbaka för RJH. NRF håller sig inom det uppdrag som anges av förbundsordningen och stämmer väl med det behov av samordning och stöd i regionsjukvård som RJH har. NRF följer också upp RCCs arbete liksom andra								X	

	arbetsgruppers uppdrag på ett strukturerat sätt.									
Samordnings- förbundet i Jämtlands län 25 %	Ingen uppföljning gjord		Sammantaget visar uppföljningen att Samordningsförb undet Jämtlands län redovisar en god måluppfyllelse och en god ekonomi.						X	
Landstingens ömsesidiga försäkrings-bolag (LÖF)	Ingen uppföljning gjord									
Landstingsbostä der i Jämtland AB 100 %	God måluppfyllelse och en god ekonomi. Uppföljningen visade också att bolaget hade en tydlig styrning.	Muntli g rappo rt RS nov			Regionstyrelsen konstaterade att Landstingsbostä der AB bedriver verksamheten på ett ändamålsenligt sätt i enlighet med det de kommunala befogenheterna och med en tillfredsställande ekonomi. Region- direktören fick i uppdrag att se över och upprätta ett förslag på reviderade ägardirektiv till regionstyrelsens möte i			X	X	X

					september 2019.					
Stiftelsen Jamtli 33 %			Styrelsen för Stiftelsen Jamtli uppmanades att kraftfullt agera för att följa Insyns-gruppens rekommendation er avseende uppdrag kring Nationalmuseum Norr. En ny granskning avseende byggprojekt ska göras under hösten 2017.	Uppföljningen visade att stiftelsen bedriver en verksamhet i enlighet med övergripande mål vilket åter-redovisas till ägarna. Jamtlis resultat, före fördelning av ändamålsbestämda medel, är per 31 augusti är 7,3 Mkr och prognosen är 2,3 Mkr per 31 dec 2018. Stiftelsen prognostiserar ett nollresultat efter att fördelning av ändamålsbestämda medel i struktur-fondsprojektet Nationalmuseum Norr. De kortfristiga skulderna är högre än de kortfristiga fordringarna inklusive kassa och bank, vilket kan innebära ansträngd likviditet på kort sikt.	Jamtlis resultat för moderstiftelsen 2018 uppgår till +2 528 tkr (koncernen +4 351 tkr). Likviditeten är dock fortfarande problematisk och medför ett högt utnyttjande av checkkrediten. Koncernen har vidtagit åtstramningsåtgärder i form av återhållsamhet med inköp samt anställningsstopp. Planen för de närmaste tre åren är att stärka likviditeten med 2 000 tkr årligen under en treårsperiod genom fortsatt återhållsamhet. Regionstyrelsen uppmanade Jamtli att inkomma med en redogörelse för hur planen för avsättande av			X	X	

					medel för underhåll ser ut.					
Stiftelsen teknikutbildning i Jämtland Zenit	Ingen uppföljning gjord				Granskningen visar att Stiftelsen uppvisar en god soliditet och att arbetet bedrivs enligt stiftelsens stadgar. Ett större förvärv av aktier under 2019 borde dock ha föregåtts av information till huvudmännen. Regionstyrelsen konstaterade att Zenit bedriver verksamheten på ett ändamåls-enligt sätt i enlighet med stadgarna och med en tillfredsställande ekonomi.					
RUN										
AB Transito 5 %	Rapport visade att bolaget har en stabil ekonomi, ordning och reda och sköter i övrigt sina åtaganden.		Uppföljningen visade att bolaget sköter sina åtaganden och har tydliga mål för sin verksamhet. De har också en tydlig organisations-struktur och						X	

			rutiner för hur bolaget rapporterar till ägarna om verksamhet, ekonomi och mål. För 2017 har kommunikation och information till ägarna också varit ett utpekat fokusområde.							
Länstrafiken 100 %	Trafikutbudet stabilt. Tåtortstrafiken i Östersund och resor på Norrtåg med länstrafikens färdbevis har ökat under perioden januari – augusti i jämförelse med samma period 2014. Bussgods har påbörjat ett åtgärdsarbete för att få resultatet i balans juni 2016. Det ekonomiska resultatet per augusti var 700 tkr. För helåret beräknades ett nollresultat.	Muntlig rapport RS nov	Utifrån det ekonomiska läget arbetar bolaget med resultatförbättrande åtgärder. Konkreta åtgärder har också vidtagits av Region Jämtland Härjedalen. Regionstyrelsen kommer att fortsätta följa Länstrafikens ekonomiska situation i enlighet med tidigare beslut och pågående åtgärder.	Uppföljningen visade att det ekonomiska läget för bolaget är bättre än föregående år. Aktiekapitalet är återställt och resultatet per augusti 2018 var +1,2 mkr. Avvecklingen av bussgods har förlöpt bra. Tåta dialoger har genomförts med ägaren och särskilda kontrollstämmor med anledning av ekonomin har genomförts. Bolaget har också tydliga mål för sin verksamhet som utgår från	Regionstyrelsen konstaterade att Länstrafiken i huvudsak bedriver verksamheten på ett ändamålsenligt sätt i enlighet med det de kommunala befogenheterna, men att målet om en god ekonomisk hållning inte uppfylls. Regionstyrelsen gav bolaget i uppdrag att till regionstyrelsens sammanträde den 10 december redovisa åtgärder i verksamheten som förbättrar bolagets ekonomiska			X	X	

				övergripande mål. Inför 2019 finns en osäkerhet för hur verksamheten och uppdraget om att upprätthålla en allmän kollektivtrafik i länet skulle påverkas av en eventuell ramminskning. Bolaget har svårt att av egen kraft vidta resultatförbättrande åtgärder.	situation och kan leda till att god ekonomisk hushållning uppnås.					
Norrtåg AB 25 %	Trafikutvecklingen har efter december 2012 varit positiv. I den norra delen bromsas utvecklingstakten av problem med infrastrukturen. För helår prognoserades ett nollresultat.		Sammantaget visar uppföljningen av Norrtåg AB att bolaget sköter sina åtaganden och har tydliga mål för sin verksamhet som också återredovisas. Måluppfyllelsen är god där bland annat reseutvecklingen är positiv. Bolaget redovisar också en positiv budgetavvikelse per sista	Sammantaget visade uppföljningen att bolaget bedriver en verksamhet i enlighet med övergripande mål vilket återredovisas till ägarna. Den snörika vintern 2018 har inneburit störningar i trafiken. Det har resulterat i ett minskat resande, inställda tåg och sämre				X	X	

			augusti 2017.	punktlighet. Bolaget har utifrån det vidtagit åtgärder. Bolaget har en ekonomi i balans. Prognos för helåret 2018 är ett överskott på 17 602 mkr för bolaget. För RJH innebär det att 2 734 mkr fonderas.						
Almi företagspartner Mitt AB 24,5 %	Inledningen på 2015 vad gäller verksamheten var positiv och målupp-fyllelsen förväntades vara mycket god vid årets slut. Det ekonomiska resultatet per juni 2015 var -671 tkr.	Muntlig rapport RS april		Utförd granskning av Almi Företagspartner Mitt AB visade att bolaget under 2017 haft en god måluppfyllnad och följer ägaransvisningar. I april 2018 antogs en ny bolagsordning.				X	X	
Peak region Science Park AB 15 %	Inkubatorverksamheten var under 2015 begränsad då framtidsinriktningen och ägarförhållandena varit osäkra. För helår 2015 prognoserades ett nollresultat.			Bolaget har en tillfredsställande måluppfyllnad och driver sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt utifrån bolagsordningen. Ekonomiskt utfall för 2017 gav ett					X	

				marginellt underskott på 4 941 kronor.						
Vattenbrukscentrum Norr AB 20 %	Uppmanades att noga följa sitt ekonomiska läge och vidta de åtgärder som går för att nå en ekonomi i balans samt meddela RS per omgående om resultat och prognos per helår 2015 försämrats. Verksamheten hade 2015 för lite tillgång på fisk för att kunna möta upp efterfrågan. Konsekvensen var minskade försäljningsintäkter. Omfattande investeringar har också gjorts av anläggningen.			Vattenbrukscentrum Norr AB driver arbetet i enlighet med ägardirektiv. Årsredovisningen 2017 talar om ett plusresultat på ca 650 000 kronor. Redan under 2015 fick fc för regional utveckling i uppdrag att utreda RJH:s engagemang i Vattenbrukscentrum. Någon sådan utredning har inte presenterats. Regionstyrelsen rekommenderade Regionala utvecklingsnämnden att färdigställa utredningen om Region Jämtland Härjedalens engagemang i Vattenbrukscentrum Norr AB.				X	X	
Jämtland Härjedalen	Ingen uppföljning gjord	Muntlig							X	

Turism ek. förening		rapport RS april								
Torsta AB 40 %	Uppmanades att noga följa sitt ekonomiska läge och vidta de åtgärder som går för att nå en ekonomi i balans samt meddela RS per omgående om resultat och prognos per helår 2015 försämrats. Dras med vikande mjölkpriser. Investeringar i gårdsbruket behöver göras för att få en effektivare produktion.			Sammantaget visar rapporten att Torsta AB bedriver sin verksamhet på ett ändamålsenligt sätt utifrån de av ägarna gemensamma intentionerna som finns beskrivna i fastställda ägardirektiv. Bolaget Redovisade för verksamhetsåret 2017 ett ekonomiskt utfall på 547 002 kronor				X	X	
Naboer AB 11,76 %	2015 var ett mellanår. Verksamheten bygger till stora delar på att genomföra projekt och eftersom strukturfonder/Int erreg mer eller mindre ligger vilande så har verksamheten varit begränsad.							X	X	
Jämtlands- gården AB	Ingen uppföljning gjord									

Coompanion ek. förening	Ingen uppföljning gjord									
Folkets hus Östersund ek. förening	Ingen uppföljning gjord									
Norrlands nätverk för musikteater och dans. Kommunalförbundet	Ingen uppföljning gjord								X	
Kommuninvest	Ingen uppföljning gjord			Muntlig dragning i utskottet ekonomi						
Bostadsrättsföreningen Åkerärtan 64 %	Ingen uppföljning gjord								X	
Bostadsrättsföreningen Lugnviks centrum 10 %	Ingen uppföljning gjord								X	
Bostadsrättsföreningen Torvalla 16 %	Ingen uppföljning gjord								X	
Inera AB 4,5 – 4,7 %	Ingen uppföljning gjord									
Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg	Ingen uppföljning gjord									
AERs generalförsamling	Ingen uppföljning gjord									
Stiftelsen för näringslivet i	Ingen uppföljning gjord									

Jämtland Härjedalen										
Nationell samverkans- grupp för utveckling och insyn av Rett Center	Ingen uppföljning gjord									

9

Revidering av regionala
utvecklingsnämndens reglemente och
tillägg i arvodesregler för förtroendevalda

RS/2343/2016

2020-01-09

Samordningskansliet

Emma Borg

Tfn: 063-14 76 47

E-post: emma.borg@regionjh.se

RS/2343/2016

Revidering av regionala utvecklingsnämndens reglemente och tillägg i arvodesregler för förtroendevalda

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutade i november 2019, § 132, att överföra verksamheten i bolaget Länstrafiken i Jämtlands län AB till förvaltning från 1 juli 2020, och att verksamheten ska organiseras under regionala utvecklingsnämnden. Fullmäktige beslutade även att ett utskott för kollektivtrafikfrågor ska inrättas, bestående av fem ledamöter och fem ersättare.

Regionstyrelsen fick i uppdrag att inför överföring av verksamheten ta fram förslag på reviderat reglemente för regionala utvecklingsnämnden, samt att se över andra styrdokument som berörs av organisationsförändringen.

Regionstyrelsen har tagit fram ett förslag till reviderat reglemente för nämnden där utskottets uppgifter, sammansättning och arbetsformer regleras. Förslaget innehåller även ett antal mindre redaktionella ändringar och förtydliganden. I reglementet föreslås att utskottet ska ha en ordförande och en vice ordförande (presidium). Fast arvode för presidiet regleras inte i reglementet utan i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen. Därför föreslås följande tillägg i arvodesreglerna under avsnitt 9 *Tabell över fasta arvoden*:

Regionala utvecklingsnämndens utskott för kollektivtrafikfrågor

Ordförande	20 %
Vice ordförande	10 %

Föreslagen procent motsvarar den procent som gäller för ordförande och vice ordförande i dagens bolagsstyrelse.

Då regionstyrelsens förslag berör regionala utvecklingsnämndens organisation och verksamhetsområden vill regionstyrelsen inhämta nämndens synpunkter innan förslagen överlämnas till regionfullmäktige för beslut.

Regiondirektörens förslag

Förslag till reviderat Reglemente för regional utvecklingsnämnd i Region Jämtland Härjedalen 2019 – 2022 samt förslag på tillägg i Arvodesregler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen överlämnas till regionala utvecklingsnämnden för synpunkter.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Regionala utvecklingsnämnden

REVIDERAT REGLEMENTE FÖR REGIONAL UTVECKLINGSNÄMND I REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN 2019 - 2022

VERSION: 2:1

BESLUTSINSTANS: REGIONFULLMÄKTIGE

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1	2017-12-07	Nyutgåva	Regionfullmäktige	2018-02-14, § 27
1.1	2018-10-03	Ny formulering under punkten 2.3 Personal	Regionfullmäktige	2018-11-20 § 182
1.2	2018-12-06	Tillägg i punkt 2.1 Uppgifter om samverkansarenor	Regionfullmäktige	2018-12-11 § 182
2	2018-12-21	Ändring i punkt 1 om vilka som ska benämnas regionråd	Regionfullmäktige	2018-12-11 § 182
2.1	2020-01-09	Remissversion Tillägg punkt 5 om utskott för kollektivtrafikfrågor samt mindre ändringar	Regionstyrelsen	2020-01-22 § XX

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ÄNDRINGSFÖRTECKNING	2
1 LEDAMÖTER OCH PRESIDIUM	5
2 UPPGIFTER	5
2.1 Uppgifter	5
2.2 Kontroll och uppföljning	6
2.3 Personal	6
2.4 Personuppgiftsansvar	6
2.5 Övrigt	7
3 DELEGERING FRÅN FULLMÄKTIGE	7
3.1 Regional utveckling och kultur	7
3.2 Yttranden	7
4 SAMMANTRÄDEN	8
4.1 Ersättare	8
4.2 Deltagande på distans	8
4.3 Sekreterare	8
4.4 Sammanträdesplan	8
4.5 Kallelser och handlingar	8
4.6 Föredragande	9
4.7 Yttranderätt	9
4.8 Särskilt tillkallade	9
4.9 Offentliga sammanträden	9
4.10 Hur ärendena avgörs	9
4.11 Justering av protokoll	9

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

4.12	Delgivning av protokoll	10
5	UTSKOTT	10
5.1	Utskott för kollektivtrafikfrågor	10
5.1.1	Ledamöter och presidium	10
5.1.2	Uppgifter	10
5.1.3	Delegering	11
5.1.4	Övrigt	11
6	ÖVRIGT	11
6.1	Underskrifter	11
6.2	Delgivning	11
6.3	Arkiv	11
7	IKRAFTTRÄDANDE	11

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

1 Ledamöter och presidium

Regionala utvecklingsnämnden har 13 ledamöter och 13 ersättare, som väljs för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har skett i hela landet (6 kap 19 § kommunallagen).

Regionala utvecklingsnämnden har en ordförande, en 1:e vice ordförande samt en 2:e vice ordförande (presidiet), som väljs av fullmäktige för den tid de valts som ledamöter i regionala utvecklingsnämnden.

Ordföranden och 1:e och 2:e vice ordföranden benämns regionråd/oppositionsråd.

Om ordföranden är hindrad att fullgöra uppdraget, fullgör vice ordföranden det.

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordföranden samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser regionala utvecklingsnämnden annan ledamot att för tillfället föra ordet. Till dess valen har gjorts utövas ordförandeskapet av den som varit ledamot längst tid. Om två eller flera har varit ledamöter lika länge har den äldste av dem företräde.

2 Uppgifter

2.1 Uppgifter

Regionala utvecklingsnämnden ska

- ansvara för de regionala utvecklingsfrågorna i regionen,
- ansvara för de regionala utvecklingsuppgifter som följer av Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar,
- ansvara för fördelning av statsbidrag och regionala bidrag till regionala kulturinstitutioner och regionala kulturverksamheter i regionen, **som följer av Lag (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet**
- ansvara för regionens **interna** kulturverksamheter, **scenkonst och kulturutveckling**
- ansvara för bidrag till regionala ideella organisationer och föreningar,
- förvalta regionens konstsamling och svara för konstinköp,
- **ansvara för den regionala biblioteksverksamheten,**
- ansvara för internationella frågor inom sitt verksamhetsområde,
- vara styrelse för folkhögskolorna Birka och Bäckedal,
- fullgöra regionens uppgift som kollektivtrafikmyndighet **som följer av Lag (2010:1065) om kollektivtrafik,**
- arbeta med frågor om folkhälsa inom sitt verksamhetsområde,
- arbeta med frågor om klimat, energi och miljö, ur ett regionalt perspektiv
- arbeta med frågor om jämställdhet, mångfald och integration ur ett regionalt perspektiv,

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

- arbeta med frågor om forskning och utveckling inom sitt verksamhetsområde,
- delta i Regionens samverkansråd och samverkansarenor för kommuner och region i frågor inom sitt verksamhetsområde,
- bevaka och tillvarata regionens intresse vid bolags- och föreningsstämmor i följande företag: Almi Företagspartner Mitt AB, Peak Region AB, Vattenbrukscentrum Norr AB, Jämtlandsgården AB, Naboer AB, Torsta AB, ~~Länstrafiken i Jämtlands Län AB~~, Norrtåg AB, AB Transitio, ~~Jämtland Härjedalen Resor AB~~, Stiftelsen Jamtli, Jämtland Härjedalen Turism ekonomisk förening, Coompanion kooperativ utveckling i Jämtlands län ekonomisk förening, Folkets Hus ekonomisk förening, ~~Valgamaa – Jämtlands läns ekonomisk förening~~ samt kommunalförbundet Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans,
- bereda ärenden som ska handläggas av fullmäktige inom sitt verksamhetsområde såvida beredning inte görs av en fullmäktigeberedning samt yttra sig över ärenden som ska handläggas av fullmäktige och som beretts av en fullmäktigeberedning med de begränsningar som framgår av 5 kap 29-33 §§ kommunallagen. Vid beredning av viktigare ärenden om regionala utvecklingsfrågor och fördelning av medel inom regional utveckling och projektmedel ska nämnden se till att regionens samverkansorgan får möjlighet att yttra sig,
- verkställa fullmäktiges beslut inom sitt verksamhetsområde samt
- i övrigt fullgöra de uppdrag som fullmäktige har lämnat över till nämnden.

2.2 Kontroll och uppföljning

Regionala utvecklingsnämnden ska

- se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Nämnden ska årligen fastställa en plan för och följa upp den interna kontrollen,
- vid varje fullmäktigesammanträde redovisa uppdrag som fullgjorts enligt delegation från fullmäktige,
- informera från verksamheten om ärenden som har betydelse för fullmäktiges utövning av sin verksamhetsstyrning (regionala utvecklingsnämndens rapport).

2.3 Personal

Regionala utvecklingsnämndens personal är anställda inom regionstyrelsen förvaltning, förvaltningsområde regional utveckling. Nämnden har verksamhetsansvar och personalansvar med därtill hörande arbetsmiljöansvar för förvaltningsområdet.

2.4 Personuppgiftsansvar

Regionala utvecklingsnämnden har ansvar för de behandlingar av personuppgifter som sker inom nämndens verksamhetsområde.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

2.5 Övrigt

Regionala utvecklingsnämnden ska följa de regler och riktlinjer som regionstyrelsen fastställer för den ekonomiska förvaltningen och förvaltningen av fastigheter, administrationen samt för stöd- och servicefunktioner.

Nämnden ska använda sig av de stöd- och servicefunktioner, den IT-infrastruktur och de regionövergripande IT-system och de administrativa system som regionstyrelsen har ansvar för.

3 Delegering från fullmäktige

Regionala utvecklingsnämnden beslutar enligt 6 kap 3 § kommunallagen i frågor som rör förvaltningen och i frågor som den enligt lag eller annan författning ska handha.

Nämnden ska besluta i följande grupper av ärenden. Är ett enskilt ärende som omfattas av dessa bestämmelser av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för regionen ska det avgöras av fullmäktige.

3.1 Regional utveckling och kultur

Besluta om

- fördelning av statliga regionalpolitiska utvecklingsmedel och övriga tillväxtmedel,
- årsavtal mellan regionen och Stiftelsen Jamtli för kommande verksamhetsår,
- fördelning av statsbidrag och regionala bidrag inom ramen för kultursamverkan till de regionala kulturinstitutionerna i länet,
- bidrag till regionala ideella organisationer och föreningar i enlighet med riktlinjer fastställda av fullmäktige,
- utdelning från regionens förvaltade fonder som regionala utvecklingsnämnden har hand om,
- konstinköp.

3.2 Yttranden

Besluta om att

- lämna yttranden som ankommer på fullmäktige om inte yttrandet är av principiell betydelse samt avge yttrande om remisstiden inte medger att yttrandet kan behandlas vid ordinarie sammanträde med fullmäktige inom nämndens verksamhetsområde och att
- utarbeta planer och lämna yttrande över planer, utredningar och remisser inom nämndens verksamhetsområde.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

4 Sammanträden

4.1 Ersättare

Kan ledamot inte delta i sammanträde med regionala utvecklingsnämnden ska ledamoten utan dröjsmål inkalla den ersättare till tjänstgöring vid sammanträdet, som står närmast i tur att tjänstgöra.

Reglerna i 5 kap 17–19 §§ kommunallagen om ersättares tjänstgöringsrätt ska gälla för ersättare i nämnden. Infinner sig ordinarie ledamot under pågående sammanträde, till vilket han förut anmält förhinder, upphör ersättarens tjänstgöringsrätt i regel när beslut fattats i det ärende som behandlades när den ordinarie ledamoten kom till sammanträdeslokalen.

Ersättare som är närvarande vid nämndens sammanträde utan att tjänstgöra har rätt att delta i överläggningarna samt att få sin mening antecknad till protokollet.

4.2 Deltagande på distans

Ledamot får delta i sammanträde på distans. Vid sammanträde med deltagare på distans gäller reglerna för deltagande på distans i sammanträden i politiska organ.

Ledamot som önskar delta i sammanträde på distans ska senast fem dagar före sammanträdet anmäla detta till ordföranden och sekreterare. Ordföranden avgör om deltagande på distans får ske.

4.3 Sekreterare

Sekreterare åt regionala utvecklingsnämnden utses av regiondirektören.

Sekreteraren för nämndens protokoll, ombesörjer expedieringen av nämndens beslut och fullgör i övrigt de uppgifter som framgår av detta reglemente eller särskilt beslutas av nämnden.

4.4 Sammanträdesplan

Regionala utvecklingsnämnden ska för varje kalenderår upprätta en plan över sina sammanträden.

4.5 Kallelser och handlingar

Kallelse och en preliminär föredragningslista över de ärenden som avses bli behandlade vid sammanträdet ska göras tillgängliga för nämndens ledamöter och ersättare i god tid (minst 7 dagar) före varje sammanträde med regionala utvecklingsnämnden.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

Slutlig föredragningslista fastställs vid varje sammanträdes början.

Fullständiga handlingar i de ärenden som har satts upp på föredragningslistan ska före sammanträdet göras tillgängliga för varje ledamot och tjänstgörande ersättare. Handlingarna ska också göras tillgängliga på regionens webbplats om det inte strider mot lag eller annan författning.

4.6 Föredragande

Regiondirektören eller den som direktören utser är föredragande vid regionala utvecklingsnämndens sammanträden och har rätt att delta i överläggningarna.

4.7 Yttranderätt

Regionala utvecklingsnämndens sekreterare får yttra sig i formella frågor som uppkommer under sammanträde med nämnden och lämna upplysningar med anknytning till sammanträdeshandlingarna.

4.8 Särskilt tillkallade

Förtroendevald eller tjänsteman hos regionen eller särskilt sakkunnig som avses i 6 kap 26 § andra stycket kommunallagen kallas av regionala utvecklingsnämndens ordförande. Den som har kallats får meddela de upplysningar som begärs och har i övrigt endast yttranderätt som direkt avser upplysningarna.

4.9 Offentliga sammanträden

Nämnden får besluta att dess sammanträden ska vara offentliga med de undantag som framgår av kommunallagen.

4.10 Hur ärendena avgörs

Regler om omröstning finns i 6 kap 33 § och 5 kap 53 - 56 §§ kommunallagen.

4.11 Justering av protokoll

Regler om protokoll och reservation till protokollet finns 6 kap 35 § och 5 kap 65 - 67 §§ och 69 §§ och 8 kap 12 § kommunallagen. Beträffande särskilt yttrande till protokollet gäller i tillämpliga delar vad som föreskrivs om reservation i avsnitt 7.10 i regionfullmäktiges arbetsordning.

Regionala utvecklingsnämnden utser för varje sammanträde en ledamot eller tjänstgörande ersättare att tillsammans med ordföranden justera nämndens protokoll.

Har flera ordföranden fungerat vid sammanträdet, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet som avser de delar av sammanträdet som denne lett förhandlingarna.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

Justering sker, förutom genom namnteckning på därför avsedd plats, genom signering på varje sida av protokollet.

4.12 Delgivning av protokoll

Regionala utvecklingsnämndens sekreterare ska se till att utdrag ur nämndens protokoll lämnas till dem som är berörda av i protokollet intagna beslut, såvida vederbörande inte får ett fullständigt protokoll.

5 Utskott

~~Regionala utvecklingsnämnden ska inte ha utskott.~~

Regionala utvecklingsnämnden ska ha följande utskott:

5.1 Utskott för kollektivtrafikfrågor

5.1.1 Ledamöter och presidium

Nämnden väljer inom sig presidium, ledamöter och ersättare till utskottet. Utskottet ska ha fem ledamöter och fem ersättare som väljs för tiden från och med den 1 juli 2020 till och med 31 december 2022.

Utskottet ska ha en ordförande och en vice ordförande (presidium).

Vid samtidigt hinder för ordföranden och vice ordföranden samt vid längre hinder för ordföranden under tjänstgöringsperioden (>30 dagar) utser utskottet annan ledamot att för tillfället föra ordet.

Utskottet får handlägga ärenden bara när mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

5.1.2 Uppgifter

Utskottet har som uppgift att inom kollektivtrafikområdet arbeta med:

- Fördjupning inom fokusområden och strategiska utvecklingsområden,
- framtidsbevakning och analys av långsiktiga utvecklingsområden,
- inspel till regionala utvecklingsnämndens arbete med planering och uppföljning, i synnerhet nämndens verksamhetsplan, samt
- bevaka att uppdraget som Regional kollektivtrafikmyndighet fullföljs.

Utskottet ska vara referensgrupp i upphandlingsfrågor inom kollektivtrafikområdet.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

En viktig utgångspunkt för de frågor som utskottet ska arbeta med är de strategier och övergripande mål som finns fastställda i regionplanen och nämndens verksamhetsplaner.

5.1.3 Delegering

Utskottet får besluta i de frågor som regionala utvecklingsnämnden har delegerat till utskottet.

5.1.4 Övrigt

Beträffande deltagande på distans, ersättarnas tjänstgöring, sammanträdesplan, sekreterare, kallelse, föredragningslista, sammanträdeshandlingar, föredragande, yttranderätt, särskilt tillkallade, hur ärendena avgörs, justering av protokoll och delgivning av protokoll gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet för regionala utvecklingsnämnden.

6 Övrigt

6.1 Underskrifter

Avtal, andra handlingar och liknande samt skrivelser i regionala utvecklingsnämndens namn skrivs under av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden, i båda fallen med kontrasignation av regiondirektören eller den direktören sätter i sitt ställe.

Avtal, andra handlingar samt skrivelser i ärenden som beslutas av delegat skrivs under av delegaten.

Skrivelser till följd av verkställighet av beslut undertecknas av tjänsteman som verkställer beslut.

Regionala utvecklingsnämnden får besluta att underskrift i vissa fall ska ske i annan ordning.

6.2 Delgivning

Delgivning med regionala utvecklingsnämnden sker med ordföranden, dess sekreterare eller den som enligt särskilt beslut är behörig att ta emot delgivning.

6.3 Arkiv

Regionala utvecklingsnämnden ansvarar för sina allmänna handlingar. För vården av handlingarna gäller tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen, arkivlagen och arkivreglemente för Region Jämtland Härjedalen.

Charlotte Funseth
Samordningskansliet

2020-01-09

Dnr: RS/2343/2016

7 Ikraftträdande

Detta reglemente träder i kraft den **1 juli 2020**.

Reglementet är fastställt av regionfullmäktige den 14 februari 2018, § 27. Ändrat av regionfullmäktige den 11 december 2018, § 182, **och den 20–21 april 2020, § xx**.

10

Folkhälsoenhetens organisatoriska
placering

RS/685/2019

2019-12-29

Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen

Ingela Jönsson

Tfn: 063-14 77 62

E-post: ingela.jonsson@regionjh.se

Dnr RS/685/2019

Folkhälsoenhetens organisatoriska placering

Ärendebeskrivning

Idag är Folkhälsoenheten placerad som anslagsfinansierad verksamhet inom Område Primärvård. Den placeringen är logisk utifrån att enheten ska ge stöd till den verksamhet dvs primärvården som ska arbeta med folkhälsa hos sina listade medborgare, och den är anslagsfinansierad eftersom den ska arbeta mot alla primärvårdsverksamheter både regiondrivna och privatdrivna.

Men placeringen är samtidigt ologisk eftersom Folkhälsoenheten samtidigt har ett uppdrag att arbeta regionövergripande också mot den sjukhusets vårdverksamheter och folktandvård. Än mer ologisk blir placeringen när det i Folkhälsoenhetens uppdrag också ingår att vara kunskapsstöd till länets kommuner. I regionplanen står slutligen att regionen ska arbeta med kultur och folkhälsa. Fr o m årsskiftet placeras vissa funktioner från migrationshälsa i Folkhälsoenheten.

Regionstyrelsen har övergripande ansvar för folkhälsofrågor och vill utreda vilken organisatorisk placering som ger Folkhälsoenheten bäst möjligheter att utföra sitt uppdrag. Den 6 november 2019, § 178, beslutade regionstyrelsen att inrätta ett regioninternt folkhälsoråd bestående av både tjänstemän och politiker. Det nybildade rådet föreslås få i uppdrag att leda utredningen.

Regiondirektörens förslag

1. Regiondirektören får i uppdrag att utreda vilken organisatorisk placering som ger Folkhälsoenheten bäst möjligheter att utföra sitt uppdrag.
2. Det nybildade Folkhälsorådet får uppdrag att leda utredningen.

I tjänsten

Hans Svensson

Regiondirektör

Ingela Jönsson

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska

avdelningen

Utdrag till

Chef Folkhälsoenheten

11

Åtgärder för lokalsituationen i Odensala

RS/10/2020

2020-01-13

Sekretariatet

Sandra Hedman

Tfn: 063-147509

E-post: sandra.hedman@regionjh.se

RS/10/2020

Åtgärder för lokalsituationen i Odensala

Ärendebeskrivning

På Hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde den 18 december hanterades ärendet om struktur för den regiondrivna primärvården. Regiondirektören hade lagt fram ett förslag gällande struktur för regiondriven primärvård i Östersund med förslag om medborgardialog och därefter beslut i nämnden. Ärendet återremitterades för ytterligare förankring i partierna innan beslut kan fattas.

Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande har därefter gjort bedömningen att den del som handlar om en lösning på det akuta arbetsmiljöproblem som finns i lokalerna i Odensala måste dock tas vidare för ekonomisk bedömning av registyrelsen som ansvarar för investerings- och fastighetsfrågor. Ordföranden fattade på delegation följande beslut:

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionstyrelsen:

1. Hyr in tillfälliga modulsystem (5 st i nuläget) och anpassa dem och mark för att kunna evakuera vissa funktioner.
2. Värdera hur hyreskostnad ca 300 000 kr/år + anpassningar av mark och moduler för 1-3 miljoner kronor kan hanteras.

Odensala Hälsocentrals lokaler har under en längre tid haft byggnadsrelaterade problem som inte bedöms möjliga att åtgärda så att verksamheten långsiktigt kan vara kvar i byggnaden. I väntan på en långsiktig lösning för primärvården i Torvalla och Odensala området är det viktigt att tillfälliga åtgärder görs. Det för att erbjuda verksamheter

med störst problem alternativa lokaler samt att fortsätta med åtgärder i de delar av befintlig byggnad som har färre problem för att verksamheten ska kunna bedrivas i den befintliga byggnaden. Det finns en framtagna handlingsplan i två delar som medför kostnader som måste tas av Region Jämtland Härjedalen, inte av bostadsrättsföreningen.

Den akuta lokalsituationen föreslås lösas genom att snarast hyra paviljonger som tillfälligt placeras i anslutning till befintlig byggnad. Det pågår ett arbete med hur paviljongerna ska anpassas och anslutas till byggnaden och dialog pågår med Östersunds kommun som äger angränsande ytor hur paviljongerna ska kunna placeras för bästa funktion och med minsta möjliga störning av andra verksamheter i området under tiden.

Hyreskostnaden för erforderligt antal moduler bedöms bli ca 300 000 kronor per år och anpassning av paviljongerna till verksamhetens behov och erforderliga markanpassningar bedöms till ca 1-3 miljoner beroende på behovet och möjligheten att placera dem.

Regionstyrelsen gör bedömningen att det är fastighetsenheten som får ta kostnaden eftersom lokalproblematiken är relaterad till byggnadens problem och inte kommer från primärvårdens verksamhet. Det innebär att fastighetsenheten får ett underskott på motsvarande belopp.

Regiondirektörens förslag

1. Regionstyrelsen tillstyrker hälso- och sjukvårdsnämndens förslag om att hyra in tillfälliga modulsystem och anpassa dem och mark för att kunna evakuera vissa funktioner.
2. Årshyran och kostnaden för anpassning och markarbeten finansieras inom fastighetsenhetens ram.

I tjänsten

Hans Svensson
Regiondirektör

Peter Rönnholm
Ekonomidirektör

Utdrag till

Fastighetschef, Hälso- och sjukvårdsnämnden

12

Fördelning av medel i överenskommelsen
Välfärds miljard för flyktingmottagandet
2020

RS/611/2019

2020-01-14

Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen
Anna Frisk
Tfn: 063-142414
E-post: anna.frisk@regionjh.se

RS/611/2019

Fördelning av medel i överenskommelsen Valfärds miljard för flyktingmottagandet 2020

Ärendebeskrivning

2020 är det sista året med en flyktingrelativ fördelning av de så kallade välfärds miljarderna.

Fördelningen baseras på antalet asylsökande 2 september 2019 och antalet nyanlända kommunmottagna mellan januari 2015 och augusti 2019. Från och med 2021 kommer samtliga 10 välfärds miljarder fördelas per invånare via den kommunalekonomiska utjämningen. Fördelningen fastställs formellt av regeringen efter att riksdagen behandlat budgetpropositionen för 2020.

Denna skrivelse och förslag till beslut avser delen av bidraget som beräknas utifrån mottagande av asylsökande och flyktingar.

Utfall:

Totalt antal "mottagna" i riket	293 006
Länets antal	4 192
Länets andel av riket	1,43%
Belopp landstinget	8 584 125

I bilagt beslutsunderlag, ges förslag till användning som avser specifika behov och aktiviteter i verksamheterna varav 3 900 000kr enligt tidigare beslut i regionstyrelsen 2018-11-20 (RS/2175/2016)

Regiondirektörens förslag

Fördelning av medel i överenskommelsen *Välfärds miljard för flyktingmottagande* 2020 godkänns enligt bilagt beslutsunderlag.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Anna Frisk
Hälso- och sjukvårdspolitisk chef

Utdrag till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Förslag fördelning av Velfärdsmiljard för flyktingmottagande 2020 i Region Jämtland Härjedalen

Fördelningen baseras på antalet asylsökande 2 september 2019 och antalet nyanlända kommunmottagna mellan januari 2015 och augusti 2019. Från och med 2021 kommer samtliga 10 velfärdsmiljarder fördelas per invånare via den kommunalekonomiska utjämningen.

Fördelningen fastställs formellt av regeringen efter att riksdagen behandlat budgetpropositionen för 2020.

Antal i länet

Asylsökande	257
Mottagna 2015-2019	3 935
Summa	4 192

Totalt belopp enligt flyktingvariabler

600 000 000

Totalt antal "mottagna" i riket	293 006
Länets antal	4 192
Länets andel av riket	1,43%
Belopp landstinget	8 584 125

Totalt belopp enligt befolkningsfördelning

2 100 000 000

Länets andel av befolkningen	1,27%
Belopp landstinget	26 734 087

TOTALT BELOPP ÅR 2020	35 318 211
BELOPP PER INVÅNARE	269
RANG PER INVÅNARE (1 mest, 20 minst)	11
BELOPP ENLIGT UTFALL 2019	36 171 636
DIFFERENS 2020-2019	-853 425

År 2021 ingår hela anslagsposten, 3 mdr, i det generella statsbidraget och fördelas därmed lika i kr/invånare. Beloppet ingår i sin helhet i SKL:s länsvisa beräkningar av skatter och bidrag

Följande fördelning gäller det belopp som mottas enligt flyktingvariabler 8 584 125kr

Behov	Förtydligande	Ansvarig verksamhet /kst	summa kr	Tidigare relaterade Beslut
Kompetens-team migrations-hälsa	Bibehållande av kompetens inom regionen efter nedläggning av Asyl-flyktinghälsan. Kompetensteam för migrationshälsa	Regiondriven primärvård Kst 2501	2 500 000	RS/2175:11/2016 RS/2175:12/2016
Asyl-flykting-samordning	Tjänstetrymme för Handläggare samt strateg. Uppdrag: Samordning ekonomi, återsök av medel för flyktingmottagandet, helpdesk till verksamheter, samverkan, information och strategi VeraAsyl, drift och utveckling. Systemstöd för återsök och obligatorisk statistik Kostnader för språktolk. Rymdes tidigare inom schablonersättning för asylsökande Erbjudande om kostnadsfritt hälsosamtal till invandrare Samordnande stödfunktion till de verksamheter som tar emot extratjänster, praktikanter och nystartsarbetare ur målgruppen nyanlända. Samt medel för arvodering av "hälsoguiden" för kultur och språkanpassade hälsogrupper på bla familjecentraler	Hälso- och sjukvårdspolitisk a avdelningen Kst 7059 Kst 7059 Kst 7059 Kst 7059 Kst 7059	950 000 450 000 2 500 000 500 000 1 184 125	RS/2175:11/2016 RS/2175:11/2016 RS/1717/2019 RS/2001/2017
Hälso-information på det egna språket	Översättningar utifrån uppkomna prioriterade behov	Kommunikations avdelningen Kst 7017	500 000	
			8 584 125	

Från: FBL Diariet <diariet.rs@regionjh.se>
Till: FBL Platina RS <platina@regionjh.se>
Ärende: Fördelning välfärds miljard för flyktingmottagande 2020
Datum: 2019-09-10 14:38:13

-----Ursprungligt meddelande-----

Från: Sveriges Kommuner och Landsting
Skickat: den 4 september 2019 11:06
Till: Anna Frisk

Ämne: Välfärds miljarderna 2020 | Ekonomi

SKL presenterar här ett preliminärt utfall av de kommun- och regionvisa utfallen av de så kallade välfärds miljarderna 2020. Beräkningarna bygger på uppgifter till och med augusti 2019.

Om regeringen beslutar om att samma beräkningsprinciper som vid tidigare års utfall ska gälla bör dessa beräkningar överensstämma med utfallet.

[https://skl.se/5.2819ed29162193bf8f248a90.html?
utm_source=notifiering&utm_medium=email&utm_campaign=ekonomi](https://skl.se/5.2819ed29162193bf8f248a90.html?utm_source=notifiering&utm_medium=email&utm_campaign=ekonomi)

Så hanterar SKL dina personuppgifter:

Den nya dataskyddsförordningen (GDPR) innebär bland annat ett större skydd för dina personuppgifter och rätten att radera eller begränsa andras tillgång till din data. Vi på SKL eftersträvar en hög nivå av dataskydd för de personuppgifter som behandlas hos SKL, i enlighet med den nya lagen. Mer information:
<https://skl.se/dataskydd-skl>

Du har valt att prenumerera på information från SKL:s webbplats. Vill du ändra dina inställningar klickar du här:

<https://skl.se/hanterapren>

13

Politisk talesperson för Region Jämtland
Härjedalens medverkan i Glokala Sverige

RS/824/2019

2020-01-15

Välfärd, klimat och kompetens
Marina Gregorsson
Tfn: 063146619
E-post:

RS/824/2019

Politisk talesperson för Region Jämtland Härjedalens medverkan i Glokala Sverige

Ärendebeskrivning

Glokala Sverige är kommunikations- och utbildningsprojektet som ska stärka kunskap och engagemang för Agenda 2030 bland politiker och tjänstepersoner i kommuner och regioner. Projektet är ett samarbete mellan Svenska FN-förbundet och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och finansieras av Sida.

Sedan 2019 medverkar Region Jämtland Härjedalen inom förvaltningsområde regional utveckling i Glokala Sverige. Genom deltagandet ges följande:

- Utbildningsinsatser på plats, för olika målgrupper i organisationen.
- Stöd till intern och extern kommunikation
- Kommunikationsmaterial om Agenda 2030
- En nationell konferens för nätverkade och erfarenhetsutbyte kring Agenda 2030
- En kontaktperson i projektteamet på Svensk FN-förbundet

Ovan nämnd utbildning genomfördes under våren 2019 för medarbetare inom regionala utvecklingsförvaltningen samt politiker inom regionala utvecklingsnämnden. Under 2020 ges eventuell möjlighet till en regional dag tillsammans med de kommuner som också deltar i Glokala Sverige, under 2019 var det endast Åre kommun och vi som vad med.

Som politisk talesperson ingår att företräda vårt deltagande, medverka vid regional dag samt den nationella mötesplatsen. Att kommunicera Agenda 2030 kan också vara ett uppdrag för den politiska talespersonen.

Regiondirektörens förslag

XX utses till politisk talesperson för Region Jämtland Härjedalens medverkan i Glokala Sverige.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Anders Byström
Regional utvecklingsdirektör

Utdrag till

Glokala Sverige
Chef Område Velfärd, klimat och kompetens
Regionala utvecklingsnämnden

14

Svar på remiss Digifysiskt vårdval -
tillgänglig primärvård baserad på behov
och kontinuitet (SOU 2019:42)

RS/673/2019

2020-01-15

Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen
Lena Sved

Tfn: 063/142474

E-post: lena.weinstock-svedh@regionjh.se

RS/673/2019

Svar på remiss Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (SOU 2019:42)

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har getts möjlighet att bidra med synpunkter på Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet som är Slutbetänkandet av utredningen styrning för en mer jämlik vård (SOU 2019:42). Utredningens uppdrag har varit att lämna förslag som syftar till att på ett effektivt sätt uppnå målen i hälso- och sjukvårdslagen och säkerställa möjligheterna för en jämlik vård. Vidare har lagen om valfrihetsystem (LOV) setts över samt vilka styrsystem som bäst främjar måluppfyllelse. I ett tidigare delbetänkande har utredningen redovisat skillnader i vårdutnyttjande mellan patientgrupper med olika socioekonomiska förutsättningar samt utgångspunkter för bättre styrning (SOU 2018:55). I uppdraget har även kartläggning av användandet av inhyrd personal ingått samt hur ett hållbart system för sk nätläkare kan skapas.

Ett förslag till svar har upprättats inom Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen, beställarenheten. Remissen ska besvaras senast den 14 januari 2020. Region Jämtland Härjedalen har begärt att få förlängd svarstid men Socialdepartementet önskar att vi lämnar ett preliminärt svar inom utsatt tid. Efter avstämning med styrelsens presidium har preliminärt svar skickats in.

Ett slutgiltigt svar lämnas direkt efter regionstyrelsens sammanträde, varför paragrafen måste justeras omedelbart.

Regiondirektörens förslag

1. Upprättat förslag till svar på remissen Digifysiskt vårdval - tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (2019:42) antas.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad

I tjänsten
Hans Svensson

Regiondirektör

Lena Weinstock Sved
Beställarchef

Utdrag till

Svar skickas till Socialdepartementet
Beställarchef

2020-01-15

RS/673/2019

Lena Weinstock Svedh
Beställarenheten
Tfn: 063-142474
E-post: lena.weinstock-svedh@regionjh.se

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Svar på remiss Digifysiskt vårdval - Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet SOU 2019:42

S2019/04058/FS

Sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen är delvis positiva till de förslag som ges i slutbetänkandet. Utredningen lämnar både lagförslag och rekommendationer för några av områdena, medan endast rekommendationer och förslag ges på ett antal områden.

Region Jämtland Härjedalen utgår från God och nära vård i sitt utvecklingsarbete. Utredningen står i flera delar i direkt kontrast till lokala och regionala förutsättningar som försvårar detta arbete. Likaså ställs det lokala självstyret åt sidan i flera fall. Det finns också motsättningar i förslaget vad gäller tillitsbaserad vård kontra detaljstyrning.

Övergripande synpunkter

Förslaget fokuserar på primärvård och berör i låg omfattning andra delar av hälso- och sjukvårdssystemet där kommunerna är en stor del av primärkommunal vård. Föresatsen med utredningen har varit att bidra till en mer jämlik vård för patienten där flera av förslagen begränsar medborgarnas rättigheter.

Val av utförare via listning bör ske till vård-/hälsocentral där vårdgivarna ska arbeta för kontinuitet i vårdkontaktarna med möjlighet till fast läkarkontakt.

Flera av förslagen påverkar det kommunala självstyret vilket bör tas i beaktande liksom konsekvenser av förslag till ändrade patientavgifter och utomlänsersättningar.

Begränsning av omlistning och listningstak är två frågor som är komplicerade i ett glesbygdslän med långa avstånd mellan utförarna där Region Jämtland Härjedalen anser att det inte bör lagstiftas då möjlighet att tillämpa detta redan finns.

Regionens synpunkter på specifika delar återges nedan fördelat på respektive avsnitt i betänkandet.

Kapitel 17.1 Reform av vårdvalet i primärvården

17.1.1 Målbild och framtidsscenario

Ökade inslag av digitalt stöd i kontakterna mellan patienter/medborgare och hälso- och sjukvården är helt nödvändig för att kunna hantera förväntningar och krav från befolkningen samtidigt som regionerna kan nyttja digitaliseringens olika förtjänster. När tillgängligheten förbättras genom olika tekniklösningar behöver särskild hänsyn tas till de patienter/medborgare som av olika anledningar inte vill eller kan nyttja tekniken, så att dess enkelt kan nå hälso- och sjukvården på ett ändamålsenligt sätt.

Kontinuitet är en viktig del för de med störst behov. Utmaningen ligger i att få till både bättre tillgänglighet och kontinuitet.

Ett tydligt åtagande och primärvårdsuppdrag vore önskvärt och är efterfrågat från utförare. Det kan däremot bli svårt att få till ett nationellt uppdrag då förutsättningar att bedriva primärvård varierar samt att uppbygganden av nära vård kommer se olika ut i landet. Region Jämtland föreslår därför att man inväntar förslaget för utredningen av nära vård innan beslut tas i frågan.

17.1.2 Listning på utförare ska bli grunden för valfrihet i ett system baserat på kontinuitet

Valet av utförare bör ske via listning till hälsocentral med möjlighet till fast läkarkontakt. Det är på så sätt viktigt för primärvården att skapa möjlighet för patienter att ha kontinuitet i sin vård. I grunden är det positivt för befolkningen att ha en fast läkarkontakt, i synnerhet för personer med en eller flera kroniska sjukdomar. Lagstiftningen kan däremot bli svår att leva upp till då fasta läkare inom regionen inte förekommer på ett flertal ställen. Enligt lagförslaget ska **möjlighet** ges till fast läkarkontakt där det då är viktigt att det vid tvister framkommer att det är vårdgivaren som har tolkningsföreträde.

I denna fråga bör arbetet med patientkontrakt vägas in. Där läggs fokus på olika lösningar för olika behov, personcentrerat. Patienternas medskapande och delaktighet behöver också vägas in och beaktas liksom framtidens arbete med kompetensväxling som bygger på teamarbete.

17.1.3 Listningstjänst för vårdval som en del i en nationell portal

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på förslaget. Inera har under flera år haft uppdraget att införa en nationell listningstjänst men inte kommit vidare i frågan. Då det idag finns 21 olika vårdval inom primärvård med varierande bredd och innehåll i uppdraget har det varit svårt med tydlighet vad man som medborgare får vid listning, exempelvis har några regioner egna vårdval för barnhälsovård, mödrahälsovård och rehabilitering medan dessa tjänster hos en del ingår. Då initiativet om en nationell listningstjänst kommer från Socialdepartementet bör det vara en statlig angelägenhet att tillhandahålla och finansiera tjänsten. Ett uppdrag för exempelvis E-hälsomyndigheten.

17.1.4 Utföraren där patienten är listad bör ha hög tillgänglighet och vara patientens första kontakt med primärvården

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens slutsats.

17.1.5 Patienten kan välja att lista om sig två gånger per år

Det ska finnas möjlighet att som patient omlista sig fler än två gånger. Att begränsa listningen till två gånger per år genom lagstiftning där regionerna sen ska ges utrymme för att bestämma skäl för undantag kommer inte att leda till en mer jämlik vård. Formuleringen "om det finns skäl för annat" kan också bli en tvistefråga mellan patienter/närstående och hälso- och sjukvården. Regionen ska precis som idag ha möjligheten att begränsa omlistning. Att lagstifta om en möjlighet som redan är tillåten anser Region Jämtland Härjedalen som onödigt och inskränker på det kommunala självstyret.

I detta sammanhang behöver också samverkan med kommunerna tas i beaktande då de utför en stor del av den primärkommunala och den lokala uppbyggnaden av nära vården.

17.1.6 Begränsningar av listan ska vara tillåtna

Att sätta ett listningstak har både för- och nackdelar. För arbetsmiljö och planering av hälsocentralens verksamhet är listningstak bra. En risk med begränsning är att patienter kan hamna mellan eller utanför och frågan är vem som har sista handsansvaret vid en begränsning. I ett glest befolkat län kan ett listningstak också innebära att patienter tvingas söka sin vård utanför sitt närområde, vilket inte harmoniserar med det arbete som pågår inom regionernas projekt för nära vård. Redan idag har varje region möjlighet att begränsa listan genom sina förfrågningsunderlag. Föreslagen lagstiftning av begränsning stärker inte de möjligheterna och inskränker åter på det kommunala självstyret.

17.1.7 Vårdgarantin i primärvården gäller hos den utförare där patienten är listad

Enligt utredarens förslag ska vårdgarantin gälla där patienten är listad med undantag för det som framkommer av 8 kap 3§ i hälso- och sjukvårdslagen: "*Regionen ska erbjuda öppen vård åt den som omfattas av en annan regions ansvar för hälso- och sjukvård. En sådan patient omfattas inte av regionens vårdgaranti enligt 9 kap. 1 §*". Förslaget innebär således i praktiken att om du väljer en vårdgivare utanför det egna länet så gäller vårdgarantin varken i hemlandstinget eller i en annan region.

Region Jämtland Härjedalen anser att all vård ska utgå från prioriteringar och vara behovsstyrd.

17.1.8 Patienter som inte gör ett aktivt val tilldelas en utförare nära bostaden

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens förslag att grunden för ett ickealternativ bör vara närhetsprincipen. Det är en förutsättning i ett län med långa avstånd mellan utförarna.

17.1.9 Regeringen och huvudmännen behöver gemensamt satsa på primärvården och omställningen mot nära vård

I enlighet med remissvaret om God och nära vård (SOU 2018:39) stödjer Region Jämtland Härjedalen utredningens resonemang om behovet av ekonomiskt stöd från staten för att möjliggöra och skynda på förflyttningen från sjukhusvård till primärvård. I tillägg till kontinuitetsbaserad, jämlik och tillgänglig nära vård bör komplettering göras och förstärkas med kunskapsbaserad och av hög medicinsk kvalitet.

Kapitel 17.2 Patientens val av utförare i annat landsting

17.2.1 Val i primärvården ska ske genom listning oavsett var patient och utförare befinner sig

För Region Jämtland Härjedalen kan förslaget ge konsekvenser i framförallt glest befolkade områden med periodvis stora turistströmmar. För att kunna erbjuda en effektiv och tillgänglig vård på primärvårdsnivå och slippa hänvisa patienter till länets enda akutmottagning har vi välutrustade enheter med hög kompetens och bemanning som hanterar i princip hela akutflödet. Denna del av verksamheten täcks inte upp med den ersättning som finansieras med kapiteringsersättning. Förslaget skulle innebära att ersättningen skulle variera stort beroende på från vilken region patienten kommer och vilka ekonomiska resurser som finns i respektive regions vårdvalssystem. Region Jämtland Härjedalen tror att det kan bli svårt att få till en rättvis konstruktion för ersättning och avstyrker därför förslaget.

17.2.2 Ingen geografisk avgränsning vid val av utförare i primärvården

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens bedömning men att beaktande bör göras av begränsning för rätt till sjukresor.

Kapitel 17.3 Tydligare styrning av utförare i primärvården

17.3.1 Tydligare reglering av kraven på en utförare där patienten kan lista sig

Den föreslagna lagtexten i Patientlagen kan tolkas som att rätten till att lista enbart gäller inom det egna landstinget. I övrigt håller Region Jämtland Härjedalen med om förslaget.

17.3.2 Landstingen bör ställa tydligare krav på utförare i primärvården

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens bedömning om höga krav på fysisk och digital tillgänglighet, tillräcklig kapacitet och kontinuitet. Hela hälso- och sjukvården har utifrån svårigheter med kompetensförsörjningen behov av ett högre tempo i den digitala omställningen. För att leva upp till kraven på tillgänglighet behöver arbetet i alla patientflöden inom hälso- och sjukvården som helhet, nyttja de möjligheter som digitaliseringen kan innebära. För att klara detta krävs förändring av beteende, kompetensutveckling, långsiktighet och fortsatta finansiella satsningar.

17.3.3 Landstingen bör enas om en nationell policy för marknadsföring

För att underlätta för patienternas val i samband med listning och skapa mer jämlika villkor för marknadsföring, oavsett driftform, skulle en nationell marknadsförings- och informationspolicy kunna vara ett stöd.

17.3.4 Landstingens geografiska område ska få delas upp

Region Jämtland Härjedalen ser positivt mot att det ska bli enklare att anpassa uppdrag och ersättningar utifrån olikheter som tätbebyggelse, glesbygd eller socioekonomi. Som utredaren föreslår ska det vara en möjlighet för regionerna och inte en skyldighet, samtidigt som det inte ska påverka patienternas valfrihet.

17.3.5 Den framtida funktionen för 1177

Region Jämtland Härjedalen delar utredarens slutsats.

Kapitel 17.4 Ett mer nationellt primärvårdssystem

17.4.1 Det behövs övergripande åtgärder för att genom styrning öka jämlikheten i vården

Region Jämtland Härjedalen lämnar inga synpunkter på förslaget.

17.4.2 En nationellt reglerad patientavgift i primärvården

Statlig styrning av avgifter innebär en begränsning av det kommunala självstyret och förutsätter att patientavgiften motsvaras av samma insatser/vård och behandling oavsett region. Sett ur perspektivet jämlik vård och den fria rörligheten är det positivt om patientavgifter blir enhetliga i landet. Region Jämtland Härjedalen är den region som har en av de högsta patientavgifterna i landet. Om förslaget till lägre nivå på patientavgifter realiserar, krävs en kompensation av intäktsbortfall. Vidare bör, vid en avgiftsfri primärvård, en uppföljning genomföras utifrån aspekter som ökad efterfrågan, vårdkonsumtion och undanträngningseffekter.

17.4.3 Nationella ersättningsprinciper för primärvården

Region Jämtland Härjedalen är i grunden positiva till en utformning av nationella ersättningsprinciper dock saknas en parameter för att främja hälsa. Vidare bör hänsyn tas till hur primärvårdens framtida uppdrag ska se ut, ges möjlighet till lokal anpassning samt att begränsningen av det kommunala självstyret inte blir för betydande.

17.4.4 Behov av översyn av riksavtalet och ersättningsnivåer i vissa fall

Som tidigare beskrivits i punkt 17.2.1 har Region Jämtland Härjedalen byggt upp en infrastruktur för att under högsäsong erbjuda turister vård. Om ersättningsnivåerna skulle ändras mot dagens modell för utomlänserättning skulle vår region drabbas av ett radikalt inkomstbortfall som omöjliggör erbjudande av kvalificerad vård vid länets turistorter.

17.4.5 Konkurrensneutralitet

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på om utredarens förslag kan leda till ökad konkurrensneutralitet, då det finns både legala skillnader och frågor som hantering av moms och underskott som behöver beaktas.

17.4.6 En mer dialogbaserad uppföljning av primärvården

Inom Region Jämtland Härjedalen tillämpas redan idag en dialogbaserad uppföljning och ser således positivt på utredarens förslag.

Kapitel 17.5 Nationell tillståndsprövning och förutsättningar för provning av utförare

17.5.1 Nationell tillståndsprövning inom hälso- och sjukvården bör inte införas

Region Jämtland Härjedalen lämnar inga särskilda synpunkter.

17.5.2 Vägledning för landstingens provning av utförare

Region Jämtland Härjedalen välkomnar utredarens förslag.

17.5.3 Nationellt register över prövade utförare

En utredning om förutsättning för ett nationellt register över prövade utförare välkomnas. Det behöver förtydligas hur det nationella registret ska användas av de enskilda regionerna

vid prövning dvs vilka konsekvenser eventuell misskötsamhet i en annan region ska få när den upphandlande myndigheten ska göra sin prövning om exempelvis utföraren uppfyller alla krav i förfrågningsunderlaget.

Kapitel 17.6 Minskat beroende av inhyrd personal

17.6.1 Bättre upphandling och marknadskontroll

Region Jämtland Härjedalen ser positivt på förslaget. En nationell samordning är att föredra då rörligheten bland kompetenserna är nationell och skulle vara det mest verkningsfulla alternativet. Tills detta kan realiseras är det bra om att gå samman i mindre regionkluster, ex sjukvårdsregionalt.

Förslaget om att regeringens fortsatta bevakning på utveckling av området och vid behov överväga andra åtgärder om inte utredningens förslag ger önskad effekt välkomnas. Region Jämtland Härjedalen vill understryka vikten av att frågorna om bemanningstjänster bevakas på högsta nationella nivå, så att ytterligare och mer kraftfulla åtgärder kan sättas in vid behov.

17.6.2 Ökad patientsäkerhet

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom utredarens förslag att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta riktlinjer för användande av inhyrd eller annan tillfällig personal samt att ge Upphandlingsmyndigheten uppdraget att göra en kartläggning som tydliggör ansvarsförhållande vid upphandling av personal. Det är ett känt problem och ett nationellt tydliggörande av ansvarsförhållandena ses som positivt.

17.6.3 Nationellt arbete med planering och dimensionering av kompetensförsörjning

En nationell samordning av kompetensförsörjning kan vara nödvändig bland de kompetenser där den nationella bristen är eller förväntas bli som störst. En regional samordning ger troligen inte samma effekt då rörligheten bland kompetenserna är nationell och inte följer den sjukvårdsregionala indelningen. Nationell samordning av statistik bidrar till nationell uppföljning och är bra.

17.6.4 Ökad kunskap om kompetensförsörjning i glesbygd och långsiktig finansiering av välfärd

Positivt med en utredning av vad som skiljer hälso- och sjukvård i glesbygd och som kan behöva organiseras på andra sätt än de traditionella modellerna. Viktigt att undersökningen utgår från samtliga omständigheter i frågan vad som gör arbete i glesbygd attraktivt och fångar samtliga motivationsfaktorer av betydelse för den framtida utvecklingen.

Kapitel 17.7 Övriga frågor

17.7.1 Ökad långsiktighet i statens styrning av hälso- och sjukvården

Utredarens förslag att det bör kunna fastslås inriktningen på statens styrning av hälso- och sjukvården samt förslaget att utreda förutsättningarna för informationsöverföring mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården är ett bra initiativ, utifrån ett mer långsiktigt och hållbart perspektiv.

17.7.2 Uppföljning av den föreslagna reformen av vårdvalet i primärvården

Region Jämtland Härjedalen ställer sig bakom förslaget om uppföljning av den föreslagna reformen.

Kapitel 18. Ikraftträdande

Hänsyn och anpassning av ikraftträdande behöver tas till förslag i slutbetänkandet om Samordnad utveckling för god och nära vård.

REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN

Eva Hellstrand (C)
Regionstyrelsens ordförande

Hans Svensson
Regiondirektör

Sekretariatet
Charlotte Funseth
Tfn: 063-14 75 51
E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

2019-12-09

RS/673/2019

Sammanfattning av remiss Digifysiskt vårdval

[Länk till hela remissen](#)

Uppdraget

Enligt direktiven ska utredningen lämna förslag som syftar till att på ett effektivt sätt uppnå målen i hälso- och sjukvårdslagen. Vidare betonas att det övergripande syftet är att, givet befintlig ansvarsfördelning för hälso- och sjukvården, säkerställa möjligheterna för en jämlik vård. Mer specifikt ska utredningen se över lagen om valfrihetssystem (LOV) och med utgångspunkt i tillitsbaserad styrning överväga vilka styrsystem som bäst främjar måluppfyllelse, inklusive behovet av förändringar i ersättnings- och finansieringsmodeller. I ett tilläggsdirektiv fick utredningen i uppgift att analysera hur ett långsiktigt hållbart system för s.k. nätläkare kan skapas.

Utredningen ska också kartlägga användandet av inhyrd personal i vården och lämna förslag på hur en mer kontinuitetsbaserad vård kan främjas genom att användandet av inhyrd personal minskas, samt överväga för- och nackdelar med att införa tillståndsprövning för att bedriva hälso- och sjukvård.

I ett delbetänkande har utredningen redovisat skillnader i vårdutnyttjande mellan patientgrupper med olika socioekonomiska förutsättningar samt utgångspunkter för bättre styrning (SOU 2018:55).

Utredningens arbete har bedrivits med stor öppenhet där mycket tid har lagts på att lyssna in olika intressenters tankar och idéer vid möten och hearingar.

Vårdvalet behöver reformeras mot ett digifysiskt vårdval

Centralt i utredningens uppdrag är frågor om måluppfyllelse enligt hälso- och sjukvårdslagen och särskilt målen om en vård på lika villkor för befolkningen samt att den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården. Att stärka förutsättningarna för måluppfyllelse har genomsyrat utredningens arbete. Översynen av vårdvalet och analysen av de s.k. nätläkarna har gjort att utredningens arbete främst har rört sig inom landstingens ansvarsområde avseende primärvården.

Vi ställer oss bakom bedömningen från flera andra utredningar att det behövs en omställning av hälso- och sjukvårdssystemet mot en mer resursstark nära vård. Som utgångspunkt för utredningens analys ser vi att ett antal komponenter är särskilt viktiga i denna omställning:

- *Patient- och invånarperspektivet* behöver stärkas, med en mer personcentrerad vård som i ökad utsträckning utgår från individers olika behov.
- *Kontinuitet* behöver genomsyra styrning och organisering av vården, vilket bl.a. ökar patientsäkerhet och effektivitet. Kontinuitet ökar dessutom invånarnas förtroende för vården.
- *Transparensen och långsiktigheten* i systemet behöver öka, med ökad tydlighet om vad patienten kan förvänta sig av vården och vad utförarens åtagande är.
- *Den digitala revolutionen* behöver få ett brett genomslag i vården och bli en mer integrerad del i all hälso- och sjukvård.
- *Ett mer nationellt system* behövs, med minskade skillnader i landstingens styrning.
- *Systemeffektiviteten* för hela den offentligt finansierade hälso- och sjukvården behöver öka. En central del i detta är en resurs- och kompetensmässigt starkare primärvård.

Utredningens analys visar på brister i vårdvalssystemen

Den s.k. vårdvalsreformen i primärvården genomfördes 2010. Kärnan i reformen var en ny reglering av s.k. vårdvalssystem, vilket innebär att landstingen ska organisera primärvården så att patienten har valfrihet mellan alla utförare i primärvården, samt att privata utförare som möter de av landstinget uppställda kraven har etableringsfrihet. Utredningen har i enlighet med uppdraget gjort en översyn av vårdvalssystemen i primärvården, utomlänsvården i primärvården och framväxten av digitalt profilerade vårdgivare framför allt inom utomlänsvården. Alla tre delarna hänger tätt samman och utredningens arbete har hanterat delarna integrerat.

I utredningens analys har bl.a. framkommit att ett grundläggande problem är primärvårdens underkapacitet, vilken försvårar ett fungerande vårdval. Vårdvalsreformen har i låg grad bidragit till en mer jämlik och behovsbaserad vård. Den nuvarande regleringen och tillämpningen i vissa delar innebär svårigheter att stärka måluppfyllelsen.

Valets utformning skiljer sig i Sverige jämfört med andra länder genom att valet enligt lag görs genom kontakt eller besök (konsumtion av vård) och inte på förhand (exempelvis genom listning). Lagens utformning och landstingens styrning drar åt olika håll och skapar en spänning mellan en efterfrågestyrd och en behovsstyrd vård. Det ger bl.a. sämre förutsättningar för kontinuitet, effektivitet och god arbetsmiljö. Informationen till invånarna är bristfällig när det gäller t.ex. tillgänglighet och kontinuitet.

Det finns ett behov av ökad styrning av vårdgivare inom vårdvalet, samt ökad styrning av etablering inom primärvården. I tillämpningen ges ofta ingen möjlighet för utförare att begränsa antalet patienter per utförare eller per profession. Det finns inte heller någon reglering av antalet omlistningar. I kombination med primärvårdens resursbrist och andra inslag i styrningen blir effekten att utförarna har svårt att planera verksamheten, vilket i sin tur kan medföra risker för patientsäkerheten, dålig tillgänglighet och en ohållbar arbetsmiljö för professionerna.

Genom tillkomsten av patientlagen 2015 utvidgades patienternas valfrihet för öppen vård till att omfatta samtliga landsting (s.k. utomlänsvård). Detta minskade ytterligare förutsättningarna för utförare att planera verksamheten.

Dagens styrning, bl.a. i form av ersättningssystemen, har ett flertal brister. Det gäller bl.a. den svaga samordningen, de frekventa ändringarna av utförarnas uppdrag och ersättningar och en alltför hög detaljeringsgrad, vilket inte signalerar tillit. Detta försvårar för utförare att planera långsiktigt. Mångfalden av snedvridande incitament i styrningen skapar risker för att vården inte ges efter behov, inte minst när det gäller utomlänsvården.

Styrningen skiljer sig mellan huvudmännen, samtidigt som delar av systemet blir mer nationellt. Utredningen bedömer att fler delar behöver bli mer nationellt likriktade, men med möjlighet till lokal anpassning.

Särskilt om så kallade nätläkare

De s.k. nätläkarnas utveckling av digitala verktyg och arbetssätt har medfört en innovation med potential att bli en stor tillgång för patienter, professioner och för systemets effektivitet. Digitaliseringen skapar möjlighet att åtgärda ett av primärvårdens huvudproblem – tillgängligheten – t.ex. genom att vara oberoende av geografi samt möjliggörandet av asynkrona kontakter. Digitala arbetssätt skapar bättre förutsättningar för att ge vårdens professioner ökad flexibilitet i arbetet, vilket är av stort värde för attraktiviteten i vårdyrkena. De s.k. nätläkarna är en del av den offentligt finansierade vården genom tillämpningen av vårdvalssystemen i primärvården och utomlänsvården. Detta har inneburit en krock mellan ett decentraliserat vårdvalssystem och ett nationellt system för digital vård. Landstingens särskilda ersättningssystem för digital utomlänsvård ges inte på lika villkor för utförare med avtal och underleverantörer. Detta är av många olika skäl i längden ohållbart.

Utredningen bedömer att det inte bör skapas ett särskilt nationellt system eller en egen vårdnivå för de s.k. nätläkartjänsterna. Hälso- och sjukvårdens stora utmaning för att uppnå effektivitet och patientcentrering är fungerande samverkan och koordinering. Att i detta läge splittra primärvårdens uppdrag på ett separat digitalt system (inkl. s.k. nätläkare) som hanteras av vissa utförare och annan vård som hanteras av andra utförare ter sig kontraproduktivt. Skärningen bör inte gå vid val av teknik eller arbetssätt. Den typ av enkla behov som nätläkarbesöken hittills ofta handlat om löses inte heller alltid digitalt – primärvården behöver därför förbättra sin tillgänglighet även för enkla behov som kräver fysisk vård.

Förutsättningarna för att bedriva vård är sämre i glesbygd

Förutsättningarna för att bedriva vård i glesbebyggda områden är ofta särskilt svåra. Möjligheterna att rekrytera personal är ofta sämre, vilket resulterar i större beroende av inhyrd personal. Samtidigt bidrar vissa landsting med omfattande glesbygd stort till utbildning av personal eftersom de vet att många sedan flyttar därifrån. Förutsättningarna för utförare inom vårdvalssystemen är ofta också sämre, bl.a. eftersom där finns ett mindre potentiellt patientunderlag, samtidigt som uppdraget kan vara mer krävande. Vårdcentraler i glesbygd går också ofta med underskott.

Vid vårdvalsreformens införande gjordes ingen analys om vården i glesbygd, trots att glesbygd är ojämlikt fördelat mellan landsting, och trots att det borde vara en uppenbar slutsats att det är svårare att hitta "affärsmässiga" förutsättningar att bedriva vård på orter där det inte bor mycket folk.

Det bereds förslag om kommunal utjämning där glesbygd spelar roll, men eftersom hela primärvården är underfinansierad är det tveksamt att det är en tillräcklig åtgärd. Utredningen lägger några förslag inom detta område, men ser framför allt att frågan måste hanteras inom ramen för ett bredare fokus där statens roll och ansvar är tydligt och där ställningstagande till hela välfärden och dess långsiktiga finansiering och närvaro i glesbygd behandlas.

Förslag för en integrerad digifysisk vårdvalsreform

Utredningen lägger en rad förslag till regeringen samt riktar rekommendationer till landstingen. Sammantaget benämns detta reformpaket en integrerad digifysisk vårdvalsreform. Med dessa förslag tar vi också efter hur styrningen ser ut i andra länder med valfrihet, såsom Norge och Danmark, samtidigt som vi månar om det som idag är unikt och välfungerande i det svenska systemet. Att kontinuitet blir utgångspunkt för valfrihet och organisering av primärvården, kommer vara en viktig del i omställningen till en mer nära vård.

Nya grunder för valfriheten i primärvårdens vårdvalssystem

Utredningen lägger att antal förslag för att göra vårdvalssystemet mer i linje med övriga valfrihetssystem och vårdval i andra länder. Med detta ökar förutsättningarna för att fylla vårdvalet med ett värde för patienten.

- Begreppet listning används genomgående av landstingen men existerar inte som begrepp i dagens lagstiftning. Utredningen föreslår att *begreppet listning införs i lagstiftningen och utgör grunden för patientens valfrihet av utförare*. Listning syftar till att invånare och patienter på förhand ska välja utförare. Förslaget innebär en kodifiering av det sätt som landstingen redan arbetar med att administrera valfrihetssystemen och kan även jämföras med andra valfrihetssystem, samt patientval i andra länder.
- Även val av utförare i ett annat landsting (utomlänsvård) föreslås ske genom listning. Den nuvarande möjligheten till utomlänsvård inom primärvården i form av tillfälliga besök hos annan utförare än där patienten är listad bedöms begränsas genom förslaget.
- Utredningen föreslår att listningen ska ske på utförarnivå, dvs. vårdcentral eller motsvarande. Utredningen bedömer att detta ger tillräcklig flexibilitet för en diversifierad vård och är den lösning som bäst tar vara på styrkorna i dagens svenska primärvård – multiprofessionaliteten och teamarbetet. Utförarnivån är också den juridiska avtalsparten, vilket skiljer Sverige från många länder som har listning på läkare och där läkaren är avtalspart.
- Nuvarande reglering i LOV om att landsting skall tillhandahålla ett ickevalsalternativ för den som inte vill eller kan välja bibehålls. Grunden för ickevalsalternativ bör vara närhetsprincipen.

Tydligare krav på utförare

Utredningen anser att det krävs förändringar i de krav som ställs på utförare, i syfte att göra vården mer tillgänglig och integrerad.

- Utredningen bedömer att det viktigt att skapa personlig kontinuitet genom att patienten knyts till en namngiven läkare och gärna ett namngivet vårdteam. Landstingen rekommenderas att ställa krav på och stimulera kontinuitet och att patienten ges möjlighet välja.

- Utredningen föreslår att val genom listning endast kan ske hos den utförare av hälso- och sjukvårdstjänster som är godkänd och har ett kontrakt enligt lagen om valfrihetssystem eller har motsvarande kontrakt enligt lagen om offentlig upphandling.
- Primärvård som erbjuds av underleverantör till en utförare ska fortsatt kunna erbjudas patienter *inom ramen* för utförarens uppdrag.
- Landstingen rekommenderas att ställa krav på samtliga utförare att tillhandahålla såväl digital som fysisk tillgänglighet, så kallat digifysisk vård. Landstingen behöver tydligt ange i förfrågningsunderlaget för vårdvalssystemet vilka mer specifika krav som ställs på utförare avseende såväl digital som fysisk tillgänglighet.

Vårdens åtagande ska bli tydligare för patienten

Flera av utredningens förslag och rekommendationer syftar till att tydliggöra fördelarna för patienten med att vända sig till samma utförare.

- Informationen till patienter föreslås stärkas avseende vad patienten kan välja mellan, tillgängligheten, hur valet går till samt i övrigt vad patienten kan förvänta sig av vården, t.ex. när det gäller möjligheten att välja fast läkarkontakt hos den utförare där patienten är listad.
- Utredningen rekommenderar att landstingen stärker informationen till de patienter som inte gör ett aktivt val och därmed listas passivt på ett ickevalsalternativ.
- Utredningen rekommenderar landstingen att tillämpa olika avgifter för patienter som besöker sin valda utförare, respektive en annan utförare. Patientavgiften bör vara lägre där patienten är listad.
- Utredningen föreslår att vårdgarantin i primärvården ska gälla hos patientens valda utförare i primärvården. Vårdgarantin för listade patienter bör på sikt skärpas ytterligare.

Planeringsbar verksamhet för utförare

Utredningen anser att vissa förändringar i vårdvalet är nödvändiga för att skapa bättre förutsättningar för patientsäkerhet, planeringsbarhet och god arbetsmiljö.

- Utredningen föreslår att landstinget ska få besluta om att begränsa det antal patienter som får lista sig hos en utförare, efter samråd mellan landstinget och utföraren. En utförare ska ha rimliga planeringsförutsättningar för att bedriva en verksamhet med god kvalitet och patientsäkerhet och som ett led i detta kan listans storlek behöva begränsas.
- Utredningen bedömer att landstinget utifrån sitt övergripande planeringsansvar, har skyldighet att se till att primärvården är tillräckligt dimensionerad för att kunna erbjuda plats på utförares lista åt befolkningen.
- Utredningen föreslår att patienter ska kunna välja att lista om sig två gånger per år, om det inte finns skäl för annat. Förslaget ger ökad patientsäkerhet och effektivitet.

Ett mer nationellt system med möjlighet till lokal anpassning

Utredningen bedömer att det behövs flera åtgärder för att uppnå mer nationell jämlikhet samt öka transparensen i vårdvalssystemen.

- Utredningen föreslår en nationellt reglerad patientavgift i vårdvalssystemen i primärvården med samma besöksavgift i samtliga landsting. Avgiften ska uppgå till 100 kronor.
- Utredningen föreslår att landstingen ska tillhandahålla en listningstjänst. Genom tjänsten ska patienter göra sitt val av utförare och få information om samtliga

listningsbara utförare samt om deras tillgänglighet för listning. Landstingen rekommenderas att gemensamt ta ansvar för att listningstjänsten blir en del av en nationell portal som innehåller mer vårdvalsinformation riktad till patienten. Landstingen bör gemensamt arbeta vidare med denna fråga.

- Utredningen rekommenderar landstingen att enas om en nationell marknadsförings- och informationspolicy som riktar sig till utförare som tar del av offentliga medel för att utföra vård.
- Utredningen bedömer att konkurrensneutraliteten påverkas positivt av ett mer nationellt system. Flera frågor behöver dock utredas vidare.
- Utredningen rekommenderar landstingen att fortsätta inriktningen mot en dialogbaserad uppföljning av utförare.
- Utredningen rekommenderar landstingen att i samband med införandet av ett nationellt reglerat grunduppdrag också tillämpa gemensamma ersättningsprinciper för primärvården. Följande principer bör gälla: långsiktighet, stabilitet och innovationsfrämjande, årlig uppräknings av ersättningen, fast ersättning (kapitering) för listade som huvudsaklig ersättning, riskjustering i kapiteringen för att styra mot de med störst behov, minskad detaljstyrning, kontinuitet och tillgänglighet prioriteras och belönas, i ökad utsträckning göra medicinsk service och läkemedel till en s.k. fri nytthet för utförare inom primärvården. Landstingen bör undvika olika behandling av utförare, snedvridande incitament och särbehandling av kontaktform, som t.ex. besök hos annan vårdgivare än där man är listad eller utomlänbesök.
- Regeringen bör följa utvecklingen på området. Om principerna inte tillämpas efter två år bör ytterligare åtgärder i form av reglering av principerna övervägas.
- Utredningen rekommenderar landstingen att ta initiativ till en grundläggande översyn av riksavtalet. Denna översyn bör inkludera en bedömning av särskilda insatser för orter med periodvis mycket stor andel utomlänspatienter, t.ex. Åre och Visby.
- Utredningen rekommenderar landstingen att gemensamt och tillsammans med staten utreda den framtida utformningen och funktionen för 1177.

Tydligare styrning av etableringar

Genom ökad styrning kan landstingen säkra en mer behovsbaserad och jämlik etablering av utförare.

- Utredningen föreslår ett förtydligande i lagstiftningen av möjligheten att dela in vårdvalssystemet i ett landsting i olika geografiska områden. Detta bör användas för att tydligt och transparent på förhand skapa möjligheter till andra uppdrag i glesbygd eller andra områden. Förslaget påverkar inte patientens valfrihet.
- Utredningen rekommenderar landstingen att i ökad utsträckning styra genom ersättningssystemet för att göra det mer attraktivt att etablera sig på vissa orter. Landstingen bör även enas om principer för denna styrning för att skapa ökad enhetlighet och transparens i styrningen.
- Landstingen rekommenderas att använda sig av möjligheten att komplettera vårdvalsupphandlingar (LOV) med upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), och därvid erbjuda mer förmånliga villkor, för platser där det saknas ett utbud.

Vad innebär förslaget för dagens så kallade nätläkare?

Utredningens förslag syftar till att skapa ett integrerat digifysiskt vårdval i primärvården, där patienten vänder sig till samma aktör oavsett om det görs via digital väg eller via besök.

Detta kommer att få konsekvenser för aktörer som i dag verkar inom framförallt utomlänsvården och enbart främst erbjuder vård i digitala former.

- Dagens s.k. nätläkarbolag kan med utredningens förslag behöva ansöka om etablering i samtliga landsting. Företagen behöver kunna tillhandahålla möjlighet till fysisk vård antingen genom egen försorg eller genom avtal med underleverantör. Efter etablering kan patienterna lista sig hos utföraren, som på så sätt får tillgång till den kapitering som följer med listningen. Kapiteringen ska i så fall också bidra till patientens fysiska vård.
- Företagen kan också ansluta sig som underleverantör av digital vård till utförare som i dag huvudsakligen levererar traditionell vård med fysiska besök men behöver då medverka till fullgörandet av huvudleverantörens uppdrag för att fortsatt ersättas med offentliga medel. I dessa fall får företaget i fråga sluta avtal med huvudleverantören – ett avtal som bl.a. ska reglera den ekonomiska ersättningen.
- Dagens möjlighet att som underleverantör till en vårdcentral i ett landsting erbjuda besök nationellt begränsas.

Utredningen föreslår ingen nationell tillståndsprovning

Utredningen har övervägt för- och nackdelar med en nationell tillståndsprovning samt analyserat inom vilka områden en sådan provning kan vara lämplig. Utredningens slutsats är att det för närvarande inte finns skäl att införa någon form av tillståndsprovning i hälso- och sjukvården, utöver de situationer som redan är reglerade.

- Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att göra en analys av behovet av en uppdaterad nationell vägledning för provning och kravställande enligt LOV och LOU samt vid behov ta fram en sådan uppdatering. Vägledningen riktar sig till huvudmän för hälso- och sjukvård.
- Utredningen rekommenderar att förutsättningarna för ett nationellt register över utförare som har deltagit i någon process för provning inom hälso- och sjukvård utreds.

Åtgärder för att minska beroendet av inhyrd personal

Utredningen har i enlighet med uppdraget kartlagt användningen av inhyrd personal. Kostnaden för inhyrd personal i förhållande till egen personal ligger i dag på cirka 4 procent (SKL 2018) med en variation mellan landsting på 2–14 procent. Landsting med omfattande glesbygd ligger genomgående högre. Kostnaden för inhyrda sjuksköterskor ökar i dag i mycket snabbare takt än den för läkare. I den statistik som redovisas anges dock inte den beräknade *merkostnaden* för inhyrd personal utan den faktiska kostnaden. Personal har självklart en kostnad oavsett om den är inhyrd eller anställd. Utifrån beräkningar gjorda i region Örebro kan man uppskatta att merkostnaden för att ha inhyrd personal är cirka 40 procent av den faktiska kostnaden.

Hög personalomsättning är en välkänd faktor som ofta bidrar till minskad effektivitet, och i många fall en sämre upplevelse för patienten. Hälso- och sjukvården är beroende av att attrahera och behålla personal för att en god vård ska kunna utföras. Liksom de flesta andra organisationer strävar man efter en rimlig omsättning på personal, bl.a. eftersom hög personalomsättning är förenat med kostnader för introduktion och administration. Personal som är långsiktigt närvarande på en vårdcentral eller en klinik bidrar också till bättre förutsättningar för att uppnå bättre kontinuitet i vården.

Utredningens analys visar på brister i kompetensförsörjningen, arbetsmiljön, patientsäkerheten och samordningen av upphandlingar

Som redan påpekats av flera andra utredningar är det uppenbart att dagens decentraliserade modell för utbildningsdimensionering inte håller måttet. Resultatet är bl.a. en uttalad brist på allmänläkare och sjuksköterskor, inte minst specialistsjuksköterskor, vilket är en av orsakerna till det ökade behovet av inhyrning. Kompetensförsörjningen behöver hållas ihop på nationell nivå och staten behöver ta ett tydligare grepp kring både kort- och långsiktig kompetensförsörjning i vården. Det är en förutsättning för att landsting och andra utförare inom vården ska lyckas med kompetensförsörjningen.

En god arbetsmiljö är viktig både för att långsiktigt attrahera människor till sektorn och behålla de som redan sökt sig dit. Det är också viktigt för patientsäkerheten. Att utveckla en god arbetsmiljö ligger alltså i såväl huvudmannens, som vårdgivarens, arbetstagarnas, och patienternas intresse. Landstingen har inom ramen för SKL:s projekt *Oberoende av inhyrd personal* bedrivit ett gemensamt arbete som bl.a. haft förbättrad arbetsmiljö som inriktning. Det är ett arbete som behöver fortgå. Det är angeläget att landstingen även fortsättningsvis har denna möjlighet till erfarenhetsutbyte och lärande.

Risken för minskad patientsäkerhet är högre vid arbetsplatser där personalomsättningen är hög. Dessutom blir ansvarsförhållandena lätt oklara när det inte finns ett tydligt traditionellt anställningsförhållande mellan två parter. I samband med inhyrning av personal kan så många som fyra parter vara inblandade. Förutom vårdgivaren och arbetstagaren kan bemanningsbolaget och arbetstagarens egna bolag vara involverade.

Marknaden är i dag inte välfungerande. Landstingen ter sig vid en samlad bedömning som relativt svaga i genomförandet av upphandlingar och använder sig inte av hela det handlingsutrymme som potentiellt finns att tillgå. Genom bristande samarbete ges möjlighet för bemanningsbolagen att spela ut landstingen mot varandra. Utredningen bedömer att det finns en stor förbättringspotential i upphandlingsarbetet. Regeringen bör fortsatt bevaka området och om de förslag som utredningen lägger inte har avsedd effekt bör regeringen överväga andra åtgärder.

Förslag som rör inhyrd personal

Patientsäkerheten behöver säkras

Det finns behov av att tydliggöra ansvarsförhållanden vid hög personalomsättning och skapa bättre förutsättningar för patientsäkerhet.

- Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram checklista och riktlinjer för användande av inhyrd eller annan temporär personal inom vården och omsorgen. Utredningen föreslår dessutom att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att göra en kartläggning som tydliggör ansvarsförhållanden vid upphandling av personal och vid olika anställningsförhållanden.

Kvaliteten i upphandlingarna måste förbättras

Landstingen behöver bli bättre på att ta kontroll över marknaden genom hur de efterfrågar bemanningstjänster.

- Landstingen rekommenderas att samverka bättre vad gäller frågor kring bemanning. Bland annat bör de gå samman, nationellt alternativt sjukvårdsregionsvis, för att göra samordnade upphandlingar av bemanningstjänster.

- SKL rekommenderas att kartlägga landstingens modeller för upphandlingar för att möjliggöra lärande.
- Utredningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten får i uppdrag att ta fram specifik vägledning för bättre upphandling av inhyrd personal inom hälso- och sjukvården. Upphandlingsmyndigheten ska också ta fram en vägledning för samordnade eller gemensamma upphandlingar inom området.

Beroende av inhyrd personal är större i glesbygdslansting

Frågor om närvaro av sjukvård i glesbygd behöver hanteras med ett bredare grepp där hela välfärden behandlas, dessutom behöver kunskapen på området öka.

- Utredningen föreslår att den aviserade Välfärdscommissionen får i uppdrag att särskilt se över kompetensförsörjning, finansiering och närvaro av välfärd i glesbygd.
- Utredningen föreslår att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att undersöka dels vilken typ av närvaro av hälso- och sjukvård som patienter och medborgare bosatta i glesbebyggda områden förväntar sig och värdesätter, dels vad som krävs för att vårdpersonal ska vilja långsiktigt arbeta i glesbygd. Vårdanalys ska också kartlägga hur andra länder styr, ersätter och i övrigt stimulerar närvaro av särskilt primärvård i glesbygd.

Statens styrning behöver bli mer långsiktig och strategisk

Statens styrning inom hälso- och sjukvården behöver bli mer långsiktig och strategisk.

Utredningen har identifierat två områden som behöver ges särskild prioritet.

- En utredning föreslås genomföra en öppen och bred debatt om grunderna för prioriteringar i hälso- och sjukvården samt utreda behovet av att ta ett ökat samhällsansvar i konsumtion av vård, bl.a. med hänsyn till balansen mellan efterfrågan och behov.
- En utredning föreslås utreda hur befintliga förslag när det gäller informationshantering inom och mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst skyndsamt kan genomföras samt om det är ändamålsenlig att staten tar över ansvaret för infrastrukturen när det gäller information i hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Utredningen ser att dessa två frågor bör beredas inom parlamentariska kommittéer. Detta eftersom det skapar bättre förutsättningar för att uppnå resultat och långsiktighet i styrningen.

Reformen behöver följas upp

Slutligen föreslår utredningen att regeringen ska uppdra åt Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att följa den föreslagna reformen av vårdvalssystemen och utvärdera behovet av ändringar i lagstiftningen eller landstingens tillämpning.

Socialdepartementet

Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov
och kontinuitet (SOU 2019:42)

Remissinstanser

Achima Care AB

Aleris sjukvård

Alingsås kommun

Almega

Apotekarsocieteten

Arbetsmiljöverket

Blekinge läns landsting

Capio

Dalarnas läns landsting

Datainspektionen

Delaktighet, Handlingskraft, Rörelsefrihet (DHR)

Distriktssköterskeföreningen (DSF)

Doktor.se

E-hälsomyndigheten

Eskilstuna kommun

Falkenberg kommun

Falu kommun

Familjeläkarna Mitt

FAMNA

Folkhälsomyndigheten

Funktionsrätt Sverige

Fysioterapeuterna

Företagarna

Förvaltningsrätten i Umeå

Gotlands kommun

Gällivare kommun

Gävle kommun

Gävleborgs läns landsting

Göteborgs kommun

Hallands läns landsting

Helsingborgs kommun

Huddinge kommun

Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN)

Inera AB

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

IT- och Telekomföretagen

Justitiekanslern (JK)

Jämtlands läns landsting

Jönköpings kommun

Jönköpings läns landsting

Kalmar läns landsting

Karlstad kommun

Karolinska institutet

Kirunas kommun

Kommunal

Kompetensföretagen

Konkurrensverket

Kristianstads kommun

Kronobergs läns landsting

Kry

Landstinget i Uppsala län

Linköping universitet

Luleå kommun

Läkarsekreterares och sjukvårdsadministratörers Förbund (LSF)

Läkemedelsverket (LV)

Malmö kommun

Min Doktor

Mora kommun

Myndigheten för delaktighet

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys

Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH)

Nationellt kompetenscentrum anhöriga (NKA)

Neuroförbundet

Norrbottens läns landsting

Nätverket mot cancer

Nötkärnan Vård och Omsorg AB

Oskarshamn kommun

Pensionärernas Riksorganisation (PRO)

Praktikertjänst

Regelrådet

Reumatikerförbundet

Riksförbundet Attention

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa

Riksförbundet Hjärtlung

Skatteverket

Skåne läns landsting

Socialstyrelsen

Sollentuna kommun

Sorsele kommun

SPF Seniorerna

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU)

Statens medicinsk-etiska råd (SMER)

Statskontoret

Stockholms kommun

Stockholms läns landsting

Swedish medtech

Svensk förening för allmänmedicin

Svensk förening för Glesbygdsmedicin

Svensk Sjuksköterskeförening (SSF)

Svenska diabetesförbundet

Svenska distriktläkarföreningen

Svenska Läkaresällskapet

Svenskt demenscentrum

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Sveriges konsumenter

Sveriges läkarförbund

Sveriges yngre läkares förening (SYLF)

Södermanlands läns landsting
Torsby kommun
Trelleborgs kommun
Umeå kommun
Umeå universitet
Upphandlingsmyndigheten
Uppsala kommun
Vårdförbundet
Vårdföretagarna
Värmlands läns landsting
Västerbottens läns landsting
Västernorrlands läns landsting
Västmanlands läns landsting
Västra Götalands läns landsting
Växjö kommun
Örebros kommun
Örebro läns landsting
Örebro läns läkarförening
Örnsköldsvik kommun
Östergötlands läns landsting
Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast tisdagen den 14 januari 2020**. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Word-format) per e-post till **s.remissvar@regeringskansliet.se** och med kopia till **s.fs@regeringskansliet.se**. Ange diarienummer S2019/04058/FS och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet. Remissinstansens namn ska även anges i dokumentnamnet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i betänkandet. Om remissen är begränsad till en viss del av betänkandet, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Betänkandet kan dessutom laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Cecilia Halle
Ämnesråd

Kopia till
Norstedts Juridik, kundservice, 106 47 Stockholm

15

Svar på remiss av Konkurrensverkets
promemoria Förslag till utvecklad
reglering av upphandlingstillsynen

RS/713/2019

2019-12-12

Samordningskansliet

Sanna Othman

Tfn: 063-147586

E-post: sanna.othman@regionjh.se

RS/713/2019

Svar på remiss av Konkurrensverkets promemoria, Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen

Ärendebeskrivning

Region Jämtland Härjedalen har av Finansdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över Konkurrensverkets promemoria, Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen.

I promemorian föreslås att Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på upphandlingsområdet regleras tydligare och att det införs utvidgade möjligheter till ingripande i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Motsvarande bestämmelser föreslås vidare införas även i lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

De av utredningen föreslagna ändringarna innebär omfattande förändringar för Region Jämtland Härjedalens del.

Region Jämtland Härjedalen avstyrker i stort utredarens förslag till ändringar om utvidgade möjligheter till ingripande i lagen och anser att upphandlingsregelverket bör förenklas istället.

Region Jämtland Härjedalen anser att förslagen i stort kommer att leda till en betydande osäkerhet både för upphandlande myndighet som för leverantörer. Förslaget om att höja högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift kommer att innebära ökade kostnader för enskilda upphandlande myndigheter. Regionen anser att det finns tillräckliga rättsmedel idag för att pröva uppfyllnad av lagarna.

Ett förslag till svar har upprättats inom inköp och upphandling med stöd av regionjurister. Remissen ska besvaras senast 14 februari.

Regiondirektörens förslag

Upprättat förslag till svar på promemoria, Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen antas.

I tjänsten

Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Svar skickas till Finansdepartementet,
Inköpschef

Ekonomi- och personalavdelningen
Lena Larsson, inköpschef
Tfn: 063–147728
E-post: lena.larsson@regionjh.se

2019-12-12

RS/713/2019

Svar på remiss Förslag till utvecklad reglering av upphandlingstillsynen

Dnr Fi2019/02619/OU

Sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen (regionen) anser att upphandlingsregelverket bör förenklas istället för att kompliceras och avstyrker förslagen om att ge Konkurrensverket ökad möjlighet till ingripande genom att meddela föreläggande och förebud.

Regionen avstyrker också förslagen om höjning av upphandlingsskadeavgiften och förlängd tidsfrist, liksom förslaget om vite.

Regionen tillstyrker förslagen om motverkande av korruption och möjlighet att avstå från att söka upphandlingsskadeavgift.

Öka tillsynsmyndighetens möjlighet till ingripande

Region Jämtland Härjedalen avstyrker förslagen om att Konkurrensverket ska få utvidgade möjligheter till ingripande genom att förelägganden och förbud ska kunna riktas mot upphandlande myndigheter och enheter. Regionen avstyrker också att Konkurrensverket ska ges möjlighet att besluta om att ett förbud eller föreläggande ska gälla omedelbart.

Konkurrensverket anser sig sakna möjlighet till att ingripa i överträdelser som saknar koppling till annonseringsskyldigheten. Möjligheten till överprövning för leverantörer torde reglera detta utan ingripande från Konkurrensverket. Det ter sig märkligt att en tillsynsmyndighet anser sig bättre kunna veta vilka krav som ska ställas när det exempelvis gäller sjukvårdsmaterial, medicinteknisk utrustning, IT hårdvara eller läkemedel.

Regionen avstyrker också att Konkurrensverket ska ges möjlighet att besluta om att ett förbud eller föreläggande ska gälla omedelbart. Det måste vara möjligt för den upphandlande myndigheten att överklaga Konkurrensverkets beslut och att beslutet inte gäller förrän domstolen tagit beslut.

Förlängd tidsfrist för att ansöka om upphandlingsskadeavgift

Region Jämtland Härjedalen avstyrker förslaget om förlängd tidsfrist. Regionen anser att nuvarande regel är tillräcklig, att ansökan om upphandlingsskadeavgift ska ha kommit in till Förvaltningsrätten inom ett år.

Upphandlingsskadeavgiftens storlek

Region Jämtland Härjedalen avstyrker också förslaget om att fördubbla storleken på upphandlingsskadeavgiften till högst 20 miljoner kronor. Regionen anser inte att finns stöd för att en höjning av upphandlingsskadeavgiften skulle få den effekt som Konkursverket hävdar och anser att 10 miljoner kronor som är det högsta belopp som kan utgå i dag är tillräckligt. Konkursverket menar att en fördubbling av storleken på upphandlingsskadeavgiften skulle ha "avskräckande verkan". Istället för att "hota" upphandlande myndigheter med höga avgifter borde Regeringen istället verka för att underlätta för upphandlande myndigheter att göra rätt.

Betydelsen av ringa fall respektive skäl för eftergift vid obligatorisk ansökan om upphandlingsskadeavgift

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker förslaget om att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift när avtal har fått bestå om myndigheten bedömer att det är fråga om ringa fall eller att det finns synnerliga skäl för eftergift.

Förelägganden och Vite

Region Jämtland Härjedalen avstyrker förslagen om att Konkursverket ska kunna utfärda förelägganden, förbud eller viten.

Att styra någons beteende genom vite anser regionen är fel. Istället för att leta fel som det uppenbarligen handlar om borde förenklningar genomföras för att underlätta för upphandlande myndigheter att göra rätt. Att tro att upphandlande myndigheter gör fel med avsikt är förkastligt.

Konkursverkets uppgift att uppmärksamma och motverka korruption

Region Jämtland Härjedalen tillstyrker förslaget om att Konkursverket ska uppmärksamma och motverka korruption och annat förtroendeskadligt beteende.

Vilka kostnadmässiga och andra konsekvenser medför förslagen?

Region Jämtland Härjedalen anser att förslagen i stort kommer att leda till en betydande osäkerhet både för upphandlande myndighet som för leverantörer. Förslaget om att höja högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift kommer att innebära ökade kostnader för enskilda upphandlande myndigheter.

Regionen anser att det finns tillräckliga rättsmedel idag för att pröva uppfyllnad av lagarna.

REGIONSTYRELSEN

Eva Hellstrand (C)
Regionstyrelsens ordförande

Hans Svensson
Regiondirektör

2019-10-30
Fi2019/02619/OU

Finansdepartementet

Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för offentlig upphandling
Departementssekreterare
Sara Rostamian
Tel. 072-5322860

Promemoria med förslag till utvecklad reglering av
upphandlingstillsynen

Remissinstanser

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverket

Degerfors kommun

Domstolsverket

Ekonomistyrningsverket

Enköpings kommun

Falu kommun

Företagarna

Försvarets materielverk

Försvarsmakten

Förvaltningsrätten i Linköping

Förvaltningsrätten i Stockholm

Förvaltningsrätten i Umeå

Förvaltningsrätten i Uppsala

Gotlands kommun

Gävle kommun

Göteborgs kommun

Göteborgs universitet

Haninge kommun

Herrljunga kommun

Härjedalens kommun

Hässleholms kommun

Jämtlands läns landsting

Kammarkollegiet

Kammarrätten i Göteborg

Kiruna kommun

Kommerskollegium

Konkurrensverket

Kungliga tekniska högskolan

Kungsbacka kommun

Landskrona kommun

Linköpings kommun

Lunds kommun

Livsmedelsföretagen

Luftfartsverket

Malmö kommun

Migrationsverket

Myndigheten för digital förvaltning

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Mälardalens högskola

Nacka kommun

Naturvårdsverket

Norrbottens läns landsting

Norrtälje kommun

Osby kommun

Piteå kommun

Post- och telestyrelsen

Regelrådet

Sandvikens kommun

SKL Kommentus inköpscentral AB

Sollefteå kommun

Skåne läns landsting

Statskontoret

Stockholms kommun

Stockholms läns landsting

Stockholms universitet

Strängnäs kommun

Strömsunds kommun

Sundsvalls kommun

Svenskt Näringsliv

Sveriges advokatsamfund

Sveriges Kommuner och Landsting

Sveriges Offentliga Inköpare

Tillväxtverket

Torsby kommun

Trafikverket

Transparency International Sverige

Umeå universitet

Upphandlingsmyndigheten

Verket för innovationssystem

Värmlands läns landsting

Västra Götalands läns landsting

Örebro kommun

Östersunds kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Finansdepartementet **senast den 14 februari 2020**. Svaren bör lämnas i bearbetningsbar form (t.ex. Wordformat) per e-post till fi.remissvar@regeringskansliet.se. Ange

diarienummer Fi2019/02619/OU och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria Svara på remiss – hur och varför (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02). Den kan laddas ner från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Magnus Bengtson
Expeditions- och rättschef

Sammanfattning

I promemorian föreslås att Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på upphandlingsområdet regleras tydligare och att det införs utvidgade möjligheter till ingripande i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorena, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Motsvarande bestämmelser föreslås vidare införas även i lagen (2008:962) om valfrihetssystem och lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering. Lagändringarna föreslås träda i kraft den [1 juli 2020]. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring i förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket som innebär att verket i sin tillsynsverksamhet ska motverka och uppmärksamma korruption och annat förtroendeskadligt beteende.

Sammanfattning	1
1 Författningsförslag	4
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.....	4
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna	8
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner	12
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.....	16
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem	20
1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering	22
1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.....	24
2 Bakgrund	25
2.1 Allmänt om upphandlingslagarna.....	25
2.2 Konkurrensverkets upphandlingstillsyn	27
2.3 Gällande rätt – Konkurrensverkets ingripandemöjligheter enligt upphandlingslagstiftningen.....	28
2.4 Särskilt om upphandlingsskadeavgift.....	29
2.5 Tidigare överväganden om upphandlingsskadeavgift.....	32
2.6 Ingripandemöjligheter enligt konkurrenslagen	38
2.7 Förekomst av korruption i konkurrens- och upphandlingsärenden	39
3 Nordisk jämförelse	42
3.1 Finland	42
3.2 Danmark	43
3.3 Norge.....	43
4 Överväganden och förslag	44
4.1 Öka tillsynsmyndighetens möjlighet till ingripande.....	44
4.2 Förlängd tidsfrist för ansökan om upphandlingsskadeavgift.....	48
4.3 Upphandlingsskadeavgiftens storlek	52
4.4 Betydelsen av ringa fall respektive skäl för eftergift vid obligatorisk ansökan om upphandlingsskadeavgift	53
4.5 Upphandlingsskadeavgift vid andra överträdelser av upphandlingslagarna?	54
4.6 Vite.....	54

4.7	Konkurrensverket ska få i uppgift att uppmärksamma och motverka korruption.....	60
5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	62
6	Konsekvensanalys	63
6.1	Vilka berörs av förslagen?	63
6.2	Vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser medför förslagen?.....	63
7	Författningskommentar LOU	65
7.1	21 kap. Upphandlingsskadeavgift	65
7.2	22 kap. Tillsyn	66
7.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	68

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

2 a §

Upphandlingsskadeavgift enligt 1 § får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 22 kap. 4 § som har meddelats vid vite enligt denna lag.

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 10.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §.

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 20.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 och 2 om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller att det finns synnerliga skäl enligt andra stycket.

7 §

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt

ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom *två* år från det att avtalet slöts.

22 kap.

1 §

En myndighet ska utöva tillsyn över upphandling enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

2 §

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet inhämta upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten.

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet *hämta in* upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna *hämtas in* genom besök hos den upphandlande myndigheten.

3 §

En upphandlande myndighet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet.

En upphandlande myndighet är skyldig att *lämna* de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet.

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist. När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

5 a §

Förelägganden och förbud enligt 4 § får inte avse åtgärder som omfattas av en ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 §.

6 §

Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

7 §

Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig

till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

2 a §

Upphandlingsskadeavgift enligt 1 § får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 22 kap. 5 § som har meddelats vid vite enligt denna lag.

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 10.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §.

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 20.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 och 2 om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller att det finns synnerliga skäl enligt andra stycket.

7 §

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom *två* år från det att avtalet slöts.

22 kap.

1 §

En myndighet ska utöva tillsyn över upphandling enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

2 §

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande enhet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet inhämta upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande enheten.

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande enhet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet *hämta in* upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna *hämtas in* genom besök hos den upphandlande enheten.

3 §

En upphandlande enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet.

En upphandlande enhet är skyldig att *lämna* de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet.

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande enhet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist. När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

5 a §

Förelägganden och förbud enligt 4 § får inte avse åtgärder som omfattas av en ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 §.

6 §

Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

7 §

Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig

till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap. **2 a §**

Upphandlingsskadeavgift enligt 1 § får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 22 kap. 5 § som har meddelats vid vite enligt denna lag.

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 10.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av koncessionens värde enligt 5 kap.

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 20.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av koncessionens värde enligt 5 kap.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 och 2 om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller att det finns synnerliga skäl enligt andra stycket.

7 §

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den

tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom *två* år från det att avtalet slöts.

18 kap.

1 §

En myndighet ska utöva tillsyn över upphandling enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

2 §

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller enhet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet inhämta upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller enhet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet *hämta in* upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna *hämtas in* genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

3 §

En upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet.

En upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att *lämna* de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet.

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist. När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

5 a §

Förelägganden och förbud enligt 4 § får inte avse åtgärder som omfattas av en ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 §.

6 §

Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

7 §

Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig

till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap. 2 a §

Upphandlingsskadeavgift enligt 1 § får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 22 kap. 5 § som har meddelats vid vite enligt denna lag.

4 §

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 10.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 20.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

Beräkningen av kontraktsvärdet ska ske enligt 3 kap. 2 och 3 §§ eller 15 kap. 4 §.

Beräkningen av kontraktsvärdet ska ske enligt 3 kap. 2 och 3 §§ eller 15 kap. 4 §.

5 §

Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 och 2 om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller att det finns synnerliga skäl enligt andra stycket.

7 §

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 16 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom *två* år från det att avtalet slöts.

18 kap.

1 §

Regeringen meddelar föreskrifter och vilken myndighet som utövar tillsyn över upphandling enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

2 §

Vid sin tillsyn får myndigheten inhämta alla nödvändiga upplysningar för sin tillsynsverksamhet från upphandlande myndigheter eller enheter eller den som kan antas vara en upphandlande myndighet eller enhet. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller enhet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten.

3 §

En upphandlande myndighet eller enhet och den som kan antas vara en upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

En upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet.

4 §

Om det behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna utöva sin tillsyn enligt denna lag, får myndigheten förelägga en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgift, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen.

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

Ett föreläggande enligt första stycket får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

När ett föreläggande överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart hos allmän förvaltningsdomstol.

5 §

Tillsynsmyndighetens föreläggande enligt 4 § får överklagas hos den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet riktar sig till har sin hemvist.

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

5 a §

Förelägganden och förbud enligt 4 § får inte avse åtgärder som omfattas av en

*ansökan om upphandlingsskadeavgift
enligt 21 kap. 1 §.*

6 §

*Tillsynsmyndigheten får bestämma att
ett beslut om föreläggande eller förbud
enligt denna lag ska gälla omedelbart.*

7 §

*Tillsynsmyndighetens beslut om före-
läggande eller förbud får överklagas till
den förvaltningsrätt i vars domkrets den
som föreläggandet eller förbudet riktar sig
till har sin hemvist. När ett beslut över-
klagas, är tillsynsmyndigheten motpart i
domstolen.*

*Prövningstillstånd krävs vid över-
klagande till kammarrätten.*

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:962) om valfrihetssystem*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***10 kap.****7 §**

Regeringen utser en myndighet att utöva tillsyn över valfrihetslagarna enligt denna lag.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

8 §

Tillsynsmyndigheten får inhämta sådana upplysningar från de upphandlande myndigheterna som är nödvändiga för tillsynen. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna istället inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller muntligen.

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten.

9 §

En upphandlande myndighet är skyldig att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

En upphandlande myndighet är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet.

10 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

11 §

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

12 §

Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

13 §

Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***22 §**

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

Tillsynsmyndigheten får inhämta sådana upplysningar som är nödvändiga för tillsynen från en upphandlande myndighet eller från den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2. Upplysningarna ska i första hand inhämtas genom skriftligt förfarande. Om det på grund av materialets omfång, brådska eller annat förhållande är lämpligare, får upplysningarna istället inhämtas genom besök hos den upphandlande myndigheten eller den myndighet som avses i 1 § andra stycket 2.

23 §

Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten.

24 §

En upphandlande myndighet är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn.

Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet.

25 §

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

26 §

Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

27 §

Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

28 §

Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
 2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

1.7 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***2 §**

Konkurrensverket ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Konkurrensverket ska verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Konkurrensverket ska i sin tillsyn uppmärksamma och motverka korruption och annat förtroendeskadligt agerande.

Konkurrensverket ska se till att de regelverk och rutiner verket disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag.

Konkurrensverket ska se till att de regelverk och rutiner verket disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag.

1. Denna förordning träder i kraft den [1 januari 2020].

2 Bakgrund

2.1 Allmänt om upphandlingslagarna

Offentlig upphandling regleras i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). I lagen finns förfaranden m.m. för offentlig upphandling som görs dels av myndigheter, kommuner och landsting, dels av s.k. offentligt styrda organ. Med offentligt styrda organ avses i huvudsak sådana organ som tillgodoser behov i det allmänna intresse som inte är av industriell eller kommersiell karaktär och som till största del finansieras eller kontrolleras av staten, kommuner eller landsting. Genom LOU genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggtreprenader, varor och tjänster i svensk rätt.

I lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) regleras förfaranden m.m. för upphandling som görs dels av upphandlande myndigheter och offentligt styrda organ inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (de s.k. försörjningssektorerna), dels av privata företag som bedriver verksamhet i någon försörjningssektor med stöd av särskild rättighet eller ensamrätt. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU om samordning av förfarandena vid upphandling inom försörjningssektorerna i svensk rätt.

En särskild lag reglerar upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS). Även denna lag genomför ett direktiv i svensk rätt, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (förkortat LUFS-direktivet).

Upphandling av koncessioner regleras i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner (LUK). Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU om tilldelning av koncessioner i svensk rätt. LUK följer i allt väsentligt samma struktur som LOU och LUF men är mindre detaljerad och mer flexibel.

De fyra upphandlingslagarna innehåller även bestämmelser om rättsmedel i överensstämmelse med de så kallade rättsmedelsdirektiven.¹

¹ Rådets direktiv 89/665/EEG av den 21 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar för prövning av offentlig upphandling av varor och bygg- och anläggningsarbeten rättsmedelsdirektiven och Rådets direktiv 92/13/EEG av den 25 februari 1992 om samordning av lagar och andra författningar om gemenskapsregler om upphandlingsförfaranden tillämpade av företag och verk inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna (89/665/EEG och 92/13/EEG), i dess lydelse enligt Europaparlamentet och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EEG och 92/13/EEG vad gäller effektivare förfaranden för prövning av offentlig upphandling (ändringsdirektivet).

Upphandlingslagarna kompletteras med bestämmelser i upphandlingsförordningen (2016:1162) som bl.a. innehåller föreskrifter om annonsering av upphandling.

Vid sidan om upphandlingslagstiftningen gäller lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) vid införande av så kallade valfrihetssystem inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Det finns ytterligare en lag som har sin grund i lagen om valfrihetssystem, lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering.

Utöver nämnda upphandlingslagar omfattas offentliga upphandlingar och upphandlingar i försörjningssektorerna även av de allmänna unionsrättsliga principerna på upphandlingsområdet om likabehandling, icke-diskriminering, ömsesidigt erkännande, proportionalitet och öppenhet. Dessa principer ska iakttas vid offentlig upphandling och upphandling i försörjningssektorerna.²

Likabehandling

Principen om likabehandling innebär att alla leverantörer ska behandlas lika. Alla leverantörer måste till exempel få tillgång till samma information samtidigt, så att ingen leverantör får ett övertag. Upphandlaren får exempelvis inte acceptera ett anbud som lämnats in för sent, eftersom samma regler och tidsfrister ska gälla alla. Kravet på likabehandling innebär även ett förbud mot att gynna lokala företag på grund av deras hemvist på bekostnad av anbudsgivare på andra orter.

Icke-diskriminering

Principen om icke-diskriminering innebär ett förbud mot att diskriminera leverantörer på grund av deras nationalitet, som exempelvis medborgarskap, etablerings- eller verksamhetsland. Den upphandlande myndigheten får inte ställa krav som bara svenska företag känner till eller kan klara att uppfylla på grund av sin nationalitet. Det gäller även när den upphandlande myndigheten inte förväntar sig att några utländska leverantörer ska lämna anbud.

Ömsesidigt erkännande

Principen om ömsesidigt erkännande innebär att intyg och certifikat som har utfärdats av en medlemsstats myndigheter ska gälla också i övriga EU- och EES-länder.

Proportionalitet

Proportionalitetsprincipen innebär att kraven och villkoren i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. De åtgärder som den upphandlande myndigheten genomför får inte gå utöver vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

² Se prop. 2006/07:128 del 1 s. 131 f., prop. 2009/10:180 del 1 s. 88 ff. och prop. 2015/16:195 del 1 s. 426 ff.

Öppenhet

Principen om öppenhet (transparens) innebär att upphandlingar ska präglas av öppenhet och förutsebarhet. Uppgifter som gäller upphandlingen får inte hemlighållas, upphandlingen ska annonseras offentligt och de leverantörer som deltagit i anbudsförfarandet ska informeras om resultatet.

Upphandlingarna ska vara offentliga och förfrågningsunderlaget ska vara förutsebart, det vill säga klart och tydligt formulerat och innehålla samtliga krav som ställs. Den öppenhet som ska omgärda en upphandling gör det möjligt att i efterhand kontrollera att den upphandlande myndigheten eller enheten har agerat på ett sätt som är förenligt med bland annat principerna om likabehandling och icke-diskriminering.

2.2 Konkurrensverkets upphandlingstillsyn

Av 22 kap. 1 § LOU följer att en myndighet ska utöva tillsyn över upphandlingen enligt nämnda lag. Upphandlingslagstiftningen innefattar inte någon närmare reglering av ramarna för tillsynen.

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen i Sverige.³ Upphandlingstillsynen har bedrivits hos Konkurrensverket sedan den 1 september 2007 då Nämnden för offentlig upphandling (NOU) verksamhet överfördes dit.

I tillsynen över offentlig upphandling utreder och bedömer Konkurrensverket om upphandlande myndigheter och enheter följer regelverken. Vid överträdelser har Konkurrensverket två möjligheter till ingripande, ansökningar om upphandlings-skadeavgift och så kallade tillsynsbeslut. Utöver Konkurrensverkets tillsyn finns andra rättsmedel som leverantörer har möjlighet att tillämpa. I 22 kap. LOU regleras allmänna bestämmelser om Konkurrensverkets tillsyn (se även 22 kap. LUF, 18 kap. LUK och 18 kap. LUFs).

Högsta förvaltningsdomstolen prövade i HFD 2018 ref. 71 frågan om tillsynsbeslut som Konkurrensverket hade meddelat var överklagbara och – om så var fallet – om besluten inneburit ett kompetensöverskridande. I domen angavs bl.a. att Konkurrensverket kan meddela tillsynsbeslut och att dessa kan överklagas i enlighet med 41 § förvaltningslagen (2017:900). I besluten som var föremål för domstolens prövning bedömdes Konkurrensverket ha agerat utanför sin kompetens. Utifrån gällande ingripandemöjligheter bedömdes Konkurrensverket inte ha någon rättslig grund att tvinga en upphandlande myndighet att vidta eller underlåta en viss åtgärd efter en konstaterad regelöverträdelse. Konkurrensverkets beslut undanröjdes därmed.

³ Se 1 § förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

2.3 Gällande rätt – Konkurrensverkets ingripandemöjligheter enligt upphandlingslagstiftningen

Av lagstiftningen framgår, utöver reglerna om upphandlingsskadeavgift, således endast att en myndighet ska utöva tillsyn över upphandling enligt lagen. De ingripanden som Konkurrensverket meddelat fram till maj 2018 har bestått av tillsynsbeslut och ansökningar om upphandlingsskadeavgift. Under 2017 fattades 28 tillsynsbeslut och 21 beslut om ansökningar om upphandlingsskadeavgift (se rapport 2018:2 Konkurrensverkets upphandlingstillsyn 2017 s. 38 ff.).

Syftet med Konkurrensverkets tillsynsbeslut är att uppmärksamma upphandlande myndigheter på att de har brutit mot upphandlingslagstiftningen. Konkurrensverket utreder särskilt ärenden som innebär att besluten kan vara vägledande även för andra myndigheter än för den som utreds, så att andra myndigheter inte begår samma eller liknande överträdelse. Större delen av Konkurrensverkets tillsynsbeslut har riktats mot upphandlande myndigheter som begått en överträdelse av upphandlingslagstiftningen, dvs. historiskt inträffade överträdelser. Dessa beslut har inte varit handlingsdirigerande i den enskilda upphandlingssituationen utan haft en mer vägledande effekt. Av HFD 2018 ref. 71 framgår att Konkurrensverket, inom sitt uppdrag att utöva tillsyn över upphandlingslagstiftningen, kan meddela tillsynsbeslut efter genomförd granskning av en upphandlande myndighets verksamhet, för att på så vis uppmärksamma myndigheten på eventuella brister som framkommit under utredningen.

Tillsynsbeslut har fattats för alla typer av överträdelser mot regelverken för offentlig upphandling. Besluten omfattar framför allt ärenden där upphandlingsskadeavgift inte är aktuell, exempelvis på grund av att tiden för att ansöka om en sådan har löpt ut. I tillsynen enligt valfrihetslagarna är tillsynsbeslut Konkurrensverkets enda verktyg.

Konkurrensverket har möjlighet att föra talan om upphandlingsskadeavgift i domstol mot myndigheter som genomfört otillåtna direktupphandlingar. En otillåten direktupphandling är ett avtal som en myndighet ingått med en leverantör utan att följa kraven på annonsering i upphandlingslagstiftningen. Avgiften uppgår till mellan 10 000 och 10 miljoner kronor, men högst tio procent av avtalsvärdet.

Konkurrensverket är skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift om domstolen har bestämt att inte ogiltigförklara ett avtal trots att det ingåtts genom en otillåten direktupphandling. Det kan domstolen göra om det är nödvändigt för allmänheten att köpet genomförs, exempelvis om domstolen bedömt att det var omöjligt för myndigheten att vara utan varan eller tjänsten under den tid det skulle ta att genomföra en offentlig upphandling. Konkurrensverket är även skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift när domstolen fastställt att ett

avtal inte ska förklaras ogiltigt, trots att det slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr.

2.4 Särskilt om upphandlingsskadeavgift

Bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift trädde i kraft den 15 juli 2010. Vid införandet av upphandlingsskadeavgift uttalade regeringen att reglerna bör utvärderas efter att ha tillämpats någon tid och erfarenheter kan dras av utfallet. En sådan utvärdering bör innefatta avgiftens storlek och beräkningen av den (prop. 2009/10:180 del 1 s. 184, 190 och 196). Det bedöms nu finnas tillräckliga erfarenheter från tillämpningen av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift för att de ska kunna utvärderas. Skäl talar för att vissa delar av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift behöver ändras. Upphandlingsskadeavgift återfinns i samtliga upphandlingslagar utom LOV. För enkelhetens skull återges nedan endast referenser till LOU.

Upphandlingsskadeavgift när avtal har fått bestå (21 kap. 1 § 1 och 2 LOU)

Enligt 20 kap. 13 § LOU ska allmän förvaltningsdomstol besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet eller enhet och en leverantör är ogiltigt, om avtalet har slutits utan nödvändig annonsering (otillåten direkt-upphandling). Rätten ska också förklara ett avtal ogiltigt om det har slutits efter en förnyad konkurrensutsättning inom ett ramavtal enligt 7 kap. 7, 8 eller 9 §§ utan att de villkor som framgår av nämnda lagrum eller av det ramavtal som ligger till grund för konkurrensutsättningen har följts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada. Ett avtal ska också förklaras ogiltigt om det har slutits enligt ett dynamiskt inköpssystem utan att de villkor som anges i 8 kap. 10 eller 12 §§ har följts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada.

Vidare ska ett avtal förklaras ogiltigt om det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr i 20 kap. 1, 3 eller 8 §§, ett interimistiskt beslut enligt 9 § eller tiodagarsfristen i 10 § eller om det har slutits före en underrättelse om tilldelningsbeslut enligt 12 kap. 12 § första stycket eller 19 kap. 29 § första stycket eller 38 § första stycket. För ogiltighet av avtal som ingåtts i strid med avtalsspärr krävs att någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § eller någon annan bestämmelse i LOU har överträtts och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada (20 kap. 13 § andra stycket LOU). Rätten ska därför besluta att ett ingånget avtal får bestå, trots att förutsättningarna att ogiltigförklara avtalet i övrigt är uppfyllda, om den upphandlande myndigheten eller enheten endast har överträtt någon bestämmelse om avtalsspärr alternativt sådan bestämmelse och annan bestämmelse i upphandlingslagarna, utan att det medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada.

Rätten ska också besluta att avtal får bestå, trots att förutsättningarna att ogiltigförklara avtalet i övrigt är uppfyllda, om det motiveras av tvingande hänsyn till ett allmänintresse (20 kap. 14 § LOU).

Om allmän förvaltningsdomstol i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterat att avtal får bestå enligt ovan, kräver rättsmedelsdirektiven (89/665/EEG och 92/13/EEG), i dess lydelse enligt ändringsdirektivet (2007/66/EG), att en alternativ sanktion påförs den upphandlande myndigheten eller enheten som har ingått det aktuella avtalet. En sådan sanktion ska utgå som ett alternativ till den ogiltighet som annars skulle ha inträtt. Ändringsdirektivets krav på alternativ sanktion har genomförts i svensk rätt genom bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift i 21 kap. LOU.

Enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU får allmän förvaltningsdomstol besluta att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift om det i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterats att ett avtal får bestå, trots att det har slutits i strid med bestämmelserna om avtalsspärr respektive på grund av tvingande hänsyn till ett allmänintresse. Tillsynsmyndigheten, dvs. Konkurrensverket, har ålagts en skyldighet att ansöka om att en upphandlande myndighet ska betala upphandlingsskadeavgift när ett avtal har fått bestå (21 kap. 2 § första stycket LOU).

Även i det fall det framgår av domskälen i det lagakraftvunna avgörandet att ett avtal får bestå har Konkurrensverket en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift. Det finns inte något krav på att detta ska framgå av domslutet.⁴ I mål om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU ska det inte göras någon överprövning av det underliggande (lagakraftvunna) avgörandet i vilket det konstaterats att avtal har fått bestå.⁵

Upphandlingsskadeavgift vid otillåten direktupphandling (21 kap. 1 § 3 LOU)

Utöver alternativ sanktion till ogiltighet kan upphandlingsskadeavgift även aktualiseras vid otillåtna direktupphandlingar som inte får bestå vid överprövning av giltighet enligt 20 kap. LOU. Efter ansökan från Konkurrensverket får allmän förvaltningsdomstol besluta att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift om myndigheten eller enheten har slutit avtal med en leverantör utan nödvändig föregående annonsering. Ansökningar om upphandlingsskadeavgift vid otillåtna direktupphandlingar är fakultativa för tillsynsmyndigheten (21 kap. 1 § 3 och 2 § LOU).

Tidsfrister för ansökan om upphandlingsskadeavgift

Ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 eller 2 LOU ska ha kommit in till förvaltningsrätten i vars domkrets den upphandlande myndigheten

⁴ Se HFD 2014 ref. 49.

⁵ Se HFD 2014 ref. 49.

har sin hemvist inom sex månader från den tidpunkt då det avgörande som ansökan grundas på vann laga kraft (21 kap. 6 § LOU).

När en ansökan om upphandlingsskadeavgift avser otillåten direktupphandling enligt 21 kap. 1 § 3 LOU och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, får ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft (21 kap. 7 § första stycket LOU). Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom ett år från det att avtalet slöts (21 kap. 7 § andra stycket LOU).

Avgiftens storlek

Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften får dock inte överstiga tio procent av upphandlingens värde (21 kap. 4 § LOU). Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är. I ringa fall ska någon upphandlingsskadeavgift inte beslutas. Upphandlingsskadeavgiften får efterges om det föreligger synnerliga skäl (21 kap. 5 § LOU).

Upphandlingsskadeavgiftens storlek ska fastställas utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet. Värdet av det aktuella kontraktet utgör en av flera avgörande faktorer vid en sådan bedömning. Det högsta avgiftsbeloppet bör reserveras för särskilt graverande fall (HFD 2014 ref. 69).

Som påtalats ska det i mål om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU inte göras någon överprövning av det underliggande avgörandet i vilket allmän förvaltningsdomstol har fastställt att avtal får bestå.⁶ De omständigheter som låg till grund för det underliggande avgörandet kan däremot beaktas vid bedömningen av sanktionsvärdet i målet om upphandlingsskadeavgift (HFD 2017 ref. 45 och mål nr 6525-15). Konkurrensverket kan därför göra gällande försvärande eller förmildrande omständigheter i samband med den tidigare konstaterade överträdelsen, vilka ska inverka höjande respektive sänkande på upphandlingsskadeavgiftens storlek. Vidare kan Konkurrensverket göra gällande att omständigheterna i den underliggande domen medför att upphandlingsskadeavgiften ska sättas ned eller helt efterges. Tillsynsmyndigheten kan också hävda att det är fråga om ett ringa fall och att någon avgift därför inte alls ska utgå. Förekomsten av sådana omständigheter inverkar inte på tillsynsmyndighetens skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 2 § första stycket LOU.

⁶ Se HFD 2014 ref. 49.

Överprövning

I de fall en upphandlande myndighet eller enhet bryter mot upphandlingslagstiftningen kan leverantörer ansöka hos förvaltningsrätt om att en upphandling ska överprövas. Ansökan ska lämnas in före utgången av avtalsspärren, i regel tio dagar efter tilldelningsbeslutet. Överprövning kan ske av samtliga beslut under upphandlingsprocessen. Leverantörer har också möjlighet att föra talan om ogiltighet av ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en annan leverantör. Ansökan om ogiltighetsförklaring måste lämnas in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att avtalet slöts. Leverantörer kan även föra skadeståndstalan i allmän domstol. Det kan göras i de fall leverantören kan visa att den lidit ekonomisk skada av en upphandlande myndighets eller enhets överträdelse av upphandlingslagstiftningen.

Föreläggande

Konkurrensverket får hämta in upplysningar som är nödvändiga från upphandlande myndigheter och enheter eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten eller enheten (22 kap. 2 § LOU). Upphandlande myndigheter och enheter är skyldiga att tillhandahålla de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet (22 kap. 3 § LOU).

Om det behövs för att Konkurrensverket ska kunna utöva sin tillsyn enligt lagarna får verket förelägga upphandlande myndigheter och enheter att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av en handling. Bestämmelsen omfattar även den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet (22 kap. 4 § LOU). Någon möjlighet att förena sådant föreläggande med vite finns inte.

Konkurrensverkets föreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Verket blir då motpart i domstolen. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten (22 kap. 5 § LOU).

2.5 Tidigare överväganden om upphandlingsskadeavgift

Departementspromemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet

I departementspromemorian Nya rättsmedel m.m. på upphandlingsområdet (Ds 2009:30) lämnades förslag till ändringar i dåvarande LOU och LUF. Ändringarna syftade till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/66/EG av den 11 december 2007 om ändring av rådets direktiv 89/665/EG och 92/13/EEG (ändringsdirektivet). Förslagen innefattade införande av regler om avtalsspärr och ogiltighet av avtal samt en särskild avgift.

Enligt förslaget skulle ett avtal få bestå, trots att det ingått i strid med bestämmelserna om avtalsspärr, och någon annan regel i LOU utan att det medfört att en leverantör har lidit eller kan komma att lida skada eller om det föreligger tvingande hänsyn till allmänintresse. I enlighet med ändringsdirektivet föreslogs införandet av en alternativ sanktion till att ogiltigförklara avtal i dessa situationer. Den alternativa sanktionen föreslogs bestå av en särskild avgift som skulle beslutas av allmän förvaltningsdomstol efter ansökan från tillsynsmyndigheten, dvs. Konkurrensverket. I promemorian föreslogs en skyldighet för Konkurrensverket att ansöka om särskild avgift om det i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterats att avtal fått bestå trots att det ingått i strid med bestämmelserna om avtalsspärr eller av tvingande hänsyn till allmänintresse.

I promemorian föreslogs att allmän förvaltningsdomstol även skulle kunna besluta om särskild avgift vid otillåten direktupphandling efter ansökan från Konkurrensverket. Sådana ansökningar föreslogs bli fakultativa för tillsynsmyndigheten. Förslaget om särskild avgift vid otillåten direktupphandling ingick inte i de förslag till ändringar i dåvarande upphandlingslagstiftning som syftade till att genomföra ändringsdirektivet i svensk rätt.

I promemorian föreslogs att Konkurrensverket skulle lämna ansökan om särskild avgift till allmän förvaltningsdomstol inom sex månader från den tidpunkt då beslut om att avtal fått bestå har vunnit laga kraft. Vidare föreslogs att Konkurrensverket skulle få ansöka om särskild avgift vid otillåten direktupphandling tidigast efter fristen inom vilken ansökan om överprövning av avtalets giltighet från en leverantör ska ha lämnats in. Om en eller flera leverantörer ansökt om överprövning föreslogs att ansökan om upphandlingsskadeavgift skulle ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från det att beslut om överprövning vunnit laga kraft. Förslaget syftade till att undvika parallella processer.

I fråga om otillåtna direktupphandlingar vars giltighet inte blir föremål för ansökan om överprövning från en leverantör bedömdes i promemorian att det många gånger kunde tänkas vara svårare för tillsynsmyndigheten att få vetskap om det aktuella förvärvet och de närmare omständigheterna kring ett sådant. I promemorian föreslogs därför att tillsynsmyndigheten skulle få möjlighet att ansöka om särskild avgift inom två år från den tidpunkt då sådant avtal ingicks.

Den särskilda avgiften föreslogs uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 5 000 000 kronor. Avgiften skulle dock inte kunna överstiga tio procent av kontraktsvärdet. Vidare föreslogs att någon avgift inte skulle påföras i sådana sällsynta fall när överträdelsen får anses ringa samt att avgiften skulle kunna efterges vid synnerliga skäl.

Propositionen Nya rättsmedel på upphandlingsområdet

I propositionen Nya rättsmedel på upphandlingsområdet föreslog regeringen att

en särskild avgift, upphandlingsskadeavgift⁷, skulle införas som alternativ sanktion till att ogiltigförklara avtal som fått bestå, antingen på grund av tvingande hänsyn till allmänintresse eller trots att de ingåtts i strid med bestämmelserna om avtalsspärr (prop. 2009/10:180 del 1 s. 181 f.). Regeringen föreslog att upphandlingsskadeavgiften skulle beslutas av allmän förvaltningsdomstol efter ansökan från tillsynsmyndigheten, dvs. Konkurrensverket. Konkurrensverket skulle tillskrivas en skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift när det i ett lagakraftvunnet avgörande konstaterats att avtal fått bestå.

Regeringen bedömde att ändringsdirektivet kräver att den alternativa sanktionen (upphandlingsskadeavgiften) ska utgå när det i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterats att ett avtal får bestå, trots att rekvisiten för ogiltighet i övrigt är uppfyllda (a. prop. s. 185 f., 189 och 199).

Regeringen föreslog vidare att allmän förvaltningsdomstol även skulle kunna besluta att upphandlande myndigheter och enheter ska betala upphandlingsskadeavgift vid otillåten direktupphandling efter ansökan från Konkurrensverket. Sådan ansökan om upphandlingsskadeavgift föreslogs bli fakultativ för verket.

Enligt regeringen skulle det primära syftet med tillsynsmyndighetens roll vara att tillvarata samhällets intresse av konkurrensutsättning och följaktligen att allmänna medel används ändamålsenligt och kostnadseffektivt. Vid bestämmandet av frister som borde gälla för ansökningar om upphandlingsskadeavgift uttalade regeringen att en avvägning måste göras mellan Konkurrensverkets behov av tillräckligt med tid för att utreda om talan om upphandlingsskadeavgift ska väckas och upphandlande myndigheters och enheters intresse av att endast under en begränsad tid behöva leva i ovisshet om sådan talan kommer att väckas (prop. 2009/10:180 del 1 s. 207 ff.).

Regeringen föreslog att Konkurrensverket skulle ansöka om upphandlingsskadeavgift hos allmän förvaltningsdomstol inom sex månader från den tidpunkt då beslut om att avtal fått bestå har vunnit laga kraft. Regeringen ansåg att sex månader var tillräckligt med tid för verkets utredning under sådana omständigheter. För att underlätta tillsynsmyndighetens arbete gjordes bedömningen att det i förordning bör föreskrivas en skyldighet för domstolarna att skicka in samtliga avgöranden i upphandlingsmål till verket.

När ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på otillåten direktupphandling och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet, föreslogs att ansökan inte får göras förrän samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från tidpunkten då samtliga beslut med anledning av överprövningen har vunnit laga kraft. Enligt regeringens

⁷ Regeringen frångick alltså promemorians förslag på avgiftens namn, se a. prop. s 184.

bedömning var sex månader från laga kraft tillräckligt med tid för tillsynsmyndighetens utredning.

Regeringen instämde i promemorians bedömning att det många gånger kan antas vara svårare för Konkurrensverket att få kännedom om upphandlande myndigheters och enheters förvärv och de närmare omständigheterna kring detta i de fall ingen leverantör ansöker om överprövning av avtalets giltighet. Enligt regeringens mening fanns det goda grunder för att samma tidsfrist borde gälla för att ge in en ansökan om att en upphandlande myndighet eller enhet ska betala upphandlingsskadeavgift som för att väcka talan om skadestånd, dvs. inom ett år. I fråga om ansökningar om upphandlingsskadeavgift för otillåtna direktupphandlingar, vars giltighet inte blivit föremål för ansökan om överprövning, föreslog regeringen därför att tillsynsmyndigheten skulle lämna sådan inom ett år från det att avtalet slöts (a. prop. s. 206 f.). Enligt regeringen fick ett år anses vara tillräckligt med tid för att verket ska kunna införskaffa tillräckligt med utredning för att ge in ansökan om upphandlingsskadeavgift till domstol (a prop. s. 208 f.).

Regeringen föreslog att upphandlingsskadeavgiften skulle uppgå till lägst 10 000 kronor och högst 10 000 000 kronor. Avgiften skulle inte få överstiga tio procent av kontraktsvärdet.

Enligt regeringen ska upphandlingsskadeavgiften vara avskräckande, effektiv och proportionerlig. Regeringens avsikt var inte att upphandlingar till lägre värden proportionellt ska sanktioneras hårdare än upphandlingar som uppgår till mer betydande värden (prop. 2009/10:180 del 1 s. 195 och 197).

I fråga om beräkning av avgiftens storlek inom nämnda intervall anförde regeringen bl.a. följande (a. prop. s. 197 f.). Beslutande instans har ett betydande utrymme att fastställa avgiftens storlek inom givna beloppsramar. Sanktionen ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande. Ju allvarigare överträdelsen är, desto högre belopp bör avgiften fastställas till. Vid bedömningen av överträdelsens sanktionsvärde bör även vägas in hur klar överträdelsen kan anses vara. Ett oklart rättsläge bör påverka sanktionsvärdet så att överträdelsen anses mindre allvarlig. Otillåtna direktupphandlingar anses vara en av de allvarligaste överträdelserna inom upphandlingsområdet, vilket bör leda till att sanktionsvärdet kan anses vara högt. Som ytterligare exempel på försvårande omständigheter nämns fall när det upphandlade avtalet sträcker sig över lång tid eller avser ett högt värde samt när det är fråga om ett upprepat beteende hos myndigheten. Förmildrande omständigheter kan vara att den upphandlande myndigheten fortsätter att köpa varor eller tjänster från ett avtal som har löpt ut, men där ett nytt avtal inte kan ingås på grund av en pågående överprövningsprocess eller när ett avtal får bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.

Även förhållanden hos den upphandlande myndigheten eller enheten bör tillmätas betydelse vid bedömningen av sanktionsvärdet. Det kan exempelvis

vara fråga om upprepat beteende från den upphandlande myndigheten i fråga om att inte iaktta avtalsspärr eller att företa otillåtna direktupphandlingar. Ett sådant upprepat beteende bör ses som en försvårande omständighet. Det förhållande att den upphandlande myndigheten eller enheten på annat sätt har drabbats negativt kan däremot i vissa fall ses som en förmildrande omständighet.

Enligt regeringens bedömning skulle någon avgift inte beslutas i ringa fall. Regeringen anförde att utrymmet för tillämpningen av bestämmelsen skulle vara ytterst begränsat och underströk utgångspunkten att bestämmelsen bör komma till användning endast i sällsynta fall. Regeringen erinrade om att det i de direktivstyrda fallen följer av ändringsdirektivet att det ska finnas en sanktion som är alternativ till ogiltighet, varför utrymmet att anse en överträdelse som ringa och underlåta att påföra en avgift är ytterst begränsat (prop. 2009/10:180 del 1 s. 198).

Regeringen anförde vidare att det ska vara möjligt att efterge avgiften om det finns synnerliga skäl. Möjligheten till eftergift är en ventil som endast är avsedd att tillämpas i undantagsfall. Enligt regeringen föreligger synnerliga skäl för eftergift om det skulle framstå som orimligt eller stötande att en avgift tas ut. Enligt regeringen kräver ändringsdirektivet att det påförs en alternativ sanktion om ett avtal har fått bestå av tvingande hänsyn till ett allmänintresse.⁸

Bestämmelserna om ringa fall och eftergift föreslogs även omfatta upphandlings-skadeavgift enligt 21 kap. § 1 och 2 LOU, dvs. när det i ett lagakraftvunnet avgörande har fastställts att ett avtal får bestå. Allmän förvaltningsdomstol ska därmed ha möjlighet att besluta att någon avgift inte ska utgå i ringa fall respektive efterge avgiften vid synnerliga skäl även när ansökan grundas på att det i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterats att avtal ska bestå. Någon möjlighet för Konkurrensverket att avstå från att ansöka om upphandlings-skadeavgift enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU i de fall myndigheten bedömer att det är fråga om ringa fall eller skäl för eftergift föreslogs inte.

Regeringen uttalade att en utvärdering av reglerna om upphandlingsskadeavgift bör göras när dessa har tillämpats någon tid och erfarenheter kan dras av utfallet. Enligt regeringen borde en sådan utvärdering bland annat innefatta avgiftens storlek och beräkningen av denna (a. prop. s. 184, 190 och 196).

Riksdagen fattade beslut om ändring i upphandlingslagarna i enlighet med propositionen.⁹ Den reglering som beslutades har i allt väsentligt förts över till de nu gällande upphandlingslagarna.

Konkurrensverkets skrivelser

År 2012 redovisare Konkurrensverket i skrivelse till regeringen sina erfarenheter

⁸ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 199.

⁹ Bet. 2009/10:FiU22, rskr 2009/10:311.

av bestämmelserna om upphandlingsskadeavgift (Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift, dnr 381/2012). Konkurrensverket påtalade att verket skrev av ett stort antal utredningar avseende brott mot annonseringsskyldigheten. En vanlig orsak till sådana avskrivningar var att den upphandlande myndigheten eller enheten hade ingått det aktuella avtalet för mer än ett år sedan, varpå ansökningsfristen hade löpt ut, eller att ärendet inte kunde utredas tillräckligt inom sådan tidsperiod. I en ny skrivelse till regeringen 2013 framhöll Konkurrensverket att den ettåriga ansökningsfristen utgjorde det största tillämpningsproblemet med regelverket (Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift t.o.m. september 2013, dnr 532/2013). Enligt Konkurrensverket medförde fristen att många ärenden fick prioriteras bort eller skrivas av efter utredning. Enligt Konkurrensverket hindrade den ettåriga fristen myndigheten från att arbeta på ett mer strukturerat och planerat sätt.

Överprövningsutredningens betänkande Överprövning av upphandlingsmål m.m.
I betänkandet Överprövning av upphandlingsmål m.m. analyserade Överprövningsutredningen fristen för ansökningar om upphandlingsskadeavgift vid otillåtna direktupphandlingar vars giltighet inte blivit föremål för ansökan om överprövning av någon leverantör (SOU 2015:12). Utredningen ansåg att den omständighet att mer än hälften av de ärenden som Konkurrensverket öppnat skrivs av på grund av att ärendet är preskriberat kunde tala för att fristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift borde förlängas till två år.

Enligt utredningens mening ska ansökningsfristens längd ge uttryck för en väl avvägd balans mellan upphandlande myndigheters och enheters behov av att inte under en alltför lång tid vara i ovisshet i fråga om påförande av upphandlingsskadeavgift och det allmännas intresse av att tillsynsmyndigheten på ett effektivt sätt kan genomföra sitt uppdrag att bedriva allmänpreventivt arbete för att förhindra otillåtna direktupphandlingar. Enligt utredningens mening bör det därför framkomma skäl som medför att den tidigare bedömningen i fråga om ansökningsfristens längd bör frångås.

Enligt utredningen hade Konkurrensverket i sina skrivelser till regeringen (Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift, dnr 381/2012, och Erfarenheter av upphandlingsskadeavgift t.o.m. september 2013, dnr 532/2013) inte närmare redogjort för vilka alternativa möjligheter att lösa frågan om preskriberade direktupphandlingar som verket hade utrett. Enligt utredningen fanns det inte underlag för att utreda om de problem som tillsynsmyndigheten påtalat skulle kunna åtgärdas genom t.ex. omorganisation av verksamheten eller omfördelning av resurser.

Utredningen ansåg därför att de argument som tidigare lagts fram emot en tvåårig tidsfrist väger tyngre än de skäl som Konkurrensverket framfört för en förlängning av tidsfristen. Utredningen föreslog inte någon förändring av fristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift vid otillåtna direktupphandlingar.

2.6 Ingripandemöjligheter enligt konkurrenslagen

Vid överträdelser av konkurrenslagen (2008:579), KL, har Konkurrensverket möjlighet att dels ansöka om att domstol ska utdöma en sanktion, dels möjlighet att besluta om vissa sanktioner. De olika sanktionerna som kan aktualiseras är konkurrensskadeavgift, avgiftsföreläggande, åläggande med eller utan vite att upphöra med en överträdelse samt näringsförbud enligt lagen (2014:836) om näringsförbud.

Konkurrensverket har enligt 3 kap. 5 § KL möjlighet att föra talan till Patent- och marknadsdomstolen avseende konkurrensskadeavgift om ett företag bryter mot något av förbuden i konkurrenslagen. Avgiften kan max uppgå till 10 procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår enligt 3 kap. 6 § KL och tillfaller staten.

Vid bedömningen av konkurrensskadeavgiftens storlek ska enligt 3 kap. 8 § KL hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är genom att se till överträdelsens art, marknadens omfattning och betydelse samt överträdelsens konkreta eller potentiella påverkan på konkurrensen på marknaden och hur länge den har pågått. Preskriptionstiden för konkurrensskadeavgift är fem år från det att överträdelsen upphört enligt 3 kap. 20 § KL. Se även 3 kap. 12–15 §§ KL för eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift.

Som alternativ till att ansöka om konkurrensskadeavgift i domstol kan Konkurrensverket under vissa förutsättningar förelägga ett företag att betala en avgift, s.k. avgiftsföreläggande enligt 3 kap. 16 § KL, vilket är ett system som bygger på frivillighet. Företaget har rätt att avstå från att godkänna ett avgiftsföreläggande. För att Konkurrensverket ska få förelägga ett företag att betala ett avgiftsföreläggande ska omständigheterna i det aktuella fallet anses vara klara.

Konkurrensverket kan i Patent- och marknadsdomstolen föra talan om att en person i ett företags ledning, till exempel vd, vice vd eller en styrelseledamot, ska meddelas näringsförbud om de har deltagit i en kartell, 3 kap. 24 § KL och lagen (2014:836) om näringsförbud. Näringsförbud drabbar företagets företrädare, dvs. fysiska personer och är ett komplement till konkurrensskadeavgift i vissa särskilt allvarliga fall av konkurrensbegränsande samarbeten.

Konkurrensverket kan ålägga ett företag som bryter mot något av förbuden i KL att upphöra med överträdelsen, enligt 3 kap. 1–3 §§ KL. Exempelvis kan ett sådant åläggande vara att företaget måste upphöra med att tillämpa ett visst avtal, avtalsvillkor och dylikt. Ett åläggande kan förenas med vite.

Konkurrensverket får därtill ålägga företag eller någon annan att lämna vissa uppgifter eller inställa sig till förhör om det behövs för att Konkurrensverket ska kunna fullgöra sina uppgifter, 5 kap. KL. Kommuner och landsting som driver

verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur kan också åläggas att redovisa kostnader och intäkter i verksamheten.

I 1 kap. 5 § KL definieras begreppet företag, med vilket avses en fysisk eller juridisk person som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte till den del verksamheten består i myndighetsutövning. Verksamhet som varken är av ekonomisk eller kommersiell natur utgör alltså inte ett företag och omfattas inte av sanktionsmöjligheterna i KL. Begreppet ska tolkas vidsträckt, precis som inom EU-rätten. Det spelar ingen roll om verksamheten utövas i offentlig eller privat regi, och verksamheten behöver inte bedrivas med vinstsyfte för att anses vara ett företag.

Staten, kommuner och landsting räknas som företag i den mån de bedriver verksamhet av ekonomisk natur som således inte utgör myndighetsutövning. Inom det kommunala området anses näringsverksamhet utöver den rena affärsverksamheten, också fakultativ verksamhet dvs. verksamhet som kommuner och landsting inte är skyldiga att bedriva enligt lag och förordning utan som bedrivs med stöd av den allmänna kompetensen. Gällande dess obligatoriska uppgifter, såsom sjukvård, skola, räddningstjänst och dylikt anses det utgöra näringsverksamhet när den drivs i konkurrens med andra och i kommersiella former.

Det kan konstateras att Konkurrensverket har möjlighet att ansöka respektive fatta beslut om sanktioner avseende både privata och offentliga organ som rymms inom begreppet företag enligt konkurrenslagstiftningen.

2.7 Förekomst av korruption i konkurrens- och upphandlingsärenden

Konkurrensverkets erfarenheter och arbete

Konkurrensverkets erfarenheter visar att korruption kan förekomma i alla typer av ärenden som Konkurrensverket utreder, inte bara upphandlingar och karteller.

Vad gäller de konkurrensproblem som Konkurrensverket utreder i sin tillsynsverksamhet kan korruption underlätta, eller till och med möjliggöra, ett förfarande som är i strid med konkurrens- eller upphandlingsreglerna. Det kan till exempel vara att ett vänskapsförhållande mellan en budgivare och en inköpare utnyttjas för att anpassa kraven som ställs i en upphandling så att dessa gynnar budgivaren. Korruption kan också användas för att dölja en konkurrensbegränsning till exempel genom påtryckningar mot en upphandlare att inte anmäla ett tecken på en kartell till Konkurrensverket. Korruption kan även vara ett sätt i sig för företag att begränsa konkurrensen, i stället för att tillämpa ett mer "traditionellt" konkurrensbegränsande förfarande. Ett företag med dominerande ställning kan på olika sätt gynna anställda hos återförsäljare för att påverka dessa att handla exklusivt med det dominerande företaget. Korruption kan vara det enda sättet att skaffa sig konkurrensfördelar som att ett företag får en ensamrätt

(till exempel ett tillstånd från en myndighet) och därigenom får en monopolställning där det annars borde råda fri konkurrens.

I rapporten Korruption som begränsar Konkurrenten (2018:10) har Konkurrensverket redogjort för hur ofta det förekommer tecken på korruption i tillsynsarbetet. Det handlar inte enbart om uppenbara mutbrott där pengar och dyrbara gåvor eller förmåner kan vara inblandade. Det kan också vara fråga om vänskapskorruption, s.k. svågerpolitik och andra jävssituationer. Av de senaste årens ärenden om misstänkta överträdelser av konkurrenslagen uppskattas att cirka 15–20 procent har haft indikationer på korruption. Av upphandlingsärenden uppskattas andelen med tecken på korruption något lägre, mellan 5 och 10 procent. Antalet upphandlingsärenden är dock till numerären betydligt fler.

Konkurrensverket har daglig bevakning av omvärld och media. Uppgifter i media kan innebära att Konkurrensverket initierar ett ärende för att utreda om något brott begåtts mot konkurrens- eller upphandlingsreglerna. Konkurrensverkets prioriteringspolicy, som ligger till grund för bedömningen av vilka ärenden som ska leda till utredning, har uppdaterats. Om det finns tecken på korruption i en misstänkt lagöverträdelse så ska det vägas in i prioriteringen. Konkurrensverket utreder dock inte korruptionen som sådan då detta inte ligger i myndighetens uppdrag. Däremot har Konkurrensverket upparbetade kontakter med rättsvårdande myndigheter såsom Riksenheten mot korruption vid Polismyndigheten.

På grund av den nära korruptionsrisken i de tillsynsärenden som Konkurrensverket utreder arbetar Konkurrensverket även förebyggande genom informationsinsatser och samarbete med aktörer som t.ex. Institutet mot mutor och Statskontoret.

Nationella upphandlingsstrategin och Upphandlingsmyndighetens arbete

Som ett led i arbetet med att utveckla de offentliga upphandlingarna har regeringen tagit fram en nationell upphandlingsstrategi. Den innehåller struktur för hur upphandlande myndigheter och enheter kan arbeta för att utveckla sitt strategiska arbete med offentliga inköp.

Den nationella upphandlingsstrategin riktar sig främst till de statliga myndigheterna. Det är regeringens önskan och avsikt att statliga myndigheter genomför innehållet i strategin. Samtidigt konstateras att kommuner och landsting står för en stor del av de offentliga inköpen i Sverige. Regeringen vill därför verka för att företrädare för kommuner och landsting, samt andra upphandlande myndigheter tar fram styrande dokument med upphandlingsstrategin som grund.

Samtidigt som den nationella upphandlingsstrategin beslutades fick Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att genomföra och följa upp strategin.

Upphandlingsmyndigheten ska verka för att den nationella upphandlingsstrategin får genomslag. Det sker genom att informera och vägleda upphandlande myndigheter att utveckla sitt strategiska arbete med inköp och upphandling. Dessutom har Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att följa upp hur upphandlingsstrategin har påverkat myndigheters inköpsarbete och vilka övriga effekter som kan påvisas med anledning av strategin.

Den nationella upphandlingsstrategin innehåller sju inriktningsmål som syftar till att lyfta det offentliga inköpet till en strategisk nivå. Det första inriktningsmålet, Offentlig upphandling som strategiskt verktyg för en god affär, är det övergripande målet. Övriga sex inriktningsmål är vägarna till det övergripande målet. De beskriver vilka delar som behöver ingå för att det offentliga köpet ska bidra till att utveckla den offentliga verksamheten. Mål fyra handlar om en rättssäker offentlig upphandling. Målet omfattar ett aktivt arbete med att förebygga korruption och jäv i de offentliga inköpen, att agera med öppenhet och kommunikation för att förhindra onödiga rättsprocesser samt att avtalsuppföljningar i högre utsträckning ska bidra till att säkerställa rättssäkerheten.

Den undersökning som Upphandlingsmyndigheten gjorde visade att en mycket stor andel av de upphandlande myndigheterna har tydliggjort i sina styrdokument hur arbetet med att motverka jäv och korruption och jäv i upphandling ska bedrivas. Undersökningen visar dock inte hur väl styrdokumentet efterlevs och vad de innehåller. Upphandlingsmyndigheten har också tagit fram ett stödmaterial om hur korruption i offentlig upphandling kan förebyggas.

3 Nordisk jämförelse

3.1 Finland

Möjligheterna att utöva tillsyn över den offentliga upphandlingen i Finland skiljer sig något från de som återfinns i Sverige. Konkurrens- och konsumentverket (KKV) är tillsynsmyndighet och dess kompetens återfinns bland annat i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016), upphandlingslagen.

Enligt 139 § upphandlingslagen kan var och en som anser att en upphandlande enhet har förfarit i strid med lagen begära att KKV ska vidta åtgärder för att utreda förfarandets lagenlighet. Därefter ska behandlingen av begäran tillämpas i enlighet med vad som står föreskriver om förvaltningsklagan i 8 a kap. förvaltningslagen. Förvaltningsklagan ska som huvudregel anföras skriftligt men får anföras muntligt om den övervakande myndigheten samtycker till det. Vid förvaltningsklagan ska anföraren uppge på vilka grunder denne anser att det aktuella förfarandet varit felaktigt och så långt som möjligt lämna uppgifter om tidpunkten för förfarandet eller underlåtenhet som kritiken gäller enligt 53 a § förvaltningslagen. I avgörandet som gäller förvaltningsklagan kan den övervakande myndigheten uppmärksamma den övervakade på kraven på god förvaltning samt underrätta den övervakade om sin uppfattning om ett lagenligt förfarande, enligt 53 c § förvaltningslagen. Om detta inte räcker kan den övervakade ges en anmärkning eller annan administrativ styrning.

Tillsynsmöjligheterna skiljer sig åt för direktupphandlingar som under- och överstiger EU:s tröskelvärden. Vid olaglig direktupphandling under tröskelvärdena kan KKV förbjuda att ett upphandlingsbeslut verkställs enligt 140 § upphandlingslagen. Vid direktupphandlingar som överstiger tröskelvärdena kan KKV därutöver göra en framställning till marknadsdomstolen om bestämmande av påföljder enligt 154 § upphandlingslagen, såsom att helt eller delvis upphäva ett beslut av en upphandlande enhet, förbjuda den upphandlande enheten att tillämpa en oriktig punkt i ett dokument som gäller upphandlingen eller att annars iakttä ett oriktigt förfarande, ålägga den upphandlande enheten att korrigera sitt oriktiga förfarande, ålägga den upphandlande enheten att betala gottgörelse till en part som skulle ha haft en realistisk möjlighet att erhålla kontraktet om förfarandet varit felfritt, döma ut en ogiltighetspåföljd för den upphandlande enheten, bestämma att den upphandlande enheten ska betala staten en påföljdsavgift, förkorta kontraktperioden för upphandlingskontraktet eller koncessionen så att den löper ut efter en tid som marknadsdomstolen bestämmer.

Därutöver har Marknadsdomstolen enligt 161 § upphandlingslagen möjlighet att förena ett förbud eller ett åläggande enligt upphandlingslagen med vite enligt viteslagen (1113/1990). Därtill kan underrätter enligt 10 kap. rättegångsbalken besluta om skadestånd enligt 169 § upphandlingslagen.

3.2 Danmark

Danmark har färre sanktionsmöjligheter än vad som är fallet i Sverige. Motsvarande lagen om offentlig upphandling heter Utbudsloven. Den danska tillsynsmyndigheten Konkurrence- og forbrugerstyrelsen (KFST) är både rådgivande myndighet och tillsynsmyndighet för offentlig upphandling i Danmark. Myndighetens beslut är inte juridiskt bindande.

En aktör som vill framföra ett klagomål avseende offentlig upphandling kan göra det på tre sätt. En part kan anmäla klagomålet till KFST, som inte har någon möjlighet att utdöma sanktioner utan endast ger råd och eventuellt anmäla klagomålet till Klagenævnet for Udbud.

Klagenævnet for Udbud är en självständig administrativ styrelse bestående av domare som avgör anmälda klagomål avseende överträdelser av offentliga upphandlingar. Klagenævnet for Udbud kan bland annat besluta om att avsluta upphandlade kontrakt och avbryta den upphandlande myndighetens beslut att tilldela ett kontrakt, utdöma alternativa ekonomiska sanktioner såsom skadestånd om en leverantör har fått ekonomiska förluster.

3.3 Norge

Även i Norge skiljer sig tillsynsmyndighetens möjligheter till sanktioner jämfört med Sverige. Motsvarande lagen om offentlig upphandling i Norge heter Lov om offentlige anskaffelser (LOA). Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) är den nämnd som hanterar klagomål avseende brott mot LOA. För övriga ärenden kostar det 8 000 NKK att överklaga. Om överträdelserna bedöms vara ett brott mott LOA ska summan återbetalas. Även om klagomålet skulle återkallas kan nämnden fortsätta att behandla ärendet och ålägga en överträdelseavgift för den part som har begått överträdelserna. Klagomål kan göras upp till två år från dagen för kontraktet.

KOFA kan besluta om overtredelsesgebyr, överträdelseavgift, om den har bedömt att en part har agerat avsiktligt eller grovt oaktsamt när den genomfört en otillåten direktupphandling. Överträdelseavgiften kan inte åläggas om parten har offentliggjort en avsiktsförklaring i enlighet med bestämmelserna i förordningarna och tidigast ingått kontraktet efter utgången av tio dagar från dagen efter dagen för tillkännagivandet. Hänsyn ska tas till överträdelsens allvar, storleken på upphandlingen, huruvida kunden tidigare har gjort otillåtna direktupphandlingar samt en förebyggande verkan. Överträdelseavgiften får som högst uppgå till 15 procent av anskaffningsvärdet. Beslutet om överträdelseavgiften kan inte överklagas och ska betalas två månader efter att beslutet fattats. Preskriptionstiden är två år från avtals ingående.

4 Överväganden och förslag

4.1 Öka tillsynsmyndighetens möjlighet till ingripande

Förslag: Konkurrensverket ska få befogenhet att meddela de förelägganden och förbud som behövs för att upphandlingslagstiftningen ska följas. Förelägganden och förbud ska kunna riktas mot upphandlande myndigheter och enheter.

Konkurrensverket ska kunna bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud ska gälla omedelbart.

En ansökan om upphandlingsskadeavgift ska inte kunna avse en otillåten direktupphandling som redan är föremål för Konkurrensverkets föreläggande eller förbud vid vite. Likaså ska ett föreläggande eller förbud vid vite inte kunna utfärdas avseende en överträdelse av annonseringsskyldigheten som redan är föremål för ansökan om upphandlingsskadeavgift.

Skälen för förslaget

Upphandlingslagstiftningen syftar bland annat till att säkerställa att våra gemensamma skattemedel används på bästa sätt. Genom att följa lagarna bidrar upphandlande myndigheter och enheter till en rättssäker offentlig upphandling och risken för korruption minskar. Som framgått ovan (avsnitt 2.2) är dock regleringen begränsad. Till exempel saknas ramar i lag för tillsynsmyndighetens verksamhet. Möjligheterna för Konkurrensverket att ingripa mot många upphandlingsrättsliga överträdelser är också begränsade, vilket försvårar att syftena med upphandlingslagstiftningen uppnås.

Konkurrensverkets tillsynsverksamhet är i dag begränsad till att antingen ansöka om upphandlingsskadeavgift i de fall skyldigheten att annonsera åsidosatts eller fatta tillsynsbeslut med begränsad handlingsdirigerande effekt. Dessa ingripande-möjligheter mot överträdelser av upphandlingslagstiftningen är inte tillräckliga för att Konkurrensverket ska kunna bidra till en effektiv offentlig upphandling. Konkurrensverkets upphandlingstillsyn behöver därför kompletteras för att uppnå större effektivitet, enhetlighet och tydlighet. Utan sådan komplettering av de rättsliga ramarna för tillsynen finns risk för att den offentliga upphandlingen blir ineffektiv och att syftena med upphandlingslagstiftningen går förlorad.

Konkurrensverkets tillsynsbeslut kan, i avsaknad av lagreglering, beskrivas som att kritik riktas mot tillsynsobjektets agerande. Besluten är begränsade till historiskt inträffade överträdelser av upphandlingslagstiftningen. Tillsynsbesluten har en vägledande effekt och flertalet upphandlande myndigheter och enheter har också rättat sig efter Konkurrensverkets bedömning (se Konkurrensverkets rapportserie 2016:1 Tillsyn har effekt – uppföljning av

Konkurrensverkets upphandlingstillsyn). I vissa fall fortsätter dock överträdelserna.

Som Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade i HFD 2018 ref. 17 saknar Konkurrensverket rättslig grund för att tvinga en upphandlande myndighet att vidta eller underlåta en viss åtgärd efter en konstaterad regelöverträdelse. Frågan övervägdes i samband med att regleringen om upphandlingsskadeavgift infördes. Då uttalade regeringen att det inte fanns något behov av att ge tillsynsmyndigheten möjlighet att förelägga en upphandlande myndighet att upphöra med eller att inte upprepa ett visst beteende (se prop. 2009/10:180 s. 218 f.). Nuvarande ordning medför dock att Konkurrensverket inte kan bedriva en tillräckligt effektiv tillsyn över upphandlingslagstiftningen. Konkurrensverket kan för närvarande inte ingripa med sanktioner i ett flertal situationer. Dessa situationer kan delas in i följande typfall:

- konstaterad överträdelse av upphandlingslagstiftningen som inte rör åsidosättande av annonseringsskyldigheten,
- konstaterad överträdelse av annonseringsskyldigheten då preskriptionsfristen för en ansökan om upphandlingsskadeavgift löpt ut.

Det första typfallet rör överträdelser av upphandlingslagstiftningen som saknar koppling till annonseringsskyldigheten, vilket är en förutsättning för att Konkurrensverket ska kunna ingripa. Det kan exempelvis vara krav som ställts i strid med de upphandlingsrättsliga principerna, olämpligt utformade ramavtal som snedvrider konkurrensen eller avrop som skett i strid med annonserat ramavtal. I dessa fall är Konkurrensverkets befogenheter begränsade till att fatta tillsynsbeslut utan några ytterligare möjligheter till ingripande. De angivna situationerna omfattar ofta stora volymer och värden och påverkar därför marknader på ett negativt sätt. Begränsningen i möjligheten att säkerställa regelefterlevnad motverkar i betydande grad möjligheten att nå en effektiv upphandlingstillsyn, en sund konkurrens och bidra till att motverka korruption. Det kan vidare konstateras att det finns brott mot upphandlingslagstiftningen som varken Konkurrensverket eller leverantörer genom begäran om överprövning kan ingripa mot. Det kan gälla exempelvis brott mot skyldigheten att motivera att ett kontrakt inte ska tilldelas i separata delar eller brott mot dokumentationsplikten (4 kap. 13 § och 19 kap. 30 § LOU). Med nya möjligheter till ingripande kan Konkurrensverket i ökad utsträckning bidra till en mer effektiv offentlig upphandling. En viktig aspekt av tillsynen över upphandlingslagstiftningen är även att bidra till att motverka korruption. Konkurrensverkets möjlighet att ingripa mot t.ex. vinklade upphandlingsdokument, där en på förhand utvald leverantör valts ut som vinnare av en upphandling eller andra brott mot öppenhets- och likabehandlingsprincipen, är därför av central betydelse.

Det andra typfallet avser situationer där överträdelser av annonserings-skyldigheten har konstaterats men där Konkurrensverket inte kan ansöka om en upphandlingsskadeavgift då fristen för att ansöka om en sådan löpt ut eller kommer att löpa ut innan en ansökan kan anhängiggöras i domstol. Det kan exempelvis gälla gamla avtal som ingåtts och som snedvrider konkurrensen på ett betydande sätt. Konkurrensverkets enda möjlighet att uppnå efterlevnad av reglerna kring liknande fall har varit att rikta kritik mot en upphandlande myndighet i ett tillsynsbeslut i förhoppning om en frivillig rättelse. Någon möjlighet att påföra sanktion för eventuellt bristande efterlevnad av beslutet saknas. I dessa fall är det tydligt att Konkurrensverkets befintliga befogenheter inte är tillräckliga för att uppnå en effektiv upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Flertalet tillsynslagar på andra områden innehåller bestämmelser om att en aktör ska rätta en situation som bedöms vara i strid med lagens bestämmelser. Bland annat återfinns sådana bestämmelser i plan och bygglagen (2010:900), arbetsmiljölagen (1977:1160), ellagen (1997:857), skollagen (2010:800), lag (2003:389) om elektronisk kommunikation, lotterilagen (1994:1000) och diskrimineringslagen (2008:567). I dessa lagar har ett antal myndigheter getts möjlighet att genom föreläggande och förbud säkerställa att tillsynsobjekten vidtar en viss åtgärd för att uppnå regelefterlevnad.

För att upphandlingstillsynen ska kunna utövas effektivt är Konkurrensverket med hänsyn till ovanstående i behov av att kunna ingripa mot överträdelser som inte kan sanktioneras genom en ansökan om upphandlingsskadeavgift. Att kunna förelägga ett tillsynsobjekt att företa en viss åtgärd eller meddela förbud som innebär att den som beslutet gäller måste avstå från att utföra en viss åtgärd bedöms som ändamålsenligt för att kunna uppnå syftet med lagstiftningen och bidra till kampen mot korruption. Ett föreläggande att vidta en åtgärd kan aktualiseras när en upphandlande myndighet eller enhet ingått ett tillsvidareavtal utan slutdatum. Under sådana omständigheter skulle ett föreläggande kunna avse att ett slutdatum ska fastställas. Ett förbuds föreläggande skulle exempelvis kunna utfärdas då en upphandlande myndighet eller enhet vid upprepade tillfällen använder sig av otillbörligt styrande kravspecifikationer som i praktiken innebär att endast en viss leverantör eller kategori av leverantörer kan komma ifråga. Ett förbud kan även aktualiseras när en upphandlande myndighet eller enhet tillämpar godtyckliga och oprecisa utvärderingskriterier som inte motsvarar kraven på likabehandling och transparens. Det förekommer också att upphandlande myndigheter och enheter i upphandlingar tillämpar tidigare antagna policy- eller inriktningsbeslut som står i uppenbar strid med upphandlingslagstiftningen.

Mot den angivna bakgrunden görs därför bedömningen att Konkurrensverket ska kunna besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att

upphandlingslagarna ska följas. I syfte att säkerställa regelefterlevnaden bör sådana beslut vid behov kunna förenas med vite (se nedan avsnitt 4.6).

Förelägganden och förbudsbeslut ska alltid vara proportionerliga i förhållande till konstaterade brister. Sådana beslut får inte heller meddelas på sådant sätt att de får oproportionerliga följder. Syftet med tillsynsmyndighetens beslut ska alltid vara att ingripa mot ett beteende som är felaktigt utifrån ett upphandlingsrättsligt perspektiv. Besluten ska således till exempel inte få till verkan att en myndighet eller enhet hindras från att bedriva offentlighetsrättslig verksamhet.

Verkan av ett föreläggande eller förbud är att en upphandlande myndighet eller enhet är skyldig att vidta eller avstå från en viss åtgärd. Tillsynsmyndighetens beslut medför alltså inte att ett felaktigt agerande som ett föreläggande tar sikte på blir ogiltigt eller några andra liknande rättsföljder.

Verkställighet

Huvudregeln inom förvaltningsrätten är att beslut blir verkställbara först när de har vunnit laga kraft. Det kan dock uppstå situationer då tillsynsmyndighetens beslut bör kunna verkställas omedelbart. Myndigheten ska därför kunna bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud ska gälla omedelbart.

Dubbla sanktioner?

I promemorian föreslås att Konkurrensverket ska få möjlighet att förbjuda en upphandlande myndighet eller enhet från att vidta åtgärder som är oförenliga med upphandlingslagstiftningen. Ett sådant förbud ska få förenas med vite. Enligt förslaget skulle Konkurrensverket därmed bland annat kunna förbjuda en upphandlande myndighet eller enhet vid vite att tillämpa ett avtal som ingåtts genom en otillåten direktupphandling. Enligt förslaget skulle Konkurrensverket även fortsättningsvis ha möjlighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift avseende en sådan otillåten direktupphandling enligt 21 kap. 1 § 3.

Med hänsyn till bl.a. allmänna rättsgrundsatser om att en överträdelse inte ska kunna leda till dubbla sanktioner, bör en och samma överträdelse av upphandlingslagstiftningen inte kunna föranleda såväl vite som upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket bör därför inte kunna ansöka om upphandlingsskadeavgift avseende en otillåten direktupphandling i de fall verket redan har fattat beslut om förbud eller föreläggande vid vite avseende den otillåtna direktupphandlingen. Likaså bör Konkurrensverket inte kunna fatta beslut om förbud eller föreläggande vid vite avseende en otillåten direktupphandling som redan är föremål för en ansökan om upphandlingsskadeavgift.

Om det under Konkurrensverkets utredning av ett ärende framkommer att en upphandlande myndighet eller enhet har ingått avtal genom en otillåten direktupphandling, och fristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift i 21 kap. 7 § ännu inte har löpt ut, ska Konkurrensverket ha möjlighet att avgöra vilken av de

två alternativa tillsynsåtgärderna (förbud eller föreläggande vid vite alternativt ansökan om upphandlingsskadeavgift) som ska användas.

För att undvika dubbla processer bör Konkurrensverket inte fatta beslut avseende tillåtligheten av en viss upphandling eller respektive ingående av ett visst avtal innan tidsfristerna för ansökan om överprövning av upphandlingen (20 kap. 11 och 12 §§) respektive för ansökan om överprövning av avtalets giltighet (20 kap. 17 §) har löpt ut. Någon särskild reglering om det bedöms dock inte vara nödvändig.

4.2 Förlängd tidsfrist för ansökan om upphandlingsskadeavgift

Förslag: Tidsfristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift avseende avtal som en upphandlande myndighet har slutit utan föregående annonsering (otillåten direktupphandling), i de fall ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom tillämpliga tidsfrister, ska förlängas till två år.

Skälen för förslaget

Upphandlingslagstiftningens krav på konkurrensutsättning av offentliga kontrakt möjliggör för samtliga leverantörer att lämna anbud och innebär att det anbud accepteras som bäst uppfyller myndighetens eller enhetens behov. Konkurrensutsättningen skapar därigenom förutsättningar för goda affärer och ett effektivt användande av skattemedel.

Iakttagande av annonseringsskyldigheten i LOU är en förutsättning för att den upphandlande myndigheten ska agera i enlighet med principen om öppenhet. Sådan öppenhet utgör en garanti för att det inte förekommer risk för favorisering av anbudsgivare eller annat godtycke från den upphandlande myndighetens sida.¹⁰ De allmänna principerna på upphandlingsområdet säkerställer att beslut om tilldelning av offentliga kontrakt endast baseras på sakliga och objektiva kriterier samt att alla potentiella leverantörer behandlas lika. Genom iakttagande av dessa principer säkerställs därmed att det inte förekommer någon form av korruption eller diskriminering vid upphandlande myndigheters och enheters tilldelning av kontrakt. Den transparens som omgärdar ett annonserat upphandlingsförfarande möjliggör kontroll i efterhand om den upphandlande myndigheten eller enheten har agerat i enlighet med lagstiftningen. Sådan öppenhet ger även allmänheten insyn i hur upphandlande myndigheter använder allmänna medel i sina inköp, vilket kan bidra till att förtroendet för den offentliga upphandlingen stärks.

¹⁰ Mål C-223/16 *Casertana*, punkt 34.

Otillåten direktupphandling innebär att ett kontrakt tilldelas utan den nödvändiga annonsering som upphandlingslagstiftningen kräver. Därigenom åsidosätts principerna om öppenhet och likabehandling. Avsaknaden av annonsering innebär därmed att upphandlingen inte omgärdas av sådan öppenhet som säkerställer insyn i kontraktsföremålet och kriterierna för dess tilldelning.¹¹ Bristen på likabehandling och öppenhet innebär risk för att den upphandlande myndigheten eller enheten favoriserar en viss leverantör eller tar andra ovidkommande hänsyn vid tilldelning av kontrakt. En otillåten direktupphandling innebär även att den upphandlande myndigheten eller enheten riskerar att utsättas för otillbörlig påverkan från leverantörer. Avsaknaden av nödvändig annonsering enligt upphandlingslagstiftningen medför därmed risk för korruption. Av EU-domstolens praxis följer också att otillåtna direktupphandlingar utgör den allvarligaste överträdelsen av unionsrätten på upphandlingsområdet som en upphandlande myndighet eller enhet kan begå.¹²

Genom att åsidosätta skyldigheten att konkurrensutsätta kontrakt minskar även den upphandlande myndighetens möjligheter att ingå avtal med den bäst lämpade leverantören och enligt det anbud som bäst uppfyller myndighetens behov. Om skyldigheten att konkurrensutsätta kontrakt åsidosätts finns det därför risk för att allmänna medel inte används på det sätt som ger största möjliga nytta för myndigheten och skattebetalarna.

Vidare medför avsaknaden av öppenhet vid otillåten direktupphandling att allmänhetens insyn i den upphandlande myndighetens agerande minskar. Otillåtna direktupphandlingar riskerar därför att ha en skadlig effekt på förtroendet för såväl den aktuella myndighetens inköp som för den offentliga upphandlingen i stort.

Avsaknaden av erforderlig annonsering enligt LOU utesluter i och för sig inte att den upphandlande myndigheten konkurrensutsätter en otillåten direktupphandling på egen hand, exempelvis genom att begära in anbud från utvalda leverantörer. Sådan formlös konkurrensutsättning kan emellertid aldrig likställas med den öppenhet eller likabehandling av leverantörer som säkerställs vid tillämpning av de förfaranderegler som föreskrivs i upphandlingslagarna. Sådan konkurrensutsättning utesluter nämligen att samtliga potentiella anbudsgivare får information om kontraktet och möjlighet att lämna anbud. Vidare riskerar ett sådant agerande att gynna lokala leverantörer eller leverantörer som tidigare tilldelats kontrakt. Sådana "egenkonstruerade" konkurrensutsättningar har i praxis inte heller betraktats som förmildrande vid fastställandet av den otillåtna direktupphandlingens sanktionsvärde i mål om upphandlingsskadeavgift.

¹¹ Se bl.a. mål C-340/02 *Kommissionen mot Frankrike*, punkt 34, mål C-299/08 *Kommissionen mot Frankrike*, punkt 41.

¹² Se bl.a. skäl (13) i direktiv 2007/66.

Bättre förutsättningar att prioritera allvarliga överträdelser

Upphandlingsskadeavgift utgör fortsatt en effektiv sanktion mot otillåtna direktupphandlingar. Nuvarande längd på ansökningsfristen begränsar emellertid Konkurrensverkets möjligheter att välja lämpliga ärenden som kan bli föremål för ansökningar om upphandlingsskadeavgift och är i många fall även för kort för att ett ärende ska kunna utredas tillräckligt inför ansökan. Ansökningsfristen begränsar därmed effektiviteten i tillsynen och begränsar möjligheterna för Konkurrensverket att fullgöra sitt tillsynsuppdrag. Ansökningsfristen behöver därför förlängas.

En förlängning av ansökningsfristen skulle inte nödvändigtvis innebära att Konkurrensverket lämnar in fler ansökningar om upphandlingsskadeavgift. Konkurrensverket skulle däremot kunna prioritera ärenden utifrån de målsättningar som uppställs av lagstiftaren på ett bättre sätt. En förlängd ansökningsfrist skulle möjliggöra för Konkurrensverket att prioritera bland fler potentiella överträdelser. På så vis skulle prioriteringen resultera i ett bättre urval och verket skulle ges stärkta förutsättningar att bedriva tillsyn som kan stävja korruption. Vidare skulle en förlängd ansökningsfrist innebära att fler överträdelser av principiell karaktär skulle kunna prövas i domstol. Tillsynen skulle på så vis bidra till att driva rättsutvecklingen framåt i större utsträckning än i dagsläget. Tillsynen skulle därmed få större genomslag och effektiviteten i den offentliga upphandlingen skulle öka.

En förlängd ansökningsfrist skulle även möjliggöra att andra typer av källor beaktas i de utredningar som leder fram till ansökan om upphandlingsskadeavgift än vad som i dagsläget står till tillsynsmyndighetens förfogande. I sammanhanget bör särskilt revisionsrapporter och årsredovisningar nämnas, vilka offentliggörs en tid efter utgången av aktuellt räkenskapsår. Sådana handlingar uppmärksammar inte sällan överträdelser av upphandlingslagstiftningen, särskilt vid inslag av korruption.

Den nuvarande ansökningsfristen inverkar alltså på vilka direktupphandlingar som Konkurrensverket kan utreda. Med en längre ansökningsfrist skulle verket få större möjlighet att upptäcka och utreda ärenden som är mer komplexa och omfattande och som är av principiellt intresse. På så vis skulle tillsynen få ett större genomslag och Konkurrensverket skulle i än större utsträckning än i dagsläget kunna bidra till att föra rättsutvecklingen framåt.

Behovet av förbättrade förutsättningar att prioritera mellan potentiella ärenden jämte ytterligare tid för att upptäcka och utreda även mer komplicerade överträdelser måste ställas mot upphandlande myndigheters och enheters intresse av att endast under en begränsad tid leva i ovisshet om en talan om upphandlingsskadeavgift kommer att väckas. Det bör framhållas att en upphandlingsskadeavgift är en sanktion som innebär att juridiska personer ställs till svars för brott mot annonseringsskyldigheten. Sanktionsmöjligheten infördes till följd av

bristande efterlevnad av upphandlingslagstiftningen.¹³ Den fakultativa användningen av upphandlingsskadeavgift är dessutom begränsad till otillåtna direktupphandlingar, dvs. den överträdelse av unionsrätten som enligt EU-domstolens praxis är den mest allvarliga på upphandlingsområdet och vars allvar regeringen uppmärksammat.¹⁴

Upphandlande myndigheter och enheter ska även fortsättningsvis få besked i rimlig tid i frågan om talan om upphandlingsskadeavgift kommer att väckas. En förlängd ansökningsfrist är dock nödvändig för att verket ska kunna förmå myndigheter att följa upphandlingslagstiftningen och därigenom bidra till en effektiv offentlig upphandling. Enligt Konkurrensverket är två år en väl avvägd tid mellan tillsynsmyndighetens behov av tid för utredning och upphandlande myndigheters och enheters intresse av att inte under en längre tid sväva i ovisshet om en talan om upphandlingsskadeavgift kommer att väckas.

Erforderlig tid att utreda

Regeringen har tidigare ansett att Konkurrensverket inte behöver längre tid än ett år för att införskaffa tillräckligt med utredning för att ge in en ansökan om upphandlingsskadeavgift till domstolen (prop. 2009/10:180 del 1 s. 209). En sådan period får även fortsättningsvis anses tillräcklig. Den tid som behövs för att införskaffa tillräcklig utredning respektive utforma ansökan om upphandlingsskadeavgift ska emellertid inte blandas samman med den tid som faktiskt står till Konkurrensverkets förfogande att vidta dessa åtgärder. Det är nämligen endast i undantagsfall som Konkurrensverket får vetskap om upphandlande myndigheters och enheters direktupphandlingar i samband med eller kort tid efter ingåendet av det aktuella avtalet. Information om sådana transaktioner når ofta Konkurrensverket en tid efter ingåendet av det aktuella avtalet.

Många av Konkurrensverkets ärenden förutsätter längre skriftväxling innan det är möjligt att bedöma om det föreligger en otillåten direktupphandling. Detta är särskilt vanligt i ärenden av mer komplex karaktär som förutsätter relativt tidskrävande utredningar. En upphandlande myndighet eller enhet behöver också få rimlig tid på sig att besvara de frågor som Konkurrensverket ställer och ta fram sådana uppgifter som verket efterfrågar under sin utredning. Eftersom det ankommer på Konkurrensverket att återge samtliga de omständigheter som ligger till grund för en ansökan om upphandlingsskadeavgift samt då myndigheten bär bevisbördan i målet¹⁵ måste den utredning som föregår verkets ansökan vara väl genomarbetad. Det är heller inte lämpligt att tillsynsmyndigheten belastar domstolarna med ärenden som inte är tillräckligt utredda och där det finns en risk för att grundläggande omständigheter behöver utredas ytterligare efter att en ansökan har lämnats in till domstol.

¹³ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 181 f.

¹⁴ Se bl.a. mål C-26/03 *Stadt Halle*, punkt 37 och prop. 2009/10:180 del 1 s. 187.

¹⁵ Se Kammarrätten i Stockholms domar i mål nr 5426-12, 5427-12 respektive 5452-12.

Sammanfattningsvis talar övervägande skäl för att fristen för ansökan om upphandlingsskadeavgift avseende avtal som slutits genom otillåten direktupphandling bör förlängas till två år.

4.3 Upphandlingsskadeavgiftens storlek

Förslag: Högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift ska höjas från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor.

Skälen för förslaget: När reglerna om upphandlingsskadeavgift infördes uppmärksammade regeringen att avsikten med beloppsintervallet var att upphandlingar till lägre värden proportionellt inte skulle sanktioneras hårdare än upphandlingar som uppgår till mer betydande värden.¹⁶ Nuvarande ordning, med en begränsning av upphandlingsskadeavgiftens storlek både i andel av kontraktsvärdet (tio procent) och i ett fast belopp (10 000 000 kronor), innebär i sig att upphandlingar av mer betydande värden aldrig proportionellt kan sanktioneras lika hårt som upphandlingar som uppgår till låga värden. Den nuvarande ordningen innebär att upphandlingar till lägre värden proportionellt sanktioneras hårdare än upphandlingar som uppgår till mer betydande belopp i allt för stor utsträckning.

Som exempel på detta kan nämnas att Konkurrensverket har ansökt om avgifter som uppgår till det högsta tillåtna beloppet i kronor (10 000 000), men att yrkandet i de fallen endast har motsvarat tre procent av kontraktsvärdet.

Begränsningen medför att avtal som ingåtts genom otillåtna direktupphandlingar och som uppgår till betydande belopp inte sanktioneras i proportion till överträdelsen. En höjning av det högsta beloppet som kan utgå i upphandlingsskadeavgift från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor skulle öka effektiviteten i tillsynsarbetet, stärka rättsmedlets preventiva verkan och förstärka proportionaliteten i förhållandet mellan hur otillåtna direktupphandlingar av lägre respektive högre värden sanktioneras.

Även en höjning av det högsta beloppet som kan utgå till 20 000 000 kronor skulle innebära att upphandlingar av betydande värden inte kan sanktioneras proportionellt i förhållande till upphandlingar av lägre värden.¹⁷ Upphandlingsskadeavgiften skulle dock stå i större proportion i förhållande till upphandlingar som uppgår till lägre värden än vad som är fallet i dagsläget. Upphandlingsskadeavgiftens avskräckande verkan skulle öka och dess effektivitet stärkas.

¹⁶ Prop. 2009/10:180 del 1 s. 195 och 197.

¹⁷ Vilket förblir en konsekvens av att upphandlingsskadeavgiften begränsas till ett fast belopp.

Mot denna bakgrund görs bedömningen att det högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift bör höjas från 10 000 000 kronor till 20 000 000 kronor.

4.4 Betydelsen av ringa fall respektive skäl för eftergift vid obligatorisk ansökan om upphandlingsskadeavgift

Förslag: Konkurrensverket ska kunna besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift när avtal har fått bestå om myndigheten bedömer att det är fråga om ringa fall eller att det finns synnerliga skäl för eftergift.

Skälen för förslaget: Bestämmelsen i 21 kap. 5 § andra stycket LOU om att någon avgift inte ska beslutas i ringa fall respektive får efterges om det finns synnerliga skäl riktar sig till prövningsorganet, det vill säga allmän förvaltningsdomstol. Konkurrensverket är därför skyldigt att ansöka om upphandlingsskadeavgift om avtal har fått bestå enligt 21 kap. 1 § 1 och 2 LOU även om myndigheten efter utredning bedömer att det rör sig om ett ringa fall eller att det finns omständigheter som medger eftergift. Sedan upphandlingsskadeavgiftens införande har Konkurrensverket också ansökt om upphandlingsskadeavgift, trots att myndigheten har ansett att det föreligger ringa fall eller omständigheter som medger eftergift. I dessa mål har domstolarna instämt i Konkurrensverkets bedömning i sanktionsfrågan.¹⁸

Den nuvarande ordningen är inte tillfredsställande. Tillsynsmyndighetens skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift även vid ringa fall och i eftergiftssituationer tar resurser i anspråk hos såväl domstolarna som Konkurrensverket, resurser som hade kunnat användas mer effektivt. Likaså drabbas upphandlande myndigheter och enheter mot vilka en sådan ansökan riktas. Konkurrensverket bör därför få möjlighet att besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift om myndigheten bedömer att det är fråga om ringa fall eller om det finns omständigheter som medger eftergift. En sådan ordning är förenlig med ändringsdirektivet och innebär att Konkurrensverket inte längre har någon skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift, trots lagakraftvunnen dom om att avtal får bestå, om verkets utredning visar att det rör sig om ringa fall eller en eftergiftssituation.

¹⁸ Se Förvaltningsrätten i Göteborgs domar den 13 juni 2018 i mål nr 4892-18 och den 12 november 2018 i mål nr 6974-18 och 6975-18 samt Förvaltningsrätten i Stockholms dom den 18 januari 2019 i mål nr 28845-18.

4.5 Upphandlingsskadeavgift vid andra överträdelser av upphandlingslagarna?

Bedömning: Det finns för närvarande inte skäl att utvidga området för upphandlingsskadeavgift.

Skälen för bedömningen: Upphandlingsskadeavgift kan påföras när det i ett lagakraftvunnet avgörande har konstaterats att avtal får bestå trots att det ingått i strid med bestämmelserna om avtalsspärr alternativt på grund av tvingande hänsyn till allmänintresse. Vidare kan upphandlingsskadeavgift påföras vid otillåten direktupphandling. Mot bakgrund av de förslag om skärpt lagstiftning som föreslås i denna promemoria görs bedömningen att det för närvarande inte finns skäl att utvidga området för upphandlingsskadeavgift. Med hänsyn till de ändringar som föreslås i bestämmelserna om tillsyn över upphandlingslagarna, bör effekten av ny reglering utvärderas innan en utvidgning av området för sanktionsavgifter övervägs.

4.6 Vite

Förslag: Ett föreläggande om att en upphandlande myndighet eller enhet eller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handlingen ska kunna förenas med vite.

Konkurrensverket ska ges möjlighet att kunna förena ett föreläggande eller förbud riktat mot en upphandlande myndighet eller enhet att upphöra med eller inte upprepa ett visst beteende med vite.

Skälen för förslaget

Vite är ett hot om att betalningsansvar kan uppstå, om någon inte skulle följa ett föreläggande eller förbud. Vite är alltså avsett att styra någons beteende i ett enskilt fall för framtiden. En fördel med vite är också att det utgår vid överträdelse och bara då. Man uppnår därmed en preventiv effekt på ett kostnadseffektivt sätt. Eftersom ett vitesföreläggande kan riktas mot såväl en juridisk som fysisk person och kan utformas efter vad som i det enskilda fallet är lämpligt, är vite den sanktion som på tillsynsområdet tillämpas i störst utsträckning. Möjligheten att förena förelägganden med ett viteshot återfinns i många lagar. Det är vanligen vid informationsinhämtning under tillsynsförfarandet och vid beslut om ingripande i form av åtgärdsförelägganden som vitet kan komma att användas. Viten handläggs enligt lagen (1985:206) om viten (viteslagen).

Regler om vitesbeloppets storlek finns i viteslagen. Viten ska enligt viteslagen fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om huvudmannens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt är så stort att det kan antas påverka huvudmannen att följa föreläggandet. En utgångspunkt är således att vitesbeloppet ska fastställas till ett belopp som bedöms få avsedd effekt. Vitesbeloppet kan således sättas högt om den felande har god betalningsförmåga.

Frågor om utdömande av vite prövas enligt 6 § viteslagen av förvaltningsrätten som första instans. Vid överklagande till kammarrätten krävs prövningstillstånd. För att ett vitesföreläggande ska kunna verkställas krävs enligt praxis att föreläggandet är så klart och tydligt formulerat att det inte råder någon tvekan om vad adressaten har att iaktta för att efterkomma det.

Tidigare överväganden

I propositionen Nya rättsmedel på upphandlingsområdet föreslog regeringen att tillsynsmyndigheten skulle ges möjlighet att förelägga dem som är eller kan antas vara upphandlande myndighet eller enhet att lämna uppgift, att visa upp en handling eller att lämna över en kopia av handlingen (prop. 2009/10:180 del 1 s. 215 f.). Vidare föreslogs att ett föreläggande skulle kunna överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och att tillsynsmyndigheten skulle vara motpart i domstol. Regeringen föreslog att sådana mål skulle omfattas av systemet med prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen ansåg inte att det skulle införas en möjlighet att förena ett föreläggande med vite. Regeringen bedömde visserligen att vite i vissa fall skulle kunna bidra till ökad effektivitet i tillsynen över upphandlingslagstiftningen. Utgångspunkten för tillsynsverksamheten är att den kan leda till att myndigheten upptäcker överträdelser av upphandlingslagarna. Vissa överträdelser kan emellertid leda till att tillsynsmyndigheten ansöker om upphandlingsskadeavgift. Ansökan om upphandlingsskadeavgift kan även riktas mot privata aktörer som bedriver verksamhet i någon av försörjningssektorerna med stöd av ensamrätt eller särskild rättighet. Sådana aktörer ingår i den krets som omfattas av tillämpningsområdet för artikel 6 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR). Vid tillsyn enligt LUF kan de uppgifter som tillsynsmyndigheten begär in antas ha betydelse för bedömningen av om det finns grund för upphandlingsskadeavgift. I de fallen ansåg regeringen, med hänvisning till den så kallade passivitetsrätten, dvs. enskilds rätt att inte tvingas inkomma med uppgifter som kan användas mot honom i en sanktionsprocess om offentlighetsrättslig sanktion, att någon möjlighet att vitessanktionera ett föreläggande inte borde införas. Något hinder mot att tillsynsmyndigheten skulle få förelägga privata aktörer som omfattas av LUF vid vite att komma in med uppgifter i andra frågor än sådana som kan leda till upphandlingsskadeavgift ansågs däremot inte finnas. Regeringen gjorde emellertid bedömningen att det skulle vara förenat med betydande tillämplighets-svårigheter för tillsynsmyndigheten att avgöra i vad mån ett föreläggande gäller

inkommande med uppgifter som inte kan leda till upphandlingsskadeavgift och därmed kan förenas med vite eller i vad mån det är fråga om uppgifter som skulle kunna leda till talan om upphandlingsskadeavgift, varpå ett vitessanktionerat föreläggande inte skulle vara tillåtet. Enligt regeringens bedömning övervägde dessa tillämpningssvårigheter de effektivitetsfördelar som följer av en vitessanktion (a. prop. s. 216 f.).

Regeringen uppmärksammade att frågan om passivitetsrätten för privata aktörer som bedriver verksamhet enligt LUF inte har motsvarande relevans beträffande myndigheter som omfattas av LOU. Regleringen i LOU och LUF bör dock vara enhetlig i detta avseende. Regeringen föreslog därför inte att tillsynsmyndigheten i något fall skulle kunna meddela vitessanktionerade förelägganden. Regeringen avsåg emellertid att följa utvecklingen och återkomma i frågan för det fall det skulle visa sig finnas ett sådant behov (a. prop. s. 217).

I sitt yttrande över lagrådsremissen Nytt regelverk om upphandling uppmärksammade Lagrådet att tillsynsmyndighetens möjligheter att förelägga upphandlande myndigheter och enheter att lämna uppgifter m.m. är tämligen verkningslösa i brist på möjligheten att förena sådant föreläggande med vite. Lagrådet ansåg inte att tidigare förarbetsuttalanden i fråga om hinder mot vitessanktionerade förelägganden mot privata företag som bedriver försörjningsverksamhet enligt LUF (prop. 2009/10:180 del 1 s. 216 f.) var övertygande. Enligt Lagrådet borde frågan om behov av sanktion övervägas på nytt under den fortsatta beredningen.

I propositionen Nytt regelverk om upphandling uttryckte regeringen sin fortsatta avsikt att följa utvecklingen och återkomma i frågan för det fall det skulle visa sig finnas ett behov av vitessanktionerade förelägganden. Regeringen konstaterade att det saknades underlag för att närmare överväga eventuellt behov av sanktionsbestämmelser inom ramen för det aktuella lagstiftningsärendet (prop. 2015/16:195 del 2 s. 862).

Vite vid föreläggande om att lämna uppgifter

Möjligheten att inhämta uppgifter från tillsynsobjekt är ett viktigt redskap vid Konkurrensverkets tillsynsarbete. Inhämtade uppgifter ingår i underlaget för granskningen och senare tillsynsåtgärd. Möjligheten att kräva in uppgifter är således av stor betydelse för att kunna genomföra tillsynen.

Konkurrensverket är i sin tillsynsverksamhet beroende av att kunna få handlingar och upplysningar från offentliga organ. Konkurrensverket har vid upprepade tillfällen haft problem med att upphandlande myndigheter eller enheter inte efterkommit myndighetens begäran om information, detta gäller såväl statliga som kommunala myndigheter och bolag. Det ligger i sakens natur att vissa upphandlande myndigheter och enheter saknar intresse att såväl efterkomma som överklaga osanktionerade förelägganden, särskilt om tillsynsmyndighetens

ansökningsfrist håller på att löpa ut. Möjligheten att förena förelägganden att inkomma med uppgifter med vite skulle öka effektiviteten med förelägganden i upphandlingstillsynen. Konkurrensverket bör därför ges möjlighet att kunna förelägga upphandlande myndigheter eller enheter, eller de som kan antas vara detta, att vid äventyr av vite komma in med sådana uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att tillsynen ska kunna bedrivas effektivt.

Enligt ändringsdirektivets beaktandesats 13 samt artikel 1.1 krävs att medlemsstaterna vidtar nödvändiga åtgärder för att garantera att upphandlande myndigheters förfaranden som kan utgöra otillåtna direktupphandlingar kan prövas skyndsamt och effektivt. En möjlighet till vitesföreläggande skulle medföra att EU-rättens krav på Sverige i större utsträckning uppfylls på ett praktiskt, effektivt och proportionerligt sätt.

En sådan möjlighet innebär också att tillsynen över den offentliga upphandlingen motsvarar vad som gäller för Konkurrensverket vid tillämpningen av konkurrenslagstiftningen samt andra myndigheters befogenheter på många olika områden, såsom Socialstyrelsen inom hälso- och sjukvården, Finansinspektionen inom bank-, finans- och försäkringssektorerna och länsstyrelserna på miljöområdet. En möjlighet till att döma ut vite i upphandlingsärenden vid underlåtenhet att komma in med begärda handlingar finns såväl i Finland (80 § lag om offentlig upphandling [2007:348]) som i Danmark (5 och 13 §§ Lov om Klagenævnet for Udbud [lov nr 415 av den 31 maj 2000]).

Det har, som framgått ovan, gjorts gällande att ett föreläggande gentemot vissa privata aktörer som omfattas av LUF vid äventyr av vite i vissa situationer skulle kunna vara tveksamt med hänsyn till skyddet mot självangivelse i EKMR eller rätten till försvar i EU-rätten. Av praxis från Europadomstolen och EU-domstolen följer emellertid att skyldighet med tvång för företag att tillhandahålla skriftlig och muntlig dokumentation är förenligt med skyddet mot självangivelse, så länge företaget därigenom inte tvingas erkänna förekomsten av en lagöverträdelse som det ankommer på tillsynsmyndigheten att bevisa.¹⁹

En tillsynsmyndighet har följaktligen rätt att vid vite ålägga ett företag att lämna alla nödvändiga upplysningar om faktiska omständigheter som företaget kan ha kännedom om samt överlämna därtill hörande dokumentation som företaget innehar, även om den utlämnade informationen kan användas i ett senare ärende om lagöverträdelse.²⁰

¹⁹ Se bl.a. EU-domstolens domar i mål C-407/04P *Dalmine mot kommissionen*, mål C-301/04 *kommissionen mot SGL Carbon*, punkt 34, mål C-374/87 *Orkem mot kommissionen* och Europadomstolens dom *Funke mot Frankrike*, dom den 25 februari 1993, punkt 44.

²⁰ Ibid. Se även Andersson, Torbjörn och Cameron, Iain, *Rättsutlåtande på uppdrag av Konkurrensverket*, s. 12 f samt Bernitz, Ulf, *Förslag till ny lag om uppgiftsskyldighet rörande marknads- och konkurrensförhållanden – en rapport skriven av Ulf Bernitz på uppdrag av Konkurrensverket*, mars 2009, s. 20.

Genom att kunna utfärda förelägganden och förbud i kombination med vite får tillsynsmyndigheten möjlighet att anpassa sina tillsynsåtgärder och kan därigenom på ett effektivt sätt åtgärda situationer som redan inträffat och även motverka att dessa inträffar igen. Vitesförelägganden och vitesförbud skulle utgöra ett verkningsfullt komplement till reglerna om upphandlingsskadeavgift. Förbudsvite är till skillnad från upphandlingsskadeavgift ett framtidsyftande rättsmedel och har en omedelbar handlingsdirigerande effekt i det enskilda fallet, vilket med största sannolikhet även innebär positiva effekter för upphandlingsreglernas efterlevnad i allmänhet.

Ett vitesföreläggande skulle troligen vara effektivt för att komma tillrätta med till exempel tillsvidareavtal utan slutdatum. En annan situation när ett förbudsvite kan aktualiseras är exempelvis när en upphandlande myndighet eller enhet vid upprepade tillfällen använder sig av otillbörligt styrande kravspecifikationer som i praktiken innebär att endast en viss leverantör eller kategori av leverantörer kan komma ifråga eller tillämpar godtyckliga och oprecisa utvärderingskriterier som inte motsvarar kraven på likabehandling och transparens. Det förekommer också att upphandlande myndigheter i upphandlingar tillämpar tidigare antagna policy- eller inriktningsbeslut som står i uppenbar strid med upphandlingslagstiftningen. Vid sådana situationer kan det vara av stor vikt för upphandlingsreglernas efterlevnad och ett reellt genomförande av ändringsdirektivet att Konkurrensverket kan förelägga en upphandlande myndighet eller enhet vid vite att upphöra med eller inte upprepa ett visst beteende.

Vid ålägganden som meddelas ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete respektive mot missbruk av dominerande ställning (2 kap. 1 och 7 §§ KL respektive artikel 101 och 102 i FEUF) finns i dag en möjlighet att förena beslutet med vite enligt 6 kap. 1 § samma lag. Det innebär att staten, kommuner och landsting som bedriver näringsverksamhet kan föreläggas vid vite att upphöra med ett visst beteende. Några principiella skäl mot vitessanktionerade förbud mot staten, kommuner och landsting har alltså inte ansetts föreligga på det marknadsrättsliga området (se prop. 2008/09:231 s. 51 och prop. 202/03:50 s. 167).

Vid införandet av konfliktlösningsregeln i 3 kap. 27 § KL ansågs det inte finnas skäl för en annan ordning i fråga om möjligheten att meddela förbud enligt bestämmelsen. Staten, en kommun eller ett landsting kan därför förbjudas vid vite att tillämpa ett visst förfarande i en säljverksamhet som omfattas av 1 kap. 5 § första stycket samma lag, om detta snedvrider, eller är ägnat att snedvrida, förutsättningarna för en effektiv konkurrens på marknaden, eller hämmar, eller är ägnat att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Vidare kan kommuner och landsting förbjudas vid vite att bedriva en viss säljverksamhet i nämnda fall (3 kap. 27 § och 6 kap. 1 § 2 KL).

En fråga som uppkommer i sammanhanget är lämpligheten av att ett vitesföreläggande riktas mot en offentligrättslig juridisk person. Eftersom upphandlingsverksamhet inte är myndighetsutövning utan mer liknar ett agerande på en marknad, bör upphandlande myndigheters inköp betraktas såsom ett privaträttsligt agerande. Detta gäller även för staten när den köper in varor och tjänster genom till exempel sina myndigheter. Ett vite kommer vidare att betalas ur den upphandlande myndighetens budget och inte statskassan, vilket även det talar för att vite kan vara en lämplig åtgärd. Ett exempel på en reglering där vitesförelägganden kan riktas mot offentligrättsliga juridiska personer är reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, där Konkurrensverket som tillsynsmyndighet kan kombinera förelägganden med vite.

Att införa en möjlighet till vitesföreläggande kommer skapa en större bredd i de sanktionsmöjligheter som Konkurrensverket har till sitt förfogande.

Det finns inte anledning att göra någon annan bedömning i fråga om möjligheten att vid vite förbjuda staten, en kommun eller ett landsting som är en upphandlande myndighet eller enhet att upphöra med eller inte upprepa ett visst beteende på det upphandlingsrättsliga området. Ett sådant förbud bör därför kunna förenas med vite.

Sammanfattningsvis föreslås därför att tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att förena eventuella förelägganden eller förbud med vite om det finns behov av det.

4.7 Konkurrensverket ska få i uppgift att uppmärksamma och motverka korruption

Förslag: En ny uppgift ska anges i Konkurrensverkets instruktion med innebörd att Konkurrensverket inom ramen för sina tillsynsuppgifter ska uppmärksamma och motverka korruption och annat förtroendskadligt agerande.

Skälen för förslaget: Korruption kan försämra konkurrensen genom att effektiva företag utestängs. Omvänt kan ökad konkurrens minska möjligheterna och incitamenten för korruption.²¹

Konkurrensverket har, som framgått ovan, i många sammanhang funnit tecken på korruption eller annat förtroendskadligt beteende i tillsynsverksamheten. Som ett led i det generella ansvaret för att motverka korruption uppmärksammar verket redan i dag misstänkt korruption samt prioriterar ärenden där det finns misstänkta korrupta inslag.

²¹ Se exempelvis OECD, (2014), *Global Forum on Competition: Fighting corruption and promoting competition, Background note och Summary of discussion samt* Transparency International, (2016), *Anti-corruption helpdesk: The linkages between corruption and violation of competition laws.*

I de fall det finns misstanke om överträdelse av konkurrens- eller upphandlingsreglerna, kan det finnas skäl för Konkurrensverket att i sin tillsynsverksamhet ta in och beakta uppgifter som visar på att det faktiskt har förekommit korruption. Detta gäller oavsett om det är fråga om mutbrott eller någon annan form av korruption. Först och främst handlar det om att kunna förstå det sammanhang i vilket en misstänkt överträdelse av konkurrens- eller upphandlingsreglerna har skett. Som beskrivs i avsnitt 2.7 ovan kan korruption på flera olika sätt användas som en del av en sådan misstänkt överträdelse.

Vid utredning av överträdelser av konkurrensreglerna använder Konkurrensverket ekonomiska modeller som utgår från att företag agerar rationellt. I en utredning kan det se ut som att företag agerar på ett sätt som inte passar in i dessa modeller, vilket kan försvåra utredningen. Ett sådant agerande skulle dock kunna förklaras med en underliggande korruption som får en eller flera anställda att agera mot företagets intressen. Företaget har därigenom inte agerat som förväntat, varför förekomsten av korruption kan vara relevant att ta in i bedömningen av ärendet.

I de fall Konkurrensverket ser indikationer på korruption, men det inte finns skäl att misstänka en överträdelse av konkurrens- eller upphandlingsreglerna, är det dock inte Konkurrensverkets uppgift att utreda misstanken vidare. Under sådana omständigheter ska Konkurrensverket i stället bistå andra myndigheter med tips i de fall det finns misstanke om brott eller att företag i övrigt har åsidosatt annan lagstiftning. Ökad kunskap om sambandet mellan korruption och konkurrensbegränsningar är således till nytta både för Konkurrensverkets eget tillsynsarbete och för att stödja andra myndigheter, företag och organisationer i deras arbete mot olika former av korruption.

Konkurrensverkets uppgift är att säkerställa efterlevnaden av konkurrens- och upphandlingsreglerna. Utöver lagtillämpningen ligger det i Konkurrensverkets uppdrag att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling.²² Den nationella upphandlingsstrategin omfattar ett aktivt arbete med att förebygga korruption och jäv i de offentliga inköpen. Ökad kontroll och uppföljning motverkar förtroendeskadligt beteende och bidrar till effektivare användning av offentliga medel. Konkurrensverkets verksamhet är väl lämpad att hantera även denna typ av frågor. Sammanfattningsvis finns det därför goda skäl att i just Konkurrensverkets instruktion tydliggöra att Konkurrensverket inom ramen för sina uppgifter ska uppmärksamma och motverka korruption och annat förtroendeskadligt agerande. Förslaget syftar till att stärka samhällets motståndskraft mot korruption utan annan regelreformerings. Förenklingsutredningen har också i sitt betänkande Möjligt, tillåtet och tillgängligt (SOU 2018:44) framfört att annan åtgärd än en regelreformerings skulle kunna bestå i att

²² 4 § förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket.

regeringen i Konkurrensverkets instruktion tydliggör att verkets upphandlings-tillsyn ska bidra till att motverka korruption i offentlig upphandling.²³

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den [1 juli 2020]. Äldre bestämmelser ska gälla för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Ändringen i Konkurrensverkets instruktion ska träda i kraft den 1 januari 2020.

Skälen för förslaget: De föreslagna författningsändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2020 för lagarna och den 1 januari 2020 för förordningen. Lagändringarna ska enbart gälla upphandlingar som påbörjats efter lagens ikraftträdande. De nya reglerna kan således inte tillämpas på upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet. Av HFD 2013 ref. 31 framgår att den tidpunkt när en upphandling har påbörjats sammanfaller med tidpunkten för när en upphandlande myndighets beslut kan bli föremål för överprövning. Av EU-domstolens dom Stadt Halle, C-26/03, EU:C:2005:5, framgår att denna tidpunkt inträffar när det stadium har passerats då rent interna överväganden och förberedelser görs inom en myndighet inför en upphandling. Ett upphandlingsförfarande får därmed anses ha påbörjats när den upphandlande myndigheten eller enheten beslutat att inleda ett upphandlingsförfarande och detta beslut kommit till kännedom utåt genom att myndigheten eller enheten tagit någon form av extern kontakt i syfte att anskaffa det som beslutet avser. Detta gäller även avtal som ingåtts genom otillåten direktupphandling, dvs. utan erforderlig annonsering enligt någon av upphandlingslagarna. De föreslagna reglerna omfattar därmed inte otillåtna direktupphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Vid förfaranden i flera steg inträffar påbörjandetidpunkten vid det inledande steget som påbörjar upphandlingen. Vid ramavtal inträffar denna tidpunkt då förfarandet för att ingå ramavtalet inleds. Således kommer äldre bestämmelser att tillämpas på exempelvis förnyade konkurrensutsättningar enligt sådana ramavtal där förfarandet för att ingå ramavtalet påbörjades före ikraftträdandet av de nya lagarna.

²³ SOU 2018:44 s. 254.

6 Konsekvensanalys

6.1 Vilka berörs av förslagen?

Förslagen syftar först och främst till en effektivisering av tillsynen och tydligare ramar för en rättssäker tillsyn. Förslagen utgör underlag till ny lagstiftning och berör därför samtliga parter inom offentlig upphandling i egenskap av upphandlande myndigheter och enheter (statliga myndigheter, kommuner och landsting) eller leverantörer (näringslivet, inkl. den sociala ekonomin) i olika utsträckning. Kommuner²⁴ samt kommunala bolag står för en mycket stor andel av den offentliga upphandlingen. År 2017 uppgick andelen till 69 procent.²⁵ Inget av förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen i en inskränkande mening. Tvärtom leder förslagen till ökad öppenhet och tydlighet för vilka tillsynsåtgärder som kan komma att påverka verksamheten om regelverken för upphandling inte följs. Förslagen påverkar inte kommuner och landsting, att utifrån sina förutsättningar, genomföra goda affärer inom lagens ramar.

6.2 Vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser medför förslagen?

För staten kan förslagen om förelägganden vid vite och förelägganden om åtgärd och förbudsbeslut eventuellt leda till en utgift. Denna bör dock bli måttlig och främst bestå i att förvaltningsdomstolarna får nya ärendetyper och ett ökat ärendeflöde i form av vitesansökningar och en eventuell högre överklagandefrekvens av Konkurrensverkets tillsynsbeslut. I dagsläget har endast ett fåtal av Konkurrensverkets tillsynsbeslut överklagats.

Det är dock inte möjligt att göra några exakta beräkningar av hur många ärenden som kan tillkomma och därför inte heller möjligt att beräkna kostnaderna exakt. Konkurrensverket har resurser att fatta cirka 20 beslut i nu aktuella ärenden per år. Utgången av ärendena, föreläggande eller förbud, beror på den enskilda överträdelsen av upphandlingsreglerna och frågans art. Endast en marginell kostnadsökning på grund av ny ärendetyp kan därför uppstå hos förvaltningsdomstolarna. I förslaget ingår dock även att tillsynsmyndigheten ska kunna avstå från att ansöka om obligatorisk upphandlingsskadeavgift där myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller det finns grund för eftergift, vilket innebär något färre antal mål i förvaltningsrätterna. Detta talar för att kostnaderna för de olika ärendetyperna tar ut varandra. Kostnaden för processen hos tillsynsmyndigheten kommer väsentligen vara densamma eftersom samma utredningsåtgärder kommer att vidtas. Det är endast den avslutande delen med en ansökan och skriftväxling i förvaltningsdomstol som i stället ersätts med ett beslut. För förvaltningsdomstolarna utgör förslaget en kostnadsbesparing då

²⁴ Av alla upphandlingar som annonserades under 2017 annonserades 47 procent av kommuner. Med kommuner avses även kommunala förbund och kommunala organ, till exempel stadsdelsförvaltningar. Näst flest upphandlingar annonserades av kommunala bolag, som stod för 22 procent av upphandlingarna som annonserades.

²⁵ Statistik om offentlig upphandling 2018, Konkurrensverkets rapport 2018:9 s. 59.

dessas förväntas få färre obligatoriska upphandlingsskadeavgifter att ta ställning till.

För den upphandlande myndigheten eller enheten skulle förslaget om avstående från ansökan vid ringa fall vara kostnadsbesparande. Detta innebär i praktiken ingen egentlig kostnad om domstolen röjer beslutet. Förutom att eventuellt behöva betala upphandlingsskadeavgift om 10 000 kronor har naturligtvis även myndigheten kostnader för själva domstolsprocessen.

Förslaget om att höja högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift kan medföra ökade kostnader för enskilda upphandlande myndigheter eller enheter som gjort otillåtna direktupphandlingar.

Förslaget om förlängd ansökningsfrist för ansökan om upphandlingsskadeavgift ger konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter i så måtto att de under en längre tid än i dag behöver leva i ovisshet om sådan talan kommer att väckas. I förlängningen kan det också innebära en kostnad för process och upphandlingsskadeavgift som inte skulle ha kunnat påföras med en kortare ansökningsfrist. Förslaget kan leda till att andra upphandlande myndigheter eller enheter utreds av tillsynsmyndigheten än vad som skulle vara fallet med nuvarande reglering. Antalet upphandlande myndigheter och enheter som utreds eller blir föremål för ansökan om upphandlingsskadeavgift kommer dock att vara väsentligen densamma.

Sammanfattningsvis bedöms förslagen inte leda till kostnadsökningar som inte kan hanteras inom befintliga ramar. På ett mer övergripande plan bedöms förslagen på sikt leda till en mer effektiv offentlig upphandling vilket ökar samhällsnyttan och användandet av offentliga resurser.

7 Författningskommentar LOU

Författningskommentarerna till LUF, LUK, LUFS, lagen om valfrihetssystem och lagen om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering motsvarar i väsentliga delar författningskommentaren till LOU.

7.1 21 kap. Upphandlingsskadeavgift

2 a § Upphandlingsskadeavgift enligt 1 § får inte påföras för åtgärder som omfattas av ett föreläggande eller förbud enligt 22 kap. 5 § som har meddelats vid vite enligt denna lag.

Paragrafen är ny och ger uttryck för principen om att dubbla påföljder inte ska kunna aktualiseras för ett och samma agerande hos den upphandlande myndigheten (principen om ne bis in idem). Om tillsynsmyndigheten har förelagt den upphandlande myndigheten att företa eller avstå från ett agerande vid vite ska upphandlingsskadeavgift således inte kunna påföras myndigheten. Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

Avgiftens storlek

4 § Upphandlingsskadeavgiften ska uppgå till lägst 10.000 kronor och högst 20.000.000 kronor. Avgiften får inte överstiga tio procent av upphandlingens värde enligt 5 kap. eller 19 kap. 8 §.

Paragrafen anger det lägsta och högsta belopp som upphandlingsskadeavgift kan fastställas till. Bestämmelsen har ändrats så att det högsta belopp som kan utgå i upphandlingsskadeavgift höjs från tio miljoner kronor till tjugo miljoner kronor. Förslaget behandlas i avsnitt 3.3.

5 § Vid fastställande av upphandlingsskadeavgiftens storlek ska särskild hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är.

I ringa fall ska någon avgift inte beslutas. Avgiften får efterges, om det finns synnerliga skäl.

Tillsynsmyndigheten får besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 1 § 1 och 2 om myndigheten bedömer att det är fråga om ett ringa fall eller att det finns synnerliga skäl enligt andra stycket.

Paragrafen reglerar sanktionsvärdet av en överträdelse vid fastställande av upphandlingsskadeavgift. *Tredje stycket* är nytt och innebär att tillsynsmyndigheten inte har någon skyldighet att ansöka om upphandlingsskadeavgift, trots lagakraftvunnen dom om att avtal får bestå, om myndighetens utredning visar att det rör sig om ringa fall eller en eftergiftssituation. Myndigheten ska då besluta om att avstå från att ansöka om upphandlingsskadeavgift. Förslaget behandlas i avsnitt 4.4.

Tidsfrister för ansökan om avgift

7 § När en ansökan om upphandlingsskadeavgift grundas på 1 § 3 och en eller flera leverantörer har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, får

ansökan inte göras förrän fristen har löpt ut och samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft. Ansökan ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den tidpunkt då samtliga beslut med anledning av överprövningen har fått laga kraft.

Om ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §, ska ansökan ha kommit in till förvaltningsrätten inom två år från det att avtalet slöts.

Paragrafen reglerar inom vilken tid tillsynsmyndigheten ska väcka talan om upphandlingsskadeavgift med anledning av otillåten direktupphandling. Bestämmelsen i paragrafens *andra stycke* har ändrats såtillvida att ansökan om upphandlingsskadeavgift ska ha inkommit till förvaltningsrätten inom två år från avtalstidpunkten i de fall ingen leverantör har ansökt om överprövning av avtalets giltighet inom de tidsfrister som anges i 20 kap. 17 §. Ändringen innebär således en förlängning av tidigare frist om ett år. Förslaget behandlas i avsnitt 3.2.

7.2 22 kap. Tillsyn

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha tillsyn över att denna lag följs.

Paragrafen har ändrats endast redaktionellt.

2 § Tillsynsmyndigheten får från en upphandlande myndighet eller från den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet hämta in upplysningar som är nödvändiga för tillsynsverksamheten. Om det behövs på grund av brådska, materialets omfång eller något annat förhållande, får upplysningarna hämtas in genom besök hos den upphandlande myndigheten.

Paragrafen har ändrats endast redaktionellt.

3 § En upphandlande myndighet är skyldig att lämna de upplysningar som tillsynsmyndigheten begär för sin tillsyn. Detsamma gäller den som tillsynsmyndigheten bedömer vara en upphandlande myndighet.

Paragrafen har ändrats endast redaktionellt.

4 § Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att denna lag ska följas.

Paragrafen reglerar tillsynsmyndighetens möjligheter att meddela förelägganden och förbud. Myndighetens befogenhet utvidgas från att enbart kunna förelägga upphandlande myndighet att lämna uppgifter, visa upp en handling eller lämna över en kopia av handling till att kunna meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen ska följas. Ett föreläggande syftar till att upphandlande myndighet ska företa en viss åtgärd medan ett förbud innebär att den som beslutet riktar sig till ska avstå från att utföra en viss åtgärd. Förelägganden och förbud ska alltid vara proportionerliga och syfta till att ingripa mot ett beteende som är felaktigt utifrån ett upphandlingsrättsligt perspektiv.

Enligt förslaget kan tillsynsmyndighetens förelägganden och förbud överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se 22 kap. 7 §). För att undvika dubbla processer bör förelägganden och förbud inte meddelas under den tid samma fråga kan bli föremål för prövning i allmän förvaltningsdomstol genom ansökan om överprövning av en upphandling eller giltigheten av avtal efter ansökan från en leverantör enligt 20 kap. 4 §. Tillsynsmyndigheten bör därför inte meddela förelägganden eller förbud avseende en upphandling innan tidsfristerna för ansökan om överprövning av upphandlingen i 20 kap. 11 och 12 §§ har löpt ut och ingen leverantör har ansökt om överprövning inom de tidsfrister som anges. Likaså bör tillsynsmyndigheten inte meddela föreläggande eller förbud som rör grunderna för ogiltighet i 20 kap. 13 § innan tidsfristen för ansökan om överprövning av avtals giltighet i 20 kap. 17 § har löpt ut och ingen leverantör har ansökt om överprövning inom de tidsfrister som anges. Därigenom undviks till exempel att tillsynsmyndigheten förbjuder en leverantör att tillämpa ett visst avtal, vars giltighet därefter blir föremål för ansökan om överprövning från en leverantör. Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

5 § Beslut om föreläggande eller förbud får förenas med vite.

Paragrafen är ny och innebär att tillsynsmyndigheten får förena beslut om föreläggande eller förbud med vite. Förslaget behandlas i avsnitt 3.6.

5 a § Förelägganden och förbud enligt 4 § får inte avse åtgärder som omfattas av ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 §.

Paragrafen är ny och ger uttryck för principen om att dubbla påföljder inte ska kunna aktualiseras för ett och samma agerande hos den upphandlande myndigheten (principen om ne bis in idem). Om tillsynsmyndigheten har ansökt om upphandlingsskadeavgift avseende en viss åtgärd ska myndigheten inte vid vite kunna förelägga den upphandlande myndigheten avseende samma åtgärd. I fråga om otillåten direktupphandling, för vilken ansökan om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 7 § inte har löpt ut, innebär de föreslagna ändringarna att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att välja mellan att fatta ett beslut om förbud eller föreläggande avseende sådant avtal eller att ansöka om upphandlingsskadeavgift enligt 21 kap. 1 § 3. Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

6 § Tillsynsmyndigheten får bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud enligt denna lag ska gälla omedelbart.

Paragrafen är ny och ger tillsynsmyndigheten en möjlighet att bestämma att ett beslut om föreläggande eller förbud ska gälla omedelbart. Om myndigheten inte beslutar något om verkställbarheten gäller beslutet först när det vunnit laga kraft. Förslaget behandlas i avsnitt 3.1.

7 § Tillsynsmyndighetens beslut om föreläggande eller förbud får överklagas till den förvaltningsrätt i vars domkrets den som föreläggandet eller förbudet riktar sig till har sin hemvist. När ett beslut överklagas, är tillsynsmyndigheten motpart i domstolen.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen ersätter delvis tidigare bestämmelser om överklagande vid föreläggande att inkomma med uppgifter. Överklagandemöjligheten utvidgas till att även omfatta de beslut om föreläggande eller förbud som tillsynsmyndigheten meddelar.

7.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den [1 juli 2020].
2. Äldre bestämmelser gäller för upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet.

Av *första punkten* framgår när de föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft. Av *andra punkten* framgår avgränsningen mellan tillämpningen av nuvarande och de nya föreslagna bestämmelserna.

Tidpunkten när en upphandling har påbörjats sammanfaller med tidpunkten för när en upphandlande myndighets beslut kan bli föremål för överprövning (HFD 2013 ref. 31). Detta gäller även upphandlingar som avslutas genom ingående av avtal som utgör en otillåten direktupphandling. De föreslagna reglerna omfattar därmed inte otillåtna direktupphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Detta innebär bland annat att äldre bestämmelser ska tillämpas på avtal som ingåtts genom otillåten direktupphandling, vilken har påbörjats före ikraftträdandet, även om avtal ingås efter ikraftträdandet. Förslaget behandlas i avsnitt 5.

19

Reviderad regionplan 2020-2022

RS/334/2019

2020-01-15

Sekretariatet

Sandra Hedman

Tfn:

E-post: sandra.hedman@regionjh.se

RS/334/2019

Reviderad regionplan 2020-2022

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutar om ekonomiska ramar för verksamheten och fastställer budget. Regionfullmäktige beslutade den 16 oktober 2019, § 109, om en regionplan för Region Jämtland Härjedalen 2020-2022. Den innehåller strategier som visar den politiska viljeinriktningen och prioriteringar för kommande tre år. Samt en budget för det närmaste året, resultat-, balans- och finansieringsbudget, ekonomiska ramar för regionstyrelsen och nämnderna och avgifter för närmaste budgetår. Regionstyrelsen och nämndernas uppgift är att verkställa fullmäktiges beslut. En rad förändringar har inträffat som påverkar regionens ekonomiska förutsättningar. Därför har budget för 2020-2022 omarbetats och en reviderad regionplan har tagits fram.

Den reviderade planen är baserad på uppdaterade prognoser från SKR och Skandia vilket ger förändringar i skatteintäkter, statsbidrag, förändrad kostnadsutjämning samt pensionskostnader. Detta gör att det budgeterade minusresultatet på -79,2 miljoner kronor ändras till ett positivt resultat på 99,9 miljoner kronor för år 2020.

Vissa förändringar i budgetramar mellan nämnder har också gjorts. Dels till följd av delning och flytt av nämndstillhörighet av Regionservice, del av tidigare område Diagnostik, Teknik och service inom Hälso- och sjukvårdsnämnden som nu ska tillhöra regionstyrelsen. Dels till följd av effektivisering genom minskad interndebering. Krav på resultatförbättrande åtgärder kvarstår vilket innebär 120 mkr för 2020, därefter 90 respektive 70 mkr.

Förändringen av ramar innebär att de nämnder som berörs av förändrade ramar behöver besluta om ny budget för sina verksamheter.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad regionplan 2020-2022 fastställs

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Peter Rönnholm
Ekonomidirektör

Utdrag till

Ekonomidirektör

Reviderad regionplan och budget

Innehållsförteckning

En tid med förändring	3
Strategier	4
Strategi för länets utveckling	5
Strategi för god vård	7
Strategi för våra medarbetare	9
Strategi för ekonomi och verksamhetsresultat.....	11
Budget 2020	13
Resultat-, balans- och finansieringsbudget.....	16
Budgetramar för regionstyrelse och nämnder	22
Bilagor	27
Bilaga 1: Vision och värdegrund.....	28
Bilaga 2: Styrdokument	30
Bilaga 3: Ekonomiska Planeringsförutsättningar	35
Bilaga 4: Avgifter	40
Bilaga 5: Riktade statsbidrag – förklaringar	43

Regionplan och budget 2020-2022

Dnr: RS/334/2019

2019-09-20, reviderad 2020-01-15

Fastställd av regionfullmäktige 2019-10-16 § 109, reviderad fastställd 2020-xx-xx § x

En tid med förändring

Jämtland Härjedalen ska vara en öppen region, en region med mångfald och en positiv hållbar utveckling. Det gäller allt ifrån ett fungerande näringslivsklimat och kulturliv till en social, miljömässig och ekonomiskt hållbar utveckling.

Jämtland Härjedalen ska vara en region där människor vill stanna kvar och som nya människor söker sig till. Jämtland Härjedalen har många företag som blomstrar och många är världsledande inom sina branscher. Besöksnäringen samt Jord/skog är två av flera viktiga utvecklingsområden och har fortsatt stor utvecklingspotential för att få fler i jobb och möjlighet för fler att flytta till vår region.

I Jämtland Härjedalen ska det finnas stor valfrihet. Alternativa aktörer inom vård och omsorg är ett komplement som gynnar både medarbetare och patienter. Det är kvalitet och resultat som är viktigast, inte driftsformen.

Hälso- och sjukvård är en stor del av Region Jämtland Härjedalens verksamhet. Regionen ska erbjuda god och nära vård präglad av hög tillgänglighet och kontinuitet. Idag går utvecklingen snabbt och vården kan bota och lindra allt fler sjukdomstillstånd.

Vi behöver en effektivare sjukvård och kortare köer. Tillgängligheten inom vården måste öka. Det handlar både om att korta köerna och att göra det enklare att få en tid hos vårdpersonal. Vården behöver också komma närmare patienten då det många gånger är besvärligt för patienten att komma till vården.

Primärvårdens ansvar kommer att bli allt mer omfattande och där ska du som patient ha en fast läkarkontakt, en läkare som känner dig och dina behov. Mobila team, hemsjukvård och digitala lösningar är viktiga delar som för vården närmare patienten. Sjukhuset blir en plats för den mer specialiserade delen av vården. Det är en utveckling som en så stor region som vår verkligen behöver. Då förbättras också tillgängligheten till vården och köerna kan minska.

Det ekonomiska läget i Region Jämtland Härjedalen är mycket allvarligt. Flera år med stora minusresultat och ett ackumulerat underskott på snart 1,3 miljarder gör att det behövs kraftfulla åtgärder för att vända den ekonomiska utvecklingen.

Det behövs en hög kompetens att följa upp och stödja enheter där ekonomin fallerar. Vidare behöver verksamhetens effektivitet öka, dvs mer måste produceras för de pengar som verksamheten erhåller.

En av Region Jämtland Härjedalens största utmaningar är att få ordning på ekonomin, skapa likviditet och bygga en ny anda.

Från vänster: Elise, Lennart, Eva, Tom, Karin, Lars-Erik

Eva Hellstrand (C)
Regionstyrelsens ordförande

Tom Silverklo (C)
Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande

Elise Ryder-Wikén (M)
Regionala utvecklingsnämndens ordförande

Lars-Erik Olofsson (KD)
Regionstyrelsens 1:e vice ordförande

Lennart Ledin (L)
Hälso- och sjukvårdsnämndens
1:e vice ordförande

Karin Thomasson (MP)
Regionala utvecklingsnämndens
1:e vice ordförande

Strategier

I det här kapitlet redovisas strategier för Region Jämtland Härjedalen 2020-2022. Strategierna visar den politiska viljeinriktningen och prioriteringar för de kommande tre åren. Strategier finns för områdena länets utveckling, god vård, våra medarbetare samt ekonomi och verksamhetsresultat. En utgångspunkt i arbetet med att ta fram strategierna har varit de planeringsförutsättningar som regionstyrelsen fastställt.

I nästa steg ska regionstyrelsen och nämnderna fastställa verksamhetsplaner med resultatmål för att verkställa strategierna. Deras mål är sedan utgångspunkt för mätetal och aktiviteter för verksamheten.

Strategi för länets utveckling

- Regionalt ledarskap för tillväxt och utveckling
- Utvecklingskraft i hela länet
- Infrastruktur och kommunikationer för framtiden
- Ett dynamiskt kulturliv för demokrati, attraktionskraft och livskvalitet
- Överenskommelse om regional samverkan
- Ett friskare liv

Regionalt ledarskap för tillväxt och utveckling

Region Jämtland Härjedalen ska leda, samordna och koordinera utvecklingsprocesser i länet och samla aktörer från lokal, regional och nationell nivå, däribland näringsliv, universitet, samt det civila samhället. Länet är geografiskt stort och förutsättningarna för hållbar tillväxt skiljer sig åt på olika platser. Tillväxtpolitiken ska ta sin utgångspunkt i dessa skillnader. Det finns stor utvecklingspotential såväl i de befintliga företagen som i nya innovativa. Därför ska Region Jämtland Härjedalen skapa nya kreativa mötesplatser och främja utvecklingen av miljöer för forskning och utveckling. Regionen ska företräda regionala aktörers intressen och skapa samarbeten och erfarenhetsutbyte med andra län och länder, bland annat för att stärka näringslivets internationalisering.

Länet ligger i samiskt förvaltningsområde och är en del av Saepmie. Som regionalt utvecklingsansvariga ska Region Jämtland Härjedalen arbeta för att integrera samiska näringar i det regionala tillväxtarbetet. Regionen har som samisk förvaltningsmyndighet ett ansvar att synliggöra och främja samisk kultur och samiska språk och arbetar därmed för att Gaaltje blir ett nationellt sydsamiskt resurscentrum för språk och kultur.

Utvecklingskraft i hela länet

Ett bra innovations-, företags- och entreprenörsklimat samt god kompetensförsörjning har en avgörande betydelse för näringslivets konkurrenskraft. Det är betydelsefullt att främja olika typer av innovationer, bland annat i små och medelstora företag samt en miljödriven näringslivsutveckling inom alla branscher. I det arbetet är tillgången till regionalt utvecklingskapital av stor betydelse.

Attraktivitet ger bättre möjligheter att finansiera välfärd och möta demografiska utmaningar. Därför är social sammanhållning viktig, hela befolkningens kompetens, kreativitet och erfarenheter ska tas tillvara. Jämställdhet ska drivas som en del av det regionala tillväxtarbetet. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande och deltagande, få tillgång till tillväxtresurser och utvecklas.

Klimatkrisen är modern tids största utmaning. Den kräver åtgärder på såväl lokal och regional nivå som på global nivå. Både åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser och anpassningar av samhället till kommande förändringar krävs. Insikten om de förändringar som kommer och hur de kommer att påverka samhället måste påverka beslutsfattande och agerande från Region Jämtland Härjedalen i alla led. Målet att vara en fossilbränslefri region år 2030 kommer att få daglig påverkan på länet och dess invånare. Region Jämtland Härjedalen måste visa på ett tydligt regionalt ledarskap i frågan. Den regionala energi- och klimatstrategin ska vara styrande i det arbetet.

Infrastruktur och kommunikationer för framtiden

För ett geografiskt stort län som Jämtland Härjedalen är god tillgänglighet en förutsättning för regional tillväxt. Det skapas genom ett sammanlänkat, hållbart och gränsöverskridande transportsystem, där vi som region ska vara delaktig och drivande i frågor som ny transportteknik och nya färdvägar. Det finns stora brister i länets väg- och järnvägsinfrastruktur och de anslag som fördelas är otillräckliga. Länet behöver tågförbindelser till övriga Sverige, där huvudstaden är en prioriterad destination. Satsningar på järnväg ska prioriteras så att restiden Östersund-Stockholm tar max fyra timmar. Inlandsbanan är en viktig järnväg med stor utvecklingspotential, framförallt när det gäller godstransporter.

Det är hög tid att finna former för modern, utvecklad och hållbar kollektivtrafik för alla länsbor. Aspekter som kan förbättra förutsättningarna för det kollektiva resandet är fler avgångar, kortare restider, bättre komfort och god dialog och samverkan med länets aktörer.

Förutsättningarna för att bygga ut bredband varierar i länet och det finns stora områden där det inte finns något kommersiellt intresse. Tillgången till bra mobiltäckning och bredband med hög hastighet är en avgörande faktor för att dra nytta av informationsteknik och digitaliseringens möjligheter.

Ett dynamiskt kulturliv för demokrati, attraktionskraft och livskvalitet

Ett levande kulturliv är viktigt för välfärden och alla invånare i länet ska ha tillgång till upplevelser av kultur och själva kunna skapa och uttrycka sig. Ett levande kulturliv och folkbildning är viktigt för välfärden och demokratin. Kultur kan ses ur flera aspekter, där kulturens egenvärde är en kraft i sig genom att vidga våra perspektiv och öka förståelsen för oss själva och varandra.

Kulturens och folkbildningens betydelse för regional utveckling är en annan aspekt, där kultur kan bygga broar och vara kittet mellan människor, mellan stad och landsbygd och bidra till attraktiva livsmiljöer, utveckling av demokrati, integration, lärande och en god hälsa. Samverkan med stat, andra regioner, kommuner, professionella kulturaktörer och civilsamhället är en förutsättning för ett rikt kulturliv i vårt län. Regionens kulturinstitutioner ska vara drivande i det arbetet.

Överenskommelse om regional samverkan

Länets primärkommuner har sedan länge en etablerad samverkan i olika frågor. Region Jämtland Härjedalen ansvarar för interkommunala samverkan inom ramen för Överenskommelsen mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan (RS/915/2018). Arbetet som sker inom ramen för överenskommelsen finansieras till största delen av kommunerna och växlas upp genom extern finansiering. Innehållet i uppdragen formuleras tillsammans med kommunerna i de samverkansarenor som ingår i överenskommelsen. Att värna om överenskommelsen är viktigt för ett hållbart regionalt utvecklingsarbete.

Ett friskare liv

Enlig "Hälsa på lika villkor 2018" är det en högre andel kvinnor än män som upplever ett nedsatt psykiskt välbefinnande. Särskilt stor är skillnaden i åldersgruppen 16-29 år (unga vuxna), där det är 28 procent av kvinnorna jämfört med 17 procent av männen som upplever ett nedsatt psykiskt välbefinnande. Ett aktivt folkhälsoarbete samt en god och effektiv vård är tillväxtfaktorer för hela Jämtland Härjedalen som bidrar till en friskare befolkning. Folkhälsa är viktigt att arbeta med på ett systematiskt och målinriktat sätt. Det ska vara hälso- och sjukdomsförebyggande och där det är möjligt även främjande för att åstadkomma en god och jämlik hälsa för hela befolkningen. Region Jämtland Härjedalen ska ha en stödjande funktion för de som behöver och vill göra förbättringar i sina levnadsvanor. Regionen ska också uppmuntra, stötta och delta i samarbete med kommuner, förenings- och näringsliv, och andra aktörer som har en viktig roll i folkhälsoarbetet.

Patientföreningars och brukarrådens kompetenser ska tas tillvara. Förebyggande arbete för att våra ungas psykiska hälsa förbättras samt minskad droganvändning behöver ske i utvecklat samarbete med olika aktörer, framförallt skolan. Familjecentralernas roll att vara såväl hälsofrämjande som ett kunskapscentrum och en plats för gemenskap för barn och vuxna behöver tas tillvara och ges möjlighet att utvecklas. Ungdomsmottagningarna ska fortsätta utveckla sitt arbete med att främja fysisk och psykisk hälsa liksom sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter hos unga.

Region Jämtland Härjedalen ska samverka med andra samiska förvaltningsregioner för att motverka den diskriminering och psykiska ohälsa som många samer lever med idag.

Sjukskrivningstalen i Jämtlands län har de senaste 30 månaderna haft en mycket positiv utveckling. Region Jämtland Härjedalen ska fortsätta att driva på för att den utvecklingen ska hålla i sig.

Region Jämtland Härjedalen ska bedriva ett strategiskt arbete för kultur och hälsa. Kulturens och idrottens betydelse för folkhälsa, för ett rikt, friskt och sunt liv, får inte underskattas.

Strategi för god vård

- God och Nära vård i hela Jämtland Härjedalen
- Hög tillgänglighet
- Nöjda patienter
- Modern sjukvård

God och Nära vård i hela regionen

Sjukvården står inför stora utmaningar, både medicinskt och ekonomiskt. Bättre men dyrare behandlingsmöjligheter för akuta och kroniska sjukdomar, i kombination med en växande äldre befolkning, ställer stora krav på Region Jämtland Härjedalen att hantera resurserna på rätt sätt för att uppnå en kvalitativ, säker, jämlik och jämställd sjukvård för alla invånare.

Primärvården ska bli en tydlig bas och första linje. Den ska utgöra grunden för en god och nära vård, som tydligt utgår från patientens behov och ges nära befolkningen. Primärvården ska vara den sammanhållande länken för patienten och ha ett större ansvar. Därför ska primärvårdens andel av de totala resurserna för hälso- och sjukvård öka.

Enlig "Hälsa på lika villkor 2018" är det en högre andel kvinnor än män som upplever ett nedsatt psykiskt välbefinnande och särskilt stor är skillnaden i åldersgruppen 16-29 år (unga vuxna). Ökad samverkan och samordning med kommuner och organisationer för att minska psykisk ohälsa och öka effektivitet ska ge mer nytta för våra invånare. Elevhälsan och ungdomsmottagningen är viktiga när det gäller arbetet med psykisk hälsa hos barn och unga.

Region Jämtland Härjedalen har ett sjukhus och primärvård där hälsocentraler i egen regi och alternativa utförare levererar god och nära vård. Oavsett människors ålder, bostadsort, utbildning, kön, etniska eller socioekonomiska bakgrund, eller andra lagstadgade diskrimineringsgrunder ska vården finnas nära och hålla god kvalitet, genom att vara säker, kunskapsbaserad, effektiv, tillgänglig, jämlik och ges i rimlig tid.

Regionen ska arbeta för kontinuitet i vårdkontaktarna och möjlighet till fast läkarkontakt för varje länsinvånare. En omställning till god och nära vård är också nödvändig för att möta det ökade vårdbehovet. Regionen ska aktivt arbeta för en adekvat och restriktiv antibiotikaförskrivning och en god vårdhygien för att motverka antibiotikaresistens. Arbetet för att rätt använd kompetens (RAK) ska genomsyra verksamheterna och bidra till hög målfyllnelse.

Sjukvårdens stora utmaningar gör att behovet av nytänkande och reformer är fortsatt stort och får inte tappa fart av en hårt ansträngd ekonomi i Region Jämtland Härjedalen.

Hög tillgänglighet

Region Jämtland Härjedalen ligger bland de sämsta i Sverige på att leverera hög tillgänglighet till vården. Regionen måste arbeta mer långsiktigt för att hitta ett passande och effektivt upplägg för att förbättra vården och därigenom se över tillgänglighet och korta köerna. Vårdgarantin ska uppfyllas. Produktion och kapacitet ska öka i alla verksamheter. Medarbetarnas verksamhetskunskap ska tas tillvara genom att använda Lean som princip.

1177 ska ha korta svarstider och bra information på nätet.

Region Jämtland Härjedalen ska arbeta för att det blir flera aktörer inom hela sjukvårdssektorn genom att möjliggöra för flera alternativa driftsformer. Regionens invånares möjlighet att välja vårdgivare ökar därmed samtidigt som sjukvårdspersonal kan välja mellan flera arbetsgivare.

Uppföljningen av utförd vård ska förbättras för att öka kvalitetskontrollen av vården.

Tillgängligheten i barnhälsovården ska öka för grupper som har eller riskerar få sämre hälsa och tandhälsa, genom utökade hembesök eller annan uppsökande verksamhet. Samverkan ska öka mellan BVC, socialtjänst och vårdgivare inom tandvården.

Nöjda patienter

Nöjda patienter innebär bra vårdkvalitet, bemötande med respekt, behovsanpassad vård med delaktighet, involvering och emotionellt stöd, information och kunskap, kontinuitet, koordinering och tillgänglighet.

Region Jämtland Härjedalen ska mäta patientnöjdhet.

Flera studier visar att vården varken är jämställd eller jämlik. Därför ska Region Jämtland Härjedalen arbeta för att vården ska bli mer jämställd och jämlik.

Klagomål på vården ska på basis av patientnämndens rapporter användas för att utveckla verksamheten.

Modern sjukvård

Tillgången till nära vård i hela länet är en viktig fråga idag och i framtiden. Jämtland Härjedalens glesa samhällsstruktur skapar både utmaningar och möjligheter.

Tekniken utvecklas med stormsteg. Möjligheter att nå vård via appar och hemsidor finns. Det ökar vårdens kvalitet och tillgänglighet till specialister vilket skapar utmaningar och nya möjligheter i länet.

Region Jämtland Härjedalen ska fortsatt utveckla vården genom att tidigt utnyttja de tekniska landvinningarna och de nya teknikerna i vården.

Innovationer, digitalisering och nya arbetsmetoder ska möjliggöra en närmare vård. En naturlig del i den medicintekniska utvecklingen gör att en större andel slutenvård flyttas över till öppenvården.

Standardiserade vårdförlopp som ska kunna omfatta en hel vårdkedja, inklusive utredning, uppföljning och rehabilitering där patienten är i fokus. Vården ska optimeras genom att de olika delarna i vårdkedjan ska gripa in i varandra och göra sina insatser där de är som mest effektiva. Koordinatorer i primärvård och specialistvård har en viktig roll i sammanhanget.

Strategi för våra medarbetare

- Delaktighet och inflytande
- Utvecklande ledarskap
- Utvecklingsmöjligheter och goda anställningsvillkor
- Hälsofrämjande arbetsmiljö

Delaktighet och inflytande

Förmågan att uppnå goda verksamhetsresultat och möta framtida utmaningar förutsätter kontinuerlig utveckling av verksamhet och arbetssätt, såväl som en tydlig personalpolitik som stödjer verksamhetens utveckling, mål och resultat.

Ledarskapet, medarbetarskapet och samspelet mellan chefer och medarbetare utgör en grundförutsättning för samsyn på verksamhetens uppdrag, förutsättningar och behov. Tillit till personalens kunskap, engagemang och förmåga är nycklar till framgång vid gemensam utveckling av verksamheten.

Innovativa idéer ska vara kännetecknande för regionens arbete. Arbetssätten ska främja delaktighet och inflytande där arbetet sker i en miljö präglad av öppenhet, idériedom och förutsättningar att tänka i nya banor. Genom ett aktivt medarbetarskap förenas arbetet att möta samhällets förväntningar på god service och effektivitet med utvecklingen av goda arbetsförhållanden och trivsel i arbetet.

Utvecklande ledarskap

Våra chefer och ledare ska ha en utvecklande och stödjande roll i organisationen. Genom att utöva ett utvecklingsinriktat och tillgängligt ledarskap bidrar chefer och ledare till ett engagerat och aktivt medarbetarskap både i dagliga arbetsuppgifter såväl som i arbetet att utveckla verksamheten.

Cheferna ska vara tydliga arbetsgivarföreträdare och ha de befogenheter som krävs för att ledarskapet ska fungera på ett bra sätt. Organisationens utmaningar kräver handlingskraftiga chefer och genom det delegerade ansvaret följer både frihet och krav att självständigt och i chefssamverkan driva verksamhetens utveckling och att representera en enhetlig personalpolitik. Att vara lyhörd och samtidigt tydlig med vilka uppgifter som ska utföras på arbetsplatsen kan vara en utmaning i en intensiv verksamhet. Därför ska Region Jämtland Härjedalen utveckla goda förutsättningar för chefer och ledare bland annat genom att dessa får en adekvat utbildning för sitt uppdrag att utöva ett engagerat och ansvarstagande chefs- och ledarskap.

Utvecklingsmöjligheter och goda anställningsvillkor

Försörjningen av rätt kompetens är avgörande för att utföra verksamhetens uppdrag på ett effektivt sätt och för långsiktig utveckling av nya arbetssätt.

Den strategiska kompetensförsörjningen ska bidra till och följa den långsiktiga utvecklingen av verksamheten samt bidra till mångfald på arbetsplatsen genom medarbetares blandade erfarenheter och bakgrund. Utvecklingsinsatser och den individuella kompetensplaneringen ska utgå från verksamhetens främsta behov och om möjligt tillgodose individuella intressen av forskning samt kompetens- och karriärutveckling.

Regionen ska erbjuda anställningsvillkor som bidrar till regionen som en attraktiv arbetsgivare och en kompetensförsörjning som möter verksamhetens behov.

Att tillvarata samtliga medarbetares kompetens på ett aktivt sätt är en grundförutsättning för effektiv verksamhetsdrift. Äldre medarbetares kunskap utgör ett viktigt bidrag vid både överföring av kompetens till arbetsgrupper och nya medarbetare såväl som genom utövande av den egna professionen, och ska på ett aktivt sätt tas tillvara. Ett arbetssätt för att hantera denna fråga ska utarbetas och implementeras i regionens personalpolitik.

Hälsofrämjande arbetsmiljö

Region Jämtland Härjedalens medarbetare ska känna att arbetet bedrivs i en hälsofrämjande arbetsmiljö som bidrar till ett hållbart arbetsliv, en friskare livsstil och goda verksamhetsresultat. Ett hälsofrämjande arbetsmiljöarbete och delaktighet i utvecklingen av arbetet ska därför vara i fokus för regionens personalpolitik.

Strategi för ekonomi och verksamhetsresultat

- En ekonomi i balans inom mandatperioden
- Styrning och uppföljning
- Låg bruttokostnadsutveckling
- Ökade intäkter
- Utvecklad upphandling

En ekonomi i balans inom mandatperioden

Region Jämtland Härjedalen har sedan 2008 haft ett balanserat underskott. 2018 uppgår det till nästan 1,3 miljarder kronor. Målet att uppnå en långsiktig hållbar ekonomi med en ekonomi i balans kan påbörjas 2020 med ett prognostiserat överskott enligt nedanstående förutsättningar och förslag.

Skatteutjämningsutredningen påvisar att vården är underfinansierad och när nu förslaget avseende ny modell för kostnadsutjämning realiserar kommer det ge möjlighet att stärka regionens ekonomi, minska det balanserade underskottet samt stärka soliditet och likviditet. Hänsyn har därför tagits till förändring av kostnadsutjämnings i nedanstående budgetunderlag.

Därtill kan januariöverenskommelsens skrivning om att förstärka de allmänna bidragen till kommuner och landsting komma att fortsätta i jämn takt över mandatperioden. På grund av osäkerhet runt riktade statsbidrag har antagande gjorts enligt försiktighetsprincipen avseende beloppsnivå 2020-2022.

Ett återställande av tidigare års underskott i enlighet med kommunallagens stadgande förutsätter att en ekonomi i balans uppnås enligt det nyss sagda. En hög självfinansieringsgrad är önskvärd för att inte övervältra kostnader på kommande generationer och för att undvika räntekostnader. Fastighetsinvesteringar och stora teknikinvesteringar kan finansieras med lån (Enligt reviderade regler för investeringar, RS/558/2015).

Styrning och uppföljning

Budgeten är verktyget för att styra Region Jämtland Härjedalens ekonomi tillsammans med andra planerade åtgärder. På grund av det allvarliga ekonomiska läget är fokus att minska kostnaderna och återställa det balanserade underskottet och stärka soliditeten. Det ska ske genom tydliga krav på besparingsåtgärder och effektiviseringar.

God ekonomisk hushållning är avgörande och prioriterat. Varje ny anställning, återanställning, verksamhet, aktivitet eller liknande ska noga övervägas. Om något nytt bedöms nödvändigt måste det finansieras antingen via ökade externa intäkter eller genom att fördela om inom eller mellan verksamheter.

Region Jämtland Härjedalen samtliga verksamheter ska införa det system för produktions- och kapacitetsplanering som påbörjats 2019. Verksamheten ska följas upp med mått för produktion och produktivitet. Jämförelser med övriga regioner ska göras och differenser mot dessa ska analyseras.

Låg bruttokostnadsutveckling

Under 2019 har verksamheterna inom hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde påbörjat nollbasbudgetering för att komma fram till realistiska budgetar utifrån verksamhetens uppdrag. Uppföljningen av kostnader och intäkter ska ytterligare intensifieras. Som ett led i detta ska budgetar för kostnader respektive intäkter på nämndsnivå särskiljas och följas upp separat. Bruttobudgetar såsom nyss nämnts ska gälla från och med år 2020.

Budgetansvariga som konstaterar eller förutser ökade kostnader eller minskade intäkter mot budget ska omedelbart till överordnad chef redovisa vidtagna åtgärder eller förslag till åtgärder för att budget ska hållas.

Likviditets-, bruttokostnad- och nettokostnadsutveckling är de mått som ekonomin följs upp med tillsammans med budget. Mätetal bruttokostnadsutveckling 0,2% i målvärde för år 2020.

Ökade intäkter

Krav ska ställas på att verksamheterna ska utveckla ett mer aktivt arbete kring att öka regionens intäkter. Det kan ske exempelvis genom att hyra ut lokaler till externa aktörer inom sjukvården för operationsverksamhet på tid som lokalerna inte används i egen regi och/eller genom överenskommelser med andra regioner behandla utomlänspatienter när kapacitet finns för detta utan att det undantränger egna patienters behov.

Utvecklad upphandling

Region Jämtland Härjedalen ska sträva efter att fler tjänster och produkter ska vara upphandlade, antingen av oss själva eller genom samverkan med andra. Ju mer som styrs till avtalspart desto bättre prisbild kan erhållas. Vilket därmed ger en bättre kostnadsnivå samtidigt som ytterligare åtaganden kan avtalas med leverantör.

Det är viktigt att ställa höga krav utifrån miljö och hälsa där minskad klimatpåverkan, giffri miljö, djurskydd och minskad antibiotikaanvändning ska prioriteras. Genom att ställa smarta krav i upphandlingar kan Region Jämtland Härjedalen gynna det lokala näringslivet, handla mer lokalproducerade livsmedel och varor från lokala företag. Därigenom minskar behovet av långa transporter.

Avtalstroheten ska mätas och följas upp, målvärde 95%.

Budget 2020

I det här kapitlet fördjupas de ekonomiska avvägningar som gjorts. Här beskrivs vilka resultatförbättrande åtgärder som pågår som kommer ge effekter under kommande år och vilka ytterligare krav som ställs. I detta kapitel finns också beskrivning av ekonomiskt utrymme för investeringar och fastigheter. Slutligen beskrivs likviditeten.

Budget 2020

I Finansplan 2019-2021 beslutade regionfullmäktige om krav på resultatförbättrande åtgärder på 120 miljoner kronor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har under april och juni 2019 beslutat att ställa sig bakom regiondirektörens ytterligare åtgärder för att säkerställa att den av fullmäktige beslutade budgeten hålls.

Besluten handlar om att:

- 1 oktober 2019 ska antalet befattningar minska med 50 och inriktningsbeslut på ytterligare 50 från 1 januari 2020 (- 40 mkr)
- Nedläggning av LÄVA och andra förändringar av vårdplatsstrukturen på sjukhuset (-3 mkr).
- Verksamheterna som idag finns på Remonthagen ska utredas för att se vilka effektiviseringar som kan göras om de flyttas till sjukhuset (-3 mkr).

Utöver det har nämnden beslutat om att:

- Utredda formerna för Närvårdsavdelningen i Strömsund. Dialog förs med Strömsunds kommun.

Pågående resultatförbättrande åtgärder för 2019 som successivt ger effekter både 2019 och kommande år handlar om åtgärder nedan i tabell:

Tabell 1. Resultatförbättrande åtgärder

Åtgärd	Planerat 2019	Utfall t o m juni
Minskning inhyrd personal	24,4	6,4
Minskning riks- & regionvård	13,2	3,5
Personalneddragning/vakanshållning	22,3	9,8
Fenix	9,5	1,7
Intäktssäkring	17,4	9,2
Minskat inköp och materialhantering	3,3	1,0
Läkemedel	10,5	6,4
Distansberoende	1,8	1,6
OPUS 2020	6,1	1,0
Övrigt	11,5	0,4
	120 mkr	41 mkr

Dessa åtgärder kommer att ge viss effekt 2019. Men realistiskt sett kommer de största effekterna att komma 2020, vilket innebär att dessa åtgärder är en del av de 120 mkr som tidigare beslutats.

När budgeten för 2020 nu bearbetats mot denna bakgrund och med krav på ytterligare resultatförbättringar har följande inriktning tagits fram:

Ett tydligt resultatförbättrande krav på kostnadsminskningar på 120 miljoner kronor för 2020, vilket ska uppnås genom:

- Produktions- och kapacitetsplanering.
- Vårdplatsstruktur och bemanningsnorm.
- Digitalisering.
- Politikerarvoden fryses och uppräknas inte under nuvarande mandatperiod.
- För följande år handlar det om ytterligare kostnadsminskningar på 90 miljoner kronor för 2021 och 70 miljoner kronor för 2022.

Dessa åtgärder kan handla om sammanslagningar, förändrade arbetssätt och andra effektiviseringar av verksamhet, vilket kan innebära personalneddragningar.

Investeringar och fastigheter

Regionfullmäktige beslutar om Region Jämtland Härjedalens totala investeringsram för de närmaste tre åren. Därefter tas samtliga investeringsobjekt kopplade till investeringsrådet (96 mkr) upp i regionstyrelsen för politisk prioritering och fastställande. För 2020 föreslås investeringsramen uppgå till 123 miljoner kronor. Nyupplåningsutrymmet motsvarar nivå för fastighetsinvestering 2020, nämligen 35 miljoner kronor.

Ekonomiskt utrymme i enlighet med fastighetsutvecklingsvisionen har inte kunnat beaktats med hänsyn till rådande ekonomisk situation, däremot ska alla beslutade fastighetsinvesteringar följa fastighetsutvecklingsvisionens inriktning. Den enda åtgärd som prioriteras genomföras är rivning av gamla BUP. Det prioriteras i Regionplan med budget för att ge en bättre parkeringssituation kring sjukhuset.

Tabell 2. Investeringsram

Investeringsram (Mkr)	2020	2021	2022
Investeringar kopplade till investeringsrådet	96	96	96
Hjälpmedel	15	15	15
Datortomograf	12		
Möjlig extra investering 2021-2022		39	39
Totalt	123	150	150

Förbättrad likviditet

Under de senaste åren har likviditeten stadigt försämrats i takt med Region Jämtland Härjedalens ekonomiska resultat. Utifrån den ekonomiska strategi som beskrivits ovan inklusive skattehöjning kommer likviditeten att förbättras. Fortsättningsvis ska lån endast behöva tas om behov finns för att finansiera investeringar.

Tabell 3. Upplåningsutrymme

Nyupplåningsutrymme Mkr	2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Nyupplåning	180	35	50	50

Resultat-, balans- och finansieringsbudget

I det här avsnittet redovisas resultat-, balans- och finansieringsbudget. Det finns också en redovisning om vilka förutsättningar Region Jämtland Härjedalen har att finansiera sin verksamhet med skatteintäkter, generella statsbidrag (kommunala utjämningsbidrag) samt övriga intäkter.

Resultatbudget

Under förutsättning att resultatförbättrande åtgärder under kapitel Budget 2020 genomförs samt ger beräknad ekonomisk effekt.

Tabell 4. Resultatbudget

Miljoner kronor	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	2019	november 2019	2020	2021	2022
Verksamhetens intäkter	775,7	675,2	623,3	620,0	620,0	620,0
Riktade statsbidrag	0	0	167,7	100,0	100,0	100,0
Verksamhetens kostnader	-4 920,4	-4 845,8	-5 041,6	-5 044,6	-5 078,5	-5 123,7
Avskrivningar	-137,3	-131,1	-130,9	-138,4	-141,3	-143,4
Verksamhetens nettokostnader	-4 282,0	-4 301,7	-4 381,5	-4 463,0	-4 499,8	-4 547,1
Skatteintäkter	2 905,7	2 980,0	2 998,4	3 183,2	3 253,3	3 358,5
Generella statsbidrag *	793,5	788,5	803,3	1 000,8	1 062,3	1 076,8
Statsbidrag läkemedel	354,5	365,6	378,4	411,9	411,9	411,9
Finansiella intäkter	15,4	2,3	50,1	11,6	15,0	18,4
Finansiella kostnader	-35,5	-48,6	-48,7	-44,6	-52,1	-57,0
Årets resultat	-248,5	-214,0	-200,0	99,9	190,7	261,4
	4 033,5	4 087,7	4 181,5	4 562,9	4 690,4	4 808,6

*) Generella statsbidrag	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Inkomstutjämnning	654,7	668,7	669,3	672,1	686,9	700,8
Kostnadsutjämnning	46,0	46,4	46,4	261,3	290,3	296,1
Regleringsavgift/bidrag	-39,3	-25,1	-25,1	-31,0	-13,4	-18,7
Strukturbidrag	101,7	101,9	102,0	102,0	102,0	102,0
Statsbidrag "Välfärdsmiljarderna" flyktmottagande	29,7	0,0	14,1	0,0	0,0	0,0
Överföring statsbidrag till kommunerna	0,7	-3,4	-3,4	-3,4	-3,4	-3,4
Summa	793,5	788,5	803,3	1000,8	1062,3	1076,8
Bruttokostnadsutveckling			2,3%	0,2%	0,7%	0,9%
Nettokostnadsutveckling			2,3%	1,9%	0,8%	1,1%

Skatteberäkningen 2020-2022 bygger på en utdebitering på 11,70 kr (skattehöjning med 50 öre), kostnaderna har räknats upp årligen med LPIK (2,5% för 2020) förutom de planerade resultatförbättrande åtgärderna (120 mkr för 2020). Hänsyn har tagits till ny kostnadsutjämnning fr o m 2020.

Skatteintäkterna är beroende av skatteunderlagets storlek, som i sin tur beror på samhällsekonomi, arbetsmarknadsstruktur och demografi. Regionfullmäktige bestämmer skatteintäkternas storlek genom beslut om skattesats.

Skattehöjningens 139 miljoner ska nyttjas så att den förstärker och snabbar på den utveckling mot Nära vård som hela västvärlden är på väg mot. Den utvecklingen gynnar både patienterna och övriga medborgare samtidigt som det är en förutsättning att regionen långsiktigt ska klara både kompetensförsörjningen och ekonomisk resultatförbättring. Skattehöjningen kommer också att nyttas för att möta kända kostnadsökningar.

Till Regionstyrelsen avsätts

- Hälsovalet, 45 miljoner kronor till ökad finansiering av nuvarande primärvårdsverksamheter i länet. Ska ses enbart som finansiering – åtföljs inte med några krav på ökad verksamhet. Uppdrag att ansvara för detta läggs på Vårdval, inom Regionstyrelsen.
- Hälsovalet, 5 miljoner kronor till riktad satsning på PTP-psykologer.
- Cosmic, 10 miljoner kronor för fortsatt utveckling av journalsystemet.
- Kunskapsstyrning 5 miljoner kronor.
- För Fastighetsutvecklingsvisionens första steg, rivning av BUP-huset, 4 miljoner kronor.

Till Hälso- och sjukvårdsnämnden avsätts

- Tillgänglighet, nära vård och digitalisering, 55 miljoner kronor. Åtgärder för att öka tillgängligheten och korta köerna, samt öka farten i arbetet med omställning till nära vård. Uppdrag för detta läggs på Hälso- och sjukvårdsnämnden i första hand, med beaktande av att vissa åtgärder kan beröra alla primärvårdsaktörer och då ska samverkan med Regionstyrelsen ske.

Till Regionala utvecklingsnämnden avsätts

- Trafikkostnader inom Länstrafiken 4 miljoner kronor
- Utökad budgetram med 8 miljoner kronor avseende Norrtåg, övrig kollektiv trafik 2020-2022.

Balansbudget

Under förutsättning att resultatförbättrande åtgärder under kapitel Budget 2020 genomförs samt ger beräknad ekonomisk effekt.

Tabell 5. Balansbudget

Miljoner kronor	Utfall 2018	Plan 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella tillgångar	5,2	3,5	2,3	1,5	1,0
Mark och byggnader och tekniska anläggningar	698,1	681,4	665,6	664,9	664,2
Maskiner och inventarier	238,0	266,3	267,9	278,2	285,9
Finansiella anläggningstillgångar	64,5	64,5	64,5	64,5	64,5
Långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar	1005,8	1015,7	1000,3	1009,1	1015,6
Omsättningstillgångar					
Förråd	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4
Kortfristiga fordringar	236,8	236,8	236,8	236,8	236,8
Kortfristiga placeringar	449,3	449,3	579,3	749,3	919,3
Likvida medel	224,3	314,5	345,0	402,0	533,8
Summa omsättningstillgångar	924,8	1015,0	1175,5	1402,5	1704,3
SUMMA TILLGÅNGAR	1930,6	2030,7	2175,8	2411,6	2719,9
SKULDER					
Eget kapital					
Eget kapital	-311,8	-560,3	-760,3	-660,4	-469,7
Årets resultat	-248,5	-200,0	99,9	190,7	261,4
Summa eget kapital	-560,3	-760,3	-660,4	-469,7	-208,3
Avsättningar					
Avsättning pensioner	1127,9	1240,8	1336,0	1452,7	1571,0
Särskild löneskatt övriga avsättningar	273,6	301,0	324,1	352,4	381,1
Avsättning skatter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa avsättningar	1401,5	1541,8	1660,0	1805,1	1952,0
Skulder					
Långfristiga skulder	280,0	440,0	367,0	267,0	167,0
Kortfristiga skulder	809,4	809,4	809,4	809,4	809,4
Summa skulder	1089,4	1249,4	1176,4	1076,4	976,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	1930,6	2030,9	2176,0	2411,8	2720,1
Ansvarsförbindelse pensioner		1604,8	1547,3	1490,0	1428,8
Ansvarsförbindelse löneskatt		389,3	375,4	361,5	346,6

Finansieringsbudget

Under förutsättning att resultatförbättrande åtgärder under kapitel Budget 2020 genomförs samt ger beräknad ekonomisk effekt.

På grund av Region Jämtland Härjedalens ekonomiska läge tvingas regionen göra en skattehöjning, dels för att kunna stärka soliditeten successivt och klara likviditeten på kort sikt, dels för att snabba på omställningar och omstruktureringar som förutses kunna ge en kostnadseffektivare verksamhet. Ambitionen är att bara behöva låna till fastighetsinvesteringar när behov finns, men bedömningen är att inte behöva öka långfristiga skulder.

Skattesatsens föreslås höjas till 11,70 kronor från och med 2020, vilket är en skattehöjning med 50 öre. Den förslagna skattehöjningen beräknas ge ökade skatteintäkter med 139 miljoner kronor för 2020.

Tabell 6. Finansieringsbudget

Miljoner kronor	Utfall 2018	Prognos 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Tillförda medel					
Internt tillförda medel	-111,2	71,2	356,5	477,0	551,8
Förändring av kortfristiga placeringar	-72,8				
Förändring av övrigt rörelsekapital	38,1				
Minskning av långfristiga fordringar	0,0				
Ökning av långfristiga skulder	173,0	160,0	0,0	0,0	0,0
Summa tillförda medel	27,1	231,2	356,5	477,0	551,8
Använda medel					
Nettoinvesteringar	173,0	141,0	123,0	150,0	150,0
Köp av värdepapper till pensionsportföljen			130,0	170,0	170,0
Minskning av långfristiga skulder			73,0	100,0	100,0
Summa använda medel	173,0	141,0	326,0	420,0	420,0
Förändring likvida medel	-145,9	90,2	30,5	57,0	131,8
	2018	2019	2020	2021	2022
Internt tillförda medel miljoner kronor.					
Årets resultat	-248,5	-200,0	99,9	190,7	261,4
Avskrivningar	137,3	130,9	138,4	141,3	143,4
Ökning pensionsskuld inkl räntekostnader	0,0	140,3	118,2	145,1	146,9
Summa internt tillförda medel	-111,2	71,2	356,5	477,0	551,8
Summa internt tillförda medel	-111,2	71,2	356,5	477,0	551,8

Nationella satsningar, riktade statsbidrag

Förutom de generella statsbidragen som staten ger till kommuner och landsting genom utjämningsssystemet ger de även riktade statsbidrag. Riktade statsbidrag (specialdestinerade) är öronmärkta för ett visst ändamål vilket kräver en motprestation. De betalas inte ut med automatik utan måste sökas enligt särskilda rutiner, vilket innebär en ökad administration för kommuner och landsting. Satsningarna antas vara kostnadsneutrala och icke resultatpåverkande och tilldelas därför inte i budgetram, utan sänker Region Jämtland Härjedalens nettokostnad i resultatbudgeten (tabell 4). De ingår inte i finansieringen. På grund av osäkerhet kring riktade statsbidrag är prognostiserat belopp endast en plan för kommande år enligt försiktighetsprincipen och ett sökbart belopp som inte talar om eventuell tilldelning.

Angående förklaring till de olika riktade statsbidragen se bilaga 5.

Budgetramar för regionstyrelse och nämnder

I det här avsnittet redovisas hur Region Jämtland Härjedalens ekonomiska ramar fördelats mellan nämnder. Per 2019-01-01 infördes ny politisk organisation vilket förändrade ramfördelningen på nämndnivå.

Budgetramar

I tabell 7 beskrivs inprioriteringar där beslut tagits om införande som medför utökat uppdrag och därmed innebär tillfällig utökning av budgetram under ett eller ett visst antal år.

Tabell 7. Inprioriteringar

Nämnd (Mkr)	Objekt	Beslut	2020	2021	2022
Regionstyrelsen Regionstaben	Utvecklingsprogram COSMIC 2019–2023	RS/1222/2018	10	11	11
Regionstyrelsen Regionstaben	Kunskapsstyrning	RS/450/2019	5	5	5
Regionstyrelsen Regionstaben, Regionservice	Rivning BUP-huset	RS/561/2016	4	-	-
Regionala utvecklingsnämnden	Länstrafiken	RS/587/2018	4	4	4
Regionala utvecklingsnämnden	Utökad budgetram med 8 Mkr avseende Norrtåg, övrig kollektiv trafik 2020-2022.		8	8	8

Tabell 8. Budgetramar per nämnd samt finansiering

Budgetram (Mkr)	Budget 2019	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022
Regionstyrelsen	1 170,7	1 459,9	1 504,4	1 550,2
Hälso- och sjukvårdsnämnden	2 770,7	2 628,8	2 612,7	2 606,5
<i>Varav budgetramökning HS-nämnd, ingår i ovanstående rad</i>	<i>(3,2+214)</i>			
Regionala utvecklingsnämnden	324,5	338,6	347,0	354,9
Gemensam nämnd för samverkan inom drift och stöd, utveckling samt specialfunktioner	0,1	0,1	0,1	0,1
Gemensam nämnd för sammanhållen upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter	0,0	0,0	0,0	0,0
Revision	5,0	5,0	5,0	5,0
Patientnämnden	3,2	3,2	3,2	3,2
Förtroendevalda politiker	27,3	27,3	27,3	27,3
SUMMA BUDGETRAM	4 301,5	4 463,0	4 499,7	4 547,2
FINANSIERING				
Skatteintäkter	2 980,0	3 183,2	3 253,3	3 358,5
Generella statsbidrag	788,4	1 000,8	1 062,3	1 076,8
Läkemedelsbidrag	365,6	411,9	411,9	411,9
Finansiella intäkter	2,0	11,6	15,0	18,4
Finansiella kostnader	-48,5	-44,6	-52,1	-57,0
SUMMA FINANSIERING	4 087,5	4 562,9	4 690,4	4 808,6
RESULTAT	-214,0	99,9	190,7	261,4

Förändring budgetramar

Regionstyrelsen

Följande förändringar har gjorts i Regionstyrelsens budgetram:

Regionstab:

- Inprioriteringar avseende Utvecklingsprogram COSMIC 2019–2023 (RS/1222/2018) 10 Mkr år 2019–2020, 11 Mkr år 2021–2023, tillfällig förstärkning av budgetram.
- Utökat Utvecklingsanslag Regiondirektör (RS/1134/2018) med 5 Mkr tillfälligt 2019 kvarstår för planperioden 2020–2022.
- Inprioritering tillfälliga budgetmedel 5 Mkr år 2020–2022 avseende Kunskapsstyrning.
- Omdisponering Läkemedelsförsörjning egen regi (RS/1139/2017), 4,5 Mkr från Hälso- och sjukvårdsnämnden samt 1,5 tjänst klinisk apotekare enligt (RS/16/2020).
- Omdisponering Office 365 (RUN/628/2017) 1,025 Mkr från Regionala utvecklingsnämnden.
- Omdisponering Tolkkostnader (RS/251/2019), 2,5 Mkr samlas under flyktingsamordning från Hälso- och sjukvårdsnämnden.
- Omdisponering 1 tjänst avseende förbättringsledare från Regionstaben till Hälso- sjukvårdsnämnden, enligt RS/844/2019, samt 2 tjänster till upphandling från Hälso- sjukvårdsnämnden till Regionstaben.
- Interndebiteringen minskas ned och budget omdisponeras från Hälso- sjukvårdsnämnden, för bland annat Klienter och skrivare, Obstetrix med mer motsvarande 10,5 Mkr till Regionstabens budgetram.
- Omdisponering till följd av att Regionsservice (fd. Service inom Diagnostik, teknik och service) organiseras inom Regionstaben, Regionstyrelsen istället för inom Hälso- sjukvårdsnämnden, motsvarande 177,8 Mkr (exkl. inprioritering rivning BUP-huset).
- Inprioritering tillfälliga budgetmedel 4 Mkr år 2020 till Regionsservice för rivning av BUP-huset.
- Uppräkning enligt LPIK inkl. läkemedel

Vårdval:

- Vårdval räknas upp enligt LPIK exkl. läkemedel, med undantag för läkemedelsdelen som räknas upp enligt LPIK inkl. läkemedel.
- Ökad finansiering av nuvarande primärvårdsverksamheter i länet 45 Mkr år 2020–2022, medför ej ökad verksamhet.
- Hälsovalet, 5 miljoner kronor till riktad satsning på PTP-psykologer.
- 13 Mkr för bemanning ST-läkare permanentas i budgetram från och med år 2020 enligt tidigare inprioritering RS/258:12/2017.
- Generella statsbidrag som tillförts Vårdval år 2020 är 18,9 Mkr (avgiftsfri tandvård, avgiftsfri mammografi, sänkt högkostnadsskydd 85 år och äldre samt fria läkemedel barn, avgiftsfri cellprovning). Permanentas i budgetram och räknas upp då det är generella statsbidrag.
- Interndebitering för cellprovtagning och mammografi upphör och omdisponeras i budget -13,4 Mkr till Hälso- sjukvårdsnämnden.

Regionövergripande kostnader fd. område motsedda kostnader:

- Budgetramen justeras bland annat beroende på nya prognostiserade kostnader för pensioner, preliminära skatteunderlagsförändringar samt principiella förändringar. Budgetram motsvarande 12,3 Mkr omdisponeras från berörda nämnder för att kompensera för upphörandet av interndebitering av internränta. Uppräkning enligt LPIK inkl. läkemedel.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Följande förändringar har gjorts i Hälsö- och sjukvårdsnämndens budgetram:

- Hälsö- och sjukvårdsnämndens budgetram efter principiella förändringar uppgick för år 2019 till 2553,5 Mkr, plus kvarvarande uppräknings 3,2 Mkr totalt 2556,7 Mkr (budget i balans) vilket blir utgångspunkten för 2020 års budgetram.
- Utveckling RAKEL (RS/354/2018) 0,2 Mkr till akutområdet permanentas i budgetram.
- Omdisponering Läkemedelsförsörjning egen regi (RS/1139/2017), -4,5 Mkr till Regionstyrelsen samt 1,5 tjänst klinisk apotekare enligt (RS/16/2020).
- Omdisponering Tolkkostnader (RS/251/2019), -2,5 Mkr till Regionstyrelsen, samlas under flyktingsamordning.
- Omdisponering 1 tjänst avseende förbättringsledare från Regionstaben till Hälsö- sjukvårdsnämnden, enligt RS/844/2019, samt 2 tjänster till upphandling från Hälsö- sjukvårdsnämnden till Regionstaben.
- Interndebering 13,4 Mkr för cellprovtagning och mammografi upphör och omdisponeras från Vårdval, Regionstyrelsen.
- Omdisponering till följd av att Regionsservice (fd. Service inom Diagnostik, teknik och service) organiseras inom Regionstaben, Regionstyrelsen istället för inom Hälsö- sjukvårdsnämnden, motsvarande -177,8 Mkr (exkl. inprioritering rivning BUP-huset).
- Förändrat kostnadsutjämningsbidrag samt skattehöjningen ger en ökad budgetram på Hälsö- och sjukvårdsnämnden med 267,6 Mkr år 2020, varav 55 Mkr av dessa avser tillgänglighet, nära vård och digitalisering.
- I övrigt ingen uppräknings.

Regionala utvecklingsnämnden

Följande förändringar har gjorts i Regionala utvecklingsnämndens budgetram:

- Driftbidrag för Jamtli 0,5 Mkr permanentas i budgetram, RS/916/2018.
- Inprioritering Länstrafiken 4 Mkr för planperioden 2020-2022. Enligt beslut RF 2019-11-23 §132 överförs Länstrafiken till förvaltning från 1 Juli 2020 och organiseras under Regionala utvecklingsnämnden. Nuvarande totala budgetram för Regionala utvecklingsnämnden är exklusive anpassning till denna förändring.
- Utökad budgetram med 8 Mkr avseende Norrtåg, övrig kollektiv trafik 2020-2022.
- Budget för medfinansiering av Office 365 omdisponeras till Regionstaben, Regionstyrelsen, -1,025 Mkr, enligt RUN/628/2017.
- Till följd av upphörande av interndebering (RS/640/2019) har 0,2 Mkr omdisponerats till Regionala utvecklingsnämnden för företagshälsövård, budget för internränta har omdisponerats till regionövergripande kostnader inom Regionstyrelsen.
- Uppräknings enligt LPIK inkl. läkemedel.

Revision

Budgetram 5,0 Mkr år 2020-2022, ingen uppräknings.

Gemensam nämnd för samverkan inom drift och stöd...

Budgetram 0,1 Mkr tilldelas Gemensam nämnd för samverkan inom drift och stöd, utveckling samt specialistfunktioner enligt beslut om samfinansiering av tjänst tillsammans med övriga av nämndens parter (RF 2018-02-14 §36). I övrigt ingen uppräknings.

Patientnämnd

Budgetramen från och med 2019 inkluderar utökad uppdrag 256 tkr (riktat statsbidrag som blev generellt fr.o.m. år 2018) totalt budgetram 3,170 Mkr 2020-2022 enligt RS/1702/2018 §54. I övrigt ingen uppräknings.

Förtroendevalda politiker

Budgetramen från och med 2019 utökas med 2 Mkr till följd av ny politisk organisation per 2019-01-01 och inrättandet av hälso- och sjukvårdsnämnd, enligt RS/528/2018 §58 bör budgetramen därmed uppgå till 27,3 Mkr 2020-2022.

Enligt RF 2019-11-23 §132 kommer ett utskott för kollektivtrafikfrågor att inrättas från den 1 juli 2020 vilket inte har justerats i totala budgetramen för Förtroendevalda politiker.

I övrigt ingen uppräknings.

Övrigt till följd av upphörande av interndebitering (RS/640/2019)

- Budgetramar har justerats mellan Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden för interna mellanhanden som kommer att upphöra att debiteras från och med 2020-01-01.

Bilagor

Bilaga 1: Vision och värdegrund

Bilaga 2: Policyer och andra av fastställda styrdokument

Bilaga 3: Ekonomiska planeringsförutsättningar

Bilaga 4: Avgifter och taxor

Bilaga 5: Riktade statsbidrag - förklaringar

Bilaga 6: Ordlista och förkortningar

Bilaga 1: Vision och värdegrund

Region Jämtland Härjedalens verksamhet definieras ytterst av samhällsutvecklingen, regionens utmaningar och styrkor, det europeiska och nationella politiska sammanhanget och av organisationens uppdrag. Visionen **”En region att längta till och växa i”** har tagits fram efter en bred demokratisk process och ligger till grund för organisationens policyer och planer samt för den geografiska platsen Jämtland Härjedalen.

Region Jämtland Härjedalens statliga uppdrag styrs via lagstiftning och årliga villkorsbeslut. Ett krav är att utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling, vilket är den regionala utvecklingsstrategin (RUS) ”Jämtland Härjedalen 2030 Innovativt & Attraktivt”.

I RUS görs prioriteringar inom områden där förutsättningarna är goda för ett hållbart och expanderande näringsliv med stor hänsyn till resurseffektivitet, jämställdhet, mångfald, god folkhälsa och ungas möjligheter.

Region Jämtland Härjedalen ska arbeta för att uppfylla prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin – både genom att i länet samordna insatser för genomförandet och genom sina egna verksamheters agerande.

Region Jämtland Härjedalens verksamhetsmässigt mest omfattande uppdrag är hälso- och sjukvård. Det är en verksamhet som ska utmärkas av ett tydligt patientperspektiv, hög kvalitet och ett flexibelt arbetssätt för att skapa effektivitet och högt värde för patienten. Arbetssättet ska präglas av lean-filosofin där ständiga förbättringar är grunden för att korta ner ledtider och väntetider.

Region Jämtland Härjedalen har även en överenskommelse med kommunerna inom områdena EU och övergripande utveckling; Social välfärd och folkhälsa, Samhällsbyggnad och klimat; Arbetsmarknad och utbildning; Kurs och konferens.

Vägen till visionen

”En region att längta till och växa i” fokuserar på viktiga utmaningar som attraktivitet och tillväxt. Visionen har flera dimensioner – det handlar dels om att få fler människor att bo och arbeta i Jämtland och Härjedalen. Det handlar om att turism och företagsamhet ska öka. Men det handlar också om att de som väljer att bo i och besöka Jämtland och Härjedalen ska finna värden här som ökar möjligheten att kunna växa som människor.

Naturvärdena i Jämtland Härjedalen är välkända och har sedan länge ett stort attraktionsvärde.

För att närma oss visionen krävs att såväl Region Jämtland Härjedalen och andra organisationer och aktörer i Jämtland och Härjedalen aktivt visar på de styrkor som även finns inom andra områden till exempel forskning, utbildning och utveckling.

Medarbetare, organisation och plats ska präglas av välkomnande, handlingskraft och pålitlighet.

Organisationens och platsens kommunikation ska bidra till att både Region Jämtland Härjedalen som organisation och Jämtland Härjedalen som plats upplevs vara i rörelse framåt.

Värdegrund

”Regionen Jämtland Härjedalens medarbetare ska i dagliga möten och samtal handla med respekt för alla människors lika värde, visa förtroende för andra och utgå från en helhetssyn på regionen och de som regionen är till för.”

Det är Region Jämtland Härjedalens värdegrund.

Värdegrund, vision och kärnvärden kan ibland vara svåra att skilja från varandra.

Värdegrunden är bottenplattan för Region Jämtland Härjedalens verksamhet och skiljer inte i sak ut sig från annan offentlig verksamhets grundvärderingar. Det som skiljer Region Jämtland Härjedalen från andra regioner är visionen och kärnvärdena.

Visionen och kärnvärdena har sin utgångspunkt i värdegrunden och de olika delarna måste alltid följas åt och tala

samma språk. I marknadsföring av organisation och plats är det verksamhetens kärnvärden som kommuniceras.

Det är viktigt att alla medarbetare agerar utifrån gemensamma värderingar och ett gemensamt förhållningssätt – i det ingår såväl värdegrund som kärnvärden och vision. Det till grund för alla möten i vardagen och handlar om etik och moral och det ansvar som alla medarbetare har att värna om demokratin. Region Jämtland Härjedalens värdegrund bygger på de sex grundläggande principer som gäller för all offentlig verksamhet i Sverige.

- Demokrati - all offentlig makt i Sverige utgår från folket.
- Legalitet - den offentliga makten utövas genom lagarna.
- Objektivitet - alla ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet.
- Fri åsiktsbildning
- Respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.
- Effektivitet och service.

Respekt är den grundläggande värderingen. Det innebär att alla ska behandlas lika oavsett kön, ålder, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning, könsidentitet och könsuttryck - och att olika uppfattningar respekteras. Det skapar förtroende. Förtroende innebär ömsesidig tillit, och skapas genom ärlighet och respekt. Helhetssyn innebär att utgå från de som Region Jämtland Härjedalen är till för och se till hela människan och hennes behov samt till hela verksamhetens bästa.

När det gäller hälso- och sjukvården bygger Region Jämtland Härjedalens synsätt på människors lika värde, och på att resurserna satsas där behoven är störst. Det är ett solidariskt ansvar för att tillgodose behoven hos dem som inte själva förmår göra sig hörda samt att det inte är etiskt försvarbart att slösa.

Regionen Jämtland Härjedalens arbete präglas i allt större utsträckning av samverkan dels mellan enheter inom organisationen och dels med externa partners. Det förutsätter att skillnader i kultur och värderingar, som växt fram under lång tid, kan överbryggas och att det skapas en gemensam grund för att gå vidare.

Region Jämtland Härjedalen ska vara en tillgänglig samarbetspartner. För att uppnå lyckade resultat i många av de mål och värden Region Jämtland Härjedalen jobbar efter är regionen beroende av ett gott samarbete med andra organisationer.

Region Jämtland Härjedalen ska utveckla insatser som ger alla ökad möjlighet till insyn och delaktighet i organisationens verksamhet. Det är också viktigt att synliggöra demokratin inom de egna verksamheterna. I kommunikationen, både internt i organisationen och externt ska det tydligt framgå att Region Jämtland Härjedalen är en politiskt styrd organisation.

Med värdegrunden som utgångspunkt ska Region Jämtland Härjedalen ständigt arbeta för att ALLA alltid ska inkluderas – och alla betyder verkligen alla. För organisationens arbete med övergripande mål innebär det att kvinnors, mäns, flickors och pojkars samt utsatta grupper villkor, rättigheter, möjligheter och skyldigheter ska vara likvärdiga. Där är det också viktigt att tänka på att utsatta grupper kan vara olika och förändras över tid.

Bilaga 2: Styrdokument

Länsövergripande styrdokument

Vad gäller de länsövergripande dokumenten så har i många fall även andra aktörer, exempelvis länets kommuner, länsstyrelse och företrädare inom utbildningsområdet, näringslivet och så vidare varit delaktiga i processen att ta fram dokumentet. De dokument som tillkom innan Region Jämtland Härjedalen bildades 2015 och som fastställdes av regionförbundets styrelse gäller även Region Jämtland Härjedalen.

Dokument	Varaktighet	Dnr	Beslutad av
Jämtlands län helt uppkopplat Bredbandsstrategi för Jämtlands län - Mot år 2025	2020-2025	RS/273/2019	Regionfullmäktige
Folkhälsopolicy för Jämtlands län 2016-2019	2016-2019	RS/1461/2016	Regionfullmäktige 2016-10-19, § 142 Ny fastställs 2020
Fossilbränslefritt 2030 Jämtlands län (Energi- och klimatstrategi)	2020-2030	RS/595/2019	Regionfullmäktige 2019-10-16 § 113
Innovativt Jämtland Härjedalen 2025 (Innovationsstrategi)	2014-2025	RS/2011-121	Regionförbundets styrelse 2014-02-10, § 13 Ska ersättas av Program för smart specialisering enligt beslut i regionfullmäktige 2019-11-26 § 111
Jämtland Härjedalen 2030 Innovativt och attraktivt (Regional utvecklingsstrategi)	2014-2030	RS/2011-121	Regionförbundets styrelse 2013-12-16, § 159 <i>Reviderad ska fastställas under 2020</i>
Jämtlands läns ungdomsstrategi 2014-2020	2014-2020	RS/2011-2016	Regionförbundets styrelse 2014-10-05, § 120 Förnyas ej efter beslut i regionfullmäktige 2019-11-26 § 111 (RS/1781/2015)

Dokument	Varaktighet	Dnr	Beslutad av
Kulturplan för Region Jämtland Härjedalen 2019-2022	2019-2022	RUN/363/2017	Regionfullmäktige 2018-11-20, § 154
Länstransportplan 2018-2029 för Jämtlands län	2018-2029	RS/2160/2017	Regionfullmäktige 2018-11-20, § 151 och Länsstyrelsen
Mål för gemensam hälso - och sjukvårdspolitik i Jämtlands län 2014-2025	2014-2025	LS/726/2012	Landstingsfullmäktige och länets samtliga kommuner under 2014
Program för Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014-2020	2014-2020	RS/2013-851	Regeringen
Program för Europeiska socialfonden 2014-2020	2014-2020		Regeringen
Regional handlingsplan för europeiska socialfonden 2014-2020	2014-2020	RS/2014-405	Regionförbundets styrelse
Regional mat- och livsmedelsstrategi i Jämtland Härjedalen		RUN/294/2017	Regionfullmäktige 2018-06-20, § 93
Regional strategi för ökad inflyttning och förbättrad integration 2015-2020 (integrationsstrateg)	2015-2020	RS/99/2015	Regionfullmäktige 2015-02-11, § 19 Förnyas ej efter 2020 efter beslut i regionfullmäktige 2019-11-26 § 111 (RS/1781/2015)
Regionalt serviceprogram	2014-2020	300-4132-2013	Länsstyrelsen
Regionalt tillväxtprogram för Jämtlands län (RTP)	2015-2020	RS/2014-70	Regionförbundets styrelse 2014-10-06, § 120 Förnyas ej efter 2020 efter beslut i regionfullmäktige 2019-11-26 § 111 (RS/1781/2015)
Trafikförsörjningsprogram 2016-2020 (med reviderat mål 2020)	2016-2020	RS/102/2016	Regionfullmäktige 2018-12-11, § 181 Nytt under 2020

Policyer

Dokument	Dnr	Fastställt	Organ
Forsknings-, utvecklings- och innovationspolicy	RS/1532/2017	2018-06-20	Regionfullmäktige
Hjälpmedelspolicy för Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner	RS/455/2016	2017-02-14	Regionfullmäktige och länets kommuner
Informationssäkerhets- och dataskyddspolicy	RS/937/2018	2018-06-20	Regionfullmäktige
Kommunikationspolicy	RS/369/2016	2016-04-11	Regionfullmäktige
Konstpolicy	RS/1531/2010	2019-04-17	Regionfullmäktige
Kost- och nutritionspolicy	RS/457/2016	2016-10-19	Regionfullmäktige
Kvalitetspolicy	RS/103/2015	2015-04-14--15	Regionfullmäktige
Miljöpolicy	RS/1534/2017	2018-06-20	Regionfullmäktige
Personalpolitisk policy	LS/685/2010	2010-06-23	Landstingsstyrelsen <i>Ny under 2020</i>
Policy för fastighets- och lokalförsörjning	RS/1538/2017	2018-06-20	Regionfullmäktige
Policy om jämställdhet och jämlikhet	RS/1535/2017	2018-02-14	Regionfullmäktige
Sponsringspolicy för Region Jämtland Härjedalen	RS/248/2015	2016-04-11	Regionfullmäktige
Upphandlingspolicy	RS/1533/2017	2017-10-25	Regionfullmäktige
Varumärkespolicy	RS/1384/2015	2015-11-23--25	Regionfullmäktige

Långsiktiga utvecklingsplaner

LUP	Dnr	Fastställd i fullmäktige
Långsiktig utvecklingsplan för god ekonomisk hushållning 2015-2025	LS/1810/2013 RS/337/2015	2014-10-15 Reviderad version fastställd 2015-06-16—1. Beslut finns från regionstyrelsen 2019-05-29 om att inte revidera planen. Pågående åtgärder ska fullföljas.
Långsiktig utvecklingsplan för miljö	RS/63/2015	2015-06-16—17
Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal	RS/67/2015	2015-11-24—25
Långsiktig utvecklingsplan för psykisk ohälsa	RS/1437/2018	Plan ska utarbetas efter beslut i regionstyrelsen 2019-01-30

Andra styrande dokument

Dokument	Dnr	Fastställd	Beslutsorgan
Grafisk profil för Region Jämtland Härjedalen	RS/426/2015	2016-04-11	Regionfullmäktige
Modervarumärkesstrategi	RS/100/2015	2015-04-14--15	Regionfullmäktige
Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg	LS/1058/2011	2012-02-15	Landstingsfullmäktige
Planeringsförutsättningar för Region Jämtland Härjedalen 2019-2020	RS/518/2018	2018-05-30	Regionstyrelsen
Regionplan och budget 2020	RS/334/2019	2019-10-15	Regionfullmäktige
Regional kris- och katastrofmedicinsk beredskapsplan	RS/159/2019	2019-12-10	Regionstyrelsen
Regler för parkeringar	RS/1049/2018	2019-01-30	Regionstyrelsen Gällande avgifter för parkeringar beslutades av regionfullmäktige 2019-02-13

Dokument	Dnr	Fastställt	Beslutsorgan
Verksamhetsplaner för styrelse och nämnder 2020 - Regionstyrelsen - Hälso- och sjukvårdsnämnden - Regionala utvecklingsnämnden - Patientnämnden - Gemensam nämnd samordnad upphandling mm	RS/654/2019 HSN/1280/2019 RUN/70/2019 Fastställs jan 2020 GNU/11/2019	Respektive organ	Respektive organ
Reglemente avseende finansiering och skuldförvaltning samt förvaltning av likviditet och pensionsmedel	RS/783/2016	2016-06-14	Regionfullmäktige
Riktlinjer för företagsstöd	RS/913/2019	2016-06-14	Regionfullmäktige <i>Revideras under 2020</i>
Reglemente för intern kontroll vid Region Jämtland Härjedalen	RS/598/2018	2018-06-20	Regionfullmäktige
Reglemente för kulturpris och stipendier	RS/1109/2018	2018-10-09	Regionfullmäktige
Reglemente för stipendiet Företagsam skola Jämtlands län	LS/1138/2014	2014-11-25	Landstingsfullmäktige
Regler för planering och uppföljning enligt Region Jämtlands Härjedalens styrmodell	RS/101/2015	2017-06-21-22	Regionfullmäktige <i>Revideras under 2020</i>
Regler för Region Jämtland Härjedalen som ägare i bolag och medlem i föreningar	RS/451/2019	2019-11-26	Regionfullmäktige
Regler och villkor för bidrag till externa organisationer	RS/2156/2017	2017-11-28	Regionfullmäktige <i>Revideras under 2020</i>
Strategi för eSamhället	LS/1058/2011	2012-02-15	Landstingsfullmäktige

Bilaga 3: Ekonomiska Planeringsförutsättningar

Regionens ekonomiska läge

Region Jämtland Härjedalens ekonomiska läge är allvarligt. Prognos för år 2019 är efter augusti månad -230 miljoner kronor.

Rättigheten till hälso- och sjukvård är reglerad i lag. Vid årsskiftet 2015 trädde en ny patientlag i kraft som ger den enskilde patienten stora rättigheter till vård, samtidigt som landstingens möjligheter att begränsa vårdutbudet kraftigt begränsats. Regionens mål är att bedriva en kostnadseffektiv vård som är likvärdig med den som erbjuds i övriga landet.

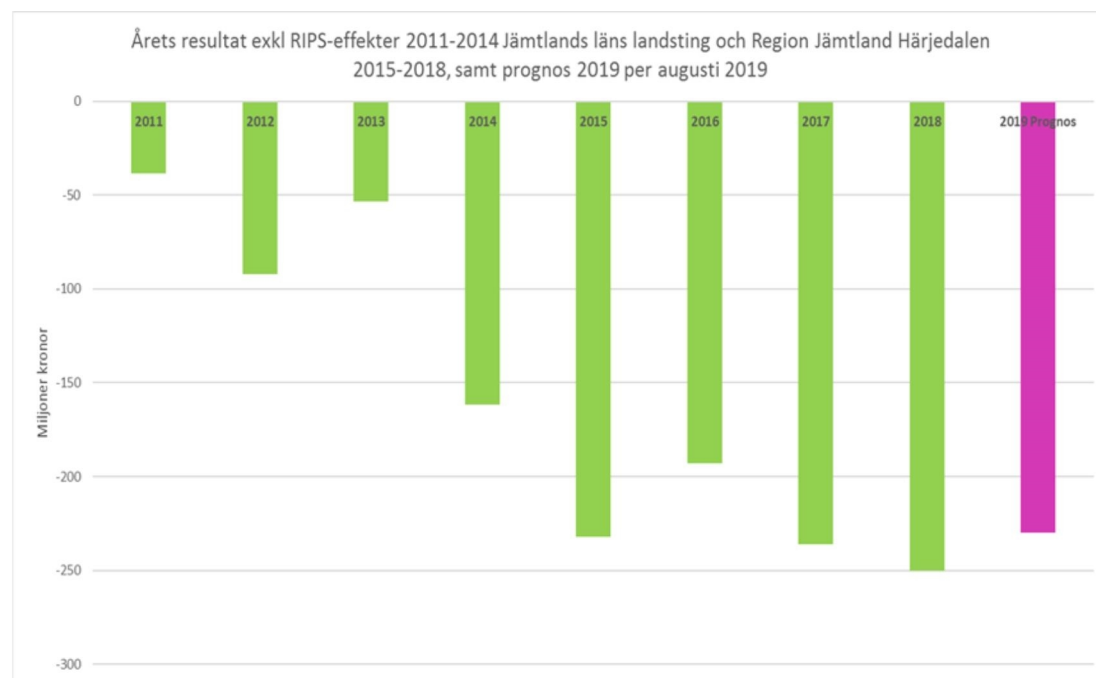
Anpassning till givna ramar är överordnat vid en eventuell målkonflikt med verksamhetens omfattning.

Regionens ekonomiska utveckling

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, genom att ha en budget i balans där intäkter överstiger kostnader. Om de redovisade kostnaderna överstiger intäkterna ett räkenskapsår ska det negativa resultatet och det egna kapitalet återställas inom tre år.

Region Jämtland Härjedalen befinner sig i en ekonomisk krissituation med ett balanserade underskott som beräknas vara ca 1,5 mdr kronor för 2019. Det kommer i praktiken vara omöjligt att återställa det balanserade underskottet på tre år, utan det kommer att ta fler år.

Figur 1. Jämtlands läns landsting resultat exkl. RIPS-effekter 2011–2014, Region Jämtland Härjedalen 2015–2018 samt prognos 2019 per augusti.

Den samhällsekonomiska utvecklingen

Både statistiska utfall och indikatorer överlag har pekat på en försvagad svensk konjunktur: SKL:s bedömning om inbromsande svensk BNP-tillväxt har hittills bekräftats. Sysselsättningen är ännu hög men tecken på en försvagad arbetsmarknadskonjunktur syns nu. I nuläget gör SKL endast små revideringar av prognoserna för real ekonomin i år och nästa år. Det förväntas dessa år låg BNP-tillväxt samt

vikande sysselsättning. En nedväxling i underliggande och real tillväxt för det kommunala skatteunderlaget dröjer dock till nästa år.

Framförallt är det vad som under sommaren har hänt i omvärlden och på finansiella marknader som SKL ser som mest betydelsefullt för Sverigeprognosen. En oförutsedd utveckling är den stora nedgång för statsobligationsräntor som synts globalt. Inte minst USA-räntor visar kraftiga nedgångar. Men fall, om än inte lika stora, har under samma period skett för långa tyska och svenska obligationer och marknadsräntorna har nu sjunkit under de historiska bottenrekord som nåddes år 2016.

Som följd av dels den stora nedgången för marknadsräntor, dels de sänkta förväntningarna på centralbankerna justerar SKL med denna prognos ned ränteprognoserna. Nedreviderade ränteantaganden medför att den beräknade KPI-inflationen kommande år blir lägre (än i tidigare prognoser). Prognosen för KPIF-inflationen (KPI med fast ränta) revideras dock endast marginellt denna gång. (Ekonominytt, SKL, Nr. 09/2019).

Tabell 9. Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
BNP*	2,4	2,5	1,3	1,1	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	2,1	2,4	0,9	-0,3	-0,3	0,4
Relativ arbetslöshet, procent	6,7	6,3	6,3	6,5	6,8	6,8
Timlön, Nationalräkenskaperna	2,5	2,2	2,9	3,1	3,2	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,3	2,5	2,7	3,1	3,2	3,3
Inflation, KPIF	2,0	2,1	1,8	1,9	1,8	2,0
Inflation, KPI	1,8	2,0	1,9	2,0	2,3	2,4

*Kalenderkorrigerad.

(Ur Ekonominytt, SKL, nr. 09/2019)

Befolkningsutveckling

I den befolkningsprognos som ligger till grund för beräkning av skatteunderlag och kommunalt utjämningsbidrag, har SKL använt sig av SCB:s befolkningsprognos från april 2019 för åren 2019-2070. I tabell 10 nedan visas prognosen.

Sveriges befolkning fortsätter att växa, men i en lägre takt än de senaste åren. Enligt framskrivningen kommer folkmängden att passera 11 miljoner år 2029, 12 miljoner i början av 2050-talet och 12,7 miljoner i slutet av framskrivningsperioden, år 2070. Allt fler lever till höga åldrar. Enligt SCB:s befolkningsframskrivning kommer de kvinnor som i år fyller 65 år i genomsnitt ha 23 år kvar att leva, medan männen har en något kortare tid kvar att leva, 21 år. Under en lång tid har fler invandrat än utvandrat. De senaste årens invandring har varit högre än någonsin men efter 2016 har antalet som flyttat till Sverige minskat. Under 2018 registrerades 132 600 invandrade personer. Bakom den minskade inflyttningen ligger framför allt en lägre invandring av personer som sökt skydd i Sverige. I framtiden förväntas både en högre invandring och en högre utvandring än vad den varit historiskt. Fortsatt antas fler invandrare än utvandrare. (Ekonominytt, SKL, nr. 07/2019).

Tabell 10. Befolkningssiffror för åren 2019–2022 SCB, samt egen prognos Jämtland Härjedalen

	2019	2020 Prognos	2021 Prognos	2022 Prognos
Rikets befolkning (1/11 året innan)	10 215 309	10 311 365	10 399 581	10 482 963
Årlig procentuell förändring riket		+1,009%	+1,008%	+1,008%
SCBs siffror för Jämtland Härjedalen	130 046	130 555	130 953	131 280
Region Jämtland Härjedalen, egna siffror	130 046	130 046	130 046	130 046
Årlig procentuell förändring Jämtland Härjedalen, egna siffror		+ - 0	+ - 0	+ - 0

I regel har SCB tidigare överskattat befolkningsstorleken när det gäller prognoser för Jämtland Härjedalen. För närvarande är det svårare än vanligt att prognostisera befolkningsutvecklingen. Den beror

på hur många asylsökande som kommer till länet och i vilken utsträckning de som beviljas uppehållstillstånd sedan stannar kvar i regionen. Av ovan angivna skäl har befolkningsprognosen sänkts, jämfört med SCB, vid beräkningen av Regionens generella statsbidrag. Befolkningen i länet förväntas ligga still under planperioden, vilket är betydligt mindre antal än i SCB:s prognos.

Skatteunderlagets utveckling

Skatteunderlagsprognosen bygger på den samhällsekonomiska utvecklingen. Trots att konjunkturuppgången medförde en aningen större ökning av arbetade timmar 2018 än året innan skedde en tydlig inbromsning av skatteunderlagstillväxten. Det beror till viss del på att löneökningarna avtog, men huvuddelen förklaras av en teknikalitet: att grundavdragen för personer som fyllt 65 år höjdes. Detta kompenseras regioner och kommuner för genom en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning. Skatteunderlagets underliggande ökningstakt, rensat för grundavdragshöjningen, var 2018 bara marginellt lägre än 2017.

SKL:s bedömning är att både den faktiska och underliggande ökningstakten fortsätter avta i år (2019). Orsaken är att sysselsättningen ökar långsammare. Nedväxlingen i timmar motverkas samtidigt bara till en mindre del av stigande löneökningstakt. Dessutom höjs grundavdragen ånyo för personer som fyllt 65 år (och kompenseras ånyo via en höjning av anslaget Kommunalekonomisk utjämning). Prognosen för nästa år är att högkonjunkturen går mot sitt slut, med ännu svagare sysselsättningsutveckling och en minskning av arbetade timmar som följd. Effekten på skatteunderlaget motverkas av att lönehöjningarna blir lite större liksom vissa sociala ersättningar samtidigt som grundavdragen endast ökar svagt. (Ekonominytt, SKL, nr. 09/2019).

Tabell 11. SKLs prognos för utvecklingen av skatteunderlaget

Utveckling av skatteunderlaget i procent	2018	2019	2020	2021	2022	2020-2022
Riket enl SKL	3,70	3,30	2,60	3,10	3,80	9,50
Jämtlands län enl SKL	2,72	2,21	2,40	2,04	2,37	6,81
Jämtlands län egen prognos	2,72	2,21	2,40	1,54	2,19	6,14

På grund av en låg genomsnittsinkomst i länet är skatteunderlaget per invånare bland de lägsta i landet. Skatteunderlaget för länet växer normalt i en långsammare takt än för riket som helhet, så ser det även ut i SKLs senaste skatteunderlagsprognos.

Löne- och prisförändring för regioner

Under föregående år var kostnadsökningarna för tjänstepensioner höga. Det beror främst på att kostnaden för den förmånsbestämda pensionen, som avser pensioner för höginkomsttagare ökade, vilket i sin tur beror på att inkomstdelarna över taket, (7,5 inkomstbasbelopp) ökade i regionerna. För dessa inkomstdelar svarar tjänstepensionen för hela pensionsförmånen och kostnaden blir därför betydande för arbetsgivaren. (Ekonominytt, SKL, nr. 07/2019).

Tabell 12. SKLs prognos för Landstingprisindex LPIK

Årlig procentuell förändring

	2019	2020	2021	2022	2023
LPIK inkl. läkemedel	2,4	2,5	2,5	2,3	2,6
– Timlön	2,9	3,2	3,2	3,3	3,4
– Socialavgifter	3,0	3,1	3,3	1,9	2,7
– Läkemedel	–0,7	–0,7	–0,7	–0,7	–0,7
– Förbrukning	2,6	2,5	2,5	2,7	2,7
LPIK exkl. läkemedel	2,8	3,0	3,0	2,8	3,0

SKL räknar framöver med fallande läkemedelspriser efter en tillfällig ökning 2016 och 2017. Notera att SKL här endast räknar med rena prisförändringar på befintligt sortiment inklusive generika. Här ingår alltså effekterna av statens överenskommelse med läkemedelsindustriföreningen (LIF), patentutgångar etc. Den eventuella merkostnaden för nya läkemedel ingår inte i dessa prismätningar. Att nya läkemedel ofta kostar mer antas spegla en förbättrad kvalitet och betraktas alltså inte som en prisförändring. (Ekonominytt, SKL, nr. 07/2019).

Finansnetto

Den största delen av de finansiella kostnaderna i planen för 2020–2022 avser räntekostnader på pensionsskulden. Skandia lämnar prognoser om den finansiella kostnaden för intjänandedelen på pensionsskulden för respektive år. Den finansiella kostnaden för pensioner består av ränte- och basbeloppsuppräknings.

Vid beräkningarna för ränteprognosen på finansiella kostnader avseende lån används antagandet att nuvarande skuldportfölj refinansieras med samma bindningstider, men med hänsyn till planerad nettoförändring av lånenivån. Om prognoserna gällande stigande marknadsräntor infrias, kommer de finansiella kostnaderna att stiga kraftigt under planperioden.

Pensionskostnader

Enligt prognos från pensionsadministratören Skandia beräknas pensionskostnaderna fortsätta att öka under kommande år. Beräkningarna bygger på förutsättningen att antalet anställda ska vara oförändrat framöver. Inga anställda antas avsluta eller påbörja anställningar med undantag för vid pensionering. Anställda som går i pension under prognosperioden ersätts beräkningsmässigt av en yngre person med liknande inkomstprofil.

Av pensionskostnaderna är det endast en mer begränsad del av kostnaderna som går att minska genom åtgärder. Den del som skulle kunna sänkas något, rör varje års intjänade individuella pension som sedan betalas ut i mars månad året därpå. Vid en neddragning av personal, minskar dessa kostnader. Även en mindre del av ökningen av pensionsskulden i balansräkningen går att påverka, eftersom pensionsskulden ökar i relation till den del av medarbetarnas lön som överstiger 7,5 basbelopp. Den största delen av skulden består dock av tidigare års intjänade förmånpensioner.

Bilaga 4: Avgifter

¹Öppenvård

Tabell 13. Enhetstaxa 300 kr

Vårdbesök oavsett vårdgivarkategori	300 kr
Gruppbesök och teambesök	300 kr
Besök via distansöverbryggande teknik ²	300 kr
Ambulansavgift (ingår inte i högkostnadsskyddet) (se kap. 2.6 avgiftshandboken)	300 kr
Nödvändig tandvård (relaterat till sjukdomsproblematik)	300 kr
Debitering uteblivna besök, även avgiftsfria (ingår inte i högkostnadsskyddet)	300 kr
Hälsoskolor, hela utbildningen	300 kr

Tabell 14. Undantag från enhetstaxa

Vårdbesök på jourtid och på akutmottagning	400 kr
Screening/riktade hälsokontroller (ingår inte i högkostnadsskyddet)	150 kr
Mammografi samt gynekologisk cellprovskontroll är avgiftsfritt.	
Receptförnyelse per telefon/elektroniskt	150 kr

Ingen avgift

- Barn och ungdomar under 18 år
- Inom Ungdomspsykiatriska mottagningen (UPM) och Ungdomsmottagningen är det avgiftsfritt för barn och ungdomar under 23 år (oförändrat).
- Besök för alla patienter inom barn- och ungdomspsykiatri och ungdomshabiteringen.
- All öppenvård för patienter över 85 år.
- Laboratoriemedicin p g a sjukdom.
- Röntgen, nuklearmedicin och fysiologen.
- MVC (mödrahälsovård).
- BVC (Barnvårdscentral).
- Remiss från mödra- eller barnhälsovård.
- Rådgivning preventivmedel, sterilisering och abort. Enligt lag är preventivmedel inom läkemedelsförmånerna kostnadsfria för unga under 21 år fr o m 1 januari 2017.
- Undersökning, vård och behandling som läkare bedömer minska risken för smittspridning och som ges inom landstingets hälso- och sjukvård eller av en läkare som får ersättning enligt lagen (1993:1651) om läkarvårds-ersättning eller enligt vårdavtal med landstinget är kostnadsfri för patienten om det är fråga om en allmänfarlig sjukdom.
- Häktade, anhållna, intagna på kriminalvårdsanstalt.

¹ För ytterligare information om avgifter hänvisas till Region Jämtland Härjedalens avgiftshandbok (RS/610/2016).

² Ytterligare information om avgifter vid distansbesök se detta regelverk:

<https://diariet.regionjh.se/diariet/files/9ea19552-a4c0-46f7-b805-a38db317c934.pdf>

- Värnpliktiga.
- Återbesök inom 5 dagar i de fall där antibiotika inte föreskrivits pga. luftvägsinfektion.
- Patient gipsas om på grund av svullnader (Om patient själv förstört gipset uttas patientavgift).
- För boende på äldreboende om konsultation sker på personalens initiativ och inte beror på patientens akuta sjukdom.
- Om vårdgivaren av någon anledning behöver kalla tillbaka patienten för kompletterande undersökning innan ställningstagande kan tas om första behandling.
- Återbesök inom 24 timmar p g a försämrat tillstånd (i den sjukdom som patienten behandlats för tidigare under samma dygn, inte vid planerade återbesök inom 24 timmar).
- SIP-möte.
- Dosettdelning.
- Egenprovtagning virtuella hälsorum (under en provotid på 2 år).
- Antabusdelning.
- Första besök i specialistvård efter akut remiss från primärvården.
- Öppenvårdsbesök (konsultbesök) för ineliggande.
- Studiepatienter.

Högekostnadsskydd öppenvård pga sjukdom

Högekostnadsskydd – tak för patientavgift under 12-månadersperiod (för högekostnadsgrundande avgifter)	1 150 kr
--	----------

Intyg och hälsokontroller – Gula Taxan

Avgifter för intyg och hälsokontroller är antingen fast avgift om 300 kr eller timtaxa enligt tabell nedan (för vissa intyg tillkommer moms):

Tabell 15. Timtaxa

Tid	Avgift exkl. moms (kr)	Avgift inkl. moms (kr)
15 min	250	313
30 min	500	625
45 min	750	938
60 min	1 000	1 250
Timtaxa	250 kr exkl. moms per påbörjad 15-minutersperiod. Lägsta avgift 500 kr,	

Vaccinationer

Avgift vid vaccination ska alltid tas ut med besöksavgift plus vaccinkostnad, även när vaccination ges i samband med annat vårdbesök där besöksavgift erläggs.

Exempel: Vårdbesök 300 kronor + vaccinationsbesök 300 kronor + kostnad för vaccinet. Om besöket enbart avser vaccination uttas 300 kronor + vaccinkostnad.

Vid resevaccination tillkommer en hanteringskostnad med 100 kronor per vaccin.

Tabell 16. Slutenvård – inlagd på sjukhus

0-17 år	0 kr
18 år och äldre	100 kr
Högekostnadsskydd, tak per 30-dagarsperiod	2400 kr

Tabell 17. Hjälpmedel

Besöksavgift	300 kr
Övriga hörselhjälpmedel, synhjälpmedel, ortopedtekniska hjälpmedel	Se avgifts-handbok
Övriga hjälpmedel via Hjälpmedelscentralen	Varierar

Sjukresor

Ersättning ges för billigaste färdssätt med hänsyn till patientens medicinska tillstånd.

Egenavgift	100 kr
Högekostnadsskydd, tak för egenavgift under 12-månadersperiod	1600 kr

Bilaga 5: Riktade statsbidrag – förklaringar

Många av överenskommelserna mellan SKL och Regeringen har nu bara beslutats för 2019.

Inför 2020 ser regeringen behov av att göra en analys av hur de olika reformerna på hälso- och sjukvårdsområdet bör utformas för att möjliggöra ett samlat grepp om, och effektivt genomförande av, de områden som lyfts fram i januariavtalet. Det gäller t.ex. omställningen till en god och nära vård, förbättrad tillgänglighet till vård för alla genom kortare väntetider och köer, stärkt kompetensförsörjning, insatser för att möta den ökade psykisk ohälsa samt en stärkt förlösning- och cancervård.

Inriktningen är att arbetet med överenskommelserna ska bli mer strategiskt och långsiktigt och bygga på en samsyn kring de utmaningar som hälso- och sjukvården står inför. Arbetet bör i ökad utsträckning utgå från regionala behov, förutsättningar och utmaningar för att ge kommuner och landsting bättre planeringsförutsättningar. I detta ingår att se över hur antalet överenskommelser kan minskas. Utvärdering och analys av vilka styrmedel som är mest ändamålsenliga beroende på insatsens karaktär ska ske löpande.

En strävan under de kommande åren är dessutom att stärka samverkan mellan landsting och kommuner i syfte att skapa en mer sammanhållen vård och omsorg.

Förutsättningar för vårdens medarbetare 41,2 mkr

Ersätter tidigare Professionsmiljarden och Personalmiljard

Överenskommelsens övergripande områden är:

- It-stöd och processer för förenklad administration och bättre tillgång till information för vårdens medarbetare.
- Smartare användning av medarbetarnas kompetens.
- Stöd till planering av långsiktig kompetensförsörjning.
- Utveckling av medarbetarnas arbetssituation – innefattar ledarskap, arbetsmiljö, rätt antal medarbetare samt insatser för att behålla och utveckla medarbetare.
- Utveckla vårdens verksamheter – innefattar förutsättningar för utvecklingsarbete, kapacitets- och produktionsplanering och verksamhetsstöd.

Det handlar övergripande om att öka medarbetarnas tid för patientnära insatser och utvecklingsarbete samt att stärka regionens och kommunernas planering av sitt kompetensbehov i syfte att utveckla vårdens verksamheter mot en god och nära vård.

Medlen får även användas till att stärka redan pågående satsningar eller bibehålla effekter av redan gjorda satsningar.

I likhet med tidigare överenskommelse ska privata verksamheter med offentlig finansiering kunna ta del av medlen inom överenskommelsen.

Till Region Jämtland Härjedalen fördelas 36,1 mkr till ovan beskriven verksamhet, men 5,1 miljoner är speciellt fördelade för att erbjuda möjlighet för sjuksköterskor att genomgå specialistutbildning. Sammantaget 41,2 mkr.

God och Nära vård (f.d Patientmiljard) 30,6 mkr

Överenskommelsen består av tre utvecklingsområden:

- Omställning till god och nära vård
- Förbättra och utveckla tillgängligheten i primärvården
- Patientkontrakt och andra sätt att främja samordning, samverkan och ökad delaktighet

Insatserna bör utgå från ett långsiktigt strategiskt arbete där kommuner och landsting samverkar inom länen för att uppnå målbilden för omställningen. Inom ramen för denna överenskommelse ges landstingen ett särskilt ansvar för att samverkan med kommunerna kommer tillstånd.

För att ta del av medlen inom de tre utvecklingsområdena ska respektive landsting, med stöd av SKL, lämna in en redovisning av genomförda insatser, kostnader och resultat inom de tre utvecklingsområdena

Landstingen ska vidare lämna in en nulägesrapport av var respektive landsting befinner sig i omställningen till en god och nära vård. I detta ingår bl.a. att beskriva hur landstingen arbetar med omställningen de möjligheter och utmaningar som har identifierats för att kunna genomföra omställningen. Tidigare framtagna underlag och beslut om t.ex. kompetensförsörjning, behov av utveckling av digitala verktyg, hur man synliggöra och omfördelar resurser, utvecklar nya arbetssätt och samverkansstrukturer kan användas.

Nulägesrapporten kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med att stödja och följa omställningsarbetet i respektive landsting samt för att gemensamt kunna utveckla 2020 års överenskommelse utifrån landstingens individuella förutsättningar och behov.

Landstingens redovisningar och nulägesrapporter ska ha inkommit till SKL senast den 1 oktober 2019 och Socialstyrelsen senast den 15 oktober 2019.

Kömiljard - Tillgänglighetssatsning 4,1 mkr eller mer

Av de totala medlen är 1600 miljoner kronor avsedda som stimulansmedel till regionerna. Av dessa fördelas 1280 miljoner kronor enligt en prestationsmodell och 320 miljoner kronor i relation till befolkningens mängden i respektive region (För RJH motsvarar det ca 4,1 mkr).

För att ta del av prestationsmedlen (1280 miljoner kronor) ska regionerna kunna påvisa en förbättring av andelen väntande inom 90 dagar för september, oktober och november 2019 jämfört med samma månader 2018, eller kunna visa att andelen som väntat högst 60 dagar uppgår till minst 71 procent.

För att ta del av de resterande medlen (320 miljoner kronor) ska regionerna lämna en nulägesrapport senast den 15 oktober 2019 samt ha rapporterat till väntetidsdatabasen alla årets månader med en svarsfrekvens om 95 procent.

För att åstadkomma en mer fullständig bild av patientens väntan på vård ska regionerna tillsammans med SKL utveckla uppföljningen av specialiserad vård i enlighet med den modell för uppföljning av primärvård som togs i drift i 1 januari 2019.

SKL ska från och med 1 januari 2020 tillhandahålla en fungerande testmiljö som regionerna kan börja rapportera in data till. Den 1 april 2020 den utvecklade uppföljningsmodellen för specialiserad vård vara klar för driftsättning, dvs kunna redovisa alla kontakter, som besök, återbesök, utredningar, operationer, behandlingar och åtgärder inom den specialiserade vården till väntetidsdatabasen. Detta innebär en markant förbättring jämfört med de data som redovisas i dag.

Parterna är överens om att det inför 2020 finns ett fortsatt behov av att samlat se över och utveckla arbetet med att långsiktigt förbättra tillgängligheten. Det inkluderar att uppdatera en målbild om vad som är att anse som god tillgänglighet ur ett patientperspektiv.

Förlossningsmiljarden 18,4 mkr +1,8 i ram

Fokus i satsningen är att stärka kompetensförsörjningen, däribland bemanningen, inom förlossningsvården samt att förbättra arbetsmiljön, 16,9 miljoner. I paketet ingår även en förstärkning av insatser i primärvården med särskild inriktning på socioekonomiskt utsatta områden, 1,5 miljoner. Pengarna får också användas för insatser inom neonatalvården, vården som ges tidigt födda.

Slutligen kompenseras regionerna med 1,8 mkr för avgiftsfri livmoderhalscancerscreening. (Detta ingår i ram för 2019)

Överenskommelsen gäller tidsperioden 2015-2019 och ska fortsätta till 2022.

Psykisk hälsa 14,8 mkr

Överenskommelsen bygger på tidigare överenskommelser och är en fortsättning av det långsiktiga arbete som stimulerats av staten och där SKL bidragit med utvecklingsstöd till kommuner och regioner

Överenskommelsen omfattar totalt 1 774 Mkr för att stimulera utvecklingen, vilket är en ökning med 360 Mkr jämfört med 2018. 1 734 Mkr fördelas till kommuner och regioner för att möjliggöra, enskilt eller i samverkan, fortsatt långsiktig hållbart utvecklingsarbete inom området. Stimulansmedlen fördelas enligt följande:

- 350 Mkr kronor fördelas till regionerna och 350 Mkr till kommunerna för fortsatt utvecklingsarbete utifrån målen i lokala och regionala handlingsplaner.
- 250 Mkr tillförs regionerna för insatser som syftar till att förebygga psykisk ohälsa hos barn och unga samt att säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa ska få tidig och effektiv vård och behandling.
- 380 Mkr tilldelas regionerna för att öka tillgängligheten och korta köerna till barn- och ungdomspsykiatri.
- 24 Mkr tilldelas regionerna för samordning och ytterligare initiativ för att öka brukarmedverkan i kommuner och regioner.
- 50 Mkr tilldelas regionerna för att förbättra tillgången till insatser för att motverka psykisk ohälsa hos gruppen asylsökande och nyanlända samt stärka arbetet med vård och behandling av PTSD hos målgruppen
- 200 Mkr tillförs kommuner och regioner på länsnivå för att stärka samverkan för personer som har behov av insatser från flera huvudmän, t.ex. placerade barn och unga, personer med samsjuklighet.
- 130 Mkr tillförs kommuner och regioner för fortsatt förstärkning av ungdomsmottagningarnas arbete, t.ex. utökning av ungdomsmottagningarnas öppettider, förstärka psykosocial kompetens, öka tillgängligheten för unga med psykisk ohälsa, riskbruk, missbruk och beroende.
- 40 Mkr avsätts till SKL för fortsatt utvecklingsstödjande arbete och administration samt för att fortsätta stödja utvecklingen av strukturen för kunskapsspridning och kunskapsutveckling.

Stimulansmedlen fördelas till kommuner och regioner utifrån en fördelningsnyckel, baserad på befolkningsunderlaget den 1 november 2018. Medlen utbetalas till regionerna och kommunerna under tredje kvartalet 2019.

Cancervård 4,3 mkr

Uppföljningar visar att även om 70 procent av alla cancerpatienter idag utreds enligt ett standardiserat vårdförlopp så får endast ca 45 procent av dessa vård inom maximala tidsgränser. Arbetet under 2019 kommer att fokusera på att nå målet 2020.

Utbetalning av medlen för arbetet med standardiserade vårdförlopp till landstingen sker i två omgångar varav den första i anslutning till att denna överenskommelse beslutas. Den andra utbetalningen sker i slutet av 2019. För att få ta del av den andra utbetalningen av stimulansmedlen för 2019 ska landstingen

- redogöra för hur de fortsätter att arbeta med införda standardiserade vårdförlopp
- redovisa nuläget per standardiserade vårdförlopp, i relation till målet för 2020
- redovisa hur enkäten för att mäta patienternas upplevelser av cancervården (PREM) har använts under 2019
- analysera och redovisa vilka eventuella förändringar de ser att de kommer att behöva göra avseende t.ex. infrastruktursatsningar och kompetensförstärkning för att kunna nå upp till målet 2020 för varje standardiserat vårdförlopp
- redovisa hur man har arbetat med kvalitetssäkring av data.

Respektive RCC skickar samlat in landstingens redovisningar avseende arbetet med standardiserade vårdförlopp till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 november 2019.

Standardiserade vårdförlopp – Jämlik och effektiv vård med god kvalitet 0,7 mkr

SKL och staten har tecknat en ettårig överenskommelse, men inriktningen är på en satsning för perioden 2019-2021. Överenskommelsen syftar till att standardiserade vårdförlopp ska tas fram och kunna omfatta en hel vårdkedja, inklusive utredning, uppföljning och rehabilitering. Till att börja med ska standardiserade vårdförlopp tas fram inom minst fem nya sjukdomsområden och implementeras i vården 2020.

Standardiserade vårdförlopp ska:

- kunna inbegripa flera specialiteter
- kunna starta i primärvården och vid behov innefatta kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänstinsatser
- kunna innefatta patienter med komplexa och långvariga sjukdomar
- utgå från nationella vårdprogram som finns eller utarbetas
- utformas så att de kan följas i de regionernas nya digitala vårdstöd.

Under 2020 tar kunskapsorganisationen fram nya vårdförlopp inom ytterligare sjukdomsområden för implementeringen 2021. De standardiserade vårdförloppen kommer införas succesivt och implementeringen ska öka kommande år.

Patientkontrakt kommer att vara en central del i arbetet med standardiserade vårdförlopp inom nya områden. Med patientkontrakt menas en sammanhållen plan mellan patienten och dess samtliga vårdkontakter om vem som ska göra vad, hur och när det ska göras.

Barnhälsovård 1,2 mkr

Överenskommelsen är en fortsättning av det arbete som skedde 2018, och handlar om att öka tillgängligheten i barnhälsovården och nå ut mer till familjer med större behov. En viktig del av satsningen handlar om samverkan mellan barnhälsovård, förebyggande socialtjänst och tandvård.

Fokus ligger på:

- Ökad tillgänglighet för grupper som har eller riskerar att få sämre hälsa och tandhälsa, genom utökade hembesök eller annan uppsökande verksamhet
- Ökad samverkan mellan BVC, socialtjänst och vårdgivare inom tandvården, för barnets bästa

En del i satsningen handlar också om att nå ut till grupper med lägre vaccinationstäckning

Civilberedskapsplanering 1,3 mkr

Parterna är överens om att landstingen ska använda bidraget för att:

1. fortsätta delta i planeringen av totalförsvaret på lokal, regional och nationell nivå. I detta ingår att samverka med aktörer som Socialstyrelsen, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, länsstyrelser, kommuner och andra berörda myndigheter.
2. fortsätta och fördjupa kartläggning och analys av traumakedjan syftande till en förmågehöjning vid stort skadeutfall,
3. fortsätta kartläggningen av vilka delar av den egna hälso- och sjukvården som mest berörs av den återupptagna planeringen för civilt försvar, göra bedömningar av i vad mån verksamheterna kan behöva anpassas för att möta de krav som ställs inom ramen för det civila försvaret och identifiera vilka insatser som bedöms vara mest prioriterade, samt
4. påbörja kartläggning av hur den normala försörjningen av läkemedel, medicinteknik och blod i slutenvården skulle behöva anpassas för att möta behoven under höjd beredskap.

Enkelt, enhetlig och säkert klagomålssystem 0,090 mkr

Regeringen avsätter under 2019 totalt 9 000 000 kronor för ett enkelt, enhetligt och säkert klagomålssystem. Av dessa medel ska 7 500 000 kronor avsättas till landstingen och resterande del får SKL använda.

Sällsynta diagnoser (ev kan något avse Rett Center)

Regeringen avsätter totalt 10 000 000 kronor inom ramen för denna överenskommelse till området sällsynta diagnoser. Medlen ska användas till att skapa ökade förutsättningar för en god, jämlik och tillgänglig vård med patienten i centrum. Av dessa ska 6 000 000 kronor tilldelas landets medicinska centrum för sällsynta diagnoser.

Sjukskrivnings-rehabprocessen 14,8 mkr

Sedan 2006 har SKL och regeringen ingått ett antal överenskommelser för att stimulera hälso- och sjukvården till att ge sjukskrivningsfrågorna ökad prioritet och för att utveckla sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen i de olika landstingen/regionerna.

Under år 2018 signalerade Staten och SKL att det året skulle vara det sista året med en statlig överenskommelse inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsområdet. Ett lagförslag presenterades innan sommaren 2018 som angav att koordineringsuppdraget från och med år 2019 skulle bli ett lagreglerat åtagande för landstingen, inskrivet i Hälso- och sjukvårdslagen. Som en följd av det parlamentariska läget efter valet sköts det utarbetade lagförslaget på framtiden i avvaktan på ny regering.

För att inte tappa tempo i arbetet med sjukskrivningsprocess och arbetsinriktad rehabilitering tecknade SKL och regeringen i december en ny överenskommelse för år 2019. Överenskommelsen liknar i allt väsentligt den överenskommelse som gällde för åren 2017–2018. Som en följd av tecknandet av den nya överenskommelsen mellan staten och SKL har ett reviderat budgetförslag utarbetats inom Region Jämtland Härjedalen. Jämfört med den tidigare beslutade budgeten har 6 miljoner kronor tillskjutits för riktade insatser i primärvård. Målgruppen är patienter med psykisk ohälsa och långvarig smärta.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i februari-19 om denna fördelning av statsbidraget

Tabell 18 Reviderad budget 2019 Sjukskrivningsprocessen och LUP psykisk ohälsa

Intäkter från staten - antagen ersättning	14 000 000
Ersättning för administration av Försäkringsmedicinska utredningar (annan överenskommelse)	750 000
	14 750 000
Rehabkoordinatorer Primärvård 5,4 årsarbetare	-3 100 000
Rehabkoordinatorer Specialiserad vård inkl psyk 1,5 årsarbetare	-850 000
Försäkringsmedicin, ersättning läkartid	-1 200 000
Utbildnings- och utvecklingsinsatser (inkl läkarutb)	-200 000
Administration Försäkringsmedicinska utredningar	-450 000
Operativt processtöd 1,0 årsarbetare	-600 000
Processledning LUP sjukskrivning inkl LUP psykisk ohälsa	-600 000
Riktade insatser till patienter med psykisk ohälsa och långvarig smärta (ffa inom primärvård)	-6000 000
	-13 000 000
Kvarstående medel	1 750 000

Välfärds miljard – flykting 16,0 mkr

Till regionerna fördelas 600 mkr utifrån det specifika asyl- och flyktingmottagande i länet. 2,1 miljarder fördelas utifrån länets befolkning. Denna del finns i det generella statsbidraget. Fördelningen utifrån flyktingvariablerna görs utifrån antal inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem vid en given tidpunkt (31/8 2019), samt länets sammanlagda flyktingmottagande 2015- 31/8 2019.

Jämtland	PROGNOS 1 2020
Antal i länet	
Asylsökande	746
Mottagna 2015-2019	3 890
Summa	4 636
Totalt belopp enligt flyktingvariabler	600 000 000
Totalt antal "mottagna" i riket	297 413
Länets antal	4 636
Länets andel av riket	1,56%
Belopp regionen	9 352 651
Totalt belopp enligt befolkningsfördelning	2 100 000 000
Länets andel av befolkningen	1,27%
Belopp regionen	26 733 963
TOTALT BELOPP ÅR 2020	36 086 614
BELOPP PER INVÅNARE	275
RANG PER INVÅNARE (1 mest, 20 minst)	7
BELOPP ENLIGT UTFALL 2019	36 171 636
DIFFERENS 2020-2019	-85 023

OBS År 2021 ingår hela anslagsposten, 3 mdr, i det generella statsbidraget och fördelas därmed lika i kr/invånare. Beloppet ingår i sin helhet i SKL:s länsvisa beräkningar av skatter och bidrag

Särskilt sökbara statsbidrag

Utöver ovanstående stora riktade statsbidrag finns också ett antal mindre statsbidrag:

Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och till åtgärder för att stödja användningen av finska, meänkieli och samiska.

Region JH får enligt denna förordning 0,250 mkr per år

Våld i nära relationer 0,952 mkr

Socialstyrelsen har utlyst medel för ansökan som RJH ansökte om i januari.

Syftet med utvecklingsmedlen är att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer, stödet till våldsutsatta kvinnor och barn, barn som har bevittnat våld samt arbetet med våldsutövare.

Nu i juni har ytterligare en utlysning skett. Medlen får fördelas i enlighet med nu gällande uppdrag, inklusive insatser för sexualbrottsutsatta, könstypade kvinnor och flickor och personer i prostitution. Ansökan senast 1 oktober 2019. Medlen avser bara 2019. Samma summa möjlig att få dvs max 952 000 kr.

Tolktjänst i arbetslivet 0,210 mkr

Socialstyrelsen har utlyst medel för ansökan.

Syftet med statsbidraget är att genom att öka möjligheterna till tolktjänst i arbetslivet stärka förutsättningarna på arbetsmarknaden för kvinnor och män som är döva, dövblinda eller har nedsatt hörsel.

Rekvisition av statsbidrag ska ha kommit in senast den 30 september 2019, endast en rekvisition per landsting.

Landstingen kan rekvirera högst det belopp som framgår av fördelningsnyckeln, vilket för RJH innebär 210 000 kr.

Kunskap hbtq 0,045 mkr

Socialstyrelsen utlyste i början av året medel med syfte att kommuner och landsting kan ansöka om statsbidrag för att genomföra utbildningsinsatser som inom det egna verksamhetsområdet ökar kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation. RJH sökte och beviljades 45 000 kr för 2019.

Utrustning döva 0,188 mkr

Socialstyrelsen hanterar ett statsbidrag med syftet att stimulera landstingen att tillhandahålla utrustning för elektronisk kommunikation till döva eller gravt hörselskadade personer och personer med dövblindhet, talskada eller språkstörning. Bidraget kan inte sökas utan Socialstyrelsen fördelar statsbidraget till samtliga landsting eller motsvarande för 2019 enligt en särskild beräkningsmodell. Samtliga beslut är skickade. Region Jämtland Härjedalens summa är 188 000 kr.

Psykisk ohälsa levnadsvanor 0,700 mkr

Socialstyrelsen utlyste möjlighet att ansöka om medel med syftet att förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor hos patienter med psykisk ohälsa i primärvården. Summan för RJH var bestämd till 700 000 kr. Det kommer att vara möjligt för landstingen att få expertstöd från Socialstyrelsen för att genomföra utvecklingsarbetet. Socialstyrelsen kommer till exempel kunna bidra med:

- kunskap om de nationella riktlinjerna för prevention och behandling vid ohälsosamma levnadsvanor
- underlag till stöd för styrning och ledning för arbetet med levnadsvanor
- stöd till metodik för förbättringsarbete.

Regiondrivna primärvården har sökt och fått de 700 000 kronorna beviljade.

Mycket svårt att sätta in siffror i kommande år eftersom alla överenskommelser är ett-åriga.

Överenskommelser SKL och Regeringen	2019	2020	2021	2022
Förutsätt. vårdens medarbetare (f.d Professionsmiljarden + Personalmiljard)	41,2 mkr			
God och Nära vård (f.d Patientmiljard)	30,6 mkr			
Välfärdsmiljard – flykting	16,0 mkr			
Förlossningsvård och kvinnors hälsa	16,9+1,5 = 18,4 mkr +1,8 i ram	18,4	18,4	18,4
Psykisk hälsa	14,8 mkr			
Cancervård	4,3 mkr			
SVF utanför cancer = NY	0,7 mkr	1,4	2,8	
Barnhälsovård	1,2 mkr			
Civilberedskapsplanering	1,3 mkr			
Sjukskrivn.-rehabprocessen	14,8 mkr	0	0	0
Kömiljard tillgänglighet	4,1 mkr			
Andra sökbara nationella satsningar				
Våld i nära relationer	0,952 mkr			
Nationella minoriteter	0,250 mkr			
Psykisk ohälsa levnadsvanor	0,700 mkr			
Tolktjänst i arbetslivet	0,210 mkr			
Kunskap hbtq	0,045 mkr			
Utrustning döva	0,188 mkr			
TOTALT	151,445 mkr			

20

Förändringar i styrmodell inför
verksamhetsplanering 2021

RS/101/2015

2020-01-02

Sekretariatet

Sandra Hedman

Tfn:

E-post: sandra.hedman@regionjh.se

RS/101/2015

Förändringar i styrmodell inför verksamhetsplanering 2021

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige fastställer regler för Region Jämtland Härjedalens styrmodell. Den senaste versionen av reglerna fastställdes i juni 2019, § 172. Regionstyrelsen har enligt beslut av fullmäktige i februari 2018, § 29, i uppdrag att se över reglerna utifrån den nya politiska organisationen. Arbete pågår och reviderade regler kommer att tas upp i regionfullmäktige i april 2020. Men för att inte planeringsarbetet inför 2021 ska avstannas i väntan på nya regler bör det redan nu tas beslut om de förändringar som påverkar tidplanen för arbetet.

Region Jämtland Härjedalens styrmodell är gemensam för regionens samtliga verksamhet och politiska organisation. I nuvarande regler om styrmodellen finns bland annat en beskrivning av vilka styrdokument som ska finnas, vad de ska innehålla, hur arbetsprocessen med dokumenten ska se ut och när i tid de fastställas. Det finns också en beskrivning av arbetet med budget och hur mål, verksamhet, resultat och ekonomi ska följas upp.

Under 2019 har arbete pågått med att se över reglerna. Planen var att reglerna skulle vara klara till fullmäktige i februari 2020 men en rad omständigheter under hösten har gjort att arbetet förskjutits. Pågående arbete med resultatförbättrande åtgärder och ekonomiska förutsättningar är viktiga ingångsvärden för hur planering och uppföljning ska struktureras. Under 2019 infördes också Stratsys som är ett administrativt IT-stöd för planering och uppföljning. Syftet med Stratsys är att förenkla arbetet och skapa en tydligare styrkedja så att politiska mål ger resultat i verksamheten på ett bättre sätt. Arbetet har bland annat bestått i att skapa lämpliga arbetssätt och en gemensam struktur i systemet. Systemet har använts skarpt för uppföljning per augusti och planering 2020. Många lärdomar har tagits av det och arbetet fortsätter med att bygga upp fungerande rutiner och tillämpningar så att de ska stämma överens med styrmodellen. Sammantaget har det också konstaterats att det behövs en tydligare beskrivning om hur Region Jämtland Härjedalen ska arbeta med ledning och styrning, på alla nivåer och hur budgetarbetet, målprocessen och uppföljning bättre ska höra ihop.

Ett förslag till övergripande tidplan för verksamhetsplanering 2021 har upprättats. Förslaget bygger på de diskussioner som förts under hösten om reviderade regler

och förändrad styrmodell. Enligt nuvarande regler ska det finnas en regionplan och en finansplan och att de dokumenten ska tas i juni. Redan inför 2019 beslutades att de två dokumenten skulle föras ihop. Den ordningen föreslås ska vara permanent. Den senaste regionplanen togs i oktober. Även det föreslås ska vara permanent. Skälet till det är att det då går att använda analyser och uppföljning av årsbokslutet på ett mycket bättre sätt. Dessutom är det många ekonomiska ingångsvärden som blir kända först under sommar och höst som kan arbetas in. Regionstyrelse och nämnder föreslås inkomma med inspel senast till april. Ett beslut om regionplan i oktober innebär att styrelsen och nämnderna kan besluta om sina verksamhetsplaner tidigast i november och att verksamheten i sin tur kan besluta om sina planer i december.

I de av regionstyrelsen fastställda sammanträdestiderna för 2020 finns tider för en med regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden gemensam budgetdag den 26 februari och en gemensam planeringsdag den 18 november. Utifrån att regionplan föreslås ska beslutas i oktober ligger datumen fel i tid. Budgetdagen i februari föreslås flyttas fram till i juni. Dagen om planeringsförutsättningar i november kan strykas.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Övergripande tidsplan för verksamhetsplanering 2021 fastställs.

I tjänsten

Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Regionstyrelsen och samtliga nämnder, Förvaltningsområdeschefer, ekonomidirektör, enhetschef sekretariatet.

Sekretariatet
Sandra Hedman
Tfn:
E-post: sandra.hedman@regionjh.se

2020-01-02

RS/101/2015

Tidsplan för verksamhetsplanering 2021

	Regionplan	Styrelsen och nämnderna
Januari	Analysperiod och fastställande av detaljerade tidsplaner för arbete med alla planer	
Feb/Mars		Gemensam dialog (ledningsgrupper med respektive nämnd/styrelse inom ordinarie möten) om uppföljning och fördjupad analys av måluppfyllelse och ekonomiskt resultat mm, behov av särskilda satsningar.
April		Beslut om inspel till regionplan i respektive organ
Maj		
Juni	Budgetdag 5 juni Arbete med plan	Budgetdag 5 juni Summering av förutsättningar, gemensamma mål och budgetramar (regionråd och förvaltningsområdeschefer).
Augusti		Arbete med planer
September	29-30/9 Beslut regionstyrelse	
Oktober	19-20/10 Beslut fullmäktige	Informationsärende om verksamhetsplan i respektive organ
November		Beslut om verksamhetsplaner i respektive organ
December		Beslut om aktiviteter på områdes- och avdelningsnivå.

21

Reviderade regler för investeringar

RS/558/2015

2020-01-10

Sekretariatet
Sandra Hedman
Tfn: 063-147509
E-post: sandra.hedman@regionjh.se

RS/558/2015

Reviderade regler för investeringar

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige fastställde den 16-17 juni 2015, § 91, regler för investeringar. Reglerna har sedan dess reviderats och den senaste versionen fastställdes av regionfullmäktige den 13 februari 2019, § 20. Reglerna har nu setts över och justerats. Regionstyrelsen behandlade förslaget på sitt möte den 5-6 november 2019, § 185, men ärendet återremitterade utifrån att förtydligande skulle göras i vissa avsnitt.

En ny översyn har nu genomförts och reglerna har omarbetats ytterligare. Syftet har varit att göra reglerna tydligare och hålla innehållet på en övergripande nivå. Reglerna kommer senare att kompletteras med tillämpningsanvisningar som ska beskriva det interna arbetet med investeringar.

En större förändring som gjorts i nuvarande regler mot tidigare fastställda versioner är att regionfullmäktige beslutar om den totala investeringsramen för de närmaste åren. Regionstyrelsen fastställer årligen investeringsbudgeten på objektsnivå, inklusive pott för akuta investeringar, och ansvarar för hela regionens investeringar. Eventuella omdisponeringar av objekt beslutas av regionstyrelsen. Nyinvesteringar ska godkännas av nämnd innan fastställande av regionstyrelsen.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderade regler för investeringar fastställs..

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Peter Rönnholm
Ekonomidirektör

Utdrag till

Ekonomidirektör
Ekonomistrateg

Regler för investeringar i Region Jämtland Härjedalen

Version: 2

Beslutsinstans: Regionfullmäktige

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av
1	2015-04-20	Nyutgåva	Regionfullmäktige 2015-06-16—17, § 153
1.1	2018-12-06	Revidering av regler. Bland annat ändrad beslutsordning för investeringar per objekt.	Regionfullmäktige 2019-02-12--13, § 20
1.2	2019-01-30	Ändring och tillägg i punkt 2.2 efter beslut i styrelsen § 20	Regionfullmäktige 2019-02-12--13, § 20
2	2020-01-01	Revidering av regler för investeringar	Regionfullmäktige 2020-02-11--12, § XX

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INRIKTNING	4
1.1	Förutsättningar	4
1.2	Självfinansieringsgrad.....	4
2	HANTERING	4
2.1	Beslut.....	4
2.2	Investeringsplan	4
2.3	Reinvesteringar.....	5
2.4	Nyinvesteringar.....	5
2.5	Akuta investeringar	5
3	LEASING	5

1 INRIKTNING

1.1 Förutsättningar

En investering är en utgift för en materiell eller immateriell tillgång med minst ett prisbasbelopp exklusive moms och har en livslängd på minst tre år, därefter belastar avskrivningar resultatet fördelat på antal år. Investeringar kan indelas i re- respektive nyinvestering.

Det ska finnas ett investeringsråd som hanterar och prioriterar Region Jämtland Härjedalens samtliga fastighetsinvesteringar, investeringar i maskiner och inventarier och IT-investeringar (IT-system kan betraktas både som investering och driftkostnad.

Beviljad investering gäller för beslutat budgetår och utgår normalt sett ur investeringsbudgeten om investeringen inte påbörjats under budgetåret. Efter godkännande från investeringsrådet och fastställande av regionstyrelsen kan beviljad investering ombudgeteras till kommande budgetår.

1.2 Självffinansieringsgrad

Självffinansieringsgrad definieras enligt: Årets resultat plus Årets avskrivningar dividerat med Årets investeringar minus Försäljning av anläggningstillgångar.

En hög självfinansieringsgrad är önskvärd för att undvika lån och därmed räntekostnader. Fastighetsinvesteringar och stora teknikinvesteringar kan dock om möjligt finansieras med lån.

2 HANTERING

2.1 Beslut

Regionfullmäktige fastställer varje år en investeringsram för de kommande tre åren i regionplan och budget. Regionstyrelsen fastställer årligen investeringsbudgeten på objektsnivå, inklusive pott för akuta investeringar, och ansvarar för hela regionens investeringar. Eventuella omDispositioneringar av objekt inom investeringsbudgetens totalram beslutas av regionstyrelsen. Nyinvesteringar ska godkännas av nämnd innan fastställande av regionstyrelsen.

Samtliga investeringsbeslut ska baseras på ett beslutsunderlag från den som äskar investeringen. Beslutsunderlag avseende nyinvesteringar ska innehålla en verksamhetsanalys, konsekvensanalys och investeringskalkyl som visar hur driftbudget påverkas. En investering får inte leda till en merkostnad för annan part utan dialog och säkerställande av total finansiering.

2.2 Investeringsplan

Investeringsplaner skickas till inköps- och upphandlingsenheten i god tid före budgetåret. Avvikelse från investeringsplan för genomförandet av inköpen ska anges vid tertiärrapport i april, och vid

delårsbokslut i augusti. Belopp ska säkras innan investering genomförs. Utrustningsinventarier anses påbörjade när ett upphandlingsuppdrag kommit inköps- och upphandlingsenheten tillhanda senast augustimånad under budgetåret och för fastighetsinvesteringar när igångsättningstillstånd skrivits.

2.3 Reinvesteringar

Reinvesteringar avser ersättningsinvestering där maskiner och inventarier eller ombyggnationer bibehåller samma nytta som tidigare, men det kan även innebära en uppdatering till dagens tekniska standard.

2.4 Nyinvesteringar

Nyinvesteringar avser investering som bidrar till ny eller bättre funktionalitet och att verksamheten radikalt effektiviseras samt resulterar i påtagliga kvalitativa och/eller ekonomiska fördelar. En nyinvestering blir till skillnad från en reinvestering en utökning av regionens anläggningstillgångar. För att en nyinvestering ska bli aktuell måste den bidra till effektivisering som resulterar i lägre kostnad, högre kapacitet och/eller avsevärt högre kvalitet/säkerhet.

2.5 Akuta investeringar

Reinvesteringar av oförutsedd karaktär som föregåtts av haveri ska normalt sett inte inträffa om investeringsplaner är i fas. Om akut investeringsbehov ändå uppstår ska det alltid bedömas av investeringsrådet.

3 LEASING

Samtliga leasingavtal (exklusive personbilar) ska hanteras av investeringsrådet och beslutas av regionstyrelsen.

Region Jämtland Härjedalen ska undvika avtal om såväl operationell som finansiell leasing.

22

Justering av tandvårdstaxan 2020

RS/623/2019

2020-01-14

Sekretariatet

Charlotte Funseth

Tfn: 063-14 75 51

E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

RS/623/2019

Justering av tandvårdstaxan 2020

Ärendebeskrivning

Regionfullmäktige beslutade i februari 2019, § 18, att justera prislistan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2019-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs, Tandvård och Läkemedelsverket, referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15.

De senaste 6 åren har referensprislistorna för allmän- och specialist-tandvård höjts i varierande grad av **TLV**. Från att vissa år bara ha höjts 0,3 % till en höjning med 3 procent. Höjningarna har också varierat mellan olika åtgärdsgrupper i prislistan. Den höjning som TLV fastslagit för 2020 skulle innebära en intäktsökning för vår region på 2,17 %.

Detta har inneburit att de ökade intäkterna från vuxentandvården flera år inte har motsvarat ökningen av produktionskostnaderna.

Detta har också inneburit att Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslagit ett antal undantag från referensprislistan. Detta har varit nödvändigt då Folktandvården haft merkostnader, främst för material och medicintekniska produkter, som inte varit med i beräkningarna av referenspriserna och som enligt TLVs och Försäkringskassans bestämmelser måste vara medräknade i respektive åtgärdspris.

Beslut om undantag från referensprislistan har också fattats enligt förslag.

Vuxentandvård finansieras av patientavgifter och ersättning från det statliga tandvårdsstödet. Regionens taxor för tandvård skall vara utformade så att konkurrensneutralitet gentemot privat tandvård och en balanserad egen ekonomi uppnås. Den ska också ge utrymme för verksamhetsutveckling och en patientsäker vård av god kvalitet.

För att fortsatt vara konkurrensneutrala behöver prislistan ligga på en sådan nivå att de intäkter den genererar motsvarar produktions-kostnaderna.

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att justering av prislistan i fortsättningen ska sättas i enlighet med **LPIK** istället för att sättas i enlighet med referensprislistan som fastställs av **TLV**.

Prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) tas fram av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och uppdateras vid varje ny skatteunderlagsprognos. LPIK används som underlag vid beräkning av kostnadsutveckling av fasta löner och priser.

LPIK tas fram genom att priset för löner, material och tjänster och köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris.

SKL:s prognos för LPIK exklusive läkemedel för de kommande åren ser för närvarande ut så här;

2019	2020	2021	2022
2,8%	3,0%	3,0%	2,8%

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen förslår att från och med år 2020 övergå till att beräkna justeringar av tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna med hjälp av **LPIK därför att;**

- Den största fördelen är att den årliga förändringen av prislistorna i högre grad motsvarar ökningen av produktionskostnaden. Det ger också bättre framförhållning och planeringsförutsättningar att tidigt veta vilka intäktsförändringar som kan förväntas inför nästkommande år. TLV publicerar sin referensprislista i juni. SKL presenterar prognos för LPIK kommande år fem gånger om året; i februari, april, augusti, september samt december.
- Flera regioner har redan övergått till denna beräkningsgrund för sina prislistor. Av våra närmaste grannregioner har Region Norrbotten, Region Västernorrland och Region Dalarna övergått till LPIK som beräkningsgrund för förändring av prislistan för tandvård.
- Det blir också en enklare administrativ hantering av prislistan eftersom LPIKreglering ger en procent som alla åtgärder ska räknas upp med, dvs kan automatiseras i tandvårdssystemet. Medan TLVs riktpreislista innebär att varje enskild åtgärd måste manuellt ändras i tandvårdssystemet.

Som beräkningspunkt föreslås, för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor, användas det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.

Som utgångsvärde för justering med LPIK föreslås innevarande års prislista. Den justerade prislistan föreslås även i fortsättningen gälla från den 15 januari varje nytt år samtidigt som TLV förändrar sin referensprislista.

Folktandvårdens prislistor för 2020, där 2019 års priser är justerade enligt prognosen för LPIK 2020 bifogas, liksom en ekonomisk beräkning där de tio vanligast åtgärderna intäktsberäknats utifrån förväntad volym. Den ekonomiska effekten till 2020 är ca 300 tkr på 8 månader, helårseffekt 450 000 kr, mer intäkt med LPIK uppräknings än med TLV-prislista. Syftet med ändringen är dock inte ökade intäkter utan förutsägbarhet.

Även om en indexuppräknings ska ske bör folktandvårdstaxa ändå årligen presenteras för Regionfullmäktige för fastställande.

Vid regionfullmäktiges sammanträde 2019-11-26 §131 blev ärendet återremitterat "för att tillse att underlag med komplett tandvårdstaxa finns för samtliga förslag till beslut".

Alternativet till förslaget att ändra beräkningsgrunden enligt LPIK-index är att även fortsättningsvis sätta taxan i enlighet med referensprislistan som fastställs av TLV. Den 15 januari 2020 justerar TLV referensprislistorna för allmän- och specialisttandvård med i snitt 2,17 %. Om detta alternativ antas av regionfullmäktige föreslår Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen att taxan justeras fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15. Beslutade undantag redovisas i bilaga 4.

En fördjupad jämförelse mellan TLVs referensprislista med beslutade undantag och uppräknings av 2019 års beslutade taxa med LPIK har genomförts och redovisas som bilaga. I fördjupningen konstateras att modellen med LPIKuppräknings ger ca 450 000 kronor mer i årlig intäkt. Alternativ för att uppnå samma effekt finns också beskrivna i det nya underlaget:

- Att besluta om TLVs referensprislista men lägga till ytterligare undantag för att uppnå samma ekonomiska effekt som LPIK-uppräknings
- Att uppdrag till Folktandvården att sänka sina kostnader med 450 000 kr utöver andra effektiviseringar som krävs för att underskott inte ska uppstå
- Att sänka kraven på barn- och ungdomstandvård så att mer tid för vuxentandvård skapas för att intäktsökning kan skapas

Förslag till beslut för alternativet att beräkna enligt TLV:

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen justerar taxan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2020-01-15.

Regiondirektören anser dock att alternativen är sämre än det ursprungliga förslaget till beslut varför det ligger kvar som förslag till nämnden.

Hälso- och sjukvårdsnämnden behandlade ärendet 2019-12-18 § 141 och föreslår regionfullmäktige följande:

1. Som beräkningspunkt för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor används det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.
2. Tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna ska från 1 mars 2020 följa LPIK index exklusive läkemedel med en årlig prisjustering (för 2020 är det 3,0 %).
3. Utgångsvärde för justering med LPIK är innevarande års prislista.
4. Tandvårdstaxa ska trots indexuppräkningsmodell ändå årligen fastställas av regionfullmäktige.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen tillstyrker hälso- och sjukvårdsnämndens förslag.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Utdrag till

Regionfullmäktige

§141

Justering av tandvårdstaxan 2020 (HSN/1062/2019)

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i februari 2019, § 18, att justera prislistan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2019-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs, Tandvård och Läkemedels-verket, referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15.

De senaste 6 åren har referensprislistorna för allmän- och specialist-tandvård höjts i varierande grad av TLV. Från att vissa år bara ha höjts 0,3 % till en höjning med 3 procent. Höjningarna har också varierat mellan olika åtgärdsgrupper i prislistan. Den höjning som TLV fastslagit för 2020 skulle innebära en intäktsökning för vår region på 2,17 %.

Detta har inneburit att de ökade intäkterna från vuxentandvården flera år inte har motsvarat ökningen av produktionskostnaderna.

Detta har också inneburit att Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslagit ett antal undantag från referensprislistan. Detta har varit nödvändigt då Folktandvården haft merkostnader, främst för material och medicintekniska produkter, som inte varit med i beräkningarna av referenspriserna och som enligt TLVs och Försäkringskassans bestämmelser måste vara medräknade i respektive åtgärdspris.

Beslut om undantag från referensprislistan har också fattats enligt förslag.

Vuxentandvård finansieras av patientavgifter och ersättning från det statliga tandvårdsstödet. Regionens taxor för tandvård skall vara utformade så att konkurrensneutralitet gentemot privat tandvård och en balanserad egen ekonomi uppnås. Den ska också ge utrymme för verksamhetsutveckling och en patientsäker vård av god kvalitet. För att fortsatt vara konkurrensneutrala behöver prislistan ligga på en sådan nivå att de intäkter den genererar motsvarar produktions-kostnaderna.

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att justering av prislistan i fortsättningen ska sättas i enlighet med LPIK istället för att sättas i enlighet med referensprislistan som fastställs av TLV. Prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) tas fram av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och uppdateras vid varje ny skatteunderlagsprognos. LPIK används som underlag vid beräkning av kostnadsutveckling av fasta löner och priser.

LPIK tas fram genom att priset för löner, material och tjänster och köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris.

SKL:s prognos för LPIK exklusive läkemedel för de kommande åren ser för närvarande ut så här;

2019	2020	2021	2022
2,8%	3,0%	3,0%	2,8%

Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att fr o m år 2020 övergå till att beräkna justeringar av tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna med hjälp av LPIK därför att;

Den största fördelen är att den årliga förändringen av prislistorna i högre grad motsvarar ökningen av produktionskostnaden. Det ger också bättre framförhållning och planeringsförutsättningar att tidigt veta vilka intäktsförändringar som kan förväntas inför nästkommande år. TLV publicerar sin referensprislista i juni. SKL presenterar prognos för LPIK kommande år fem gånger om året; i februari, april, augusti, september samt december. Flera regioner har redan övergått till denna beräkningsgrund för sina prislistor. Av våra närmaste grannregioner har Region Norrbotten, Region Västernorrland och Region Dalarna övergått till LPIK som beräkningsgrund för förändring av prislistan för tandvård. Det blir också en enklare administrativ hantering av prislistan eftersom LPIKreglering ger en procent som alla åtgärder ska räknas upp med, dvs kan automatiseras i tandvårdssystemet. Medan TLVs riktpreislista innebär att varje enskild åtgärd måste manuellt ändras i tandvårdssystemet.

Som beräkningspunkt föreslås, för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor, användas det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.

Som utgångsvärde för justering med LPIK föreslås innevarande års prislista.

Den justerade prislistan föreslås även i fortsättningen gälla från den 15 januari varje nytt år samtidigt som TLV förändrar sin referensprislista.

Folktandvårdens prislistor för 2020, där 2019 års priser är justerade enligt prognosen för LPIK 2020 bifogas, liksom en ekonomisk beräkning där de tio vanligast åtgärderna intäktsberäknats utifrån förväntad volym. Den ekonomiska effekten till 2020 är ca 300 tkr på 8 månader, helårseffekt 450 000 kr, mer intäkt med LPIK uppräknings än med TLV-prislista. Syftet med ändringen är dock inte ökade intäkter utan förutsägbarhet.

Även om en indexuppräknings ska ske bör folktandvårdstaxa ändå årligen presenteras för Regionfullmäktige för fastställande.

Vid regionfullmäktiges sammanträde 2019-11-26 §131 blev ärendet återremitterat "för att tillse att underlag med komplett tandvårdstaxa finns för samtliga förslag till beslut".

Alternativet till förslaget att ändra beräkningsgrunden enligt LPIK-index är att även fortsättningsvis sätta taxan i enlighet med referensprislistan som fastställs av TLV.

Den 15 januari 2020 justerar TLV referensprislistorna för allmän- och specialisttandvård med i snitt 2,17 %. Om detta alternativ antas av regionfullmäktige föreslår Folktandvården i Region Jämtland Härjedalen att taxan justeras fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15. Beslutade undantag redovisas i bilaga 4.

En fördjupad jämförelse mellan TLVs referensprislista med beslutade undantag och uppräknings av 2019 års beslutade taxa med LPIK har genomförts och redovisas som bilaga. I fördjupningen konstateras att modellen med LPIKuppräknings ger ca 450 000 kronor mer i årlig intäkt. Alternativ för att uppnå samma effekt finns också beskrivna i det nya underlaget: Att besluta om TLVs referensprislista men lägga till ytterligare undantag för att uppnå samma ekonomiska effekt som LPIK-uppräknings

Att uppdrag till Folk tandvården att sänka sina kostnader med 450 000 kr utöver andra effektiviseringar som krävs för att underskott inte ska uppstå
Att sänka kraven på barn- och ungdomstandvård så att mer tid för vuxentandvård skapas för att intäktsökning kan skapas

Förslag till beslut för alternativet att beräkna enligt TLV:
Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige
Folk tandvården i Region Jämtland Härjedalen justerar taxan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2020-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs referenspris som gäller fr.o.m. 2020-01-15.

Regiondirektören anser dock att alternativen är sämre än det ursprungliga förslaget till beslut varför det ligger kvar som förslag till nämnden.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige

1. Som beräkningspunkt för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor används det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.
2. Tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna ska från 1 mars 2020 följa LPIK index exklusive läkemedel med en årlig prisjustering (för 2020 är det 3,0 %).
3. Utgångsvärde för justering med LPIK är innevarande års prislista.
4. Tandvårdstaxa ska trots indexuppräkningsmodell ändå årligen fastställas av regionfullmäktige.

Yrkanden

Elin Hoffner (V) yrkar följande: avslag till punkt 1, 2, 3. Region Jämtland Härjedalen ska även fortsättningsvis använda sig av TLV referensprislista.

Bengt Bergqvist (S) yrkar bifall till Elin Hoffners (V) yrkanden.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på regiondirektörens förslag i punkt 1, 2, 3 och Elin Hoffners (V) och Bengt Bergqvists (S) yrkanden och finner regiondirektörens förslag antaget.

Ordföranden ställer proposition på regiondirektörens förslag avseende punkt 4 och finner regiondirektörens förslag antaget.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige

1. Som beräkningspunkt för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor används det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.

2. Tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna ska från 1 mars 2020 följa LPIK index exklusive läkemedel med en årlig prisjustering (för 2020 är det 3,0 %).
3. Utgångsvärde för justering med LPIK är innevarande års prislista.
4. Tandvårdstaxa ska trots indexuppräkningsmodell ändå årligen fastställas av regionfullmäktige.

Anette Rangdag (SD) deltar inte i beslutet.

Reservationer

Elin Hoffner (V), Bengt Bergqvist (S), Margareta Winberg (S), Jenny Sellsve (S) och Christer Nordqvist (S) reserverar sig till förmån för Elin Hoffners (V) yrkanden.

Expedieras till

Områdeschef folktandvård

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Justering av tandvårdstaxan 2020
- §131 Regionfullmäktige Justering av tandvårdstaxan 2020
- Förklaring till skillnad mellan TLVs prislita och LPIKuppräkning
- Ärende Folktandvården Jämtland Härjedalens prislistor enligt LPIK för 20200115 ver.190926
- Bilaga 1 - Prislista Folktandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK
- Bilaga 2 - Prislista Frisktandvård Folktandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK
- Bil 3 Jämförelse tandvårdspriser och utfall vid följsamhet TLV respektive prishöjning enligt LPIK 2020 Region Jämtland Härjedalen
- Bilaga 4 Redovisning av beslutade undantag från TLVs referenspris

2019-12-15

HSN/1062/2019

Ingela Jönsson
Tfn: 063-14 77 62

Förklaring till skillnad mellan TLVs prislita och LPIKuppräkning

Landstingsfullmäktige beslutade i juni 2008, § 128, att tandvårdstaxan för Folktandvården i Jämtlands län skulle sättas i enlighet med den referensprislista som fastställs av TLV, Tandvård och Läkemedelsverket.

Vuxentandvård finansieras av patientavgifter och ersättning från det statliga tandvårdsstödet. Taxan skall vara utformad så att konkurrensneutralitet gentemot privat tandvård och en balanserad egen ekonomi uppnås. Den ska också ge utrymme för verksamhetsutveckling och en patientsäker vård av god kvalitet.

Beslut om undantag från TLVs referensprislista har senare fattats enligt nedan.

1. Beslut LF 2009 taxa avseende implantatkomponenter, åtgärd 420, 3 400 kronor.
2. Beslut LF 2011 taxa avseende fyllningsåtgärderna nr 701, 702, 703, 704, 705, 706 och 707 referenspris enligt TLV+ 7 %.
3. 2013-01-01 införde TLV referenspriser även för specialisttandvården. Beslut LF 2013 att införa denna referensprislista + 5 %.
4. 2014-09-01 referenspriserna för åtgärdsgrupp 8 (800–890 protetiska åtgärder) sänks. Beslut LF att den generella prishöjningen av åtgärdsgrupp 8 inte överstiger referensprisets nivå med mer än 7 % för allmäntandvården och 12 % för specialisttandvården.
5. 2018-01-15 beslut RF att prissättningen för åtgärdsgrupp 4, kirurgiska åtgärder, höjs och att inte priset överstiger referensprisets nivå med mer än 7 % för allmäntandvården och 12 % för specialisttandvården.
6. 2018-01-15 beslut RF att höja prissättningen i Frisktandvårdstaxan med samma procentuella höjning som referenspriserna ökar, samtidigt varje gång som TLV justerar referensprislistorna för allmän- och specialisttandvård.

Dessa undantag från TLVs riktpreislista har alla varit **höjande** beslut.

Enligt tidigare intentioner ska förebyggande åtgärder ska vara prismässigt fördelaktigt jämfört med reparativa åtgärder, alltså ett långsiktigt folkhälsoperspektiv.

Förslaget om uppräkning av taxan med LPIK innebär att alla dess beslut ligger kvar i basen dvs det är 2019 års fastställda taxa inkl dessa sänkande och höjande beslut som räknas upp med LPIK.

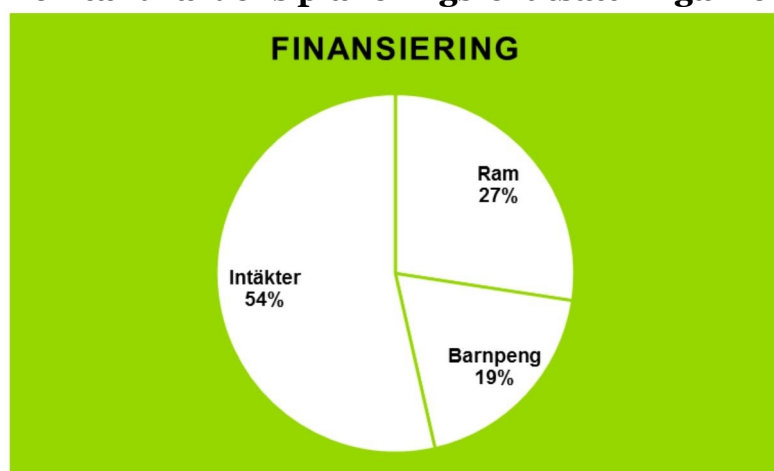
Bakgrunden till förslaget om att göra uppräknings med LPIK

Folktandvården är konkurrensutsatt vilket innebär att det inte får förekomma konkurrenssnedvridande subventioner. En subvention kan vara skattemedel dvs budgetram eller underskott som inte återförs till verksamheten, dvs täcks av regionen på övergripande nivå.

I Regionplan 2020 finns mål avseende ökade intäkter, och förslaget om höjning med LPIK innebär för 2020 en ökning av intäkter.

Administrativt åtgår idag ca 10 mandagar för att ändra till ny taxa. Detta kan göras på ca 3 mandagar med ett generellt % påslag, vilket LPIK är.

Folktandvårdens planeringsförutsättningar för 2020

RAM, dvs anslag för ej konkurrensutsatt verksamhet dvs specialisttandvård för barn och sistahandsansvar enl. tandvårdslagen för alla

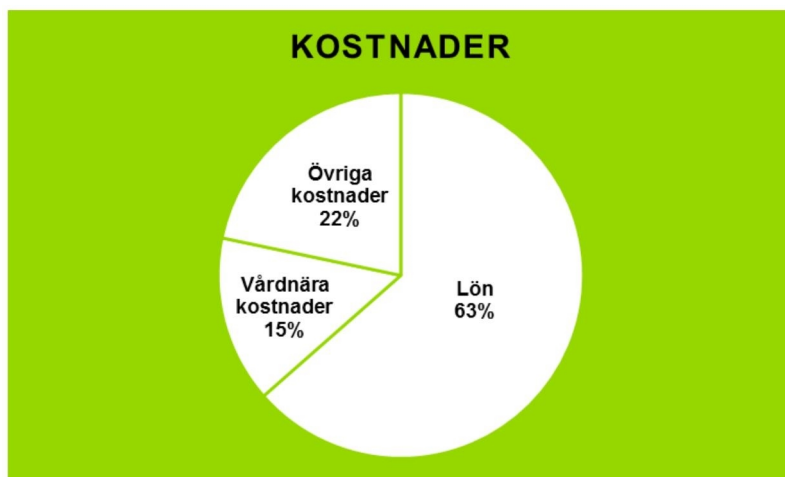
- Uppräkning enligt höstens budgetarbete + 2,5%

BARNPENG, dvs Kapiteringsersättning för barn- och ungdomstandvård till Folktandvården och privata vårdgivare.

- Uppräkning med LPIK 3,0

INTÄKTER: Vuxentandvård enligt beslutad taxa

- TLV-modellen + 2,17% eller LPIK 3%

Kostnader för år 2020 enligt SKL-prognos

Löneökning 3,1% Sociala avgifter 3,9% Övrigt 2,5%

Med ovanstående fakta anser Folktandvården att de har en förväntad kostnadsökning som är större än intäktsökningen. Därav förslag om LPIK-modellen som bättre speglar förväntad kostnadsökning.

Patientexempel

Nedanstående bild ger en översikt kring regler kring olika patientgruppers villkor enligt tandvårdtaxan

Vuxna 24 år och äldre

Allmänt tandvårdsbidrag:
600 kr/år 24-29 år och 65 år äldre
300 kr/år 30-64 år

Högekostnadsskydd:
3001-15 000 kr Försäkringskassan betalar 50%
Mer än 15 000 kr Försäkringskassan betalar 85%

Nödvändig tandvård till vissa äldre, sjuka och funktionshindrade personer eller som led i sjukdomsbehandling.

Patientavgift:
300 kr

Förhandsprövas av beställarenheten som ersätter folktandvården och privata vårdgivare för utförd vård.

Patienter som har en sjukdom eller funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa. Läkarintyg krävs.

Särskilt tandvårdsbidrag:
1200 kr per år (kan nyttjas 600 kr/halvår)

Kan endast användas till undersökning och förebyggande åtgärder

Barn och unga vuxna upp till 23 år

Kostnadsfri tandvård

PATIENT "FRISK" 30-64 år

	Pris RJH 2019	Pris 2020 enligt gamla reglerna	Pris 2020 vid prishöjning enligt LPIK
Undersökning	845	865	870
Allmänt tandvårdsbidrag från FK	-300	-300	-300
PATIENTEN BETALAR	545	565	570
Ökn jmf med 2019		20	25

INTÄKT FTV	845	865	870
Ökn jmf med 2019		20	25

Denna patientgrupp kommer normalt vart annat år och har då två års allmänt tandvårdsbidrag att nyttja dvs 600 kr.

PATIENT "Två hål" 30-64 år (under karensgränsen)

	Pris RJH 2019	Pris 2020 enligt gamla reglerna	Pris 2020 vid prishöjning enligt LPIK
Undersökning	845	865	870
Fyllning 1 yta	829	840	854
Fyllning 2 ytor	1220	1236	1256
Allmänt tandvårdsbidrag från FK	-300	-300	-300
PATIENTEN BETALAR	2594	2641	2680
Ökn jmf med 2019		47	86

INTÄKT FTV	2894	2941	2980
Ökn jmf med 2019		47	86

PATIENT "Sjukdom el. funktionsnedsättning"

	Pris RJH 2019	Pris 2020 enligt gamla reglerna	Pris 2020 vid prishöjning enligt LPIK
Undersökning	845	865	870
Sjukdomsbehandlande åtgärder	1015	1035	1045
Allmänt tandvårdsbidrag från FK	-300	-300	-300
Särskild tandvårdsbidrag	-600	-600	-600
PATIENTEN BETALAR	960	1000	1015
Ökn jmf med 2019		40	55

INTÄKT FTV	1860	1900	1915
Ökn jmf med 2019		40	55

PATIENT "Större behov" 30-64 år (över karensgränsen)

	Pris RJH 2019	Pris 2020 enligt gamla reglerna	Pris 2020 vid prishöjning enligt LPIK
Undersökning	845	865	870
Permanentstödd krona	6388	6477	6580
Allmänt tandvårdsbidrag från FK	-300	-300	-300
Högekostnadsskydd från FK	-1650	-1700	-1700
PATIENTEN BETALAR	5283	5342	5450
Ökn jmf med 2019		59	167

INTÄKT FTV	7233	7342	7450
Ökn jmf med 2019		109	217

Ekonomisk differens mellan TLVs referensprislista med beslutade undantag och uppräknig av 2019 års beslutade taxa med LPIK

Åtgärder med högst intäkter januari-augusti 2019 (52 % av totala vuxenintäkterna)	Antal 201901-201908	Pris RJH 2019	Intäkter 201901-201908	Pris 2020 enligt gamla reglerna	Intäkter 202001-202008 vid samma produktion gamla reglerna	Pris 2020 vid prishöjning enligt LPIK	Intäkter 202001-202008 vid samma produktion och prishöjning enligt LPIK	Skillnad per åtgärd enligt gamla regler och LPIK
101 - Basundersökning , utförd av tandläkare	2999	845 kr	2 534 155 kr	865 kr	2 594 135 kr	870 kr	2 609 130 kr	5 kr
103 - Kompletterande eller akut undersökning, utfö	7489	370 kr	2 770 930 kr	375 kr	2 808 375 kr	381 kr	2 853 309 kr	6 kr
112 - Basundersökning med fullständig parodontal u	3458	825 kr	2 852 850 kr	855 kr	2 956 590 kr	855 kr	2 956 590 kr	0 kr
341 - Behandling av parodontal sjukdom eller peri	3484	500 kr	1 742 000 kr	530 kr	1 846 520 kr	530 kr	1 846 520 kr	0 kr
342 - Sjukdomsbehandlande åtgärder av parodontal	1517	1 015 kr	1 539 755 kr	1 035 kr	1 570 095 kr	1 045 kr	1 585 265 kr	10 kr
401 - Tanduttagning, en tand	2381	1 025 kr	2 440 525 kr	1 035 kr	2 464 335 kr	1 056 kr	2 514 336 kr	21 kr
402 - Tanduttagning, när separation eller frilägg	648	1 690 kr	1 095 120 kr	1 715 kr	1 111 320 kr	1 741 kr	1 128 168 kr	26 kr
704 - Fyllning av en yta på molar	1414	829 kr	1 172 206 kr	840 kr	1 187 760 kr	854 kr	1 207 556 kr	14 kr
705 - Fyllning av två ytor på premolar eller molar	3479	1 220 kr	4 244 380 kr	1 236 kr	4 300 044 kr	1 256 kr	4 369 624 kr	20 kr
706 - Fyllning av tre eller flera ytor på molar	1808	1 621 kr	2 930 768 kr	1 648 kr	2 979 584 kr	1 670 kr	3 019 360 kr	22 kr
800 B - Permanent tandstödd krona, en per käke	166	6 388 kr	1 060 408 kr	6 477 kr	1 075 182 kr	6 580 kr	1 092 280 kr	103 kr
801B - Permanent tandstödd krona, flera i samma k	305	5 051 kr	1 540 555 kr	5 125 kr	1 563 125 kr	5 203 kr	1 586 915 kr	78 kr
Summa intäkter januari - augusti			25 923 652 kr		26 457 065 kr		26 769 053 kr	311 988 kr

På dessa tio mest frekventa åtgärder blir prisdifferensen mellan de två modellerna ca 300 000 krono jan-aug dvs ca 450 000 kronor på helår.

Alternativet för att uppnå samma ekonomiska effekt

Alternativ 1 Gör som tidigare dvs höj någon/några enskilda åtgärder

Ökning genom ytterligare undantag för att uppnå samma ekonomiska effekt som med ett generellt prispåslag (LPIK), måste göras i åtgärdsgrupper med stor volym, dvs åtgärdsgrupp 100 och 300.

Åtgärdsgrupp	Antal Åtgärder 1901-1908	
100.Us,risk,hälsobef	18370	
200.Hälsobef	1100	
300.Sjdbef,smärtlind	11393	
400.Oralkir	3459	Undantag åtg 407
420.Implkir	220	Undantag 420-428
440.Parodkir	86	
500.Pulpakir	1279	
600.Bettfys	160	
700.Reparativa åtg	9499	Undantag åtg 701-707
800.FastProt	927	Undantag åtg 800-890
810.Rep.FastProt	229	
820.AvtbProt	267	
830.Rep.AvtbProt	171	
850.ImplProt	113	
880.Rep.ImplProt	49	
900.Tandreglering	15	

För att inte höjningen ska bli för stor bör båda åtgärdsgrupperna 100 och 300 höjas 2,65%. Om endast åtgärdsgrupp 100 ska ge samma ekonomiska effekt måste den höjas med 3,73%. Om endast åtgärdsgrupp 300 ska ge samma ekonomiska effekt måste den höjas med 9,13%.

Väldigt liten volym återstår efter ett sådant alternativ enligt den gamla modellen. Effekten blir snarlik ett generellt prispåslag.

Alternativ 2 Folk tandvården får i uppdrag att sänka sina årskostnader med 450 000 kronor

I Folk tandvården är de ekonomiska kraven att ett tandvårdsteam med tandläkare, tandhygienist och tandsköterskor ska debitera för utförd vård så att de bär sina egna lönekostnader och material samt del av klinikkens fasta kostnader för ex hyra, utrustningar IT mm.

Folk tandvården har idag ingen överkapacitet, alla som behöver undersökning och behandling kan inte beredas tid.

En neddragning av ett tandvårdsteam - Innebär att resterande team på kliniken får bära en större andel av de fasta kostnaderna. Dessutom blir det sämre tillgänglighet och färre debiterbara timmar.

Neddragning av tandläkare eller tandhygienist - En inkomstkälla försvinner och det skapas ett överskott av tandsköterskeresurs. Tandsköterskan har begränsad möjlighet att själv

utföra och debitera för utförd vård då de flesta åtgärder kräver en legitimerad behandlare. Ger också sämre tillgänglighet.

Neddragning av tandsköterska - Innebär att tandläkare och tandhygienist inte kan arbeta på toppen av sin kompetens. Sämre flöde med färre patienter och därmed mindre debiterbar tid och sämre tillgänglighet.

Minskade kostnader för lokaler eller andra omkostnader är redan åtgärder som aktivt värderas hela tiden för en effektiv verksamhet, t ex har under 2019 åtgärder kring inköp av tandvårdsmaterial gett minskade kostnader på 500 000 kronor. Lokalkostnader och IT-kostnader är svåra att åtgärda.

Effektiv tandvård bygger på att arbeta i team där alla arbetar på toppen av sin kompetens och med flödespass där flera team samverkar. Bra flöden ger bättre tillgänglighet och ökad debiterbar tid. Detta är ett ständigt pågående arbete där även produktions och kapacitetsplaneringen är en viktig del.

Tyvärr finns hinder för effektivisering. Rekryteringsläget för vissa kliniker gör att viktiga kompetenser saknas för ett kunna skapa effektiva arbetssätt. Vissa kliniker begränsas av sin ringa storlek och även om bemanning är god förhållande till medborgarnas behov saknas möjligheten att samverka med flera team och de fasta kostnaderna blir höga.

Alternativ 3 Minska kraven på barn- och ungdomstandvården

I november var 83% av 3-23 åringarna listade hos Folktandvården för sin barn- och ungdomstandvård, (övriga har valt att lista sig hos privata tandläkare). Folktandvården ska då uppfylla kraven i förfrågningsunderlaget för barn- och ungdomstandvård. Intäkten för barn- och ungdomstandvården kommer som kapitering från Regionstyrelsens anslag dvs helt skattefinansierat. Om kraven på barn- och ungdomstandvården sänks frigörs mer tid för vuxentandvård vilket ger externa intäkter till folktandvården och regionen. Kraven har dessutom ökat utifrån statens beslut om höjning av ålder för fri ungdomstandvård från 20 till 23 år, nu 2019 fullt infört.

Detta är dock inget Folktandvården själva kan prioritera men respekterar Regionstyrelsens bedömningar eftersom tandvård för barn och ungdomar är viktiga arbetsuppgifter för att få en bra grund för en god tandhälsa hos länets medborgare och i framtiden minskande tandvårdsbehov.

Förfrågningsunderlaget för 2020 har fastställts av Regionfullmäktige – så detta alternativ kräver i så fall revidering och nytt beslut i fullmäktige.

Prislista

Folktandvården, Region Jämtland Härjedalen

Gäller från den 15 januari 2020

ATB, Allmänt Tandvårdsbidrag 24 - 29 år samt 65 år och över = 600 kr per år.

ATB, Allmänt Tandvårdsbidrag 30 - 64 år = 300 kr per år.

STB, Särskilt Tandvårdsbidrag = 600 kr per 1/2 år

Högekostnadsskydd: 3 000 kr till 15 000 kr av referenspriset ger 50% lägre pris

Högekostnadsskydd: över 15 000 kr av referenspriset ger 85% lägre pris

Atg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Undersökn, riskbedömn. o hälsofrämj. åtgärder					
101	Basundersökning av tandläkare	865	870	865	870
103	Akut eller kompletterande undersökning av tandläkare	375	381	485	508
107	Omfatt eller komplett undersökning av tandläkare	1 070	1 087	1 625	1 703
108	Utredning av tandläkare	1 740	1 777	2 590	2 715
111	Basundersökning av tandhygienist	660	660		
112	Basundersökning med fullst parodus av tandhygienist	855	855		
113	Mindre eller akut undersökning av tandhygienist	280	280		
114	Kompletterande parod undersök el. kariesutred av tandhygienist	525	525		
115	Konsultation av specialisttandläkare			950	995
116	Omfattande konsultation av specialisttandläkare			1 905	1 995
Röntgenåtgärder					
121	Röntgen-undersökning av en tand	60	60	95	103
123	Röntgen-undersökning, komplett för munhålan	820	829	1 260	1 325
124	Panoramaröntgen	530	541	850	892
125	Röntgen-undersökning, extraoral (utanför munnen)	520	530	990	1 038
126	Röntgen-undersökning, omfattande	1 005	1 015	1 675	1 757
127	Rtg-us, delstatus 2-6 st intraorala bilder	195	201		0
128	Rtg-us, större delstatus fler än 6 st intraorala bilder	340	345		0
131	Tomografiundersökning, en kvadrant	1 000	1 015	1 270	1 336
132	Tomografiundersökning, två kvadranter	1 285	1 308	1 720	1 806
133	Tomografiundersökning, tre kvadranter, bihåla, käkled, traumautred	1 575	1 607	2 345	2 460
134	Tomografiundersökning, fyra kvadranter	1 860	1 900	2 765	2 898
141	Studiemodell, för behandlingsplanering	600	613	600	613
161	Salivsekretionsmätning	625	625	625	625
162	Laboratoriekostnader vid mikrobiologisk undersökning	400	400	400	400
163	Biopsi	995	1 009	1 210	1 276
164	Lab (PAD)	610	610	610	610

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Sjukdomsförebyggande åtgärder					
201	Information och instruktion vid risk för karies, gingival/parodontal sjukdom	430	430	430	430
204	Profylaxskena, per skena	815	819	815	819
205	Fluor-beh. inkl. rengöring i kombination med undersökning	175	175	175	175
206	Fluor-behandling inkl. professionell rengöring	350	350	350	350
207	Avlägsnande supragingival tandsten	280	280	280	280
208	Avlägsnande supragingival tandsten, omfattande	530	530	530	530
209	Avlägsnande supragingival tandsten, tidskrävande	825	825	825	825
Sjukdomsbehandling					
301	Sjukdomsbehandlande åtgärder, mindre	410	417	520	546
302	Sjukdomsbehandlande åtgärder	770	783	990	1 038
303	Sjukdomsbehandlande åtgärder, omfattande	1 140	1 159	1 470	1 541
304	Sjukdomsbehandlande åtgärder, särsk. tidskrävande	1 710	1 736	2 195	2 304
311	Information och/eller instruktion vid tand- och munsjukdomar	430	430	430	430
312	Uppföljning av information eller instruktion	175	175	175	175
313	Beteendemedicinsk behandling, 60 min eller mer	1 075	1 075	2 235	2 235
314	Beteendemedicinsk behandling	495	495	1 030	1 030
321	Icke operativ behandling av kariessjukdom	435	435	435	435
322	Stegvis excavering (borttagande av karies)	1 135	1 148	1 135	1 148
341 E	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, enkel	265	265	265	265
341	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, mindre omfatt	530	530	735	736
341K	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, tidskrävande	530	876	735	1 102
342	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, större omfattning	1 035	1 045	1 880	1 880
343	Behandl. av parodontal sjd el periimplantit, särskilt tidskräv	1 560	1 560	4 170	4 170
362	Lustgassedering/per gång	835	850	835	850
Kirurgiska åtgärder					
401	Tanduttagning, en tand	1 035	1 056	1 340	1 406
402	Tanduttagning, en tand, komplicerad	1 715	1 741	2 205	2 314
403	Tanduttagning, tillkommande enkel	185	191	240	254
404	Operativt avlägsn. av en eller flera tänder eller annan vävnad	3 165	3 214	3 980	4 185
405	Omfattande dentoalveolär kirurgi	4 220	4 285	5 315	5 586
406	Tanduttagning av övertalig tand	1 035	1 056	1 340	1 406
407	Övrig dentoalveolär kirurgi eller plastik	2 085	2 117	2 575	2 709
407 O	Korr kir. 3-5 tandpos	2 085	3 175	2 575	4 064
407 T	Korr kir. > 5 tandpos	2 085	4 233	2 575	5 418
408	Preprotetisk friläggning med lambå, omfattande	4 220	4 220	5 365	5 633
409	Kir. avlägsnande av tand i annan kvadrant vid parodkirurgi	1 550	1 550	1 985	2 084
Kirurgiska åtgärder vid implantatprotetik					
420	Implantat per styck	2 855	3 400	2 855	3 400
421	Operation avseende käkbensförankrade implantat, ett implantat	3 330	3 729	4 045	4 737
422	Kirurgisk friläggning av ett implantat	1 525	1 550	1 855	1 952
423	Op. avseende käkbensförankrade implantat, två eller tre implantat	4 725	4 975	5 770	6 311
424	Kirurgisk friläggning två - tre implantat	1 710	1 741	2 095	2 206
425	Op. avseende käkbensförank. implantat, fyra eller fler implantat	6 415	6 865	7 785	8 679
426	Kirurgisk friläggning fyra eller flera implantat	2 285	2 323	2 835	2 980
427	Benaugmentation egen benvävnad	4 035	4 094	5 020	5 283
428	Benaugmentation benersättmat	4 880	5 988	5 755	7 148
429	Borttagande av implantat	3 980	4 038	4 960	5 213
430	Benaug egen benvävnad en kvadrant vid annan op	1 535	1 555	1 970	2 071
431	Benaug benersättmat en kvadrant vid annan op	2 565	3 669	3 060	4 320
432	Benaug benersättmat en kvadrant vid implinst	1 910	3 006	2 240	3 441
435	Avlägsnande av ett implantat	1 035	1 056	1 340	1 406
436	Avlägsnande av ett implantat, enkel	185	191	240	254

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Parodontalkirurgiska åtgärder					
446	Rekonstruktiv behandling membran eller emaljmatrixprotein, tillägg	1 840	1 869	2 005	2 125
447	Rekonstruktiv behandling benersättningsmtrl, tillägg	1 245	1 262	1 350	1 433
448	Bindvävstransplantat vi lambåop, tillägg	755	767	975	1 022
451	Parodkir. En kvad. eller pos 3-3	3 295	3 295	4 395	4 615
452	Parodkir. Flera kvad eller omfattande en kvad. eller pos 3-3	4 555	4 555	6 035	6 337
453	Kir beh periimpltit + ev tänder en kvad eller pos 3-3	3 470	3 470	4 625	4 856
454	Kir beh periimpltit + ev tänder, flera kvad eller omfattande en kvad/3-3	4 555	4 555	6 035	6 337
480	Kontroll av koagulation, tilläggsåtgärd	335	335	335	335
Rotbehandling					
501	Upprensning och rotfyllning en kanal	3 445	3 497	4 250	4 472
502	Upprensning och rotfyllning två kanaler	4 150	4 218	5 140	5 408
503	Upprensning och rotfyllning tre kanaler	5 210	5 289	6 475	6 808
504	Upprensning och rotfyllning fyra eller fler kanaler	5 680	5 768	7 050	7 419
520	Akut endodontisk beh. Annan behandlare	920	932	1 160	1 217
521	Akut endodontisk behandling (rotbehandling)	810	824	1 030	1 082
522	Komplicerad kanallokalisation	815	829	1 030	1 087
523	Stiftborttagning	1 190	1 205	1 515	1 590
541	Rotspetsoperation	3 710	3 770	4 690	4 932
542	Rotspetsoperation, ytterligare tand vid samma operation	1 045	1 061	1 315	1 384
Bettfysiologiska åtgärder					
601	Bettskena i hård akrylat överkäke pga bettfys. problem, per skena	3 575	3 636	4 880	5 143
602	Bettskena i hård akrylat underkäke pga bettfys. problem, per skena	3 575	3 636	4 880	5 143
603	Reponeringsskena, per skena	5 680	5 773	6 825	7 192
604	Mjukplastskena för bettfysiologisk behandling, per skena	2 140	2 173	2 575	2 715
606	Motorisk aktivering	525	525	645	676
607	Bettslipning för ocklusal stabilisering	760	773	975	1 027
Reparativa åtgärder					
701	Fyllning av en yta på framtand eller hörntand	615	667	615	667
702	Fyllning av två ytor på framtand eller hörntand	975	1 058	975	1 058
703	Fyllning av tre eller fler ytor på framtand eller hörntand	1 160	1 262	1 160	1 262
704	Fyllning av en yta på molar eller premolar	785	854	785	854
705	Fyllning två ytor på molar eller premolar	1 155	1 256	1 155	1 256
706	Fyllning tre eller flera ytor på molar eller premolar	1 540	1 670	1 540	1 670
707	Krona i plastiskt material, klinikframställd	1 750	1 901	1 750	1 901
708	Stiftförankring i rotkanal	555	561	555	561
Protetiska åtgärder, tillägg för fördyrande material					
800	Laboratorieframställd krona, metall-keramisk, en per käke	5 835	6 224	6 955	7 333
800 B	Laboratorieframställd krona, hel-keramisk, en per käke	5 835	6 580	6 955	7 821
801	Laboratorieframställd krona, metall-keramisk, flera i samma käke	4 535	4 926	5 410	5 759
801 B	Laboratorieframställd krona, hel-keramisk, flera i samma käke	4 535	5 203	5 410	6 085
802	Laboratorieframställd pelare	3 195	3 245	3 855	4 061
803	Klinikframställd pelare	1 525	1 550	1 910	2 006
804	Hängande broled tandstödd protetik, metall-keramisk, per led	2 235	2 271	2 455	2 601
804 B	Hängande broled tandstödd protetik, hel-keramisk, per led	2 235	2 430	2 455	2 910
805	Emaljretinerad konstruktion, per stöd	1 900	1 989	2 230	2 352
806	Radikulärförankring vid avtagbar protes	3 475	3 775	4 130	4 691
807	Semipermanent krona/bro, per led	2 490	2 529	2 870	3 034
808	Innerkrona för teleskop- och konuskonstruktioner	3 405	3 703	4 060	4 283
809	Långtidstemporär lab. krona eller hängande led, per led	1 065	1 157	1 225	1 440

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Reparativa åtgärder vid tandstödd protetik					
811	Cementering av lossnad krona/fasad, per krona/fasad	570	577	730	768
812	Broreparation 1	1 495	1 514	1 930	2 022
813	Broreparation 2	4 555	4 625	5 645	5 937
814	Broreparation 3	7 870	8 552	9 615	11 665
815	Sadelkrona	5 240	5 404	6 250	6 592
Avtagbar protes					
822	Partiell protes för temporärt bruk, 1-3 tänder	3 715	3 958	4 370	4 739
823	Partiell protes för temporärt bruk, 4 eller fler tänder	5 230	5 687	6 105	6 624
824	Partiell protes med gjutet skelett, klammerförankrad	11 135	11 643	12 660	13 638
824 B	Partiell protes med gjutet skelett, 3 klamrar	11 135	11 983	12 660	14 148
824 C	Partiell protes med gjutet skelett, 4 eller fler klamrar	11 135	12 435	12 660	14 531
825	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm.	12 605	13 176	15 150	15 676
825 B	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm., 3 kl	12 605	13 560	15 150	16 118
825 C	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm. 4 el fler kl	12 605	14 072	15 150	16 545
826	Attachments, per styck	100	100	100	100
827	Hel underkäksprotes	9 395	9 930	11 680	12 313
828	Hel överkäksprotes	9 395	9 930	11 680	12 313
829	Immediatprotes	7 050	7 660	8 245	9 535
831	Justering av avtagbar protes	380	386	490	514
832 E	Lagning av protes mycket enkel	630	646	745	749
832	Lagning av protes eller tillsättning av protestand	1 270	1 293	1 490	1 574
833	Rebasering av protes	2 590	2 632	3 085	3 250
834	Lagning av protes där avtryck behövs	1 980	2 009	2 305	2 433
835	Rebasering o lagning av protes	3 075	3 345	3 620	4 005
836	Komplicerad lagning av protes med svetsning av nya fästen	3 865	4 121	4 410	4 750
837	Komplicerad lagning av protes där ny del svetsas till befintlig	6 670	7 111	7 650	8 238
839	Inmontering av förankringselement	3 025	3 290	3 570	3 984
Övriga åtgärder i samband med protetisk behandling					
845	Ocklusionskorrigering bettslipning	1 965	1 993	2 400	2 525
846	Skena för vertikal platsberedning	4 790	5 207	5 550	6 224
847	Klammerplåt	4 015	4 079	4 780	5 040
848	Betthöjning med fyllnings material	555	561	720	752
Protetiska åtgärder vid fast implantatbehandling					
850	Implantatförankrad krona, en per käke	8 225	8 515	9 540	10 074
852	Implantatförankrad krona, flera i samma käke	6 380	6 668	7 370	7 856
853	Hängande led vid implantatförankrad bro	2 235	2 271	2 455	2 601
854	Semipermeabel krona /häng led på implantat	2 175	2 209	2 505	2 644
855	Fästskruv, cylinder vid semipermeabel krona på implantat	550	556	550	556
856	Långt.temp.krona/häng på implantat	1 425	1 425	1 645	1 645
857	Fästskruv, cylinder vid långtidstemporär lab. krona på impl	495	505	495	505
858	Distans inkl. centrumskruv, per styck	1 275	1 293	1 275	1 293
859	Integrerad distans/kopplingskomponent	1 090	1 107	1 090	1 107
861	Implantatförankrad bro överkäke, 4 implantat	32 325	36 426	35 615	40 124
862	Implantatförankrad bro överkäke, 5 implantat	34 335	37 992	37 625	42 174
863	Implantatförankrad bro överkäke, 6 implantat	35 885	39 710	39 175	43 727
865	Implantatförankrad bro underkäke, 4 implantat	31 280	34 421	34 240	38 761
871	Implantatstödd täckprotes, 2 implantat	17 600	17 871	19 945	21 089
872	Implantatstödd täckprotes, överkäke, 3 implantat	19 840	20 142	22 185	23 474
873	Implantatstödd täckprotes, överkäke, 4 implantat	22 425	22 768	24 770	26 232
874	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 2 implantat	4 475	4 475	4 800	4 813
875	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 3 implantat	5 275	5 275	5 605	5 605
876	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 4 implantat	7 035	7 035	7 365	7 365

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
877	Implant.stödd täckprotes exkl. implant, komp, förankringselem.	14 600	15 266	16 945	17 888
878	Förankringselement täckprotes, tillägg, per styck	285	288	285	288
Reparation av implantat och implantatstödd protetik					
880	Av- och påmontering av implantatförankrad bro 1 - 2 implantat	2 155	2 189	2 810	2 947
881	Reparation av implantatförankrad konstrukt., mindre omfattande	1 120	1 138	1 445	1 520
882	Av- och påmontering av implantatförankrad bro	2 940	2 987	3 810	4 002
883	Reparation/ombyggnad av implantatförankrad konstruktion	5 695	8 907	6 730	10 257
884	Rep/ombyggnad av implantatförank konstrukt, omfattande	10 505	16 958	12 085	19 114
888	Fästskruv, per styck	180	185	180	185
889	Centrumskruv, per styck	375	381	375	381
892	Läkdistan per styck	335	335	335	335
Tandreglering					
900	Tandregl beh högst 6 månader	9 085	9 239	11 625	12 216
901	Tandregl 1 käke enkel behandling	13 640	13 874	17 465	18 348
902	Tandregl 1 käke , okomplicerad behandling 1-1,5 år	16 960	17 253	21 870	22 971
903	Tandregl 1 käke normal behandling 1,5 - 2 år	19 975	20 327	25 870	27 162
904	Tandregl 1 käke komplicerad behandling	24 745	25 178	32 185	33 791
905	Tandregl 2 käke enkel behandling	19 245	19 575	24 360	25 610
906	Tandregl 2 käke okomplicerad behandling 1 - 1,5 år	22 565	22 954	28 765	30 228
907	Tandregl 2 käke normal behandling 1,5 - 2 år	25 885	26 332	33 170	34 851
908	Tandregl 2 käke komplicerad behandling	31 160	31 703	40 155	42 173
Utbytesåtgärder					
921	MK-krona isf fylln på fram- eller hörntand (i s f åtgärd 703)	1 160	6 224	1 160	7 333
921 B	Keram-krona isf fylln på fram- eller hörntand (i s f 703)	1 160	6 580	1 160	7 821
922	MK-krona isf fylln på kindtand (i s f 706)	1 540	6 224	1 540	7 333
922 B	Keram-krona isf fylln på kindtand (i s f åtgärd 706)	1 540	6 580	1 540	7 821
925	Operation ett implantat, isf krona (i s f åtgärd 801)	4 535	7 231	5 410	8 239
926	Implantat-krona isf krona (i s f åtgärd 801+804)	6 765	9 808	7 865	11 367
928	Operation ett implantat, tidigare krona (i s f åtgärd 804)	2 235	7 231	2 455	8 239
929	Impantat-.krona isf krona, tidigare krona (i s f åtgärd 801)	4 535	9 808	5 410	11 367
940	Tandregl. av entandslucka, isf bro (i s f åtgärd 801x2+804)	11 300	20 327	13 275	27 162
941	Tandregl. av lucka isf bro, tidigare krona (isf åtgärd 801+804)	6 765	20 327	7 865	27 162

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Övrigt					
S 1	Tandskydd enkelt inkl. tandteknik		1 021		
S 2	Tandskydd i kombination med tandteknisk faktura		642		
S 5	Snarkskena		9 369		9 684
K 1	Blekning av rotbehandlad tand exkl. moms		1 295		1 326
K 2	Blekning av tänder, en käke inkl. material och skena exkl. moms		1 453		
K 3	Blekskena exkl. moms		968		
K 9	Tandsmycke, fastsättning exkl. moms		589		
T 1	Tandläkartid per timma		2 460		
T 2	Tandhygienist per timme		1 260		
T 3	Tandskötsketid per timme		660		
T 4	Specialist tandläkare tid per timme		0		2 940
N 1	Narkos. Merkostnad		2 463		2 940
N 2	Tandvårdsrädde extra tid per tandläkartimme		2 472		2 940
N 3	Tandvårdsrädde extra tid per tandhygienistimme		1 298		
N 4	Peroral sedering		621		621
N 5	Peroral sedering, tablett		311		311
O 2	Avtagbar apparatur ½ år		6 274		0
O 3	Avtagbar apparatur 1 år		8 969		0
O 4	Avtagbar apparatur 2 år		10 221		0
O 5	Fast app. i en käke ½ år		7 316		0
O 6	Fastsättning av retainer		832		968
O 6B	Fastsättning ny retainer i komb. med tandtekniker faktura		1 032		1 242
O 7	Retentionskontroll				537
O8	Slutkontroll				1 158
O9	Bortappad tandställning	enl. tandteknisk faktura			
O10	Bortappad LM-aktivator		1 000		1 000
I 1	Skriftligt intyg		600		735
I 3	Rättsintyg		1 200		1 470
J 1	Journalkopior, grundavgift >10 sidor		50		50
Uteblivande/sent återbud					
U1	Uteblivande/Sent återbud		300		300

Vid behandling på lör-, sön- och helgdagar uttages en merkostnad på 50% av Region J/H pris

Vid fördyrande materialval läggs den extra kostnaden till på priset

Åtgärder vars pris är i brun text (i allmäntandvårdens referenspriser) är tillåtna vid uttag av STB (Särskilt Tandvårdsbidrag)

Tre års garanti lämnas på fastsittande kronor och broar.

Ett års garanti lämnas på fyllningar, rotfyllningar och avtagbara proteser.

Garantin gäller ej för behandlingar som patienten väljer mot tandläkarens rekommendation.

På begäran lämnas skriftligt intyg med uppgifter om vilka material som använts.

Prislista, frisktandvård

Folktandvården, Region Jämtland Härjedalen

Gäller från den 15 januari 2020

ATB är Allmänt TandvårdsBidrag som alla får, från och med 24 år

24-29 år ATB 600 kr per år

30-64 år ATB 300 kr per år

65+ ATB 600 kr per år

Frisktandvård						
Åtgärd	Frisktandvård / Abonnemang	Årskost. utan ATB	Pat pris/år 24-29, 65+ (inkl. ATB)	Pat pris/mån 24-29, 65+ (inkl. ATB)	Pat pris/år 30-64 (inkl. ATB)	Pat pris/mån 30-64 (inkl. ATB)
F 01	Frisktandvård Grupp 1	996	396	33	696	58
F 02	Frisktandvård Grupp 2	1 248	648	54	948	79
F 03	Frisktandvård Grupp 3	1 692	1 092	91	1 392	116
F 04	Frisktandvård Grupp 4	2 280	1 680	140	1 980	165
F 05	Frisktandvård Grupp 5	2 988	2 388	199	2 688	224
F 06	Frisktandvård Grupp 6	3 888	3 288	274	3 588	299
F 07	Frisktandvård Grupp 7	5 064	4 464	372	4 764	397
F 08	Frisktandvård Grupp 8	6 156	5 556	463	5 856	488
F 09	Frisktandvård Grupp 9	7 464	6 864	572	7 164	597
F 10	Frisktandvård Grupp 10	8 556	7 956	663	8 256	688

Prislista

Referensprislista TLV

Folktandvården, Region Jämtland Härjedalen

Gäller från den 15 januari 2019

ATB, Allmänt Tandvårdsbidrag 24 - 29 år samt 65 år och över = 600 kr per år.

ATB, Allmänt Tandvårdsbidrag 30 - 64 år = 300 kr per år.

STB, Särskilt Tandvårdsbidrag = 600 kr per 1/2 år

Högekostnadsskydd: 3 000 kr till 15 000 kr av referenspriset ger 50% lägre pris

Högekostnadsskydd: över 15 000 kr av referenspriset ger 85% lägre pris

Åtg.	Typ av behandling	Referens- pris Allmän- tandvård	Region J/H Pris Allmän- tandvård	Referens- pris Specialist- tandvård	Region J/H Pris Specialist- tandvård
Undersökn, riskbedömn. o hälsofrämj. åtgärder					
101	Basundersökning av tandläkare	865	865	865	865
103	Akut eller kompletterande undersökning av tandläkare	375	375	485	509
107	Omfatt eller komplett undersökning av tandläkare	1 070	1 070	1 625	1 706
108	Utredning av tandläkare	1 740	1 740	2 590	2 720
111	Basundersökning av tandhygienist	660	660		
112	Basundersökning med fullst parodus av tandhygienist	855	855		
113	Mindre eller akut undersökning av tandhygienist	280	280		
114	Kompletterande parod undersök el. kariesutred av tandhygienist	525	525		
115	Konsultation av specialisttandläkare			950	998
116	Omfattande konsultation av specialisttandläkare			1 905	2 000
Röntgenåtgärder					
121	Röntgen-undersökning av en tand	60	60	95	100
123	Röntgen-undersökning, komplett för munhålan	820	820	1 260	1 323
124	Panoramaröntgen	530	530	850	893
125	Röntgen-undersökning, extraoral (utanför munnen)	520	520	990	1 040
126	Röntgen-undersökning, omfattande	1 005	1 005	1 675	1 759
127	Rtg-us, delstatus 2-6 st intraorala bilder	195	195		
128	Rtg-us, större delstatus fler än 6 st intraorala bilder	340	340		
131	Tomografiundersökning, en kvadrant	1 000	1 000	1 270	1 334
132	Tomografiundersökning, två kvadranter	1 285	1 285	1 720	1 806
133	Tomografiundersökning, tre kvadranter, bihåla, käkled, traumautred	1 575	1 575	2 345	2 462
134	Tomografiundersökning, fyra kvadranter	1 860	1 860	2 765	2 903
141	Studiemodell, för behandlingsplanering	600	600	600	600
161	Salivsekretionsmätning	625	625	625	625
162	Laboratoriekostnader vid mikrobiologisk undersökning	400	400	400	400
163	Biopsi	995	995	1 210	1 271
164	Lab (PAD)	610	610	610	610
Sjukdomsförebyggande åtgärder					
201	Information och instruktion vid risk för karies, gingival/parodontal sjukdom	430	430	430	430
204	Profylaxskena, per skena	815	815	815	815
205	Fluor-beh. inkl. rengöring i kombination med undersökning	175	175	175	175
206	Fluor-behandling inkl. professionell rengöring	350	350	350	350
207	Avlägsnande supragingival tandsten	280	280	280	280
208	Avlägsnande supragingival tandsten, omfattande	530	530	530	530
209	Avlägsnande supragingival tandsten, tidskrävande	825	825	825	825
Sjukdomsbehandling					
301	Sjukdomsbehandlande åtgärder, mindre	410	410	520	546
302	Sjukdomsbehandlande åtgärder	770	770	990	1 040
303	Sjukdomsbehandlande åtgärder, omfattande	1 140	1 140	1 470	1 544
304	Sjukdomsbehandlande åtgärder, särsk. tidskrävande	1 710	1 710	2 195	2 305

311	Information och/eller instruktion vid tand- och munsjukdomar	430	430	430	430
312	Uppföljning av information eller instruktion	175	175	175	175
313	Beteendemedicinsk behandling, 60 min eller mer	1 075	1 075	2 235	2 235
314	Beteendemedicinsk behandling	495	495	1 030	1 030
321	Ikke operativ behandling av kariessjukdom	435	435	435	435
322	Stegvis excivering (borttagande av karies)	1 135	1 135	1 135	1 135
341 E	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, enkel	265	265	265	265
341	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, mindre omfatt	530	530	735	735
341K	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, tidskrävande	530	901	735	1 100
342	Behandl. av parodontal sjukdom el periimplantit, större omfattning	1 035	1 035	1 880	1 880
343	Behandl. av parodontal sjd el periimplantit, särskilt tidskräv	1 560	1 560	4 170	4 170
362	Lustgassedering/per gång	835	835	835	835
Kirurgiska åtgärder					
401	Tanduttagning, en tand	1 035	1 035	1 340	1 407
402	Tanduttagning, en tand, komplicerad	1 715	1 715	2 205	2 315
403	Tanduttagning, tillkommande enkel	185	185	240	252
404	Operativt avlägsn. av en eller flera tänder eller annan vävnad	3 165	3 165	3 980	4 179
405	Omfattande dentoalveolär kirurgi	4 220	4 220	5 315	5 581
406	Tanduttagning av övertalig tand	1 035	1 035	1 340	1 407
407	Övrig dentoalveolär kirurgi eller plastik	2 085	2 085	2 575	2 704
407 O	Korr kir. 3-5 tandpos	2 085	3 128	2 575	4 056
407 T	Korr kir. > 5 tandpos	2 085	4 170	2 575	5 408
408	Preprotetisk friläggning med lambå, omfattande	4 220	4 220	5 365	5 633
409	Kir. avlägsnande av tand i annan kvadrant vid parodkirurgi	1 550	1 550	1 985	2 084
Kirurgiska åtgärder vid implantatprotetik					
420	Implantat per styck	2 855	3 400	2 855	3 400
421	Operation avseende käkbensförankrade implantat, ett implantat	3 330	3 330	4 045	4 247
422	Kirurgisk friläggning av ett implantat	1 525	1 525	1 855	1 948
423	Op. avseende käkbensförankrade implantat, två eller tre implantat	4 725	4 725	5 770	6 059
424	Kirurgisk friläggning två - tre implantat	1 710	1 710	2 095	2 200
425	Op. avseende käkbensförank. implantat, fyra eller fler implantat	6 415	6 415	7 785	8 174
426	Kirurgisk friläggning fyra eller flera implantat	2 285	2 285	2 835	2 977
427	Benaugmentation egen benvävnad	4 035	4 035	5 020	5 271
428	Benaugmentation benersättmat	4 880	5 905	5 755	7 113
429	Borttagande av implantat	3 980	3 980	4 960	5 208
430	Benaug egen benvävnad en kvadrant vid annan op	1 535	1 535	1 970	2 069
431	Benaug benersättmat en kvadrant vid annan op	2 565	3 612	3 060	4 299
432	Benaug benersättmat en kvadrant vid implinst	1 910	2 957	2 240	3 425
435	Avlägsnande av ett implantat	1 035	1 035	1 340	1 407
436	Avlägsnande av ett implantat, enkel	185	185	240	252
Parodontalkirurgiska åtgärder					
446	Rekonstruktiv behandling membran eller emaljmatrixprotein, tillägg	1 840	1 840	2 005	2 105
447	Rekonstruktiv behandling benersättningsmtrl, tillägg	1 245	1 245	1 350	1 418
448	Bindvävstransplantat vi lambåop, tillägg	755	755	975	1 024
451	Parodkir. En kvad. eller pos 3-3	3 295	3 295	4 395	4 615
452	Parodkir. Flera kvad eller omfattande en kvad. eller pos 3-3	4 555	4 555	6 035	6 337
453	Kir beh periimpltit + ev tänder en kvad eller pos 3-3	3 470	3 470	4 625	4 856
454	Kir beh periimpltit + ev tänder, flera kvad eller omfattande en kvad/3-3	4 555	4 555	6 035	6 337
480	Kontroll av koagulation, tillägsåtgärd	335	335	335	335
Rotbehandling					
501	Upprensning och rotfyllning en kanal	3 445	3 445	4 250	4 463
502	Upprensning och rotfyllning två kanaler	4 150	4 150	5 140	5 397
503	Upprensning och rotfyllning tre kanaler	5 210	5 210	6 475	6 799
504	Upprensning och rotfyllning fyra eller fler kanaler	5 680	5 680	7 050	7 403
520	Akut endodontisk beh. Annan behandlare	920	920	1 160	1 218
521	Akut endodontisk behandling (rotbehandling)	810	810	1 030	1 082
522	Komplicerad kanallokalisation	815	815	1 030	1 082
523	Stiftborttagning	1 190	1 190	1 515	1 591
541	Rotspetsoperation	3 710	3 710	4 690	4 925
542	Rotspetsoperation, ytterligare tand vid samma operation	1 045	1 045	1 315	1 381
Bettfysiologiska åtgärder					
601	Bettskena i hård akrylat överkäke pga bettfys. problem, per skena	3 575	3 575	4 880	5 124
602	Bettskena i hård akrylat underkäke pga bettfys. problem, per skena	3 575	3 575	4 880	5 124
603	Reponeringsskena, per skena	5 680	5 680	6 825	7 166
604	Mjukplastskena för bettfysiologisk behandling, per skena	2 140	2 140	2 575	2 704

606	Motorisk aktivering	525	525	645	677
607	Bettslipning för ocklusal stabilisering	760	760	975	1 024
Reparativa åtgärder					
701	Fyllning av en yta på framtand eller hörntand	615	658	615	658
702	Fyllning av två ytor på framtand eller hörntand	975	1 043	975	1 043
703	Fyllning av tre eller fler ytor på framtand eller hörntand	1 160	1 241	1 160	1 241
704	Fyllning av en yta på molar eller premolar	785	840	785	840
705	Fyllning två ytor på molar eller premolar	1 155	1 236	1 155	1 236
706	Fyllning tre eller flera ytor på molar eller premolar	1 540	1 648	1 540	1 648
707	Krona i plastiskt material, klinikframställd	1 750	1 873	1 750	1 873
708	Stiftförankring i rotkanal	555	555	555	555
Protetiska åtgärder, tillägg för fördyrande material					
800	Laboratorieförframställd krona, metall-keramisk, en per käke	5 835	6 127	6 955	7 303
800 B	Laboratorieförframställd krona, hel-keramisk, en per käke	5 835	6 477	6 955	7 790
801	Laboratorieförframställd krona, metall-keramisk, flera i samma käke	4 535	4 852	5 410	5 735
801 B	Laboratorieförframställd krona, hel-keramisk, flera i samma käke	4 535	5 125	5 410	6 059
802	Laboratorieförframställd pelare	3 195	3 195	3 855	4 048
803	Klinikframställd pelare	1 525	1 525	1 910	2 006
804	Hängande broled tandstödd protetisk, metall-keramisk, per led	2 235	2 235	2 455	2 578
804 B	Hängande broled tandstödd protetisk, hel-keramisk, per led	2 235	2 391	2 455	2 878
805	Emaljretinerad konstruktion, per stöd	1 900	1 957	2 230	2 342
806	Radikulärförankring vid avtagbar protes	3 475	3 718	4 130	4 667
807	Semipermanent krona/bro, per led	2 490	2 490	2 870	3 014
808	Innerkrona för teleskop- och konuskonstruktioner	3 405	3 643	4 060	4 263
809	Långtidstemporär lab. krona eller hängande led, per led	1 065	1 140	1 225	1 433
Reparativa åtgärder vid tandstödd protetisk					
811	Cementering av lossnad krona/fasad, per krona/fasad	570	570	730	767
812	Broreparation 1	1 495	1 495	1 930	2 027
813	Broreparation 2	4 555	4 555	5 645	5 927
814	Broreparation 3	7 870	8 421	9 615	11 634
815	Sadelkrona	5 240	5 292	6 250	6 563
Avtagbar protes					
822	Partiell protes för temporärt bruk, 1-3 tänder	3 715	3 901	4 370	4 720
823	Partiell protes för temporärt bruk, 4 eller fler tänder	5 230	5 596	6 105	6 593
824	Partiell protes med gjutet skelett, klammerförankrad	11 135	11 469	12 660	13 546
824 B	Partiell protes med gjutet skelett, 3 klamrar	11 135	11 803	12 660	14 053
824 C	Partiell protes med gjutet skelett, 4 eller fler klamrar	11 135	12 249	12 660	14 432
825	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm.	12 605	12 983	15 150	15 574
825 B	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm., 3 kl	12 605	13 361	15 150	16 014
825 C	Komplic. partiell protes med stöd av urtags-, innerkrona, attachm. 4 el fler kl.	12 605	13 866	15 150	16 438
826	Attachments, per styck	100	100	100	100
827	Hel underkäksprotes	9 395	9 771	11 680	12 264
828	Hel överkäksprotes	9 395	9 771	11 680	12 264
829	Immediatprotes	7 050	7 544	8 245	9 482
831	Justering av avtagbar protes	380	380	490	515
832 E	Lagning av protes mycket enkel	630	630	745	745
832	Lagning av protes eller tillsättning av protestand	1 270	1 270	1 490	1 565
833	Rebasering av protes	2 590	2 590	3 085	3 239
834	Lagning av protes där avtryck behövs	1 980	1 980	2 305	2 420
835	Rebasering o lagning av protes	3 075	3 290	3 620	3 982
836	Komplicerad lagning av protes med svetsning av nya fästen	3 865	4 058	4 410	4 719
837	Komplicerad lagning av protes där ny del svetsas till befintlig	6 670	7 004	7 650	8 186
839	Inmontering av förankringselement	3 025	3 237	3 570	3 963
Övriga åtgärder i samband med protetisk behandling					
845	Ocklusionskorrigering bettsslipning	1 965	1 965	2 400	2 520
846	Skena för vertikal platsberedning	4 790	4 790	5 550	5 828
847	Klammerplåt	4 015	4 015	4 780	5 019
848	Bettshöjning med fyllnings material	555	555	720	756
Protetiska åtgärder vid fast implantatbehandling					
850	Implantatförankrad krona, en per käke	8 225	8 390	9 540	10 017
852	Implantatförankrad krona, flera i samma käke	6 380	6 571	7 370	7 812
853	Hängande led vid implantatförankrad bro	2 235	2 235	2 455	2 578
854	Semipermiabel krona /häng led på implantat	2 175	2 175	2 505	2 630
855	Fästskruv, cylinder vid semipermiabel krona på implantat	550	550	550	550
856	Långt.temp.krona/häng på implantat	1 425	1 425	1 645	1 727

857	Fästskruv, cylinder vid långtidstemporär lab. krona på impl	495	495	495	495
858	Distans inkl. centrumskruv, per styck	1 275	1 275	1 275	1 275
859	Integrerad distans/kopplingskomponent	1 090	1 090	1 090	1 090
861	Implantförankrad bro överkäke, 4 implantat	32 325	35 881	35 615	39 782
862	Implantförankrad bro överkäke, 5 implantat	34 335	37 425	37 625	41 801
863	Implantförankrad bro överkäke, 6 implantat	35 885	39 115	39 175	43 328
865	Implantförankrad bro underkäke, 4 implantat	31 280	34 408	34 240	38 417
871	Implantatstödd täckprotes, 2 implantat	17 600	17 600	19 945	20 942
872	Implantatstödd täckprotes, överkäke, 3 implantat	19 840	19 840	22 185	23 294
873	Implantatstödd täckprotes, överkäke, 4 implantat	22 425	22 425	24 770	26 009
874	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 2 implantat	4 475	4 475	4 800	5 040
875	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 3 implantat	5 275	5 275	5 605	5 885
876	Tillägg för alveolarbar vid implantat, 4 implantat	7 035	7 035	7 365	7 733
877	Implant.stödd täckprotes exkl. implant, komp, förankringselem.	14 600	15 038	16 945	17 792
878	Förankringselement täckprotes, tillägg, per styck	285	285	285	285
Reparation av implantat och implantatstödd protetik					
880	Av- och påmontering av implantatförankrad bro 1 - 2 implantat	2 155	2 155	2 810	2 951
881	Reparation av implantatförankrad konstrukt., mindre omfattande	1 120	1 120	1 445	1 517
882	Av- och påmontering av implantatförankrad bro	2 940	2 940	3 810	4 001
883	Reparation/ombyggnad av implantatförankrad konstruktion	5 695	8 770	6 730	10 216
884	Rep/ombyggnad av implantatförank konstrukt, omfattande	10 505	16 703	12 085	18 998
888	Fästskruv, per styck	180	180	180	180
889	Centrumskruv, per styck	375	375	375	375
892	Läkdistan per styck	335	335	335	335
Tandreglering					
900	Tandregl beh högst 6 månader	9 085	9 085	11 625	12 206
901	Tandregl 1 käke enkel behandling	13 640	13 640	17 465	18 338
902	Tandregl 1 käke , okomplicerad behandling 1-1,5 år	16 960	16 960	21 870	22 964
903	Tandregl 1 käke normal behandling 1,5 - 2 år	19 975	19 975	25 870	27 164
904	Tandregl 1 käke komplicerad behandling	24 745	24 745	32 185	33 794
905	Tandregl 2 käke enkel behandling	19 245	19 245	24 360	25 578
906	Tandregl 2 käke okomplicerad behandling 1 - 1,5 år	22 565	22 565	28 765	30 203
907	Tandregl 2 käke normal behandling 1,5 - 2 år	25 885	25 885	33 170	34 829
908	Tandregl 2 käke komplicerad behandling	31 160	31 160	40 155	42 163
Utbytesåtgärder					
921	MK-krona isf fylln på fram- eller hörntand (i s f åtgärd 703)	1 160	6 127	1 160	7 303
921 B	Keram-krona isf fylln på fram- eller hörntand (i s f 703)	1 160	6 477	1 160	7 790
922	MK-krona isf fylln på kindtand (i s f 706)	1 540	6 127	1 540	7 303
922 B	Keram-krona isf fylln på kindtand (i s f åtgärd 706)	1 540	6 477	1 540	7 790
925	Operation ett implantat, isf krona (i s f åtgärd 801)	4 535	6 730	5 410	7 647
926	Implantat-krona isf krona (i s f åtgärd 801+804)	6 765	9 665	7 865	11 292
928	Operation ett implantat, tidigare krona (i s f åtgärd 804)	2 235	6 730	2 455	7 647
929	Impantat-.krona isf krona, tidigare krona (i s f åtgärd 801)	4 535	9 665	5 410	11 292
940	Tandregl. av entandslucka, isf bro (i s f åtgärd 801x2+804)	11 300	19 975	13 275	27 164
941	Tandregl. av lucka isf bro, tidigare krona (isf åtgärd 801+804)	6 765	19 975	7 865	27 164
Övrigt					
S 1	Tandskydd enkelt inkl. tandteknik		991		
S 2	Tandskydd i kombination med tandteknisk faktura		623		
S 5	Snarkskena		9 296		9 609
K 1	Blekning av rotbehandlad tand exkl. moms		1 285		1 316
K 2	Blekning av tänder, en käke inkl. material och skena exkl. moms		1 441		
K 3	Blekskena exkl. moms		961		
K 9	Tandsmycke, fastsättning exkl. moms		585		
T 1	Tandläkartid per timma		2 400		
T 2	Tandhygienist per timme		1 260		
T 3	Tandskötsketid per timme		660		
T 4	Specialist tandläkare tid per timme		0		2 940
N 1	Narkos. Merkostnad		2 444		2 945
N 2	Tandvårdsrädda extra tid per tandläkartimme		2 400		2 940
N 3	Tandvårdsrädda extra tid per tandhygienisttimme		1 260		
N 4	Peroral sedering		616		616
N 5	Peroral sedering, tablett		308		308
O 2	Avtagbar apparatur ½ år		6 225		
O 3	Avtagbar apparatur 1 år		8 899		
O 4	Avtagbar apparatur 2 år		10 142		

O 5	Fast app. i en käke ½ år		7 259		
O 6	Fastsättning av retainer		825		961
O 6B	Fastsättning ny retainer i komb. med tandtekniker faktura		1 024		1 232
O 7	Retentionskontroll				533
O8	Slutkontroll				1 149
O9	Borttappad tandställning	enl. tandteknisk faktura			
O10	Borttappad LM-aktivator		1 000		1 000
I 1	Skriftligt intyg		600		735
I 3	Rättsintyg		1 200		1 470
J 1	Journalkopior, grundavgift >10 sidor		50		50
Uteblivande/sent återbud					
U1	Uteblivande/Sent återbud		300		300

Vid behandling på lör-, sön- och helgdagar uttages en merkostnad på 50% av Region J/H pris

Vid fördyrande materialval läggs den extra kostnaden till på priset

Åtgärder vars pris är i brun text (i allmäntandvårdens

referenspriser) är tillåtna vid uttag av STB (Särskilt Tandvårdsbidrag)

Tre års garanti lämnas på fastsittande kronor och broar.

Ett års garanti lämnas på fyllningar, rotfyllningar och avtagbara proteser.

Garantin gäller ej för behandlingar som patienten väljer mot tandläkarens rekommendation.

På begäran lämnas skriftligt intyg med uppgifter om vilka material som använts.

§131

Justering av tandvårdstaxan 2020 (RS/623/2019)

Sammanfattning

Regionfullmäktige beslutade i februari 2019, § 18, att justera prislistan för allmän- och specialisttandvård fr.o.m. 2019-03-01 med stöd av tidigare beslut inklusive tidigare beslutade undantag enligt TLVs, Tandvård och Läkemedelsverket, referenspris som gäller fr.o.m. 2019-01-15.

De senaste 6 åren har referensprislistorna för allmän- och specialist-tandvård höjts i varierande grad av TLV. Från att vissa år bara ha höjts 0,3 % till en höjning med 3 procent. Höjningarna har också varierat mellan olika åtgärdsgrupper i prislistan. Den höjning som TLV fastslagit för 2020 skulle innebära en intäktsökning för vår region på 2,17 %. Detta har inneburit att de ökade intäkterna från vuxentandvården flera år inte har motsvarat ökningen av produktionskostnaderna. Detta har också inneburit att Folk tandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslagit ett antal undantag från referensprislistan. Detta har varit nödvändigt då Folk tandvården haft merkostnader, främst för material och medicintekniska produkter, som inte varit med i beräkningarna av referenspriserna och som enligt TLVs och Försäkringskassans bestämmelser måste vara medräknade i respektive åtgärdspris. Beslut om undantag från referensprislistan har också fattats enligt förslag. Vuxentandvård finansieras av patientavgifter och ersättning från det statliga tandvårdsstödet.

Regionens taxor för tandvård skall vara utformade så att konkurrensneutralitet gentemot privat tandvård och en balanserad egen ekonomi uppnås. Den ska också ge utrymme för verksamhetsutveckling och en patientsäker vård av god kvalitet. För att fortsatt vara konkurrensneutrala behöver prislistan ligga på en sådan nivå att de intäkter den genererar motsvarar produktionskostnaderna.

Folk tandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att justering av prislistan i fortsättningen ska sättas i enlighet med LPIK istället för att sättas i enlighet med referensprislistan som fastställs av TLV. Prisindex med kvalitetsjusterade löner för landsting (LPIK) tas fram av Sveriges kommuner och Landsting (SKL) och uppdateras vid varje ny skatteunderlagsprognos. LPIK används som underlag vid beräkning av kostnadsutveckling av fasta löner och priser. LPIK tas fram genom att priset för löner, material och tjänster och köpt verksamhet viktas till ett genomsnittligt pris. SKL:s prognos för LPIK exklusive läkemedel för de kommande åren ser för närvarande ut så här;

2019	2020	2021	2022
2,8%	3,0%	3,0%	2,8%

Folk tandvården i Region Jämtland Härjedalen föreslår att fr o m år 2020 övergå till att beräkna justeringar av tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna med hjälp av LPIK därför att; Den största fördelen är att den årliga förändringen av prislistorna i högre grad motsvarar ökningen

av produktionskostnaden. Det ger också bättre framförhållning och planeringsförutsättningar att tidigt veta vilka intäktsförändringar som kan förväntas inför nästkommande år. TLV publicerar sin referensprislista i juni. SKL presenterar prognos för LPIK kommande år fem gånger om året; i februari, april, augusti, september samt december.

Flera regioner har redan övergått till denna beräkningsgrund för sina prislistor. Av våra närmaste grannregioner har Region Norrbotten, Region Västernorrland och Region Dalarna övergått till LPIK som beräkningsgrund för förändring av prislistan för tandvård. Det blir också en enklare administrativ hantering av prislistan eftersom LPIK-reglering ger en procent som alla åtgärder ska räknas upp med, dvs kan automatiseras i tandvårdssystemet. Medan TLVs riktpreislista innebär att varje enskild åtgärd måste manuellt ändras i tandvårdssystemet.

Som beräkningspunkt föreslås, för kommande års tandvårds- och frisktandvårdsprislistor, användas det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.

Som utgångsvärde för justering med LPIK föreslås innevarande års prislista. Den justerade prislistan föreslås även i fortsättningen gälla från den 15 januari varje nytt år samtidigt som TLV förändrar sin referensprislista. Folktandvårdens prislistor för 2020, där 2019 års priser är justerade enligt prognosen för LPIK 2020 bifogas, liksom en ekonomisk beräkning där de tio vanligast åtgärderna intäktsberäknats utifrån förväntad volym. Den ekonomiska effekten till 2020 är ca 300 tkr mer intäkt med LPIK-uppräkningsmodell än med TLV prislista. Syftet med ändringen är dock inte ökade intäkter utan förutsägbarhet. Även om en indexuppräkningsmodell ska ske bör folktandvårdstaxa ändå årligen presenteras för Regionfullmäktige för fastställande.

Regionstyrelsen behandlade ärendet 2019-11-05--06 § 184 och tillstyrker hälso- och sjukvårdsnämndens förslag.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår regionfullmäktige

1. Som beräkningspunkt för kommande års tandvårds- och frisktandvårds-prislistor används det LPIK-index som publiceras i augusti månad innevarande år men avser prognos för kommande år.
2. Tandvårds- och frisktandvårdsprislistorna ska från 15 januari 2020 följa LPIK index exklusive läkemedel med en årlig prisjustering (för 2020 är det 3,0 %).
3. Utgångsvärde för justering med LPIK är innevarande års prislista.
4. Tandvårdstaxa ska trots indexuppräkningsmodell ändå årligen fastställas av regionfullmäktige.

Regionfullmäktige

2019-11-26

Yrkanden

Cristine Persson (C), Gunnar Nilsson (C), Jörgen Larsson (C) yrkar bifall till hälso- och sjukvårdsnämndens förslag.

Elin Hoffner (V) yrkar avslag på punkt 1, 2 och 3 i nämndens förslag till beslut. Region Jämtland Härjedalen ska även fortsättningsvis använda TLVs referensprislista.

Cathrine Blomqvist (S), Ronny Karlsson (SD) yrkar bifall till Elin Hoffners yrkande.

Marcus Danielsson (SD), Robert Hamberg (M) och Ann-Marie Johansson (S) yttrar sig.

Ajournering

Sammanträdet ajourneras 15.30-15.40

Yrkanden

Anton Nordqvist (MP) yrkar på återremiss med följande motivering:

"För att tillse att underlag med komplett tandvårdstaxa finns för samtliga förslag till beslut."

Elin Hoffner (V) yrkar följande tillägg till sitt tidigare yrkande:

Ny punkt "Nytt beräknat underlag för tandvårdstaxa enligt TLV tas i regionfullmäktige i februari 2020."

Ann-Marie Johansson (S) yrkar avslag på Anton Nordqvists återremissyrkande.

Bengt Bergqvist (S) yttrar sig.

Proposition

Ordföranden ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att ärendet återremitteras.

Omröstning

Omröstning begärs och följande propositionsordning fastställs:

Den som vill att ärendet återremitteras röstar Ja.

Den som vill att ärendet ska avgöras idag röstar Nej.

Omröstningsresultat

Med 27 ja-röster och 28 nej-röster finner ordföranden att ärendet återremitteras.

Regionfullmäktige

2019-11-26

Beslut

Ärendet återremitteras med följande motivering:

För att tillse att underlag med komplett tandvårdstaxa finns för samtliga förslag till beslut.

Reservationer

Elin Hoffner (V), Marie Svensson (V), Bo Danielsson (V), Catarina Raswill Antán (V) och Helena Åsasdatter Nord (V) reserverar sig till förmån för Elin Hoffners yrkande.

Expedieras till

Områdeschef folktandvård

Beslutsunderlag

- §100 Hälso- och sjukvårdsnämnden Justering av tandvårdstaxan 2020
- Bilaga 1 - Prislista Folktandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK
- Bilaga 2 - Prislista Frisktandvård Folktandvården Jämtland Härjedalen 2020-01-15 LPIK
- Bil 3 Jämförelse tandvårdspriser och utfall vid följsamhet TLV respektive prishöjning enligt LPIK 2020 Region Jämtland Härjedalen
- §184 Regionstyrelsen Justering av tandvårdstaxan 2020

Voteringslista: §131

Ärende: Justering av tandvårdstaxan 2020, RS/623/2019

Voteringslist(or)

Omröstning om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras

Ledamot	Ja	Nej	Avstår
Margareta Winberg (S), Ledamot		X	
Ann-Marie Johansson (S), Ledamot		X	
Bengt Bergqvist (S), Ledamot		X	
Anders Frimert (S), Ledamot		X	
Robert Uitto (S), Ledamot		X	
Karin Näsmark (S), 2:e vice ordförande		X	
David Adervall (S), Ledamot		X	
Thomas Hägg (S), Ledamot		X	
Britt Carlsson (S), Ledamot		X	
Cathrine Blomqvist (S), Ledamot		X	
Maria Jakobsson (S), Ledamot		X	
Elin Lemon (C), Ledamot	X		
Eva Hellstrand (C), Ledamot	X		
Cristine Persson (C), Ledamot	X		
Thomas Andersson (C), Ordförande	X		
Marie-Louise Oscarsson (C), Ledamot	X		
Jörgen Larsson (C), Ledamot	X		
Håkan Larsson (C), Ledamot	X		
Britt-Inger Roos (C), Ledamot	X		
Gunnar Nilsson (C), Ledamot	X		
Elise Ryder Wikén (M), Ledamot	X		
Jan-Olof Andersson (M), Ledamot	X		
Robert Hamberg (M), Ledamot	X		
Lise Hjemgaard-Svensson (M), Ledamot	X		
Margareta Gladh (M), Ledamot	X		
Karin Ekblom (M), Ledamot	X		
Elin Hoffner (V), Ledamot		X	
Marie Svensson (V), Ledamot		X	
Catarina Antán (V), Ledamot		X	
Helena Åsadotter Nord (V), Ledamot		X	
Anette Rangdag (SD), Ledamot		X	
Ronny Karlsson (SD), Ledamot		X	
Alexandra Boije af Gennäs (-), Ledamot		X	
Lars-Erik Olofsson (KD), Ledamot	X		
Linnéa Haggren (KD), 1:a vice ordförande	X		
Margareta Mahmoud Persson (KD), Ledamot	X		
Stefan Nilsson (KD), Ledamot	X		

Lennart Ledin (L), Ledamot	X		
Eva-Britt Boij (L), Ledamot	X		
Anton Nordqvist (MP), Ledamot	X		
Gudrun Olsson (S), Ersättare		X	
Roger Östlund (S), Ersättare		X	
Maud Fortuna (S), Ersättare		X	
Leif D Sivertsson (S), Ersättare		X	
Kent Wassdahl (S), Ersättare		X	
Leif Persson (S), Ersättare		X	
Crister Leandersson (S), Ersättare		X	
Mari Eriksson (C), Ersättare	X		
Johannes Andersson (C), Ersättare	X		
Knut Richardsson (M), Ersättare	X		
Elisabet Sjöström (M), Ersättare	X		
Bo Danielsson (V), Ersättare		X	
Marcus Danielsson (SD), Ersättare		X	
Stefan Sundberg (SD), Ersättare		X	
Anders Vikström Aloandersson (MP), Ersättare	X		
Resultat	27	28	0

23

Regler för ersättning till levande donator

RS/677/2019

2020-01-02

Sekretariatet
Eva-Lena Åstrand
Ingela Jönsson

RS/677/2019

Regler för ersättning till levande donator

Ärendebeskrivning

Det är medicinskt fullt möjligt att transplantera vissa organ, främst njurar, och vävnader utan att den levande person som är donator utsätts för några större risker. Människor klarar sig till exempel med bara en njure genom att den njure som är kvar blir större och ökar sin funktion. I vissa fall kan en människa även donera en del av sin lever. Levern växer då delvis ut igen.

Sverige är ett av de bästa länderna i världen när det kommer till levande donation. Ca 40 % av alla årets ca 400 njurtransplantationer som utförs i Sverige är från levande donatorer, medan enbart 3 - 4 % av ca 160 levertransplantationer utförs med del av lever från levande donator.

Region Jämtland Härjedalen har idag inga fastställda regler för hur en donator ska kunna få ersättning för kostnader i samband med donationen. Donatorn utreds noga, vilket kan ta flera veckor till månader. Då ska även donatorn informeras ingående vad som gäller för att vederbörande ska bli skadelös visavi sin gåva till mottagaren. Förslag till regler har upprättats. Förslaget har sin grund i motsvarande regelverk i Region Skåne.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Regler för ersättning till levande donator fastställs.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Ingela Jönsson
Chef hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen

Utdrag till

Donationsansvarig läkare och handläggare (Caroline Starlander och Gunilla Widegren)

Sekretariatet
Eva-Lena Åstrand
Ingela Jönsson

2020-01-15

RS/677/2019

Regler för ersättning till levande donator

Region Jämtland Härjedalen ersätter levande donator enligt nedanstående regler. Ersättningsreglerna gäller för inkomstbortfall och kostnader som åsamkas donatorn under undersökningstiden samt kontroller efter donation.

Grundprinciper

Donation av organ och vävnader från en levande person är en gåva från en frisk givare till en patient som oftast är en släkting men också kan vara okänd mottagare. Region Jämtland Härjedalens uppgift är att möjliggöra transplantationen. Recipientens (mottagaren av organ) hemlandsting står för ersättningen till donatorn. Regionen skall vidare, inom vissa ramar, ersätta mellanskillnaden mellan donatorns inkomst och den sammanlagda ersättningen som donatorn får som sjuklön och andra försäkringar under den tid som donatorn inte kan arbeta på grund av donationen, samt i skälig utsträckning också ersätta andra kostnader som donatorn haft i samband med donationen. Principen är att donatorn hålls ekonomiskt skadelös med full kompensation för kostnader och inkomstförluster p.g.a. den arbetsoförmåga som uppkommer i samband med en organdonation. De ersättningar som ges syftar således aldrig till att vara en ersättning för donationen, enligt gällande lagstiftning.

Ersättning från Försäkringskassan

Levande givare av organ eller vävnad omfattas sedan 2002 av särskilt högriskskydd inom sjukförsäkringen, för sjukskrivning under utredningstid och i samband med donationen. Det innebär undantag från karenssdag.

Särskild ansökan skall ske till Försäkringskassan om högriskskydd. Donatorns arbetsgivare erhåller efter ansökan ersättning för alla sjuklönekostnader. Skyddet gäller även i de fall då sjukpenning utbetalas direkt från Försäkringskassan, dock ej i de fall då donatorn är en egen företagare och har ett försäkringsavtal med flera karenss dagar.

Ersättning från patientskadeförsäkringen

Landstingens ömsesidiga försäkringsbolag (LÖF) ger ersättning för vissa patientskador och ansökan skall ske vid komplikationer. Observera att ansökan alltid skall ske vid komplikationer som ger förlängd sjukskrivning utöver normalförloppet eller som leder till kostnader för patienten i ansökan skall det på ett tydligt sätt anges "Donationsersättning enligt särskilda regler från LÖF" så att rätt regelverk tillämpas. Patienten ansöker själv om ersättning men kan få hjälp av sjukvården att fylla i underlag.

Ersättning från Region Jämtland Härjedalen

Kompensation för inkomstbortfall

I de fall Försäkringskassan inte beviljar sjukpenning i samband med donation, kan Region Jämtland Härjedalen efter medicinsk bedömning ersätta donatorn den ersättning som normalt hade utgått, i upp till sammanlagt max 6 månader efter donationen. En förutsättning för detta är att överklagan/omprövning hos Försäkringskassan först gjorts, dock kan preliminär utbetalning ske i väntan på beslut kring överklagan/överprövning.

Ersättningen för inkomstbortfallet är begränsat till 7,5 gånger prisbasbeloppet. För år 2020 innebär det högst 1374 kr per dag.

Löntagare

Ersättning kan lämnas för att täcka mellanskillnaden mellan ersättning sjuklön/sjukpenning och eventuella andra försäkringar och den lön som normalt hade utgått. Ersättning ska täcka inkomstbortfall där arbetsoförmågan beror på det kirurgiska ingreppet och eventuella komplikationer. Ersättning för bortfall av inkomst från tillfälliga bisysslor utgår inte såvida de inte varit i stadigvarande del av försäkringen.

Egna företagare

Ersättning kan lämnas för att täcka mellanskillnaden mellan ersättning motsvarande sjuklön/sjukpenning och eventuella andra försäkringar och den inkomst som normalt skulle utgått. Ersättning ska täcka inkomstbortfall där arbetsoförmågan beror på det kirurgiska ingreppet och eventuella komplikationer. Egna företagare ska styrka inkomstuppgift genom att uppvisa intyg från skatteverket och vid behov även av auktoriserad revisor.

Ersättning kan lämnas för anställning av vikarier och avbytare under frånvaroperioden i samband med donationsingreppet. Likaså kan ersättning lämnas för ordinarie avskrivningskostnader under stillestånd orsakat av donationsingreppet.

Studerande och arbetslösa

För tex. Studerande och arbetslösa utan arbetslöshetskassa bosatta i Sverige kan en skattepliktig ersättning som motsvarar 33 % av ett basbelopp per månad utgå.

Särskild prövning kan göras av särskilda förhållande. T. ex. om donationsingreppet sker vid tidpunkt där donatorn tidigare haft t. ex. säsongsarbete och ett nytt sådant kan styrkas.

När donatorn är bosatt utanför Sverige

Här gäller att ersättning kan ges för faktiska kostnader och inkomstbortfall i samband med förberedande besök, operation och efterkontroller. Särskild prövning skall ske i förväg av typer av ersättning och ersättningsnivåer. På grund av att så vitt skilda förhållande kan förekomma ska inga nivåer fastslås utan endast att de principer som angivits i dessa regler skall tillämpas. Vid den särskilda prövningen skall det alltid ske en preliminär utredning för planering av resor och för bedömning av kostnadsersättning. Alla kostnader måste kunna styrkas. Det gäller exempelvis kostnader för resor, visum, intyg (inklusive översättning av dessa) samt förväntade kostnader för inkomstbortfall och merkostnader för sjukresor. Om ersättning utgår från sjukförsäkring i hemlandet skall detta ingå i utredningen av ersättning.

Kostnader för donator

Rese- och boendekostnader

Region Jämtland Härjedalens regelverk för sjukresor är grunden för ersättning för resor till och från vård och behandling, i samband med donationen. Därutöver tillkommer ersättning för egenavgiften för resan. Ersättning kan ges för styrkta resekostnader till och från vårdinrättningen samt för parkeringskostnader och logi. Billigaste färd sätt gäller om det inte finns medicinska skäl för annat färd sätt.

Patientavgifter

Egenavgifter för sjukvård skall ej debiteras från sjukvårdshuvudmannen i samband med besök till någon av regionens vårdgivare i samband med besök på grund av utredning, donation, eftervård och uppföljning på grund av donationen. Om dessa besök görs hos annan regions vårdgivare ska denne fakturera Region Jämtland Härjedalen och donatorn få sin vård kostnadsfritt.

Kostnader för läkemedel

Full ersättning kan ges för läkemedel som hör samman med utredning, donation och eftervård.

Övriga merkostnader

Ersättning kan ges för andra styrkta merkostnader som uppkommer vid utredningstillfällen och/eller sjukhusvistelse. Ersättning kan utgå också för fördyrade levnadskostnader enligt Region Jämtland Härjedalens bestämmelser för traktamente.

Inköp av exempelvis kläder, laptop, telefon ersätts dock inte som merkostnader.

Ersättning vid skada

Region Jämtland Härjedalen kan efter särskild prövning ersätta skada uppkommen i samband med donationsingreppet som inte täcks av patientskadeförsäkringen.

Beslut om ersättning

Utbetalning av ersättning som Region Jämtland Härjedalen ska stå för beslutas av Hälso- och sjukvårdsnämnden.

24

Ändring av beslut gällande avgift för
uteblivet besök

RS/200/2015

2020-01-10

Sekretariatet

Eva-Lena Åstrand

Tfn:

E-post: eva-lena.astrand@regionjh.se

RS/200/2015

Ändring av beslut gällande avgift för uteblivet besök

Ärendebeskrivning

I februari 2016 beslutade regionfullmäktige att ta ut 300 kr i avgift när en patient uteblir från ett vårdbesök (RS/200:16/2015). Detta gäller även avgiftsfria besök förutom för patienter under 18 år som uteblir från besök hos Ungdomsmottagningen.

Enligt Hälso- och sjukvårdslag (2017:30) kap. 17 1 § och Tandvårdslag (1985:125) 15a § får avgifter med anledning av att patienter uteblir från avtalade besök tas ut enligt grunder som regionen bestämmer. Avgiften tas ut av patientens förmyndare om patienten är under 18 år. Om det finns särskilda skäl får avgiften tas ut av den underårige.

Regionfullmäktiges beslut från 2016 förtydligade inte att avgiften endast får tas ut vid *avtalade* besök och därför behöver beslutet revideras och Avgiftshandbok Jämtland Härjedalen behöver justeras.

I nuläget tas avgift för uteblivet besök ut även när besöket inte är avtalat. Till exempel när ett barn flyttar till regionen och folktandvården kallar till ett tandvårdsbesök och patienten uteblir.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Avgift om 300 kr tas ut när en patient uteblir från ett **avtalat** besök. Detta gäller även avgiftsfria besök förutom för patienter under 18 år som uteblir från besök hos Ungdomsmottagningen.

I tjänsten

Hans Svensson

Regiondirektör

Peter Rönnholm

Ekonomidirektör

Utdrag till

Områdeschef folktandvården
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Avgiftsansvarig handläggare
Ekonomidirektör
Regionjurist

25

Revidering av personalpolitisk policy

RS/1528/2017

2020-01-17

Sekretariatet

Charlotte Funseth

Tfn: 063-14 75 51

E-post: charlotte.funseth@regionjh.se

RS/1528/2017

Revidering av personalpolitisk policy

Ärendebeskrivning

Under hösten 2019 har ett arbete genomförts att revidera Region Jämtland Härjedalens personalpolitiska policy.

Regionstyrelsens presidium har utgjort styrgrupp och samverkan har skett med arbetstagarorganisationerna.

Den personalpolitiska policyn syftar till att stödja verksamhetens övergripande uppdrag samt att främja regionen som attraktiv arbetsgivare. Policyn tar sin utgångspunkt i Regionens uppdrag och beskriver personalpolitikens betydelse för verksamhetens utveckling, drift och resultat.

Policyn vilar på Regionens värdegrund och kärnvärden och anger de värderingar som är gemensamma för samtliga verksamheter. Genom de prioriterade utvecklingsområden som lyfts fram underlättar policyn ställningstaganden i personalpolitiska frågor och utgör en vägledning för chefer och medarbetare i utveckling och tillämpning inom hela det personalpolitiska området.

Policyns prioriterade utvecklingsområden:

- Medarbetarskap
- Utvecklande ledarskap
- Hälsofrämjande arbetsmiljö
- Jämställdhet och jämlikhet
- Kompetensförsörjning
- Anställningsvillkor

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad Personalpolitisk policy fastställs.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Krister Eriksson
HR-direktör

Utdrag till

HR-direktör
Nämnderna inom regionen

HR-direktör
Krister Eriksson
Tfn: 063-14 75 08
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-17

DNR:RS/1528/2017

Personalpolitisk policy

Inledning

Region Jämtland Härjedalen arbetar för utveckling och tillväxt i Jämtland Härjedalen och erbjuder alla boende och besökare en god och nära hälso- och sjukvård av hög kvalitet. Regionens uppdrag är omfattande och komplext och möts genom medarbetares och chefers gemensamma ansvar att tillgodose medborgarnas och verksamhetens behov. Medarbetarnas kompetens, engagemang och arbetsförhållanden har avgörande betydelse för verksamhetens utveckling såväl som vardagliga drift och verksamhetsresultat.

Region Jämtland Härjedalens personalpolitiska policy syftar till att stödja verksamhetens övergripande uppdrag och utveckling samt att främja regionen som attraktiv arbetsgivare. Den utgår från regionens värdegrund och kärnvärden och anger de värderingar som är gemensamma för samtliga verksamheter. Policyn underlättar ställningstaganden i personalpolitiska frågor och utgör en vägledning för chefer och medarbetare i utveckling och tillämpning inom hela det personalpolitiska området.

Värdering

1.1 Värdegrund

”Regionens medarbetare ska i dagliga möten och samtal handla med respekt för alla människors lika värde, visa förtroende för andra och utgå från en helhetssyn på regionen och de som regionen är till för.”

1.2 Kärnvärden

Alla medarbetare och chefer ska genom sitt beteende:

- Skapa värde för de vi är till för
- Vara välkomnande mot alla
 - praktisera öppenhet och dialog
 - bidra till arbetsglädje
- Visa handlingskraft
 - utföra dagens jobb och utveckla morgondagens
 - prova nya metoder och arbetssätt
 - uppmuntra till eget ansvar och kreativitet
- Upplevas som pålitliga
 - värna kvalitet och effektivitet
 - ge återkoppling och söka lösningar

HR-direktör
Krister Eriksson
Tfn: 063-14 75 08
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-17

DNR:RS/1528/2017

Medarbetarskap

Inom Region Jämtland Härjedalen har samtliga medarbetare ett viktigt och stimulerande arbete, får möjlighet att utvecklas, har inflytande och tar ansvar i kraft av sin kompetens samt har god insikt om sina skyldigheter och rättigheter. Det innebär att alla medarbetare har ett gott bemötande mot alla och deltar i utveckling i arbetet med ständiga förbättringar. Var och en tar ansvar för god kvalitet i sina egna arbetsuppgifter samt ser det egna arbetets betydelse för helheten och sitt bidrag till verksamhetens resultat. Regionens medarbetare bidrar till samverkan och samarbete, vilket ger möjlighet till delaktighet, påverkan och arbetsglädje. I mötet med andra är medarbetaren en god ambassadör för Region Jämtland Härjedalen.

Utvecklande ledarskap

Inom Region Jämtland Härjedalen är chefer arbetsgivarföreträdare och har tydliga uppdrag, befogenheter och ansvarsområden. Cheferna utvecklar, målsätter och följer upp verksamheten och uppnår goda verksamhetsresultat gemensamt med sina medarbetare. Personalpolitiken tillämpas på ett enhetligt sätt utifrån regionala riktlinjer och verksamhetens behov. Förutsättningar och stöd i ledarrollen gör att cheferna är trygga och kan vara goda förebilder. Ledarskapet utmärks av ett föredömligt och trovärdigt handlande. Det karaktäriseras av personlig omtanke och är inspirerande och uppmuntrar till delaktighet och kreativitet. Då främjas medarbetarnas utveckling och möjlighet att ta sig an nya arbetsuppgifter och större ansvar.

Hälsofrämjande arbetsmiljö

Region Jämtland Härjedalen ska ha en hälsofrämjande och utvecklande arbetsmiljö. Fokus ska ligga på det friska och faktorer som skapar förutsättningar för medarbetare att behålla, förstärka och förbättra sin hälsa. En god arbetsmiljö skapar förutsättningar för ett långsiktigt hållbart arbetsliv hela vägen fram till pensionsåldern.

Det innebär att det systematiska arbetsmiljöarbetet ses som en självklar och integrerad del av verksamheten. Alla inom Region Jämtland Härjedalen ska bidra till en hälsofrämjande arbetsmiljö genom att ta ansvar för hälsa och säkerhet i arbetet. Vardagen är viktig – vi är varandras arbetsmiljö.

Ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv krävs för att minska risken för ohälsa och behov av rehabilitering. Regionen ska agera tidigt vid tecken på ohälsa eller sjukskrivning genom att skapa förutsättningar och klimat att föra dialog i tidigt skede.

Inom Region Jämtland Härjedalen ska hela verksamheten vara fri från användning av tobak och påverkan av alkohol och droger. Alkohol-, drog-, medicin- och andra missbruk och arbete går inte att förena. Som arbetsgivare agerar regionen förebyggande och i ett tidigt skede, då finns goda förutsättningar att hjälpa.

HR-direktör
Krister Eriksson
Tfn: 063-14 75 08
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-17

DNR:RS/1528/2017

Tobaksfri organisation som grundläggande värdering är en del i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet inom organisationen, dels utifrån personalens roll som förebild för patienter, medarbetare och befolkning samt utifrån ett hälsofrämjande arbetsmiljöperspektiv.

Jämställdhet och jämlikhet

Inom Region Jämtland Härjedalens råder nolltolerans mot kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

Verksamheterna ska genomsyras av jämställdhet, jämlikhet och vara fria från diskriminering.

Alla medarbetare ska behandlas likvärdigt i fråga om rekrytering, arbetsförhållanden, löner och övriga anställningsvillkor samt utvecklingsmöjligheter. Alla medarbetare ska ges möjlighet att förena förvärvsarbete med föräldraskap.

Region Jämtland Härjedalen ska ha ett arbetsklimat där de som utsätts för våld i nära relationer tas omhand.

Region Jämtland Härjedalens inriktning är att tillsvidareanställning på heltid är det normala vid nyanställning och att redan anställda medarbetare ska arbeta heltid i högre utsträckning än i dag. Heltidsarbete ökar det ekonomiska oberoendet och gör att fler klarar sin egen försörjning. När fler arbetar heltid uppstår positiva effekter för yrkenas attraktivitet, framtida kompetensförsörjning och jämställdhet.

Kompetensförsörjning

Kompetenta och engagerade medarbetare är en förutsättning för att Region Jämtland Härjedalen ska utföra sitt uppdrag på ett professionellt sätt och möta medborgarnas behov och förväntningar.

En bärande tanke är att det ska vara attraktivt för medarbetarna att forma en långsiktig karriär genom hela arbetslivet inom regionens verksamhet. Genom tydliga karriärvägar samt goda förutsättningar att genom kompetensutveckling följa verksamhetens utveckling säkerställs att organisationens behov och medarbetarnas intressen möts. Även forskning utgör en viktig del av verksamhetens utveckling och en utvecklingsmöjlighet för medarbetarna.

Utvecklingen av regionens verksamhet förutsätter kontinuerlig utveckling av både yrkesroller och medarbetarnas kompetens. Genom att möjliggöra för medarbetarna att nyttja hela sin kompetens tillvaratas förutsättningarna för hög kvalitet, effektivitet och goda resultat i hela verksamheten. Då kompetensutveckling sker genom både planerade insatser och kontinuerligt lärande i det dagliga arbetet ligger ansvaret både på chefer och medarbetare.

Erfarna och seniora medarbetare med nyckelkompetens utgör en särskild tillgång i organisationen. Överföringen av deras kunskap till arbetsgrupper och kollegor utgör en

HR-direktör
Krister Eriksson
Tfn: 063-14 75 08
E-post: krister.eriksson@regionjh.se

2020-01-17

DNR:RS/1528/2017

viktig del av organisations kompetensförsörjning och lärande. Detta bidrar till både trygghet och god arbetsmiljö såväl som kvalitet i yrkesutövningen.

Regionen ska förutse kommande behov av kompetens och attrahera nya medarbetare. De studenter som genomför sin utbildning inom regionens verksamhet utgör en målgrupp som organisationens framtida medarbetare. Av den anledningen är det av särskild vikt att goda förutsättningar för handledning och utbildning erbjuds.

Anställningsvillkor

Region Jämtland Härjedalens verksamhet är omfattande och komplex där medarbetarnas kompetens utgör en framgångsfaktor för verksamhetens förmåga att fullgöra sitt uppdrag och möta medborgarnas behov. Mot bakgrund av detta verkar regionen för konkurrenskraftiga löne- och anställningsvillkor som bidrar till verksamhetens kompetensförsörjning.

Arbetets innehåll, marknadslöneläget och den individuella arbetsprestationen ligger till grund för lönesättningen. Sambandet mellan måluppfyllelse och lön är tydligt och bidrar till medarbetarens motivation och prestation.

Alla chefer ska vara representanter för arbetsgivaren och tillämpa regionens gemensamma lönepolitik och anställningsvillkor, med ansvar för både sin egen verksamhet och regionen som helhet.

26

Revidering av Långsiktig utvecklingsplan
för minskade sjukskrivningar och ökat
frisktal

RS/67/2015

2020-01-07

Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen
Ingela Jönsson

RS/67/2015

Revidering av Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal

Ärendebeskrivning

I november 2015 § 144, fastställde regionfullmäktige en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med sjukskrivningar. Bakgrunden var att Jämtlands län under lång tid legat högst i landet när det gäller antal sjukskrivningsdagar per invånare, en placering man ville förbättra.

En långsiktig utvecklingsplan i Region Jämtland Härjedalen är ett politiskt styrdokument som spänner över en tolvårsperiod. Mål ska sättas för fyra, åtta respektive tolv år och aktiviteter sättas för den första fyra-årsperioden. Enligt styrmodellen ska målen och aktiviteterna uppdateras efter fyra år. Detta dokument är en första revidering där målen och aktiviteterna uppdaterats till dagens situation i Regionen och i länet.

Arbetet har varit framgångsrikt under den första fyra-årsperioden. Sjuktalet i länet har kraftigt sänkts och kvaliteten på sjukskrivningsprocessen i vården har förbättrats. Mycket arbete återstår dock innan den långsiktiga målbilden är uppnådd och Jämtlands län har en sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess som är jämställd och jämlik och som på ett tillfredsställande sätt stöder individer på vägen från sjukskrivning till arbete, studier eller annan sysselsättning.

Det är inte klarlagt i vilken grad avvikelsen i sjukpenningtal speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen. Sannolikt är det fler faktorer än befolkningens hälsa som spelar in i sjukpenningtalen. Kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, Försäkringskassans handläggning och arbetsmarknadsläget är några faktorer som brukar lyftas fram som förklaringsgrunder. Försäkringskassan förklarar i sina analyser att sänkningen i stor utsträckning beror på regeländringar, såsom inrättande av rehabiliteringskedjan och införande av maxtid i sjukförsäkringen. Även regeringens tydliga målsättning i början av 2000-talet om halverad sjukfrånvaro samt Försäkringskassans tydliga måltal om ett sjukpenningtal på 9,0 anses ha haft betydelse då det påverkade myndigheters handläggning.

En lång period med landets högsta sjuktalet bröts under år 2015. 47 månader i rad har sjukpenningtalet i Jämtlands län sänkts samtidigt som antalet långa sjukfall minskat. Länet har nu landets lägsta sjuktalet för kvinnor och även lägst skillnad mellan kvinnors och mäns sjukskrivning. Kvinnor i Jämtlands län är dock fortsatt sjukskrivna 66 procent mer än männen (riket 88 procent).

Att fortsätta med långsiktigt utvecklingsarbete kring sjukskrivningar är viktigt för att fortsätta arbetet kring Regionens interna rutiner, organisation och struktur för att ytterligare närma sig en rättvis och jämställd sjukskrivningsprocess med hög kvalitet.

Från år 2020 får Regionerna ett lagreglerat åtagande att arbeta med koordinerande insatser för att stimulera återgång till arbete, studier eller annan verksamhet. Det utökade uppdraget skrivs in i Hälso- och sjukvårdslagen och ersätts via utökat generellt statsbidrag. För år 2020 gäller även den riktade statliga överenskommelsen "En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess".

Mål och aktiviteter i planen ska preciseras i konkreta handlingsplaner enligt Region Jämtland Härjedalens styrmodell och följas upp löpande enligt gällande rutiner.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderad Långsiktig utvecklingsplan för minskade sjukskrivningar och ökat frisktalet fastställs.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Ingela Jönsson
Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen

Utdrag till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Handläggare

REGION
**JÄMTLAND
HÄRJEDALEN**

**Långsiktig utvecklingsplan för minskade
sjukskrivningar och ökat frisktal**

Version: 2, revidering efter fyra år

Ansvarig: Regionfullmäktige

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	3
2	INRIKTNING OCH MÅL	6
2.1	År 2023 ska Region Jämtland Härjedalen ha:	6
2.2	År 2027 ska Region Jämtland Härjedalen ha:	6
3	AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE.....	8
3.1	Mål: Minskat differensen mellan kvinnor och mäns sjukpenningtal ned till 60 procent jämfört med år 2018.....	8
3.2	Mål: Frågan om våld ställs och journalförs enligt rutin vid lägst 30 procent av sjukskrivningsärendena	8
3.3	Mål: Rehabplan för arbetsåtergång ska finnas i Cosmic för lägst 30 procent av personer med utfärdade sjukintyg längre än 30 dagar	9
3.4	Mål: Etablerat de arbetssätt som Nationella kunskapsstyrningen förordar för programområdet Rehabilitering/Habilitering/Försäkringsmedicin.	9
3.5	Mål: Sjukfrånvaro för Regionens medarbetare som hållbart och över tid understiger 5 procent.	10
4	UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN.....	11

1 INLEDNING

En långsiktig utvecklingsplan i Region Jämtland Härjedalen är ett politiskt styrdokument som spänner över en tolvårsperiod. Mål ska sättas för fyra, åtta respektive tolv år och aktiviteter sättas för den första fyra-årsperioden. Enligt styrmodellen ska målen och aktiviteterna uppdateras efter fyra år. Detta dokument är en första revidering där målen och aktiviteterna uppdaterats till dagens situation i Regionen och i länet.

I november 2015 fastställde Regionfullmäktige en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med sjukskrivningar. Bakgrunden var att Jämtlands län under lång tid legat högst i landet när det gäller antal sjukskrivningsdagar per invånare, en placering man ville förbättra.

Arbetet har varit framgångsrikt under den första fyra-årsperioden. Sjuktalet i länet har kraftigt sänkts och kvaliteten på sjukskrivningsprocessen i vården har förbättrats. Mycket arbete återstår dock innan den långsiktiga målbilden är uppnådd och Jämtlands län har en sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess som är jämställd och jämlik och som på ett tillfredsställande sätt stöder individer på vägen från sjukskrivning till arbete, studier eller annan sysselsättning.

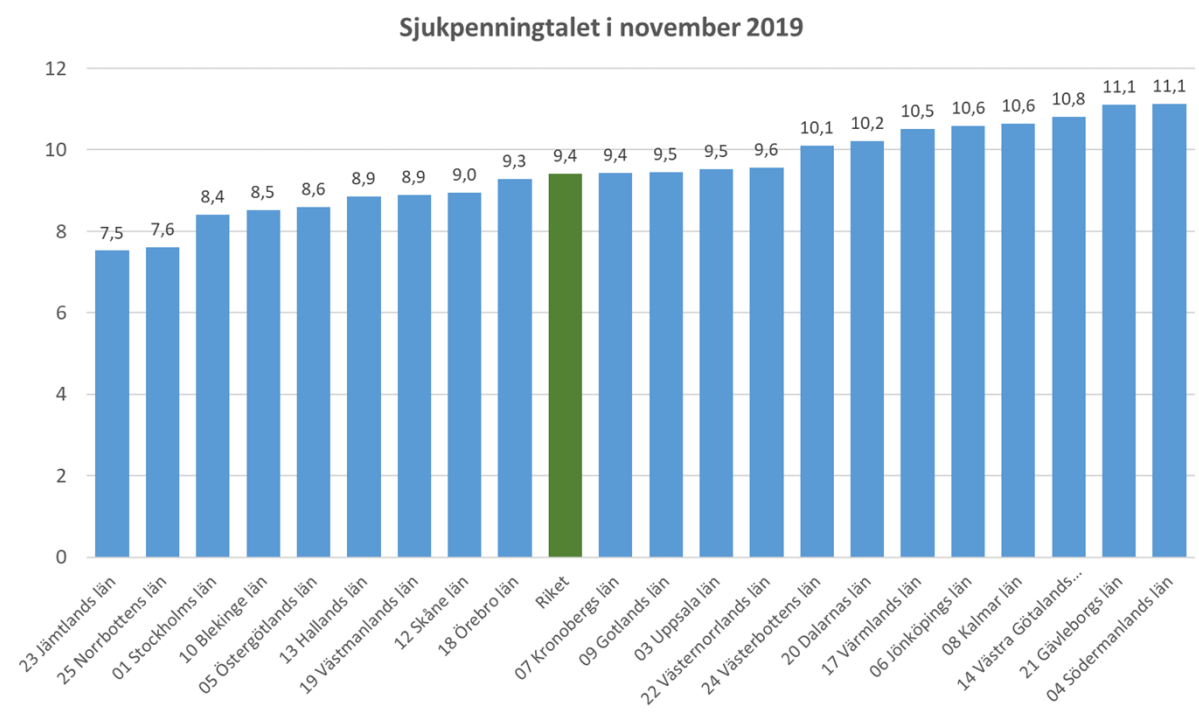
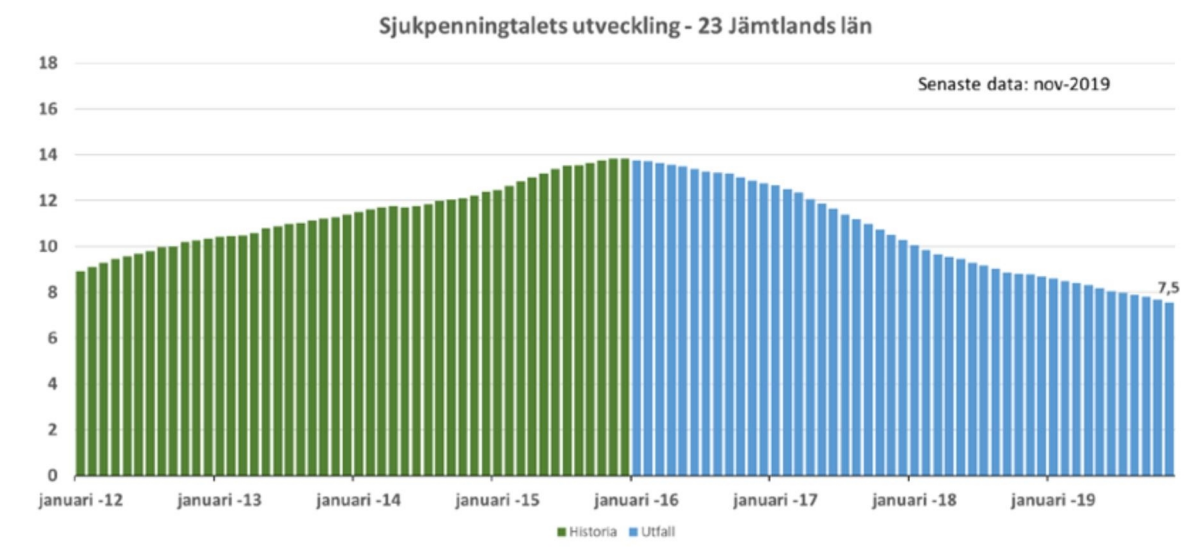
Det är inte klarlagt i vilken grad avvikelsen i sjukpenningtal speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen. Sannolikt är det fler faktorer än befolkningens hälsa som spelar in i sjukpenningtalen. Kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, Försäkringskassans handläggning och arbetsmarknadsläget är några faktorer som brukar lyftas fram som förklaringsgrunder. Försäkringskassan förklarar i sina analyser att sänkningen i stor utsträckning beror på regeländringar, såsom inrättande av rehabiliteringskedjan och införande av maxtid i sjukförsäkringen. Även regeringens tydliga målsättning i början av 2000-talet om halverad sjukfrånvaro samt

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

Försäkringskassans tydliga måltal om ett sjukpenningtal på 9,0 anses ha haft betydelse då det påverkade myndigheters handläggning.

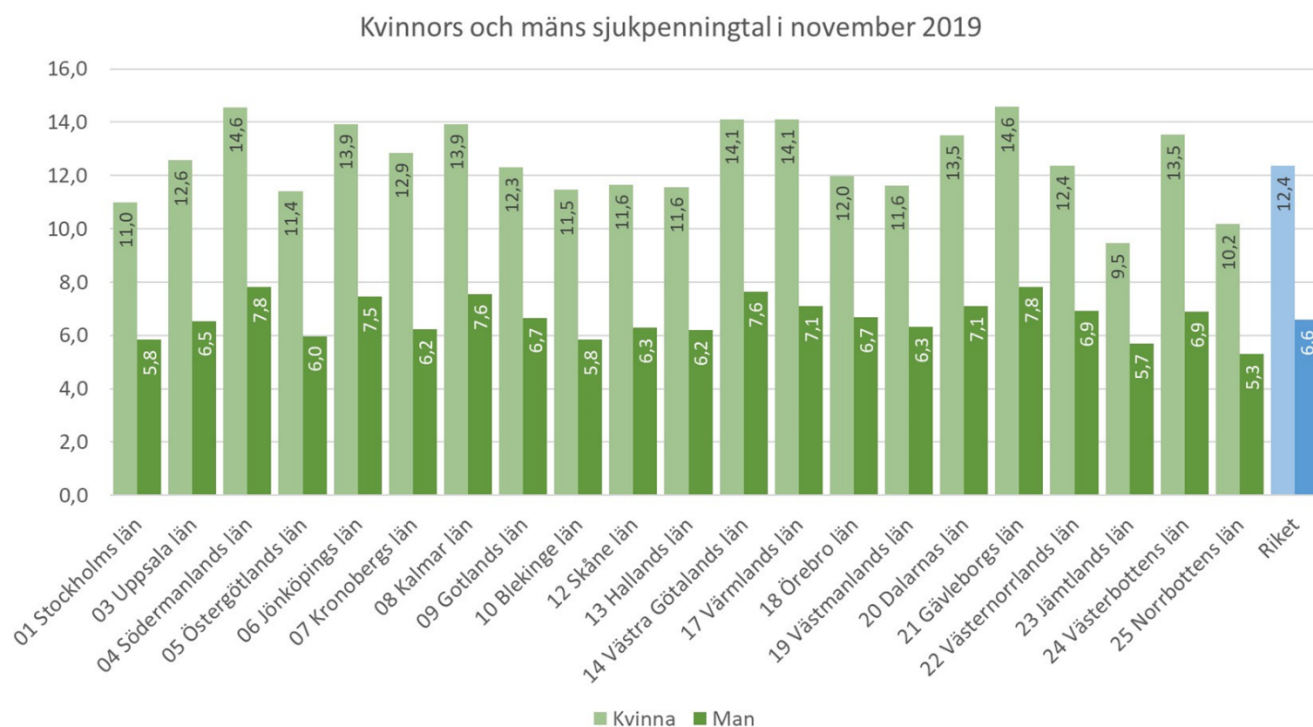
En lång period med landets högsta sjuktal bröts under år 2015. 47 månader i rad har sjukpenningtalet i Jämtlands län sänkts samtidigt som antalet långa sjukfall minskat.

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

Länet har nu landets lägsta sjuktal för kvinnor och även lägst skillnad mellan kvinnors och mäns sjukskrivning. Kvinnor i Jämtlands län är dock fortsatt sjukskrivna 66 procent mer än männen (riket 88 procent).

För medarbetarna i Region Jämtland Härjedalen har differensen till riket minskat med 2 procentenheter från december 2014 till december 2018. Regionen hade år 2018 näst lägst sjukfrånvaro av alla Regioner (endast Region Norrbotten låg lägre). Sjukfrånvaron har under årets första nio månader sjunkit ytterligare jämfört med samma tid föregående år, från 5,1 procent till 4,7 procent. Hur övriga regioner utvecklats är inte känt. De siffrorna presenteras endast efter helår.

Utöver den rent mänskliga aspekten på sjukskrivningar medför länets höga sjukpenningtal stora ekonomiska påfrestningar för såväl individer, arbetsgivare som

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

stat. Invånarna i Jämtlands län har, tillsammans med Gotland och Värmland, landets lägsta medelinkomst. Sänkt disponibel inkomst på grund av sjukfrånvaro är sannolikt kännbart för många.

Den psykiska ohälsan fortsätter vara den dominerande anledningen till sjukskrivning, en dominans som tycks fortsätta öka. Utifrån det finns nu en separat långsiktig utvecklingsplan för att främja psykisk hälsa.

Att fortsätta med långsiktigt utvecklingsarbete kring sjukskrivningar är viktigt för att fortsätta arbetet kring Regionens interna rutiner, organisation och struktur för att ytterligare närma sig en rättvis och jämställd sjukskrivningsprocess med hög kvalité.

Från år 2020 får Regionernas ett lagreglerat åtagande att arbete med koordinerande insatser för att stimulera återgång till arbete, studier eller annan verksamhet. Det utökade uppdraget skrivs in i Hälso- och sjukvårdslagen och ersätts via utökat generellt statsbidrag. För år 2020 gäller även den riktade statliga överenskommelsen "En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess"

2 INRIKTNING OCH MÅL

Inriktningen för den långsiktiga utvecklingsplanen är att minska antalet onödiga – och onödigt långa – sjukskrivningstillfällen för invånarna i Jämtlands län och medarbetarna inom Region Jämtland Härjedalen. I arbetet ingår att kartlägga, analysera och föreslå åtgärder som leder i önskad riktning.

Hälso- och sjukvården ska i ökad grad bidra till att sjukskrivningsprocessen leder till återgång i arbete eller förhindrar sjukskrivning.

2.1 År 2023 ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Minskat differensen mellan kvinnor och mäns sjukpenningtal ned till 60 procent jämfört med år 2018.
- Frågan om våld ställs och journalförs enligt rutin vid lägst 30 procent av sjukskrivningsärendena
- Rehabplan för arbetsåtergång ska finnas i Cosmic för lägst 30 procent av personer med utfärdade sjukintyg längre än 30 dagar.
- Etablerat de arbetssätt som Nationella kunskapsstyrningen förordar för programområdet Rehabilitering/Habilitering/Försäkringsmedicin.
- Sjukfrånvaro för Regionens medarbetare som hållbart och över tid understiger 5 procent.

2.2 År 2027 ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Minskat differensen mellan kvinnor och mäns sjukpenningtal ned till 50 procent jämfört med år 2018.
- Frågan om våld ställs och journalförs enligt rutin vid lägst 50 procent av sjukskrivningsärendena

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

- Rehabplan för arbetsåtergång ska finnas i Cosmic för lägst 50 procent av personer med utfärdade sjukintyg längre än 30 dagar.
- Sjukfrånvaro för Regionens medarbetare som hållbart och över tid understiger 5 procent.

Arbetet med att förbättra sjukskrivningsprocessen, jämna ut könsskillnaderna och ytterligare sänka sjuktalen ska bland annat ta utgångspunkt i:

- Nationella överenskommelser mellan SKL och staten.
- Kommande lagstiftning inom området
- Arbetet inom ramen för den nationella kunskapsstyrningen

Utifrån den långsiktiga utvecklingsplanen ska en detaljerad handlingsplan utarbetas som tydliggör vad som ska göras, när och av vem. Handlingsplanen följs upp av styrgrupp.

Uppföljningen ska säkerställa att planens intentioner och mål uppnås samt att korrigerande åtgärder vidtas om önskat resultat uteblir.

Uppföljning och resultat ska presenteras könsuppdelat där det är möjligt. I det långsiktiga arbetet ska koppling mellan sjukskrivning, våldsutsatthet och jämställdhetsperspektivet belysas klarare och kopplingen till Försäkringsmedicin säkras och stärkas.

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

Avrapportering till politiken sker inom ramen för vad som beslutats i ledningssystemet.

3 AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE

För att åstadkomma en varaktig förändring och god måluppfyllelse måste handgripliga aktiviteter initieras och genomföras. Aktiviteterna kopplar till de mål som satts upp för planen.

3.1 Mål: Minskat differensen mellan kvinnor och mäns sjukpenningtal ned till 60 procent jämfört med år 2018.

Med väsentligt högre sjuktal för kvinnor än för män är arbetet för en jämställd sjukskrivnings-process viktigt. Jämställdhetsaspekten kommer att vara central vid genomförandet av planen.

Kvinnor har 66 procent högre sjukpenningtal än män i Jämtlands län. Skillnaden är lägst i landet men ändå hög. Att skillnaden skulle vara medicinskt motiverad kan inte styrkas och inte heller att sjuktalen speglar det faktiska hälsoläget i befolkningen. Sannolikt spelar fler faktorer än hälsan roll för skillnaderna, exempelvis kultur, läkarnas rutiner vid sjukskrivning, läget på arbetsmarknaden, arbetsmiljö och Försäkringskassans handläggning.

Aktivitet	Notering
Utveckla statistik som enkelt och könsuppdelat följer upp Regionens målvärden och aktiviteter	Könsuppdelad statistik bör i möjligaste mån finnas i Divern, tillsammans med övrig verksamhetsstatistik.
Genomför löpande och strukturerat fortbildning och handledning i försäkringsmedicin för läkare och andra berörda yrkesgrupper	Plan ska utarbetas och utbildningsinsats påbörjas. Fokus på undvikande av medikalisering av normala livshändelser
Överenskommelse om samverkan mellan Försäkringskassan och Region Jämtland/Härjedalen	Efterleva verksamhetsplanen

3.2 Mål: Frågan om våld ställs och journalförs enligt rutin vid lägst 30 procent av sjukskrivningsärendena

Våld i nära relation bedöms vara en riskfaktor för hälsa och en ofta dold orsak till ohälsa och oförmåga att arbeta. I Region Jämtland Härjedalen finns rutiner att frågan om våld ska ställas vid besök inom psykiatri och mödravården samt i samband med utfärdande av sjukintyg. Uppföljning visar att frågan inte ställs och dokumenteras i den omfattning som rutinen anges.

Aktivitet	Notering
Utbildning utifrån rutindokumentet "Att ställa frågan om våld och hantera svaret"	Utbildning riktad till berörd personal
Löpande uppföljning av rutindokumentet "Att ställa frågan om våld och hantera svaret". Patienter inom sjukskrivnings-processen ska bli tillfrågade om våldsutsatthet och erbjudas stöd när det är påkallat.	Uppföljning 2014 visar att frågan ställs i begränsad omfattning. Regionövergripande handlingsplan mot våld i nära relation är övergripande styrdokument.

3.3 Mål: Rehabplan för arbetsåtergång ska finnas i Cosmic för lägst 30 procent av personer med utfärdade sjukintyg längre än 30 dagar

Psykisk ohälsa i form av stress, ångest och depression är den största sjukskrivningsgrunden i Jämtlands län, liksom i riket. En ökande andel av länets sjukskrivna beviljas inte sjukpenning efter 180 dagar och måste då återgå i arbete eller söka försörjningsstöd på annat sätt.

Det är angeläget att vården tillsammans med länets arbetsgivare tar ett ökat ansvar för insatser som stimulerar tillfrisknande och återgång i arbete. Att vården ska

Handläggare
Karin Jonsson / Johan Brännström

Datum
2019-12-19

Dnr:RS/67/2015

upprätta en rehabplan efter 30 dagar är en rekommendation som efterlevs i låg omfattning. Motsvarande krav för arbetsgivaren om rehabplan lagreglerades år 2018.

Aktivitet	Notering
Premiera rehabplaner ekonomiskt för att främja utvecklande av arbetssätt för rehabplaneringsverktyget i Cosmic.	Medel finns för år 2020 i den statliga överenskommelsen "En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess".
Informera och utbilda vårdpersonal i värdet av rehabiliteringsplan för patienten och verksamheten.	

3.4 Mål: Etablerat de arbetssätt som Nationella kunskapsstyrningen förordar för programområdet Rehabilitering/Habilitering/Försäkringsmedicin.

Det försäkringsmedicinska kunskapsområdet handlar bland annat om hur patientens resurser på bästa sätt kan tillvaratas trots sjukdom, hur patienter med självupplevd ohälsa utan påvisbar medicinsk orsak bäst kan bemötas och vem i vårdkedjan eller i patientens omgivning som är bäst lämpad när det gäller att vara ett stöd i rehabiliteringen. Kunskapen om försäkringsmedicin behöver fördjupas bland läkare och andra berörda yrkesgrupper.

Aktivitet	Notering
Delta i sammankomster och arbeta utifrån den instruktion som kommer därifrån. Arbetet är under uppstart 2020.	

3.5 Mål: Sjukfrånvaro för Regionens medarbetare som hållbart och över tid understiger 5 procent.

Region Jämtland Härjedalen har kraftigt sänkta sjuktal hos medarbetarna och ligger nu bland de lägsta Regionerna i landet. Det är spridning i sjuktal inom organisationen men kvinnor har generellt högre sjukfrånvaro än män och de enheter som har högst sjukfrånvaro har huvudsakligen kvinnor anställda.

För att bibehålla dagens låga sjuktal krävs fortsatt förebyggande arbete och hälsofrämjande insatser. Tidiga insatser i rehabiliteringsarbetet ökar förutsättningarna för en tidig återgång i arbetet.

Aktivitet	Notering
Region Jämtland Härjedalens hälsofrämjande och rehabiliterande process ska implementeras och efterlevas.	Beslutad december 2019.
Tidig kontakt mellan arbetsgivare och vård för samarbete i rehabilitering.	Metoden STR-A ska användas
Utveckla metoder och rutiner som stödjer vården i att föreslå alternativ till sjukskrivning	
Utveckla arbetssätt och rutiner för att stötta och avlasta medarbetare som upplever stress, ångest och depression.	Ex. hantering av stress, smärta och sömnbesvär.

4 UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN

Den långsiktiga utvecklingsplanen för minskade sjukskrivningar och ökat frisktal ska revideras varje mandatperiod. Detta är första revideringen och nästa kommer ske i början av nästa mandatperiod.

Mål och aktiviteter i planen ska preciseras i konkreta handlingsplaner enligt Region Jämtland Härjedalens styrmodell och följas upp löpande enligt gällande rutiner.

27

Långsiktig utvecklingsplan - psykisk ohälsa

RS/1437/2018

2020-01-07

Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen
Ingela Jönsson

RS/1437/2018

Långsiktig utvecklingsplan - psykisk ohälsa

Ärendebeskrivning

Stress, depression och ångest tillhör de stora folksjukdomarna i Sverige och ligger bakom drygt 40 procent av alla sjukskrivningar. Mer än var tredje kvinna insjuknar någon gång i livet i en depression, och nästan var fjärde man. Antalet flickor i åldern 15 till 17 år som behandlats för depression och ångestsyndrom inom Barn- och ungdomspsykiatri har tredubblats sedan 2006. Den största ökningen har skett efter 2010. På sex år har antalet som sjukskrivits på grund stressrelaterad psykisk ohälsa i landet mer än dubblats för kvinnor.

Den stora ökningen ligger inte hos patienter med allvarlig psykisk sjukdom utan i de grupper som lider av stress, ångest och depression. Framförallt ökar den psykiska ohälsan bland ungdomar i övre tonåren och bland unga vuxna men även gruppen äldre har enligt Folkhälsomyndigheten utbredd problematik med ångest och depression.

I Jämtlands län ser vi en likartad utveckling som i landet i övrigt. Den psykiska ohälsan ökar mest av alla diagnoser i länet och utgör en ökande andel av primärvårdsbesöken liksom av sjukskrivningarna.

Regionstyrelsen gav 2018-08-28 § 189 Regiondirektören i uppdrag att ta fram en Långsiktig utvecklingsplan – Psykisk ohälsa. Vidare beslutade Regionstyrelsen 2019-01-30, § 12 om ledamöter i den politiska styrgruppen för framtagandet Anton Nordqvist (MP), Tom Silverklo (C) och Ann-Marie Johansson (S). Anton Nordqvist (MP) har varit ordförande i styrgruppen.

Den nu framtagna långsiktiga utvecklingsplanen -psykisk ohälsa är ett politiskt övergripande styrdokument som anger utvecklingsmål inom befintlig verksamhet, utvecklingsarbeten, statliga överenskommelser och lokal-/regional samverkan.

Arbetet med psykisk ohälsa inbegriper stora delar av Region Jämtland Härjedalens verksamheter. Patienter finns inom stora delar av Hälso- och sjukvården medan stödjande insatser sker inom ramen för Regional utveckling. Samverkan sker med

en rad olika myndigheter och organisationer och området omfattas av ett flertal statliga överenskommelser.

Det finns en rad faktorer som kan leda till psykisk ohälsa, exempelvis arbetsmiljö, arbetsbelastning, missbruk, våld i nära relation och ensamhet. För att åstadkomma en varaktig och stabil förändring och förbättring i länet måste resurser avsättas och aktiviteter samordnas - på flera plan.

Syftet med att utarbeta en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa i Jämtlands län är att få en samlad bild av läget för dessa patientgrupper och att följa utvecklingen inom några strategiska målområden. Genom att planen regelbundet följs upp och återkopplas till den politiska ledningen ges förbättrade förutsättningar för styrning, ledning och resurssättning inom detta, för medborgarna och samhället, viktiga område.

Den långsiktiga utvecklingsplanen bör revideras minst en gång vart 4:e år, under första året av respektive mandatperiod. Uppföljning ska ske löpande minst en gång per år.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Långsiktig utvecklingsplan – psykisk ohälsa fastställs.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Ingela Jönsson
Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska
avdelningen

Utdrag till

Chef Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Handläggare

REGION
**JÄMTLAND
HÄRJEDALEN**

Långsiktig utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa

Version: 1

Ansvarig: Regionfullmäktige

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

ÄNDRINGSFÖRTECKNING

Version	Datum	Ändring	Beslutat av	Datum
1.	2019-12-01	Första grovskiss på upplägg och dokument		
1.1	2019-12-20	Förslag till styrelsen		

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
2	INRIKTNING OCH MÅL	7
2.1	Inom 12 år, år 2031, ska Region Jämtland Härjedalen ha:	7
2.2	Inom 8 år, år 2027, ska Region Jämtland Härjedalen ha:	7
2.3	Inom 4 år, år 2023, ska Region Jämtland Härjedalen ha:	7
3	AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE.....	8
3.1	Mål: Minska andelen heltidssjukskrivna i stress, ångest och depression, diagnosgrupp F30.	8
3.2	Mål: Minskat andelen unga vuxna med lindrig till måttlig psykisk ohälsa	8
3.3	Mål: Minskat väntetiderna till ett första besök hos Barn- och ungdomspsykiatri samt hos primärvårdens psykosociala enhet till 30 dagar, för lägst 95 % av patienterna.	9
3.4	Mål: Minskat antalet remisser från Primärvården till Psykiatri med lägst 10 % jämfört med år 2018.9	
3.5	Mål: Minskat läkemedelsförskrivningen vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa med lägst 5 % jämfört med år 2018.	9
3.6	Mål: Ökat antal personer med F-diagnos (psykisk ohälsa) där vården tagit S-PETH som screening för alkoholriskbruk.	9
4	UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN.....	10

1 INLEDNING

En långsiktig utvecklingsplan i Region Jämtland Härjedalen är ett politiskt styrdokument som spänner över en tolvårsperiod. Mål ska sättas för fyra, åtta respektive tolv år och aktiviteter sättas för den första fyra-årsperioden. Enligt styrmodellen ska målen och aktiviteterna uppdateras efter fyra år.

Stress, depression och ångest tillhör de stora folksjukdomarna i Sverige och ligger bakom drygt 40 procent av alla sjukskrivningar. Mer än var tredje kvinna insjuknar någon gång i livet i en depression, och nästan var fjärde man. Antalet flickor i åldern 15 till 17 år som behandlats för depression och ångestsyndrom inom Barn- och ungdomspsykiatri har tredubblats sedan 2006. Den största ökningen har skett efter 2010. På sex år har antalet som sjukskrivits på grund stressrelaterad psykisk ohälsa i landet mer än dubblats för kvinnor.

Den stora ökningen ligger inte hos patienter med allvarlig psykisk sjukdom utan i de grupper som lider av stress, ångest och depression. Framförallt ökar den psykiska ohälsan bland ungdomar i övre tonåren och bland unga vuxna men även gruppen äldre har enligt Folkhälsomyndigheten utbredd problematik med ångest och depression.

I Jämtlands län ser vi en likartad utveckling som i landet i övrigt. Den psykiska ohälsan ökar mest av alla diagnoser i länet och utgör en ökande andel av primärvårdsbesöken liksom av sjukskrivningarna.

Enligt Sveriges kommuner och Regioners (SKR) satsning "Uppdrag psykisk hälsa" förväntas psykisk ohälsa år 2030 vara den dominerande folkhälsoutmaningen, inte bara i Sverige utan också globalt. Psykisk hälsa är därmed ett av de mest prioriterade områdena inom hälso- och sjukvårdsområdet.

Socialstyrelsens generaldirektör Olivia Wigzell problematiserade maj 2019, i en debattartikel, den ökande psykiska ohälsan i Sverige framför allt bland barn och unga. Den psykiska ohälsan är ofta långvarig och var tredje ung som diagnosticerades med depression eller ångest för tio år sedan har fortfarande behov av psykiatrisk vård.

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

Med psykisk ohälsa följer ibland svårigheter att etablera sig i arbetsliv och vuxenliv. Tio år efter diagnos var en av fyra fortfarande utanför arbetsmarknaden och beroende av ekonomiskt bistånd. De livspåverkande konsekvenserna av depression och ångest är med andra ord stora.

Enligt Socialminister Lena Hallengren är att komma till bukt med den psykiska ohälsan vår tids stora folkhälsoutmaning. Regeringen satsar under år 2019 över 1,7 miljarder kronor för att stimulera utvecklingen inom området psykisk hälsa hos landets kommuner och regioner och fortsatta satsningar har utlovats. Satsningarna ska skapa förutsättningar för en kraftfull utveckling när det gäller att främja psykisk hälsa, förebygga ohälsa och tillgängliggöra insatser till de som behöver vård och stöd.

Sedan 2017 arbetar regeringens särskilda utredare Anna Nergårdh med modernisering av svensk hälso- och sjukvård. I ett tilläggsuppdrag till den utredningen har regeringen inkluderat ny form av skyndsamma och ändamålsenliga insatser inom primärvården för personer med lättare psykisk ohälsa. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 15 januari 2021.

Inom Jämtlands län finns ett antal myndigheter, organisationer och föreningar som på olika sätt arbetar för att förebygga och minska den psykisk ohälsan i befolkningen, exempelvis kommunerna, Samordningsförbundet, Röda korset, kyrkan, brukarorganisationer och idrottsrörelsen. Region Jämtland Härjedalen samverkar i någon form med flera av dessa myndigheter, organisationer och föreningar men en samlad bild och övergripande prioritering har saknats, vilket påtalats både internt i organisationen och av konsultföretag som granskat psykiatrin i länet.

Denna långsiktiga utvecklingsplan är ett politiskt övergripande styrdokument som anger utvecklingsmål inom befintlig verksamhet, utvecklingsarbeten, statliga överenskommelser och lokal-/regional samverkan.

Arbetet med psykisk ohälsa inbegriper stora delar av Region Jämtland Härjedalens verksamheter. Patienter finns inom stora delar av Hälso- och sjukvården medan stödjande insatser sker inom ramen för Regional utveckling. Samverkan sker med en

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

rad olika myndigheter och organisationer och området omfattas av ett flertal statliga överenskommelser.

Det finns en rad faktorer som kan leda till psykisk ohälsa, exempelvis arbetsmiljö, arbetsbelastning, missbruk, våld i nära relation och ensamhet. För att åstadkomma en varaktig och stabil förändring och förbättring i länet måste resurser avsättas och aktiviteter samordnas - på flera plan.

Syftet med att utarbeta en långsiktig utvecklingsplan för arbetet med psykisk ohälsa i Jämtlands län är att få en samlad bild av läget för dessa patientgrupper och att följa utvecklingen inom några strategiska målområden. Genom att planen regelbundet följs upp och återkopplas till den politiska ledningen ges förbättrade förutsättningar för styrning, ledning och resurssättning inom detta, för medborgarna och samhället, viktiga område.

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

2 INRIKTNING OCH MÅL

Inriktningen för den långsiktiga utvecklingsplanen är att förbättra insatserna för personer med lindrig till måttlig psykisk ohälsa i Jämtlands län. Med det avses främst ohälsa kopplat till stress, ångest och depression. Hälso- och sjukvården ska i ökad grad bidra till en ökad självupplevd hälsa i Jämtlands län för dessa diagnosgrupper.

Sjukdomstillstånd inom dessa grupper har ökat under senare år och är idag orsaken till mer än hälften av alla sjukskrivningstillfällen i länet. I arbetet ingår att kartlägga, analysera och föreslå åtgärder som leder i önskad riktning.

Psykisk ohälsa är en stor folkhälsoutmaning och den som söker hjälp inom vården behöver mötas av rätt kompetens, inom rimlig tid. Samverkan mellan primärvård, psykiatri, socialtjänst och andra relevanta aktörer måste fungera väl.

2.1 Inom 12 år, år 2031, ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Befolkningsenkäter som visar att invånarna i Jämtlands län tillhör den tredjedel i landet som har högst förtroende för vården.
- Minskat andelen heltidssjukskrivna till förmån för deltidssjukskrivningar i diagnosgrupp F30, stress, ångest och depression med 50 procent jämfört med år 2018.

2.2 Inom 8 år, år 2027, ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Minskat andelen heltidssjukskrivna till förmån för deltidssjukskrivningar i diagnosgrupp F30, stress, ångest och depression med 30 procent jämfört med år 2018.

2.3 Inom 4 år, år 2023, ska Region Jämtland Härjedalen ha:

- Minskat andelen heltidssjukskrivna i diagnosgrupp F30 (stress, ångest och depression) jämfört med år 2018.
- Minskat andelen unga vuxna med lindrig till måttlig psykisk ohälsa

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

- Minskat väntetiderna till ett första besök hos Barn- och ungdomspsykiatrien samt hos primärvårdens psykosociala enhet till 30 dagar, för lägst 95 % av patienterna.
- Minskat antalet remisser från Primärvården till Psykiatrien med lägst 10 % jämfört med år 2018.
- Minskat läkemedelsförskrivningen vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa med lägst 5 % jämfört med år 2018.
- Ökat antal personer som får diagnosen riskbruk och kopplad behandling.

3 AKTIVITETER OCH GENOMFÖRANDE

För att åstadkomma en varaktig förändring när det gäller psykisk ohälsa i länet måste handgripliga aktiviteter genomföras. Några aktiviteter är nya medan andra redan påbörjats men behöver få ökat fokus i verksamheten.

Aktivitetserna ska kopplas till de övergripande mål som beskrivs i kapitel 2 och genomföras under den första fyraårsperioden.

3.1 Mål: Minska andelen heltidssjukskrivna i stress, ångest och depression, diagnosgrupp F30.

Följs upp som andel av utfärdade sjukintyg i Region Jämtland Härjedalen och privata utförare inom Hälsovalet.

Aktivitet	Notering
Utbildningsinsatser för sjukskrivande läkare	
Ökad dialog med länets arbetsgivare, i enlighet med Regionens STR-A modell.	
Alla listade patienter ska ha tillgång till behandling i primärvård, gärna i grupp, för stress, sömnproblem och smärtproblematik.	Enligt socialstyrelsens riktlinjer.

3.2 Mål: Minskat andelen unga vuxna med lindrig till måttlig psykisk ohälsa

Aktivitet	Notering
Utred ny form av föräldrastödsutbildning inom primärvården som ska erbjudas alla nyblivna föräldrar i Jämtlands län.	
Utveckla utbudet av insatser för gruppen unga vuxna, i samverkan med andra aktörer.	

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

Tydliggör uppdraget mellan BUP, Ungdomsmottagning, vuxenpsykiatri och psykosociala enheter samt elevhälsa avseende första linjens sjukvård vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa för barn- och unga.	
Delta i utveckling och drift av Barnahus för barn och unga i Jämtlands län.	
Erbjud stöd till barn och unga vuxna som har nära anhörig med allvarlig sjukdom och/eller missbruk.	

3.3 Mål: Minskat väntetiderna till ett första besök hos Barn- och ungdomspsykiatri samt hos primärvårdens psykosociala enhet till 30 dagar, för lägst 95 % av patienterna.

Aktivitet	Notering
Kartlägg aktiviteter i nuvarande planer och överenskommelser för helhetsbild, gemensam prioritering och bättre samordning av resurser.	
Kartlägg Psykosociala enheternas resurser, vårdproduktion och väntetider.	
Utarbeta rutinbeskrivning och ställ krav på registrering av antal väntande och väntetider vid primärvårdens psykosociala enheter.	
Skapa förutsättningar i hela länet så att internetbaserade behandlingar i primärvården ska öka jämfört med år 2018.	
Skapa förutsättningar i hela länet så att antalet patienter som får gruppbehandling ska öka jämfört med år 2018.	

Handläggare
Karin Jonsson/Camilla Simonsson

Datum
2019-12-20

Dnr: RS/1437/2018

Utveckla kompetensutvecklingsplaner för primärvårdens psykosociala team och övrig vårdpersonal.	Tydliggör syftet mot målet
Säkerställ evidensbaserade interventioner.	

3.4 Mål: Minskat antalet remisser från Primärvården till Psykiatrin med lägst 10 % jämfört med år 2018.

Aktivitet	Notering
Utveckla samarbetet mellan Primärvård och psykiatri, bland annat genom fler konsultationer.	

3.5 Mål: Minskat läkemedelsförskrivningen vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa med lägst 5 % jämfört med år 2018.

Aktivitet	Notering
Andelen första besök hos psykosocial enhet istället för hos läkare ska öka.	

3.6 Mål: Ökat antal personer med F-diagnos (psykisk ohälsa) där vården tagit S-PETH som screening för alkoholriskbruk.

Aktivitet	Notering
Utveckla rutiner för samtliga hälsocentraler	
Verka för att lokala överenskommelser träffas, utifrån "Länsöverenskommelse 2020 Riskbruk/Missbruk/Beroende"	

4 UTVÄRDERING OCH REVIDERING AV PLANEN

Den långsiktiga utvecklingsplanen bör revideras minst en gång var 4:e år, under första året av respektive mandatperiod.

Mål och aktiviteter i planen ska preciseras i konkreta handlingsplaner enligt Region Jämtland Härjedalens styrmodell och följas upp löpande enligt gällande rutiner.

28

Revidering av stadgar för
Bostadsrättsföreningen Åkerärtan
RS/816/2019

2019-12-20

Sekretariatet
Karl-Johan Lindgren
Tfn: 063-147636
E-post: karl-johan.lindgren@regionjh.se

RS/816/2019

Revidering av stadgar för Bostadsrättsföreningen Åkerärtan

Ärendebeskrivning

Stadgarna för bostadsrättsföreningen Åkerärtan reviderades senast den 20 januari 1993 och därför har frågan lyfts i föreningen om att revidera stadgarna på nytt.

4 § i stadgarna säger att föreningen ska ge regionfullmäktige möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas såsom ändring av stadgar.

Ett förslag till revidering har tagits fram som bygger på HSBs normalstadgar för bostadsrättsföreningar, version 5 från 2011, med tillägg som är relevanta utifrån att Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun är medlemmar i föreningen.

Regiondirektörens förslag

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

Reviderade stadgar för Bostadsföreningen Åkerärtan godkänns.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

BRF Åkerärtan
Östersunds kommun
HSB
Regionjurist
Fastighetschef

NORMALSTADGAR 2011 FÖR

HSB:s BOSTADSRÄTTS- FÖRENINGAR

VERSION 5

NORMALSTADGAR 2011 FÖR HSBs BOSTADSRÄTTSFÖRENINGAR

HSB BRF ÅKERÄRTAN

Version 5

Anpassningar av dessa stadgar

Bostadsrättsföreningen har anpassat HSBs normalstadgar för bostadsrättsföreningar av 2011 i följande bestämmelser:

§ 2 med tillägg av 2.a avseende det kommunala ändamålet

§ 3 med tillägg av 3.a och 3.b avseende fullmäktiges yttranderätt respektive offentlighet

§ 11 och § 27 Insats som beräkningsgrund för årsavgiften

§ 21 avseende styrelsens sammansättning, (antal ledamöter, att Regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen och Kommunfullmäktige i Östersunds kommun vardera utser en ledamot och en suppleant, mandattid samt borttagande av att stämman utser ordförande)

§ 22 avseende styrelsens konstituering och firmateckning, (borttagande av att ordförande utses av stämman, utseende av sekreterare samt organisatör av studie- och fritidsverksamheten inom föreningen. Tillägg av att styrelsen inom sig utser ordförande nominerad av regionen och vice ordförande)

§ 25 avseende revisorernas antal och arbete, (antal revisorer är tre varav en revisor med suppleant utses av Regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen. Tillägg av att revisor utsedd av stämman kvartalsvis ska granska räkenskaperna samt delta i besiktning och inventering av föreningens fasta egendom och övriga tillgångar)

Innehållsförteckning

OM FÖRENINGEN

- § 1 Bostadsrättsföreningens firma och säte
- § 2 Bostadsrättsföreningens ändamål
- § 3 Samverkan

ÖVERGÅNG AV BOSTADSRÄTT OCH MEDLEMSKAP

- § 4 Formkrav vid överlåtelse
- § 5 Rätt till medlemskap
- § 6 Andelsförvärv
- § 7 Familjerättsliga förvärv
- § 8 Rätt att utöva bostadsrätten
- § 9 Prövning av medlemskap
- § 10 Nekat medlemskap

AVGIFTER TILL BOSTADSRÄTTSFÖRENINGEN

- § 11 Insats, andelstal och årsavgift
- § 12 Upplåtelse-, överlåtelse- och pantsättningsavgift samt avgift för andrahandsupplåtelse

FÖRENINGSTÄMMAN

- § 13 Räkenskapsår och årsredovisning
- § 14 Föreningsstämma
- § 15 Motioner
- § 16 Kallelse till föreningsstämma
- § 17 Dagordning
- § 18 Rösträtt, ombud och biträde
- § 19 Röstning
- § 20 Protokoll vid föreningsstämma

STYRELSE, REVISION OCH VALBEREDNING

- § 21 Styrelse
- § 22 Konstituering och firmateckning
- § 23 Beslutförhet
- § 24 Protokoll vid styrelsesammanträde
- § 25 Revisorer
- § 26 Valberedning

FONDERING OCH UNDERHÅLL

- § 27 Fonder
- § 28 Underhållsplan
- § 29 Över- och underskott

BOSTADSRÄTTSFRÅGOR

- § 30 Utdrag ur lägenhetsförteckning
- § 31 Bostadsrättshavarens ansvar
- § 32 Bostadsrättsföreningens ansvar
- § 33 Brand- och vattenledningsskada samt ohyra
- § 34 Bostadsrättsföreningens övertagande av underhållsåtgärd
- § 35 Förändring av bostadsrättslägenhet
- § 36 Avhjälpande av brist
- § 37 Ingrepp i lägenhet
- § 38 Användning av bostadsrätten
- § 39 Tillträde till lägenheten
- § 40 Andrahandsupplåtelse
- § 41 Inrymma utomstående
- § 42 Ändamål med bostadsrätten
- § 43 Avsägelse av bostadsrätt
- § 44 Förverkandegrunder
- § 45 Vissa meddelanden

SÄRSKILDA BESLUT

- § 46 Bostadsrättsföreningens fastighet och tomträtt
- § 47 Särskilda regler för giltigt beslut
- § 48 Utträde ur HSB
- § 49 Upplösning

Dessa stadgar har antagits vid föreningsstämmor

----- och -----

FIRMATECKNARE

NAMNFORTYDLIGANDE

FIRMATECKNARE

NAMNFORTYDLIGANDE

OM FÖRENINGEN

§ 1 Bostadsrättsföreningens firma och säte

Bostadsrättsföreningens firma är HSB Bostadsrättsförening BRF Åkerärtan i Östersund. Styrelsen har sitt säte i Östersund.

§ 2 Bostadsrättsföreningens ändamål

Bostadsrättsföreningen har till ändamål att i bostadsrättsföreningens hus upplåta bostadslägenheter för permanent boende och lokaler åt medlemmarna till nyttjande utan tidsbegränsning och därmed främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Vidare har bostadsrättsföreningen till ändamål att främja studie- och fritidsverksamhet inom bostadsrättsföreningen samt för att stärka gemenskapen och tillgodose gemensamma intressen och behov, främja serviceverksamhet och tillgänglighet med anknytning till boendet. Bostadsrättsföreningen ska i all verksamhet värna om miljön genom att verka för en långsiktig hållbar utveckling.

Bostadsrätt är den rätt i bostadsrättsföreningen, som en medlem har på grund av upplåtelsen.

Medlem som har bostadsrätt kallas bostadsrättshavare.

§ 2.a Det kommunala ändamålet

Det kommunala syftet med medlemskapet i föreningen är att tillgodose behovet av lokaler för kommunalt ändamål.

§ 3 Samverkan

Bostadsrättsföreningen ska vara medlem i en HSB-förening, i det följande kallad HSB. HSB ska vara medlem i bostadsrättsföreningen.

Bostadsrättsföreningens verksamhet ska bedrivas i samverkan med HSB.

Bostadsrättsföreningen bör genom ett särskilt tecknat avtal uppdra åt HSB att biträda bostadsrättsföreningen i förvaltningen av dess angelägenheter och räkenskaper.

§ 3.a Fullmäktiges yttranderätt

Föreningen skall bereda Regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen och Kommunfullmäktige i Östersunds kommun möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas såsom ändring av stadgar, fusion av föreningar, förvärv eller bildande av företag.

För att ytterligare trygga den kommunala insynen äger Regionstyrelsen och Kommunstyrelsen rätt att när som helst ta del av föreningens räkenskaper och övriga handlingar samt i övrigt inspektera föreningen och dess verksamhet. Fullmäktigeledamot äger rätt att närvara och ställa frågor vid föreningsstämman. Vid behov skal l anordnas särskilda informationssammanträden för tillgodoseende av fullmäktigeledamöternas informationsbehov.

§ 3.b Offentlighet

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos föreningen enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen och 6 kap offentlighets- och sekretesslagen.

Frågan om utlämnande av handling avgörs av verkställande funktionär eller efter dennes bestämmande. Vägran att utlämna handling skall på sökandens begäran prövas av styrelsen.

ÖVERGÅNG AV BOSTADSRÄTT OCH MEDLEMSKAP

§ 4 Formkrav vid överlåtelse

Ett avtal om överlåtelse av bostadsrätt genom köp ska upprättas skriftligen och skrivas under av säljaren och köparen. Köpehandlingen ska innehålla uppgift om den lägenhet som överlåtelsen avser samt ett pris. Motsvarande gäller vid byte och gåva.

Om överlåtelseavtalet inte uppfyller formkraven är överlåtelsen ogiltig.

§ 5 Rätt till medlemskap

Inträde i bostadsrättsföreningen kan beviljas den som är medlem i HSB och

1. kommer att erhålla bostadsrätt genom upplåtelse i bostadsrättsföreningens hus, eller
2. övertar bostadsrätt i bostadsrättsföreningens hus.

Om en bostadsrätt har övergått till bostadsrättshavarens make får maken nekas medlemskap i bostadsrättsföreningen endast om maken inte är medlem i HSB. Vad som nu sagts får motsvarande tillämpning om bostadsrätt till bostadslägenhet övergått till annan närstående person som varaktigt sammanbodde med bostadsrättshavaren.

Den som en bostadsrätt övergått till får inte nekas inträde i bostadsrättsföreningen, om de villkor för medlemskap som föreskrivs i denna paragraf är uppfyllda och bostadsrättsföreningen skäligen bör godta honom som bostadsrättshavare. Om det kan antas att förvärvaren inte avser att bosätta sig permanent i bostadslägenheten har bostadsrättsföreningen i enlighet med bostadsrättsföreningens ändamål rätt att neka medlemskap.

Medlemskap får inte nekas på diskriminerande grund.

Juridiska personer

HSB ska beviljas medlemskap i bostadsrättsföreningen.

Juridisk person som förvärvat bostadsrätt till en bostadslägenhet som inte är avsedd för fritidsändamål får nekas medlemskap. Kommun eller region som förvärvat bostadsrätt till bostadslägenhet får inte nekas medlemskap.

En juridisk person som är medlem i bostadsrättsföreningen måste ha samtycke av bostadsrättsföreningens styrelse för att genom överlåtelse förvärva bostadsrätt till en bostadslägenhet som inte är avsedd för fritidsändamål. Samtycke behövs inte vid exekutiv försäljning eller tvångsförsäljning om den juridiska personen hade panträtt i bostaden eller vid förvärv som görs av en kommun eller ett landsting.

§ 6 Andelsförvärv

Den som förvärvat andel i bostadsrätt till bostadslägenhet ska beviljas medlemskap om bostadsrätten efter förvärvet innehas av makar, sambor eller andra med varandra varaktigt sammanboende närstående personer.

§ 7 Familjerättsliga förvärv

Om en bostadsrätt övergått genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv och förvärvaren inte antagits till medlem, får bostadsrättsföreningen uppmana förvärvaren att inom sex månader från uppmaningen visa att någon, som inte får nekas medlemskap i bostadsrättsföreningen har förvärvat bostadsrätten och sökt medlemskap. Om uppmaningen inte följs, får bostadsrätten tvångsförsälgas enligt bostadsrättslagen för förvärvarens räkning.

§ 8 Rätt att utöva bostadsrätten

När en bostadsrätt övergått till ny innehavare, får denne utöva bostadsrätten endast om han eller hon är medlem eller beviljas medlemskap i bostadsrättsföreningen.

Ett dödsbo efter en avliden bostadsrättshavare får utöva bostadsrätten trots att dödsboet inte är medlem i bostadsrättsföreningen. Tre år efter dödsfallet får bostadsrättsföreningen uppmana dödsboet att inom sex månader från uppmaningen visa att bostadsrätten har ingått i bodelning eller arvskifte eller att någon, som inte får nekas medlemskap i bostadsrättsföreningen, har förvärvat bostadsrätten och sökt medlemskap. Om uppmaningen inte följs, får bostadsrätten tvångsförsälgas för dödsboets räkning enligt bostadsrättslagen.

En juridisk person som har panträtt i bostadsrätten och förvärvet skett genom tvångsförsäljning eller vid exekutiv försäljning, kan tre år efter förvärvet uppmanas att inom sex månader visa att

någon, som inte får nekas medlemskap i bostadsrättsföreningen, har förvärvat bostadsrätten och sökt medlemskap.

§ 9 Prövning av medlemskap

Fråga om att anta en medlem avgörs av styrelsen.

Styrelsen är skyldig att avgöra frågan om medlemskap inom en månad från det att skriftlig och fullständig ansökan om medlemskap tagits emot av bostadsrättsföreningen.

För att pröva frågan om medlemskap kan bostadsrättsföreningen komma att begära kreditupplysning avseende sökanden.

§ 10 Nekat medlemskap

En överlåtelse är ogiltig om den som bostadsrätten övergått till nekas medlemskap i bostadsrättsföreningen.

Enligt bostadsrättslagen gäller särskilda regler vid exekutiv försäljning och tvångsförsäljning.

AVGIFTER TILL BOSTADSRÄTTSFÖRENINGEN

§ 11 Insats, andelstal och årsavgift

Årsavgiften fördelas mellan bostadsrättslägenheterna i förhållande till lägenheternas insatser.

Årsavgiften ska täcka bostadsrättsföreningens löpande verksamhet. Årsavgiftens storlek ska medge att reservering för underhåll av bostadsrättsföreningens fastighet kan ske enligt upprättad underhållsplan.

Om inre fond finns ingår även fondering för inre underhåll.

Insats för lägenhet beslutas av styrelsen.

Beslut om ändring av insats ska alltid beslutas av föreningsstämma. Regler för giltigt beslut anges i bostadsrättslagen.

Styrelsen beslutar om årsavgiften storlek. Årsavgiften betalas månadsvis senast sista vardagen före varje kalendermånads början om inte styrelsen beslutar annat. Om inte årsavgiften betalas i rätt tid utgår dröjsmålsränta enligt räntelagen på den obetalda avgiften från förfallodagen till dess full betalning sker samt påminnelseavgift och inkassoavgift enligt lag om ersättning för inkassokostnader mm.

I årsavgiften ingående ersättning för värme och varmvatten, elektricitet, sophämtning eller konsumtionsvatten kan beräknas efter förbrukning. För informationsöverföring kan ersättning bestämmas till lika belopp per lägenhet.

§ 12 Upplåtelse-, överlåtelse- och pantsättningsavgift samt avgift för andrahandsupplåtelse

Upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift kan tas ut efter beslut av styrelsen.

Bostadsrättsföreningen får ta ut överlåtelseavgift av bostadsrättshavaren med högst 2,5 procent av prisbasbeloppet.

Bostadsrättsföreningen får ta ut pantsättningsavgift av bostadsrättshavaren med högst en procent av prisbasbeloppet.

Prisbasbeloppet bestäms enligt socialförsäkringsbalken och fastställs för överlåtelseavgift vid ansökan om medlemskap och för pantsättningsavgift vid underrättelse om pantsättning.

Avgift för andrahandsupplåtelse kan tas ut efter beslut av styrelsen. Bostadsrättsföreningen får ta ut avgift för andrahandsupplåtelse av bostadsrättshavaren med högst 10 procent av prisbasbeloppet per år. Om en lägenhet upplåts under en del av ett år, beräknas den högsta tillåtna avgiften efter det antal kalendermånader som lägenheten är upplåten.

Bostadsrättsföreningen får i övrigt inte ta ut särskilda avgifter för åtgärder som bostadsrättsföreningen ska vidta med anledning av lag eller författning.

FÖRENINGSTÄMMAN

§ 13 Räkenskapsår och årsredovisning

Bostadsrättsföreningens räkenskapsår omfattar tiden 1 januari till 31 december.

Senast sex veckor före ordinarie föreningsstämma ska styrelsen till revisorerna lämna årsredovisning. Denna består av förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning och tilläggsupplysningar.

§ 14 Föreningsstämma

Föreningsstämman är bostadsrättsföreningens högsta beslutande organ.

Ordinarie föreningsstämma ska hållas inom sex månader efter utgången av varje räkenskapsår.

Extra föreningsstämma ska hållas när styrelsen finner skäl till det. Extra föreningsstämma ska också hållas om det skriftligen begärs av en revisor eller av minst en tiondel av samtliga röstberättigade.

Begäran ska ange vilket ärende som ska behandlas.

Föreningsstämman får besluta att den som inte är medlem ska ha rätt att närvara eller på annat sätt följa förhandlingarna vid föreningsstämman. Ett sådant beslut är giltigt endast om det biträds av samtliga röstberättigade som är närvarande vid föreningsstämman.

Ombud, biträden och andra stämmofunktionärer har alltid rätt att närvara vid föreningsstämman.

§ 15 Motioner

Medlem, som önskar visst ärende behandlat på ordinarie föreningsstämma, ska skriftligen anmäla ärendet till styrelsen före februari månads utgång.

§ 16 Kallelse till föreningsstämma

Styrelsen kallar till föreningsstämma.

Kallelse till föreningsstämma ska innehålla uppgift om de ärenden som ska förekomma på föreningsstämman.

Kallelse får utfärdas tidigast sex veckor före föreningsstämman och ska utfärdas senast två veckor före föreningsstämman.

Kallelse sker genom anslag på lämplig plats inom bostadsrättsföreningens fastighet. Skriftlig kallelse ska enligt lag i vissa fall sändas till varje medlem vars adress är känd för bostadsrättsföreningen. Bostadsrättsföreningen får då skriftlig kallelse krävs enligt lag använda elektroniska hjälpmedel. Närmare reglering av förutsättningar för användning av elektroniska hjälpmedel anges i lag.

§ 17 Dagordning

Ordinarie föreningsstämma

Vid ordinarie föreningsstämma ska förekomma:

1. föreningsstämmans öppnande
2. val av stämмоordförande
3. anmälan av stämмоordförandens val av protokollförare
4. godkännande av röstlängd
5. fråga om närvarorätt vid föreningsstämman
6. godkännande av dagordning
7. val av två personer att jämte stämмоordföranden justera protokollet
8. val av minst två rösträknare
9. fråga om kallelse skett i behörig ordning
10. genomgång av styrelsens årsredovisning
11. genomgång av revisorernas berättelse
12. beslut om fastställande av resultaträkning och balansräkning
13. beslut i anledning av bostadsrättsföreningens vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
14. beslut om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter
15. beslut om arvoden och principer för andra ekonomiska ersättningar för styrelsens ledamöter, revisorer, valberedning och de andra förtroendevalda som valts av föreningsstämman
16. beslut om antal styrelseledamöter och suppleanter
17. val av styrelseledamöter och suppleanter
18. presentation av HSB-ledamot
19. beslut om antal revisorer och suppleant
20. val av revisor/er och suppleant

21. beslut om antal ledamöter i valberedningen
22. val av valberedning, en ledamot utses till valberedningens ordförande
23. val av fullmäktige och ersättare samt övriga representanter i HSB
24. av styrelsen till föreningsstämman hänskjutna frågor och av medlemmar anmälda ärenden som angivits i kallelsen
25. föreningsstämmans avslutande

Extra föreningsstämma

På extra föreningsstämma ska kallelsen, utöver punkt 1-9 ovan, ange de ärenden som ska behandlas.

§ 18 Rösträtt, ombud och biträde

På föreningsstämma har varje medlem en röst. Innehar flera medlemmar bostadsrätt gemensamt har de tillsammans en röst. Innehar en medlem flera bostadsrätter i bostadsrättsföreningen har medlemmen en röst.

Medlem som inte betalat förfallen insats eller årsavgift har inte rösträtt.

En medlems rätt vid föreningsstämma utövas av medlemmen personligen eller den som är medlemmens ställföreträdare enligt lag eller genom ombud.

Ombud ska lämna in skriftlig daterad fullmakt. Fullmakten ska vara i original och gäller högst ett år från utfärdandet. Medlem får företrädas av valfritt ombud. Ombud får bara företräda en medlem.

Medlem får medföra ett valfritt biträde.

§ 19 Röstning

Föreningsstämmans beslut utgörs av den mening som har fått mer än hälften av de avgivna rösterna eller vid lika röstetal den mening som stämмоordföranden biträder.

Vid personval anses den vald som har fått de flesta rösterna. Vid lika röstetal avgörs valet genom lottning om inte annat beslutas av föreningsstämman innan valet förrättas.

För vissa beslut krävs särskild majoritet enligt bestämmelser i lag.

Om röstsedel inte avlämnas eller röstsedel avlämnas utan röstningsuppgift (så kallad blank sedel) vid sluten omröstning anses inte röstning ha skett.

§ 20 Protokoll vid föreningsstämma

Ordföranden vid föreningsstämman ska se till att det förs protokoll.

I fråga om protokollets innehåll gäller att;

1. röstlängden ska tas in i eller bifogas protokollet,
2. föreningsstämmans beslut ska föras in i protokollet, samt
3. om röstning har skett ska resultatet anges i protokollet.

Protokollet ska undertecknas av stämмоordföranden och av valda justerare.

Senast tre veckor efter föreningsstämman ska det justerade protokollet hållas tillgängligt hos bostadsrättsföreningen för medlemmarna.

Protokoll ska förvaras betryggande.

STYRELSE, REVISION OCH VALBEREDNING

§ 21 Styrelse

Styrelsen består av fem ledamöter och fem suppleanter,

Av dessa väljs två ledamöter och lika många suppleanter på ordinarie föreningsstämma, Regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen och Kommunfullmäktige i Östersunds kommun utser vardera en ledamot och en suppleant. Styrelsen för HSB utser en ledamot och en suppleant.

Styrelseledamöter och suppleanter väljs för tiden från ordinarie föreningsstämma intill dess ordinarie föreningsstämma hållits under andra räkenskapsåret efter valet. Av de av föreningsstämman första gången valda styrelseledamöterna och suppleanterna skal I vid ordinarie föreningsstämma under första räkenskapsåret efter valet hälften avgå efter lottning eller vid udda tal det antal som är närmast högre än hälften.

§ 22 Konstituering och firmateckning

Styrelsen utser inom sig ordförande nominerad av regionen och vice ordförande. Styrelsen utser fyra personer, varav minst två styrelseledamöter, att två i förening teckna föreningens firma.

§ 23 Beslutförhet

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening de flesta röstande förenar sig om. Vid lika röstetal gäller den mening som styrelsens ordförande biträder. När minsta antal ledamöter är närvarande krävs enhällighet för giltigt beslut.

§ 24 Protokoll vid styrelsesammanträde

Vid styrelsens sammanträden ska det föras protokoll. Protokollet ska justeras av ordföranden för sammanträdet och den ytterligare ledamot som styrelsen utser.

Styrelseledamot har rätt att få avvikande mening antecknad till protokollet.

Endast styrelseledamot och revisor har rätt att ta del av styrelseprotokoll. Styrelsen förfogar över möjligheten att låta annan ta del av styrelsens protokoll.

Protokoll ska förvaras betryggande. Protokoll från styrelsesammanträde ska föras i nummerföljd.

§ 25 Revisorer

Revisorerna ska vara tre. En revisor och suppleant för denne utses av ordinarie föreningsstämma för tiden intill dess nästa ordinarie stämma hållits; den andra revisorn skall vara av HSB Riksförbund utsedd revisor. Den tredje revisorn jämte suppleant utses av Regionfullmäktige i Region Jämtland Härjedalen.

Den av föreningsstämman valde revisorn skall varje kvartal granska föreningens räkenskaper och kassa. Han skall också delta i besiktning och inventering av föreningens fasta egendom och övriga tillgångar. Revisorerna skall bedriva sitt arbete så, att revisionen är avslutad och revisionsberättelsen avgiven senast den 15 april. Styrelsen skall avge skriftlig förklaring till ordinarie stämma över av revisorerna gjorda anmärkningar.

Styrelsens redovisningshandlingar, revisionsberättelsen och styrelsens förklaring över av revisorerna gjorda anmärkningar skall hållas tillgängliga för medlemmarna minst två veckor före den föreningsstämma på vilken de skall behandlas.

§ 26 Valberedning

Vid ordinarie föreningsstämma väljs valberedning.

Mandattiden är fram till nästa ordinarie föreningsstämma. Valberedningen ska bestå av lägst två ledamöter. En ledamot utses av föreningsstämman till ordförande i valberedningen.

Valberedningen bereder och föreslår personer till de förtroendeuppdrag som föreningsstämman ska tillsätta.

Valberedningen ska till föreningsstämman lämna förslag på arvode och föreslå principer för andra ekonomiska ersättningar för styrelsens ledamöter och revisorer.

FONDERING OCH UNDERHÅLL

§ 27 Fonder

Yttre fond

Bostadsrättsföreningen ska ha fond för yttre underhåll.

Styrelsen ska i enlighet med upprättad underhållsplan reservera respektive ta i anspråk medel för yttre underhåll.

Inre fond

Bostadsrättsföreningen kan ha fond för inre underhåll av bostadsrättslägenheter.

Överföring till fond för inre underhåll bestäms av styrelsen.

Bostadsrättshavare får för att bekosta inre underhåll av lägenhet använda sig av den del av fonden som tillhör bostadsrättslägenheten.

Bostadsrättslägenhetens andel av fonden bestäms utifrån förhållandet mellan insatsen för lägenheten och samtliga insatser för bostadsrättslägenheter i bostadsrättsföreningen, med avdrag för gjorda uttag.

§ 28 Underhållsplan

Styrelsen ska

1. upprätta en underhållsplan för genomförande av underhåll av bostadsrättsföreningens fastighet,
2. årligen budgetera för att säkerställa att tillräckliga medel finns för underhåll av bostadsrättsföreningens fastighet,
3. se till att bostadsrättsföreningens egendom besiktigas i lämplig omfattning och i enlighet med bostadsrättsföreningens underhållsplan, samt
4. regelbundet uppdatera underhållsplanen.

§ 29 Över- och underskott

Det över- eller underskott som kan uppstå på bostadsrättsföreningens verksamhet ska, efter underhållsfondering, balanseras i ny räkning.

BOSTADSRÄTTSFÖRTECKNING

§ 30 Utdrag ur lägenhetsförteckning

Bostadsrättshavare har rätt att få utdrag ur lägenhetsförteckningen beträffande sin bostadsrätt. Utdraget ska ange:

1. lägenhetens beteckning, belägenhet, rumsantal och övriga utrymmen,
2. dagen för Bolagsverkets registrering av den ekonomiska plan som ligger till grund för upplåtelsen,
3. bostadsrättshavarens namn,
4. insatsen för bostadsrätten,
5. vad som finns antecknat rörande pantsättning av bostadsrätten, samt
6. datum för utfärdandet.

§ 31 Bostadsrättshavarens ansvar

Bostadsrättshavaren ska på egen bekostnad hålla lägenheten i gott skick. Det innebär att bostadsrättshavaren ansvarar för att såväl underhålla som reparera lägenheten och att bekosta åtgärderna.

Bostadsrättshavaren bör teckna försäkring som omfattar bostadsrättshavarens underhålls- och reparationsansvar som följer av lag och dessa stadgar. Om bostadsrättsföreningen tecknat en motsvarande försäkring till förmån för bostadsrättshavaren svarar bostadsrättshavaren i förekommande fall för självrisk och kostnaden för åldersavdrag.

Bostadsrättshavaren ska följa de anvisningar som bostadsrättsföreningen lämnar beträffande installationer avseende avlopp, värme, gas, el, vatten, ventilation och anordning för informationsöverföring. För vissa åtgärder i lägenheten krävs styrelsens tillstånd enligt § 37. De åtgärder bostadsrättshavaren vidtar i lägenheten ska alltid utföras fackmässigt.

Till lägenheten hör bland annat:

1. ytskikt på rummets väggar, golv och tak jämte den underliggande behandling som krävs för att anbringa ytskiktet på ett fackmässigt sätt. Bostadsrättshavaren ansvarar också för fuktisolerande skikt i badrum och våtrum,
2. icke bärande innerväggar,
3. inredning i lägenheten och övriga utrymmen tillhörande lägenheten, exempelvis: sanitetsporslin, köksinredning, vitvaror såsom kyl/frys och tvättmaskin; bostadsrättshavaren svarar också för vattenledningar, avstängningsventiler och i förekommande fall anslutningskopplingar på vattenledning till denna inredning,
4. lägenhetens innerdörrar med tillhörande lister, foder, karm, tätningslister,
5. insida av ytterdörr samt beslag, handtag, gångjärn, tätningslister, brevinkast, lås och nycklar,
6. glas i fönster och dörrar samt spröjs på fönster och i förekommande fall isolerglaskasset,

7. till fönster och fönsterdörr hörande beslag, handtag, gångjärn, tätningsslistor samt målning; bostadsrättsföreningen svarar dock för målning av utifrån synliga delar av fönster/fönsterdörr,
8. målning av radiatorer och värmeledningar,
9. ledningar för avlopp, gas, vatten och anordningar för informationsöverföring till de delar de är synliga i lägenheten och betjänar endast den aktuella lägenheten,
10. armaturer för vatten (blandare, duschmunstycke med mera) inklusive packning, avstängningsventiler och anslutningskopplingar på vattenledning,
11. klämringen runt golvvärmen, rensning av golvvärme och vattenlås,
12. eldstäder och braskaminer,
13. köksfläkt, kolfilterfläkt, spiskåpa, ventilationsdon och ventilationsfläkt om de inte är en del av husets ventilationssystem. Installation av anordning som påverkar husets ventilation kräver styrelsens tillstånd,
14. säkringsskåp, samtliga elledningar i lägenheten samt brytare, eluttag och fasta armaturer,
15. brandvarnare, samt
16. elburen golvvärme och handdukstork som bostadsrättshavare försett lägenheten med.

Ingår i bostadsrättsupplåtelsen förråd, garage eller annat lägenhetskomplement har bostadsrättshavaren samma underhålls- och reparationsansvar för dessa utrymmen som för lägenheten enligt ovan. Detta gäller även mark som är upplåten med bostadsrätt.

Om lägenheten är utrustad med balkong, altan eller hör till lägenheten mark/uteplats som är upplåten med bostadsrätt svarar bostadsrättshavaren för renhållning och snöskottning. För balkong/altan svarar bostadsrättshavaren för målning av insida av balkongfront/altanfront samt golv. Målning utförs enligt bostadsrättsföreningens instruktioner. Om lägenheten är utrustad med takterrass ska bostadsrättshavaren därutöver se till att avrinning för dagvatten inte hindras. Vad avser mark/uteplats är bostadsrättshavaren skyldig att följa bostadsrättsföreningens anvisningar gällande skötsel av marken/uteplatsen.

Bostadsrättshavaren är skyldig att till bostadsrättsföreningen anmäla fel och brister i sådan lägenhetsutrustning/ledningar som bostadsrättsföreningen svarar för enligt denna stadgebestämmelse eller enligt lag.

§ 32 Bostadsrättsföreningens ansvar

Bostadsrättsföreningen svarar för att huset och bostadsrättsföreningens fasta egendom, med undantag för bostadsrättshavarens ansvar enligt § 31, är väl underhållet och hålls i gott skick.

Bostadsrättsföreningen svarar vidare för underhåll och reparationer av följande:

1. ledningar för avlopp, värme, gas, elektricitet och vatten, om bostadsrättsföreningen har försett lägenheten med ledningarna och dessa tjänar fler än en lägenhet (så kallade stamledningar),
2. ledningar för avlopp, gas, vatten och anordningar för informationsöverföring som bostadsrättsföreningen försett lägenheten med och som finns i golv, tak, lägenhetsavskiljande- eller bärande vägg,
3. radiatorer och värmeledningar i lägenheten som bostadsrättsföreningen försett lägenheten med,
4. rökgångar (ej rökgångar i kakelugnar) och ventilationskanaler, inkluderat hela ventilationssystemet inklusive ventilationsdon samt även för spiskåpa/köksfläkt som utgör del av husets ventilation, samt
5. ytterdörr samt i förekommande fall för brevlåda, postbox och staket.

§ 33 Brand- och vattenledningsskada samt ohyra

För reparation på grund av brandskada eller vattenledningsskada (skada på grund av utströmmande tappvatten) svarar bostadsrättshavaren endast i begränsad omfattning i enlighet med bostadsrättslagen.

Detta gäller även i tillämpliga delar om det finns ohyra i lägenheten.

§ 34 Bostadsrättsföreningens övertagande av underhållsåtgärd

Bostadsrättsföreningen får utföra reparation samt byta inredning och utrustning som bostadsrättshavaren enligt § 31 ska svara för. Ett sådant beslut ska fattas av föreningsstämma och får endast avse åtgärd som företas i samband med omfattande underhåll eller ombyggnad av bostadsrättsföreningens hus och som berör bostadsrättshavarens lägenhet.

§ 35 Förändring av bostadsrättslägenhet

Om ett beslut som fattats på föreningsstämma innebär att en lägenhet som upplåtits med bostadsrätt kommer att förändras eller i sin helhet behöva tas i anspråk av bostadsrättsföreningen med anledning av en om- eller tillbyggnad ska bostadsrättshavaren ha gått med på beslutet. Om bostadsrättshavaren inte ger sitt samtycke till förändringen, blir beslutet ändå giltigt om minst två tredjedelar av de röstande har gått med på det och beslutet dessutom har godkänts av hyresnämnden.

§ 36 Avhjälpande av brist

Om bostadsrättshavaren försummar sitt ansvar för lägenhetens skick så att annans säkerhet äventyras eller det finns risk för omfattande skador på annans egendom och inte efter uppmaning avhjälpes bristen i lägenhetens skick så snart som möjligt, får bostadsrättsföreningen avhjälpa bristen på bostadsrättshavarens bekostnad.

§ 37 Ingrepp i lägenhet

Bostadsrättshavaren får inte utan styrelsens tillstånd i lägenheten utföra åtgärd som innefattar;

1. ingrepp i en bärande konstruktion,
2. ändring av befintliga ledningar för avlopp, värme, gas eller vatten, eller
3. annan väsentlig förändring av lägenheten.

Styrelsen får bara vägra att medge tillstånd till en åtgärd som avses i första stycket om åtgärden är till påtaglig skada eller olägenhet för bostadsrättsföreningen.

§ 38 Användning av bostadsrätten

Vid användning av lägenheten ska bostadsrättshavaren se till att de som bor i omgivningen inte utsätts för störningar som i sådan grad kan vara skadliga för hälsan eller annars försämra deras bostadsmiljö att de inte skäligen bör tålas. Bostadsrättshavaren ska även i övrigt vid sin användning av lägenheten iaktta allt som fordras för att bevara sundhet, ordning och gott skick inom eller utanför huset.

Bostadsrättshavaren ska hålla noggrann tillsyn över att dessa åligganden fullgörs också av de som hör till bostadsrättshavarens hushåll, de som besöker bostadsrättshavaren som gäst, någon som bostadsrättshavaren har inrymt eller någon som på uppdrag av bostadsrättshavaren utför arbete i lägenheten.

Bostadsrättsföreningen kan anta ordningsregler. Ordningsreglerna ska vara i överensstämmelse med ortens sed. Bostadsrättshavaren ska följa bostadsrättsföreningens ordningsregler.

Om det förekommer störningar i boendet ska bostadsrättsföreningen ge bostadsrättshavaren tillsägelse att se till att störningarna omedelbart upphör. Det gäller inte om bostadsrättshavaren sägs upp med anledning av att störningarna är särskilt allvarliga med hänsyn till deras art eller omfattning.

Om bostadsrättshavaren vet eller har anledning att misstänka att ett föremål är behäftat med ohyra får detta inte tas in i lägenheten.

§ 39 Tillträde till lägenheten

Företrädare för bostadsrättsföreningen har rätt att få komma in i lägenheten när det behövs för tillsyn eller för att utföra arbete som bostadsrättsföreningen svarar för eller för att avhjälpa brist när bostadsrättshavaren försummar sitt ansvar för lägenhetens skick.

När bostadsrättshavaren har av sagt sig bostadsrätten eller när bostadsrätten ska tvångsförsälgas är bostadsrättshavaren skyldig att låta lägenheten visas på lämplig tid. Bostadsrättsföreningen ska se till att bostadsrättshavaren inte drabbas av större olägenhet än nödvändigt.

Bostadsrättsföreningen har rätt att komma in i lägenheten och utföra nödvändiga åtgärder för att utrota ohyra i huset eller på marken.

Om bostadsrättshavaren inte lämnar tillträde när bostadsrättsföreningen har rätt till det kan bostadsrättsföreningen ansöka om särskild handräckning vid kronofogdemyndigheten.

§ 40 Andrahandsupplåtelse

En bostadsrättshavare får upplåta sin lägenhet i andra hand till annan för självständigt brukande endast om styrelsen ger sitt skriftliga samtycke. Styrelsens samtycke bör begränsas till viss tid och ska

lämnas om bostadsrättshavaren har skäl för upplåtelsen och bostadsrättsföreningen inte har någon befogad anledning att vägra samtycke.

Om inte samtycke till andrahandsupplåtelse lämnas av styrelsen får bostadsrättshavaren ändå upplåta sin lägenhet i andra hand om hyresnämnden lämnar sitt tillstånd.

När en juridisk person innehar en bostadslägenhet kan samtycke till andrahandsupplåtelse endast nekas om bostadsrättsföreningen har befogad anledning.

Samtycke till andrahandsupplåtelse behövs inte;

- om en bostadsrätt har förvärvats vid exekutiv försäljning eller tvångsförsäljning enligt bostadsrättslagen av en juridisk person som hade panträtt i bostadsrätten och som inte antagits till medlem i bostadsrättsföreningen, eller
- om lägenheten är avsedd för permanentboende och bostadsrätten till lägenheten innehas av en kommun eller ett landsting.

När samtycke inte behövs ska bostadsrättshavaren genast meddela styrelsen om andrahandsupplåtelsen.

§ 41 Inrymma utomstående

Bostadsrättshavaren får inte inrymma utomstående personer i lägenheten, om det kan medföra men för bostadsrättsföreningen eller någon annan medlem i bostadsrättsföreningen.

§ 42 Ändamål med bostadsrätten

Bostadsrättshavaren får inte använda lägenheten för något annat ändamål än det avsedda.

Bostadsrättsföreningen får dock endast åberopa avvikelse som är av avsevärd betydelse för bostadsrättsföreningen eller någon medlem i bostadsrättsföreningen.

§ 43 Avsägelse av bostadsrätt

En bostadsrättshavare får avsäga sig bostadsrätten tidigast efter två år från upplåtelsen och därigenom bli fri från sina förpliktelser som bostadsrättshavare. Avsägelsen ska göras skriftligen hos styrelsen.

Vid en avsägelse övergår bostadsrätten till bostadsrättsföreningen vid det månadsskifte som inträffar närmast efter tre månader från avsägelsen eller vid det senare månadsskifte som angetts i avsägelsen.

§ 44 Förverkandegrunder

Nyttjanderätten till en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som tillträtts är förverkad och bostadsrättsföreningen har rätt att säga upp bostadsrättshavaren till avflyttning enligt följande;

1. Dröjsmål med insats eller upplåtelseavgift

om bostadsrättshavaren dröjer med att betala insats eller upplåtelseavgift utöver två veckor från det att bostadsrättsföreningen efter förfallodagen anmanat bostadsrättshavaren att fullgöra sin betalningsskyldighet,

2. Dröjsmål med årsavgift eller avgift för andrahandsupplåtelse

om bostadsrättshavaren dröjer med att betala årsavgift eller avgift för andrahandsupplåtelse, när det gäller en bostadslägenhet, mer än en vecka efter förfallodagen eller, när det gäller en lokal, mer än två vardagar efter förfallodagen,

3. Olovlig upplåtelse i andra hand

om bostadsrättshavaren utan nödvändigt samtycke eller tillstånd upplåter lägenheten i andra hand,

4. Annat ändamål

om lägenheten används för annat ändamål än det avsedda,

5. Inrymma utomstående

om bostadsrättshavaren inrymmer utomstående personer till men för bostadsrättsföreningen eller annan medlem,

6. Ohyra

om bostadsrättshavaren eller den, som lägenheten upplåtits till i andra hand, genom vårdslöshet är vållande till att det finns ohyra i lägenheten eller om bostadsrättshavaren genom att inte utan oskäligt dröjsmål underrätta styrelsen om att det finns ohyra i lägenheten bidrar till att ohyran sprids i huset,

7. Vanvård, störningar och liknande

om lägenheten på annat sätt vanvårdas eller om bostadsrättshavaren eller den som bostadsrätten är upplåten till i andra hand utsätter boende i omgivningen för störningar, inte iakttar sundhet, ordning och gott skick eller inte följer bostadsrättsföreningens ordningsregler,

8. Vägrat tillträde

om bostadsrättshavaren inte lämnar tillträde till lägenheten när bostadsrättsföreningen har rätt till tillträde och bostadsrättshavaren inte kan visa en giltig ursäkt för detta,

9. Skyldighet av synnerlig vikt

om bostadsrättshavaren inte fullgör skyldighet som går utöver det han ska göra enligt bostadsrättslagen och det måste anses vara av synnerlig vikt för bostadsrättsföreningen att skyldigheten fullgörs, samt

10. Brottsligt förfarande

om lägenheten helt eller till väsentlig del används för näringsverksamhet eller därmed likartad verksamhet, vilken utgör eller i vilken till en inte oväsentlig del ingår brottsligt förfarande eller om lägenheten används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning.

En uppsägning ska vara skriftlig.

Nyttjanderätten är inte förverkad, om det som ligger bostadsrättshavaren till last är av ringa betydelse.

Rättelseanmodan, uppsägning och särskilda bestämmelser

Punkt 3-5 och 7-9

Uppsägning enligt punkt 3-5 eller 7-9 får ske om bostadsrättshavaren låter bli att efter tillsägelse vidta rättelse utan dröjsmål.

Punkt 1-6 och 7-9

Är nyttjanderätten enligt punkt 1-5 eller 7-9 förverkad men sker rättelse innan bostadsrättsföreningen har sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning, får bostadsrättshavaren inte därefter skiljas från lägenheten på den grunden. Detta gäller inte om nyttjanderätten är förverkad på grund av särskilt allvarliga störningar i boendet.

Bostadsrättshavaren får inte heller skiljas från lägenheten enligt punkt 6 eller 9 om bostadsrättsföreningen inte har sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning inom tre månader från den dag då bostadsrättsföreningen fick reda på förhållande som avses.

Punkt 2

Är nyttjanderätten enligt punkt 2 förverkad på grund av dröjsmål med betalning av årsavgift eller avgift för andrahandsupplåtelse, och har bostadsrättsföreningen med anledning av detta sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning, får denne på grund av dröjsmålet inte skiljas från lägenheten

1. om avgiften – när det är fråga om en bostadslägenhet – betalas inom tre veckor från det att bostadsrättshavaren har delgetts underrättelse om möjligheten att få tillbaka lägenheten genom att betala avgiften inom denna tid, och meddelande om uppsägningen och anledningen till denna har lämnats till socialnämnden i den kommun där lägenheten är belägen.

2. om avgiften – när det är fråga om en lokal – betalas inom två veckor från det att bostadsrättshavaren har delgetts underrättelse om möjligheten att få tillbaka lägenheten genom att betala avgiften inom denna tid.

Är det fråga om en bostadslägenhet får en bostadsrättshavare inte heller skiljas från lägenheten om bostadsrättshavaren har varit förhindrad att betala avgiften inom den tid som anges i första stycket 1 på grund av sjukdom eller liknande oförutsedd omständighet och avgiften har betalats så snart det var möjligt, dock senast när tvisten om avhysning avgörs i första instans.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om bostadsrättshavaren, genom att vid upprepade tillfällen inte betala avgiften, har åsidosatt sina förpliktelser i så hög grad att bostadsrättshavaren skäligen inte bör få behålla lägenheten.

Beslut om avhysning får meddelas tidigast tredje vardagen efter utgången av den tid som anges i första stycket 1 eller 2.

Punkt 3

Uppsägning enligt punkt 3 får dock, om det är fråga om en bostadslägenhet, inte ske om bostadsrättshavaren utan dröjsmål ansöker om tillstånd till upplåtelsen och får ansökan beviljad.

Bostadsrättshavaren får endast skiljas från lägenheten om bostadsrättsföreningen har sagt till bostadsrättshavaren att vidta rättelse. Uppmaningen att vidta rättelse ska ske inom två månader från den dag då bostadsrättsföreningen fick reda på förhållande som avses i punkt 3.

Punkt 7

Vid särskilt allvarliga störningar i boendet gäller vad som sägs i punkt 7 även om någon tillsägelse om rättelse inte har skett. Tillsägelse om rättelse ska alltid ske om bostadsrätten är upplåten i andra hand.

Innan uppsägning får ske av bostadslägenhet enligt punkt 7 ska socialnämnden underrättas. Vid särskilt allvarliga störningar får uppsägning ske utan underrättelse till socialnämnden, en kopia av uppsägningen ska dock skickas till socialnämnden.

Punkt 10

En bostadsrättshavare kan skiljas från lägenheten enligt punkt 10 endast om bostadsrättsföreningen har sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning inom två månader från det att bostadsrättsföreningen fick reda på förhållandet. Om det brottsliga förfarandet har angetts till åtal eller om förundersökning har inletts inom samma tid, har bostadsrättsföreningen dock kvar sin rätt till uppsägning intill dess att två månader har gått från det att domen i brottmålet har vunnit laga kraft eller det rättsliga förfarandet har avslutats på något annat sätt.

§ 45 Vissa meddelanden

När meddelande enligt nedan har skickats från bostadsrättsföreningen i rekommenderat brev under mottagarens vanliga adress har bostadsrättsföreningen gjort vad som krävs av den;

1. tillsägelse om störningar i boendet
2. tillsägelse att avhjälpa brist
3. uppmaning att betala insats eller upplåtelseavgift
4. tillsägelse att vidta rättelse
5. meddelande till socialnämnden
6. underrättelse till panthavare angående obetalda avgifter till bostadsrättsföreningen
7. uppmaning till juridiska personer, dödsbon med flera angående nekat medlemskap.

Andra meddelanden till medlemmarna sker genom anslag på lämplig plats inom föreningens fastighet eller genom brev.

Bostadsrättsföreningen får till medlemmarna eller till någon annan då krav enligt lag finns på skriftlig information använda elektroniska hjälpmedel. Närmare reglering av förutsättningar för användning av elektroniska hjälpmedel anges i lag.

SÄRSKILDA BESLUT

§ 46 Bostadsrättsföreningens fastighet och tomträtt

Styrelsen eller firmatecknare får inte utan föreningsstämmans godkännande avhända bostadsrättsföreningens fastighet, del av fastighet eller tomträtt.

Styrelsen eller firmatecknare får inte heller utan föreningsstämmans godkännande riva eller besluta om väsentliga förändringar av bostadsrättsföreningens hus eller mark såsom väsentliga till-, ny- och ombyggnader av sådan egendom.

Styrelsen eller firmatecknare får ansöka om inteckning eller annan inskrivning i bostadsrättsföreningens fastighet eller tomträtt.

§ 47 Särskilda regler för giltigt beslut

För giltigheten av följande beslut krävs godkännande av styrelsen för HSB;

1. beslut att överlåta bostadsrättsföreningens fastighet, del av fastighet eller tomträtt,
2. beslut om ändring av bostadsrättsföreningens stadgar.

För giltigheten av följande beslut krävs godkännande av styrelsen för HSB och HSB Riksförbund;

3. beslut att bostadsrättsföreningen ska träda i likvidation eller fusioneras med annan juridisk person,
4. beslut om ändring av bostadsrättsföreningens stadgar som inte överensstämmer med av HSB Riksförbund rekommenderade normalstadgar för bostadsrättsföreningar.

§ 48 Utträde ur HSB

Om ett beslut innebär att bostadsrättsföreningen begär sitt utträde ur HSB blir beslutet giltigt om det fattas på två på varandra följande föreningsstämmor och på den senare föreningsstämman biträts av minst två tredjedelar av de röstande.

Vid utträde ur HSB ska bostadsrättsföreningens stadgar och firma ändras utan tillämpning av § 47.

§ 49 Upplösning

Om bostadsrättsföreningen upplöses ska behållna tillgångar tillfalla medlemmarna i förhållande till bostadsrättslägenheternas insatser.

STADGAR
för
HSBs Bostadsrättsförening Åkerärtan i Östersund

INLEDANDE BESTÄMMELSER

Föreningens firma och ändamål

§ 1

Föreningens firma är HSBs Bostadsrättsförening Åkerärtan i Östersund.

Föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att i föreningens hus upplåta bostäder för permanent boende och lokaler åt medlemmarna till nyttjande utan tidsbegränsning. Vidare har föreningen till ändamål att främja studie- och fritidsverksamhet inom föreningen samt för att stärka gemenskapen och tillgodose gemensamma intressen och behov, främja serviceverksamhet med anknytning till boendet.

Det kommunala ändamålet

§ 2

Det kommunala syftet med medlemskapet i föreningen är att tillgodose behovet av lokaler för kommunalt ändamål.

Offentlighet

§ 3

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar hos föreningen enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i 2 kap tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen.

Frågan om utlämnande av handling avgörs av verkställande funktionär eller efter dennes bestämmande. Vägran att utlämna handling skall på sökandens begäran prövas av styrelsen.

Fullmäktiges yttranderätt

§ 4

Föreningen skall bereda landstingsfullmäktige i Jämtlands län och kommunfullmäktige i Östersunds kommun möjlighet att yttra sig innan beslut i verksamheten som är av principiell betydelse eller annars av större vikt fattas såsom ändring av stadgar, fusion av föreningar, förvärv eller bildande av företag.

För att ytterligare trygga den kommunala insynen äger landstingsstyrelsen och kommunstyrelsen rätt att när som helst ta del av föreningens räkenskaper och övriga handlingar samt i övrigt inspektera föreningen och dess verksamhet. Fullmäktigeledamot äger rätt att närvara och ställa frågor vid föreningsstämman. Vid behov skall anordnas särskilda informationssammanträden för tillgodoseende av fullmäktigeledamöternas informationsbehov.

Föreningens säte

§ 5

Föreningens styrelse har sitt säte i Östersund.

Bostadsrätt och bostadsrättshavare

§ 6

Bostadsrätt är den rätt i föreningen, som en medlem har på grund av upplåtelsen. En upplåtelse med bostadsrätt får endast avse hus eller del av hus. En upplåtelse får dock även omfatta mark som ligger i anslutning till föreningens hus, om marken skall användas som komplement till nyttjandet av huset eller del av huset. Medlem som innehar bostadsrätt kallas bostadsrättshavare.

SAMVERKAN MED HSB

§ 7

Föreningen skall vara medlem i HSB-föreningen för orten, i det följande kallad HSB. Föreningen skall för i 1 § avsett ändamål bedriva sin verksamhet i nära och fortlöpande samverkan med HSB.

HSB ombesörjer uppförandet av föreningens hus och utförandet av allt som sammanhänger därmed i överensstämmelse med inom HSB gängse normer och mot ersättning enligt av HSBs Riksförbund vid varje tidpunkt fastställda arvodesnormer. HSB handhar föreningens räkenskaper och medelsförvaltning samt biträder föreningen i förvaltningen av dess angelägenheter mot ersättning enligt av HSBs Riksförbund vid varje tidpunkt fastställda arvodesnormer.

§ 8

För föreningens verksamhet skall genom HSBs försorg upprättas ekonomisk plan i enlighet med vad som stadgas i bostadsrättslagen.

§ 9

För att tillgodose erforderlig kapitalbildning inom HSB skall föreningen betala avgäld till HSB på sätt som anges i den ekonomiska planen.

§ 10

Föreningen skall hålla sina fastigheter i förstklassigt och väl underhållet skick. Till kontroll härav äger HSB tillträde till samtliga utrymmen i fastigheterna.

MEDLEMSKAP

§ 11

Föreningens medlemmar är:

- 1) HSB samt intill dess den ordinarie föreningsstämma, som avses i 19 § andra stycket hållits, ledamöter och suppleanter i HSBs styrelse.
- 2) Medlemmar i HSB som vunnit inträde i enlighet med 12 § nedan.

§ 12

Inträde i föreningen kan beviljas medlem i HSB om föreningen upplåter bostadsrätt till sökande eller om denne förvärvat bostadsrätt i föreningens hus.

Annan juridisk person än kommun eller landstingskommun, som förvärvat bostadsrätt till en bostadslägenhet, får vägras inträde i föreningen.

En juridisk person som är medlem i bostadsrättsföreningen får inte utan samtycke av föreningens styrelse genom överlåtelse förvärva bostadsrätt till en bostadslägenhet. Styrelsen avgör fråga om att antaga medlem. Om övergång av bostadsrätt stadgas i 31-34 §§ nedan.

FÖRENINGSFÖRFRÅGOR

Föreningens organ

§ 13

Föreningens organ är:
föreningsstämma
styrelse
revisorer
valberedning

Räkenskapsår och årsredovisning

§ 14

Föreningens räkenskapsår omfattar tiden 1.1 - 31.12.

Före mars månads utgång varje år skall styrelsen till revisorerna avlämna årsredovisning som skall omfatta resultaträkning, balansräkning och förvaltningsberättelse.

Föreningsstämma

§ 15

Ordinarie föreningsstämma hålls årligen före maj månads utgång.

Extra stämma skall hållas när styrelsen eller revisor finner skäl till det eller när minst en tiondel av samtliga röstberättigade skriftligen begärt det hos styrelsen med angivande av ärende, som önskas behandlat. Vid den ordinarie föreningsstämma som inträffar närmast efter det att slutfinansieringen av föreningens fastighet genomförts skall HSB lämna redovisning över sitt uppdrag enligt 7 §, andra stycket ovan. Över denna redovisning skall föreningens revisorer på lämpligt sätt lämna sitt yttrande. Sedan föreningsstämman godkänt redovisningen är HSBs uppdrag enligt 7 §, andra stycket, avslutat.

Kallelse till stämman m m

§ 16

Kallelse till stämman skall innehålla uppgift om de ärenden som skall förekomma på stämman. Kallelse utfärdas genom anslag på lämplig plats inom föreningens fastighet samt skriftlig kallelse till medlemmar.

Kallelse får utfärdas tidigast fyra veckor före stämman och skall utfärdas senast två veckor före ordinarie och senast en vecka före extra stämma. Skriftlig kallelse skall dock alltid avsändas till varje medlem vars postadress är känd för föreningen om

1. ordinarie föreningsstämma skall hållas på annan tid än som föreskrivs i stadgarna, eller
2. föreningsstämma skall behandla fråga om
 - a. föreningens försättande i likvidation eller
 - b. föreningens uppgående i en annan förening genom fusion.

Andra meddelanden till medlemmarna delges genom anslag på lämplig plats inom föreningens fastighet eller genom brev.

Motionsrätt

§ 17

Medlem, som önskar visst ärende behandlat på ordinarie föreningsstämma, skall skriftligen anmäla ärendet till styrelsen före april månads utgång.

Röstning, ombud och biträde

§ 18

Vid föreningsstämma har varje medlem en röst. Innehar flera medlemmar bostadsrätt gemensamt har de dock tillsammans endast en röst.

Röstberättigad är endast den medlem som fullgjort sina förpliktelser mot föreningen.

Fysisk person får utöva sin rösträtt genom ombud. Endast medlemmens make, sambo, annan närstående eller annan medlem får vara ombud. Ombud får bara företräda en medlem.

Ombud skall förete skriftlig dagtecknad fullmakt. Fullmakten gäller högst ett år från utfärdandet.

Medlem får vid föreningsstämma medföra högst ett biträde. Endast medlemmens make, sambo, annan närstående eller annan medlem får vara biträde.

Med närstående avses i tredje och femte styckena förutom make eller sambo, föräldrar, syskon och barn.

Dagordning

§ 19

På ordinarie stämma skall förekomma:

1. val av ordförande vid stämman
2. upprättande av förteckning över närvarande medlemmar
3. fastställande av dagordningen
4. val av två personer att jämte ordföranden justera protokollet
5. fråga om kallelse behörigen skett
6. styrelsens årsredovisning
7. revisorernas berättelse
8. beslut om fastställande av resultaträkningen och balansräkningen
9. beslut i fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
10. beslut i anledning av föreningens vinst eller förlust enligt den fastställda balansräkningen
11. fråga om arvoden
12. val av styrelseledamöter och suppleanter
13. val av revisor och suppleant
14. val av valberedning
15. erforderligt val av fullmäktige med suppleanter och övriga representanter i HSB
16. Övriga ärenden.

På extra föreningsstämma skall utöver ärenden enligt 1-5 ovan endast förekomma de ärenden för vilka stämman blivit utlyst och vilka angetts i kallelsen till stämman.

Styrelse

§ 20

Styrelsen består av fem ledamöter och fem suppleanter.

Av dessa väljs två ledamöter och lika många suppleanter på ordinarie föreningsstämma, Landstingsfullmäktige i Jämtlands län och kommunfullmäktige i Östersunds kommun utser vardera en ledamot och en suppleant. Styrelsen för HSB utser en ledamot och en suppleant.

Styrelseledamöter och suppleanter väljs för tiden från ordinarie föreningsstämma intill dess ordinarie föreningsstämma hållits under andra räkenskapsåret efter valet. Av de av föreningsstämman första gången valda styrelseledamöterna och suppleanterna skall vid ordinarie föreningsstämma under första räkenskapsåret efter valet hälften avgå efter lottning eller vid udda tal det antal som är närmast högre än hälften.

Konstituering och firmateckning

§ 21

Styrelsen utser inom sig ordförande nominerad av landstinget och vice ordförande. Styrelsen utser fyra personer, varav minst två styrelseledamöter, att två i förening teckna föreningens firma.

Beslutförhet

§ 22

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av hela antalet styrelseledamöter är närvarande. Som styrelsens beslut gäller den mening de flesta röstande förenar sig om och vid lika röstetal den mening som ordföranden biträder, dock att giltigt beslut fordrar enhällighet när för beslutförhet minsta antal ledamöter är närvarande.

Underhållsplan

§ 23

Styrelsen skall upprätta underhållsplan för genomförande av underhållet av föreningens hus och årligen budgetera samt genom beslut om årsavgiftens storlek säkerställa erforderliga medel för att trygga underhållet av föreningens hus.

Avyttring, till - och ombyggnad

§ 24

Styrelsen eller firmatecknare får inte utan föreningsstämman bemyndigande avhända föreningen dess fasta egendom eller tomträtt och inte heller riva eller besluta om till- eller ombyggnad av sådan egendom.

Styrelsen eller firmatecknare får besluta om inteckning eller annan inskrivning i föreningens fasta egendom eller tomträtt.

Besiktning

§ 25

Styrelsen skall varje år besiktiga och inventera föreningens egendom och tillgångar samt däröver avge redogörelse i årsredovisningen. Stämмоvald revisor skall kallas till sådan besiktning.

Revisorer

§ 26

Revisorerna skall vara tre. En revisor och suppleant för denne utses av ordinarie föreningsstämma för tiden intill dess nästa ordinarie stämma hållits; den andre revisorn skall vara HSBs Riksförbunds Revisionsbyrå. Den tredje revisorn jämte suppleant utses av landstingsfullmäktige i Jämtlands län.

Den av föreningsstämman valde revisorn skall varje kvartal granska föreningens räkenskaper och kassa. Han skall också delta i besiktning och inventering av föreningens fasta egendom och övriga tillgångar. Revisorerna skall bedriva sitt arbete så, att revisionen är avslutad och revisionsberättelsen avgiven senast den 15 april. Styrelsen skall avge skriftlig förklaring till ordinarie stämma över av revisorerna gjorda anmärkningar.

Styrelsens redovisningshandlingar, revisionsberättelsen och styrelsens förklaring över av revisorerna gjorda anmärkningar skall hållas tillgängliga för medlemmarna minst en vecka före den föreningsstämma på vilken de skall behandlas.

Valberedning

§ 27

Vid ordinarie föreningsstämma utses valberedning för tiden intill dess nästa ordinarie föreningsstämma hållits. En ledamot utses till sammankallande i valberedningen.

Valberedningen skall föreslå kandidater till de förtroendeuppdrag till vilka val skall förrättas vid föreningsstämma.

Avgifter till föreningen

§ 28

Insats och årsavgift för lägenhet fastställs av styrelsen. Ändring av insats skall dock alltid beslutas av föreningsstämma. Årsavgift skall betalas senast sista vardagen före varje kalendermånads början.

Årsavgiften avvägs så att den i förhållande till lägenhetens insats kommer att motsvara vad som belöper på lägenheten av föreningskostnader samt dess avsättning till fonder.

I årsavgiften ingående ersättning för värme och varmvatten, elektrisk ström, renhållning eller konsumtionsvatten kan beräknas efter förbrukning.

Upplåtelseavgift, överlåtelseavgift och pantsättningsavgift kan tas ut efter beslut av styrelsen. För arbete med överlåtelse får av bostadsrättshavaren uttas överlåtelseavgift med belopp motsvarande högst 2,5 % av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. För arbete vid pantsättning av bostadsrätt får av bostadsrättshavaren uttas pantsättningsavgift med högst 1 % av basbeloppet.

Fonder

§ 29

Inom föreningen skall bildas följande fonder:

Fond för inre underhåll
Fond för yttre underhåll
Dispositionsfond

Senast från och med det föreningens verksamhetsår som infaller närmast efter det slutfinansieringen av föreningens hus genomförts skall årligen till fonden för inre underhåll avsättas ett belopp motsvarande minst 0,3 % av byggnadskostnaden för föreningens hus.

Avsättning till fond för yttre underhåll skall ske i enlighet med antagen underhållsplan enligt 23 §. Om underhållsplan saknas skall vad som sagts i föregående stycke äga motsvarande tillämpning för avsättning till fonden för yttre underhåll.

Avsättning till fonden för inre underhåll sker endast för bostadslägenhet. Fonden skall i föreningens räkenskaper fördelas mellan med bostadsrätt upplåtna bostadslägenheter och de bostadslägenheter som i övrigt kan finnas inom föreningen.

Fördelningen skall grundas på förhållandet mellan de i den ekonomiska planen sammanlagda årsavgifterna för bostadslägenheter och de i planen sammanlagda årshyrorna för de bostadslägenheter som i övrigt kan finnas inom föreningen.

Bostadsrättshavare till bostadslägenhet får för att bekosta inre underhåll använda sig av på lägenheten belöpande del av fonden. Storleken av på bostadsrättslägenhet belöpande del av fonden skall härvid bestämmas efter förhållandet mellan insatsen för lägenheten och de sammanlagda insatserna för föreningens samtliga bostadslägenheter samt med avdrag för gjorda uttag.

Det överskott som kan uppstå på föreningens verksamhet skall avsättas till dispositionsfonden.

Protokoll

§ 30

Protokoll vid föreningsstämma skall föras av den styrelsen utsett därtill. I fråga om protokollets innehåll gäller

1. att röstlängden skall tas in i eller biläggas protokollet
2. att stämmans beslut skall föras in i protokollet samt
3. om omröstning har skett, att resultatet skall anges i protokollet.

Senast tre veckor efter föreningsstämman skall det justerade protokollet hållas tillgängligt hos föreningen för medlemmarna. Vid styrelsens sammanträden skall det föras protokoll, som justeras av ordföranden och den ytterligare ledamot, som styrelsen utser till det. Protokoll skall föras i nummerföljd och förvaras betryggande.

BOSTADSRÄTTSFRÅGOR

Upplåtelse

§ 31

Bostadsrätt upplåts skriftligen
Bostadsrättshavare har rätt att på begäran få utdrag ur lägenhetsförteckningen beträffande lägenhet som han innehar med bostadsrätt.

Utdraget skall ange

1. lägenhetens beteckning, belägenhet, rumsantal och övriga utrymmen
2. dagen för länsstyrelsens registrering av den ekonomiska plan som ligger till grund för upplåtelsen
3. bostadsrättshavarens namn
4. insatsen för bostadsrätten samt
5. vad som finns antecknat rörande pantsättning av bostadsrätten.

Övergång av bostadsrätt

§ 32

Bostadsrättshavare, som vill överlåta sin bostadsrätt skall upprätta skriftlig överlåtelsehandling med iakttagande av de formkrav som föreskrivs i 6 kap 4 § bostadsrättslagen (1991:614). Vid överlåtelsen bör HSBs formulär användas. Överlåtelsen skall handläggas enligt HSBs rutiner. Säljare och köpare skall ta del av de rekommendationer om överlåtelsevärde som HSBs Riksförbund kan ha utfärdat samt bekräfta detta i överlåtelsehandlingen.

§ 33

Om en bostadsrätt har övergått till ny innehavare, får denne utöva bostadsrätten endast om han är eller antas till medlem i föreningen.

Trots bestämmelsen i första stycket får ett dödsbo efter en avliden bostadsrättshavare utöva bostadsrätten. Efter tre år från dödsfallet, får föreningen dock anmana dödsboet att inom sex månader från anmaningen visa att bostadsrätten ingått i bodelning eller arvskifte i anledning av bostadsrättshavarens död eller att någon, som inte får vägras inträde i föreningen, förvärvat bostadsrätten och sökt medlemskap. Om den tid som angetts i anmaningen inte iaktas får bostadsrätten säljas på offentlig auktion för dödsboets räkning.

§ 34

Den som en bostadsrätt övergått till får inte vägras inträde i föreningen om de villkor för medlemskap som föreskrivs i 11 § och 12 § är uppfyllda och föreningen skäligen bör godta honom som bostadsrättshavare.

Om en bostadsrätt har övergått till bostadsrättshavarens make får maken vägras medlemskap i föreningen endast om maken inte är medlem i HSB. Vad som nu sagts äger motsvarande tillämpning om bostadsrätt till bostadslägenhet övergått till bostadsrättshavaren närstående person som varaktigt sammanbodde med honom.

För att den som förvärvat andel i bostadsrätt till bostadslägenhet skall beviljas medlemskap gäller också att bostadsrätten efter förvärvet innehas av makar, sambor eller andra med varandra varaktigt samboende närstående personer.

§ 35

Om en bostadsrätt övergått genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv och förvärvaren inte antagits till medlem får föreningen anmana förvärvaren att inom sex månader från anmaningen visa att någon som inte får vägras inträde i föreningen förvärvat bostadsrätten och sökt medlemskap. Iaktas inte den tid som angetts i anmaningen får bostadsrätten säljas på offentlig auktion för förvärvarens räkning.

Bostadsrättshavarens rättigheter och skyldigheter

§ 36

Bostadsrättshavaren skall på egen bekostnad till det inre hålla lägenheten med tillhörande övriga utrymmen i gott skick. Detta gäller även uteplats, om sådan ingår i upplåtelsen. Bostadsrättshavaren är också skyldig följa de anvisningar styrelsen meddelat rörande den allmänna utformningen av uteplatserna.

Till det inre räknas: rummens väggar, golv och tak; inredning i kök, badrum och i övriga utrymmen tillhörande lägenheten; glas i fönster och dörrar; lägenhetens ytter- och innerdörrar. Bostadsrättshavaren svarar för målning av innersidor av fönstrens bågar och karm, men inte för målning av utifrån synliga delar av yttersidorna av ytterdörrar och ytterfönster och inte heller för annat underhåll än målning av radiatorer och vattenarmaturer eller av de anordningar för avlopp, värme, gas, elektricitet, ventilation och vatten som föreningen försett lägenheten med.

Till det inre räknas också mark som ligger i anslutning till lägenheten avsedd att användas som komplement till lägenheten som omfattas av bostadsrättsupplåtelsen.

Bostadsrättshavaren svarar inte för reparationer av de stamledningar för avlopp, värme, gas, elektricitet och vatten som föreningen försett lägenheten med.

För reparationer på grund av brand- eller vattenledningskada svarar bostadsrättshavaren endast om skadan uppkommit genom eget vållande eller genom vårdslöshet eller försumelse av någon som hör till hans hushåll eller gästar honom eller av någon annan som han inrymt i lägenheten eller som där utför arbete för hans räkning.

Ifråga om brandskada som bostadsrättshavaren själv inte vållat gäller vad som sagts nu endast om bostadsrättshavaren brustit i den omsorg och tillsyn som han bort iaktta.

Femte stycket gäller i tillämpliga delar om det finns ohyra i lägenheten.

Bostadsrättsföreningen får åta sig att utföra sådan underhållsåtgärd som enligt vad ovan sagts bostadsrättshavaren skall svara för. Beslut härom skall fattas på föreningsstämma och får endast avse åtgärder som företas i samband med omfattande underhåll eller ombyggnad av föreningens hus som berör bostadsrättshavarens lägenhet.

§ 37

Bostadsrättshavaren får inte göra någon väsentlig förändring i lägenheten utan tillstånd av styrelsen. Styrelsen skall godkänna begäran om ändring om denna inte medför men för föreningens hus eller för annan medlem.

§ 38

Bostadsrättshavaren är skyldig att när han använder lägenheten iaktta allt som fordras för att bevara sundhet, ordning och skick inom fastigheten. Han skall rätta sig efter de särskilda föreskrifter som föreningen i överensstämmelse med ortens sed utfärdar. Bostadsrättshavaren skall hålla noggrann tillsyn över att detta också iakttas av dem som han svarar för enligt 36 § femte stycket.

Gods som enligt vad bostadsrättshavaren vet är eller med skäl kan misstänkas vara behäftat med ohyra får inte föras in i lägenheten.

§ 39

Företrädare för bostadsrättsföreningen har rätt att få komma in i lägenheten när det behövs för tillsyn eller för att utföra arbete som föreningen svarar för.

Om bostadsrättshavaren inte lämnar föreningen tillträde till lägenheten när föreningen har rätt till det får kronofogdemyndigheten meddela särskild handräckning.

§ 40

En bostadsrättshavare får upplåta hela sin lägenhet i andra hand endast om styrelsen ger sitt samtycke. Vägrar styrelsen att ge sitt samtycke till en andrahandsupplåtelse får bostadsrättshavaren ändå upplåta hela sin lägenhet i andra hand om han under viss tid inte har tillfälle att använda lägenheten och hyresnämnden lämnar tillstånd till upplåtelsen. Sådant tillstånd skall lämnas om bostadsrättshavaren har beaktansvärda skäl för upplåtelse och föreningen inte har någon befogad anledning att vägra samtycke.

I fråga om en bostadslägenhet, som innehas av en annan juridisk person än en kommun eller landstingskommun krävs det för tillstånd till upplåtelse i andra hand endast att föreningen inte har någon befogad anledning att vägra samtycke.

Ett tillstånd till andrahandsupplåtelse kan begränsas till viss tid och förenas med villkor.

Styrelsens samtycke krävs inte om lägenheten är avsedd för permanent boende och innehas av en kommun eller landstingskommun. Styrelsen skall dock genast underrättas om upplåtelsen.

§ 41

Bostadsrättshavaren får inte inrymma utomstående personer i lägenheten, om det kan medföra men för föreningen eller någon annan medlem i föreningen.

§ 42

Bostadsrättshavaren får inte använda lägenheten för något annat ändamål än det avsedda.

Föreningen får dock endast åberopa avvikelse som är av avsevärd betydelse för föreningen eller någon medlem i föreningen.

§ 43

Om bostadsrättshavaren inte i rätt tid betalar insats eller upplåtelseavgift som skall betalas innan lägenheten får tillträdas och sker inte heller rättelse inom en månad från anmaning får föreningen häva upplåtelseavtalet. Detta gäller inte om lägenheten tillträtts med styrelsens medgivande.

Om avtalet hävs har föreningen rätt till ersättning för skada.

Avsägelse av bostadsrätt

§ 44

En bostadsrättshavare får avsäga sig bostadsrätten tidigast efter två år från upplåtelsen och därigenom bli fri från sina förpliktelser som bostadsrättshavare. Avsägelsen skall göras skriftligen hos styrelsen.

Vid en avsägelse övergår bostadsrätten till föreningen vid det månadsskifte som inträffar närmast efter tre månader från avsägelse eller vid det senare månadsskifte som angetts i denna.

Förverkandeanledningar

§ 45

Nyttjanderätten till en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som tillträtts är förverkad och föreningen således berättigad att säga upp bostadsrättshavaren till avflyttning:

1. om bostadsrättshavaren dröjer med att betala insats eller upplåtelseavgift utöver två veckor från det att föreningen efter förfallodagen anmanat honom att fullgöra sin betalningsskyldighet eller om bostadsrättshavaren dröjer med att betala årsavgift utöver två vardagar efter förfallodagen.
2. om bostadsrättshavaren utan behövligt samtycke eller tillstånd upplåter lägenheten i andra hand
3. om lägenheten används i strid med 41 § och 42 §
4. om bostadsrättshavaren eller den som lägenheten upplåtits till i andra hand genom vårdslöshet är vållande till att det finns ohyra i lägenheten eller om bostadsrättshavaren genom att inte utan oskäligt dröjsmål underrätta styrelsen om att det finns ohyra i lägenheten bidrar till att ohyran sprids i fastigheten.
5. om lägenheten på annat sätt vanvårdas eller om bostadsrättshavaren eller den som lägenheten upplåtits till i andra hand åsidosätter något av vad som skall iakttas enligt 36 § vid lägenhetens begagnande eller brister i den tillsyn som enligt nämnda paragraf åligger bostadsrättshavare.
6. om bostadsrättshavaren inte lämnar tillträde till lägenheten enligt 39 § och han inte kan visa en giltig ursäkt för detta.
7. om bostadsrättshavaren åsidosätter sin skyldighet enligt 11 § att vara medlem i HSB
8. om bostadsrättshavaren inte fullgör skyldighet som går utöver det han skall göra enligt bostadsrättslagen och det måste anses vara av synnerlig vikt för föreningen att skyldigheten fullgörs samt

9. om lägenheten helt eller till väsentlig del används för näringsverksamhet eller därmed likartad verksamhet, vilken utgör eller i vilken till en inte oväsentlig del ingår brottsligt förfarande eller om lägenheten används för tillfälliga sexuella förbindelser mot ersättning.

Nyttjanderätten är inte förverkad om det som ligger bostadsrättshavaren till last är av ringa betydelse.

Inte heller är nyttjanderätten till bostadslägenhet förverkad på grund av att en skyldighet som avses i första stycket 8 inte fullgörs om bostadsrättshavaren är en kommun eller en landstingskommun och skyldigheten inte kan fullgöras av sådan bostadsrättshavare.

Uppsägning på grund av förhållande som avses i första stycket 2-3 eller 5-8 får ske endast om bostadsrättshavaren låter bli att på tillsägelse vidta rättelse utan dröjsmål. I fråga om en bostadslägenhet får uppsägning på grund av förhållande som avses i första stycket 2 inte heller ske om bostadsrättshavaren efter tillsägelse utan dröjsmål ansöker om tillstånd till upplåtelsen och får ansökan beviljad.

Om föreningen säger upp bostadsrättshavaren till avflyttning har föreningen rätt till ersättning för skada.

Förfarande vid förverkande

§ 46

Är nyttjanderätten förverkad på grund av förhållande som avses i 45 § första stycket 1-3 eller 5-8 men sker rättelse innan föreningen gjort bruk av sin rätt till uppsägning kan bostadsrättshavaren inte därefter skiljas från lägenheten på den grunden. Detsamma gäller om föreningen inte har sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning inom tre månader från den dag då föreningen fick reda på förhållande som avses i 45 § första stycket 4 eller 7-8 eller inte inom två månader från det den fick reda på förhållande som avses i 45 § första stycket 2 sagt till bostadsrättshavaren att vidta rättelse.

En bostadsrättshavare kan skiljas från lägenheten på grund av förhållande som avses i 45 § första stycket 9 endast om föreningen har sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning inom två månader från det att föreningen fick reda på förhållandet. Om den brottsliga verksamheten har angetts till åtal eller om förundersökning har inletts inom samma tid har föreningen dock kvar sin rätt till uppsägning intill dess att två månader har gått från det att domen i brottmålet har vunnit laga kraft eller det rättsliga förfarandet har avslutats på något annat sätt.

§ 47

Är nyttjanderätten enligt 45 § första stycket 1 förverkad på grund av dröjsmål med betalning av årsavgift och har föreningen med anledning därav sagt upp bostadsrättshavaren till avflyttning får denne på grund av dröjsmålet inte skiljas från lägenheten om avgiften betalas senast tolfte vardagen från uppsägningen.

I väntan på att bostadsrättshavaren visar sig ha fullgjort vad som fordras för att få tillbaka nyttjanderätten får beslut om avhysning inte meddelas förrän efter fjorton vardagar från den dag då bostadsrättshavaren sades upp.

§ 48

Sägs bostadsrättshavaren upp till avflyttning av någon orsak som anges i 45 § första stycket 1, 4-6 eller 9 är han skyldig att flytta genast om inte annat följer av 47 §. Sägs bostadsrättshavaren upp av någon annan i 45 § angiven orsak får han bo kvar till det månadsskifte som inträffar närmast efter tre månader från uppsägningen om inte rätten ålägger honom att flytta tidigare.

Offentlig auktion

§ 49

Har bostadsrättshavaren blivit skild från lägenheten till följd av uppsägning i fall som avses i 45 § skall bostadsrätten säljas på offentlig auktion så snart det kan ske om inte föreningen, bostadsrättshavaren och de kända borgenärerna vars rätt berörs av försäljningen kommer överens om något annat. Försäljningen får dock anstå till dess att brister som bostadsrättshavaren svarar för blivit åtgärdade.

Av vad som kommit in genom försäljningen får föreningen sedan ersättning till den för ändamålet förordnande gode mannen tagits ut behålla så mycket som behövs för att täcka föreningens fordran hos bostadsrättshavaren.

AVSLUTANDE BESTÄMMELSERStadgeändringsbeslut m.m

§ 50

För giltigheten av följande beslut fordras godkännande av styrelsen för HSB samt såvitt gäller 3 och 4 av HSBs Riksförbund.

1. Beslut att avhända föreningens dess fasta egendom eller tomträtt
2. Beslut om ändring av ekonomisk plan
3. Beslut om ändring av dessa stadgar
4. Beslut att föreningen skall träda i likvidation eller fusioneras med annan juridisk person
5. Beslut av ordinarie eller extra föreningsstämma - utom såvitt avser beslut enligt 19 § 1-15 - under tiden in- till den ordinarie föreningsstämma som infaller närmast efter det slutfinansieringen av föreningens fastigheter genomförts.

Upplösning

§ 51

Vid föreningens upplösning b hållna tillgångar skall i den mån annan fördelning inte bestämts av HSBs Riksförbunds förbundsstämma tillfalla HSB med undantag för belopp motsvarande av medlemmarna betalda kapitaltillskott, vilka skall tillfalla medlemmarna i förhållande till insatserna.

Att ovanstående stadgar blivit antagna vid föreningsstämma den 28 maj 1993 intygas:

[Signature]

[Signature]

Godkännes:
HSB JÄMTLANDS LÄN

[Signature]

[Signature]

Godkännes
Stockholm 1993-06-11
HSB: RIKSFÖRBUND EK FÖR

[Signature]
H. O. OLSSON

Kicki Johansson

[Signature]

JÄMTLANDS LÄN
REGISTRERINGSBEVIS

Den 11 april 1994 har ovanstående stadgar för föreningen registrerats, betygar

[Signature]
Birgitta Fogelberg